

DÁNIEL ANNA

MARGOT KIRÁLYNÉ
GOBELINJEI

MÓRA

DÁNIEL ANNA
MARGOT KIRÁLYNÉ GOBELINJEI

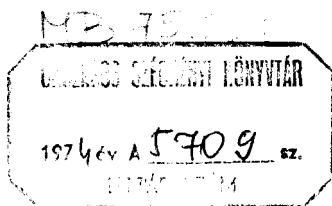
DÁNIEL ANNA

MARGOT KIRÁLYNÉ
GOBELINJEI

REGÉNY

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 1974

JURIDA KÁROLY RAJZAIVAL

© DÁNIEL ANNA, 1974

ISBN 963 11 0176 2

ELSŐ RÉSZ

1.

Odaát anyunál csörömpöl az ébresztő, élesen hasogatja a csendet. Lonka előtt félalomban repülőgép kering, lassan ereszkedik lefelé, egyre szűkülő körökben.

Ropp! Anyu fölkel, vagy inkább talpra ugrik, mintha rögyvest startállásba lendülne. Amikor közös szobában aludtak, gyakran megleste észrevétlenül, a csukott szemhéja alá beszűrődő fénnel célba vette, lefényképezte magának.

Trapp! Anyu megindul, gyógypapucs alatt nyikorog a parketta, megy a fürdőszobába. Nem nyomja le a kilincset, nagyot ránt rajta, reccsen az ajtó, ahogy nyílik. A fapapucs most a fürdőszoba kövén csattog. Az egyetlen nap, amikor nem kell ott lenni nyolc előtt tíz perccel az iskolában, mert az első órában a fiúk tornáznak, s ő tovább alhatna.

Anyu most megereszti a vizet, tusolni fog, de közben kiszalad a konyhába vagy talán az előszobaajtóhoz, az újságért. Mindig siet, mindig akar valamit, éjjel, álmában sem lankad, nyújtott derékkal fekszik egyetlen lapos párnán, hogy a deli tartását megőrizze. Nyáron Visegrádon, az üdülőben vaskos párnákat adtak, anyu lerakta a magáét egy székre, s a pusztá lepedőn aludt. Éjszaka besütött a hold, ő felült az ágyában, és nézte: anya úgy feküdt a rekamién, mintha rávasalták volna a lepedőre. Szerette volna megkérdezni: „Minek ez, anyu? Mire való?” Persze nem kérdezte meg, úgysis hiába, mert anyu megokolná. Az a legrémeőbb, hogy mindent megokol.

Neki is laposan kéne aludni, anyu elmagyarázta, hogy akkor egészséges a testhelyzet, ha a fej alig van maga-

sabban, mint a láb, de ő felpolcolva szeret feküdni. Amióta külön szobában alusznak, a szokásos esti szertartás után (anyu a heverőhöz lép, lehajol, ő felül, félúton találkoznak, anyu homlokon csókolja, és meggyőződik róla, hogy a fogmosás megtörtént-e, a ruhák rendben lerakva, az iskolacuccok a szatyorban), az esti búcsú és ellenőrző szertartás után ő hurkába gyömöszöli a párnáját, reggel pedig gyorsan kisimítja, akárcsak most. Csak *akarni kell!* – hányszor hallotta. Amikor anyu este otthon marad, simán megy, de ha programja van egy csoporttal, opera, népi tánc vagy éppenséggel *Budapest éjjel*, akkor bonyolult es kockázatos művelet a párnagyömöszölés, mert anyu esetleg bekukkant lábujjhegyen, s akkor észreveszi. Ráadásul a késői programok után mindig ingerült, főként a *Budapest éjjelt* nem bírja. Ilyenkor tanácsos laposan aludni, bár megesik, hogy dühében ébren várja ki, amíg anyu hazaérkezik, s eloltja a villanyt.

Lonka fejére húzza a takarót, összekuporodva fekszik a paplan meleg burka alatt.

A repülőgép, Lord Duddleton személyi gépe leszáll érte. Lonka a Csatorna fölött repül. Gyöngyszürke ködben repül a gép, gomolygó felhők közt, mintha hullámokat hasítana, aztán simán landol. A tengerparton sárga nárciszok hajladoznak a szellőben.

Lonka oldalt jól maga alá gyűri a paplant, hogy egyetlen kis rés se maradjon. Egyik füle a párnán, a másikat befogja. A fürdőszobából fojtott neszként hallatszik a vízcso bogás.

Sárga nárciszmező, mint abban a versben, amelyet Milady angolul olvasott fel, először egyfolytában, aztán tagolva, lassan, tollbamondásra. Röpdölít íratott, az osztálynak több mint a fele gyökeret kapott érte, az övé is elégtelen. Miladytól kitelik, hogy a bizonyítványban lerontja közepesre, bár az osztály felénél, sőt több mint a felénél nem srófolhat lefelé. Persze nem áll ő sziklaszárd négyesre. Milyen arénázás lesz itthon, ha kiderül,

hogy félév óta rontott. Anyu kiszámította, hogy éppen az angol négyes biztosítja a jórendűséget. Vajon lehet-e javítani az összefoglalón? Ha nem lehet, mire való? . . . És persze ha anyu tudná!

Lonka hasra fordul.

A Jaguár tépi az utat, majd hirtelen megtorpan, fékez. Kivágódik a kocsiajtó, Lord Duddleton kipattan, futva indul Lonka felé. Hosszú lábú, szőke srác, kicsit szeplős, van benne valami a kölyökvizslából, főként ahogy lohol. Duddleton átkarolja a Lonka vállát. Beülnek a kocsiába. Vakító nyári verőfény, magasan a kocsi fölött kék boltzat az ég. Robognak a sárga nárciszokkal szegélyezett tengerparton. Hova is? . . . Az ódon, vaskos falú kastély felé.

Lonka a talpával sikálja a paplant. Az ódon Duddleton-kastély. Nem jó! Marhaság! Óriási marhaságokat írtak ők is azon az utolsó tollbamondáson. Egy csomó gyerek jóformán mukkot sem értett a versből a sárga nárciszokon kívül, amit Milady már előzetesen bevetett. A következő órán, amikor a röpöket visszahozta, újra felolvasta a szöveget, ezúttal magyarul, csak aztán angolul; szép vers, csak hogy Milady elszúrta, mert a bevezetőben hosszasan letolta őket amiatt, hogy az osztály zöme még mindig nem sajátította el az angol fonetikát. Rossz a helyesírási átlag – mondta Milady –, a dolgozatok 54 százaléka elégtelen, sőt elégtelennél is gyöngébb, csak mínusz számokban kifejezhető teljes tudatlanságról tanúskodik. Teljes tudatlanságról tanúskodik – ez Milady szavajárása, nyilván kedveli az alliterációt. Igen, Milady elszúrta azt a verset, mielőtt még felolvasta volna. A felnőttek mindig elszúrnak a dolgokat valamivel.

– Gyakoroljátok naponta a mondókákat! – figyelmeztette Milady az osztályt a letolás végén, mert valamennyi angol hanghoz egy kis angol rigmust szerkesztett, amit be kellett vágni, s aztán kórusban mondogatni a kiejtés gyakorlására.

Tbölthöthollthinta. Ezt az osztály találta ki. Klárik Teca rákezde a felolvasás közben, s az osztály hangtalanul vihogott.

A nyurga, szöke Lord Duddleton most szertefoszlik Lonka egyetlen szemhunyorintására szeplőstül, Jaguáros-tul, eltűnik a nárciszmezővel, a gyöngyszürke köddel. Lonka lóháton vágat az ifjabb Fondával, s az a szikrázó kékség a távolban az óceán. Farmernadrágot és kockás inget hordanak mind a ketten, derekukon széles öv. Az ifjabb Fonda szilaj, sőt kicsapongó életet folytatott, sűrűn szippantgatta a marihuanát, de mióta megismerte Lonkát, 180 fokos torzítást történt az életében.

„Sok lánnyal volt dolgod?” – kérdi az ifjabb Fondától.

„Féltékenykedsz?” – vág vissza incselkedve az ifjabb Fonda.

Inas, barna srác, tulajdonképpen nem csinos, de föl kell figyelni rá, csupa villamosság, és az arcában van valami szíjas, férfias vonás.

„Nem féltékenykedem – mondja az ifjabb Fondának. – Csak hát két embernek mindent tudnia kell egymásról, ha együvé tartozik.”

A paplan alatt Lonka az ajkába harap, eltűnődik. Vajon lehetséges mindent tudni egymásról?

Vágtatnak. Arcuk egymás felé fordul. Vágta közben összefogódkodnak a tekintetükkel. Hajuk lobog a szélben.

„Gyűlölöm a célokat – mondja később az ifjabb Fonda. – A szabadság nevében. Akinek célja van, az nem szabad ember. Érted?”

Ő rábólint.

„Értem. Az a céljainak a rabja.”

Anyu győgyapucska most a konyha felé kopog, megint ránt egyet a kilincsen, megint nyikorog az ajtó. Aztán csönd, papírhéj csönd. Hamarosán szétropan.

Mit szólna Mari, ha elmondaná neki Duddleton lortot, az ifjabb Fondát meg a többieket? Megértené? Ha

nem érti meg, akkor ez mégsem igazi barátság. Akkor Mari nem fogja az ő hullámhosszát.

A lépések közelednek. Lonka lerántja fejéről a paplant.

– Ébresztő!

Anyu ott áll az ajtóban, arcán a derű és a nyugalom maszkját viseli, minden makulátlan és kitervezett rajta, a hamvasszőke pepitől kezdve az ezüst lakkozott körmeig a kezén meg a szandálos lábán. Pontosan úgy áll, mint a Nők Lapjában megjelent fényképen, az *Öt nyelven beszél* cikk kellős közepén. A fénykép alatt: *Kenéz Béláné, az IBUSZ fáradhatatlan dolgozója*. A riporternő eredetileg „népszerű dolgozót” akart írni, de anyu nem hagyta magát. Hogyisne! Ő nem népszerű, hanem fáradhatatlan.

Lonka kikászálódik az ágyból.

– Ebédre fölmelegíted a tegnapi tökfőzeléket, sütsz magadnak két tojásból tükörtojást, és veszel a péknél egy túrós buktát. Gyümölcs még van.

Mindig kijelentő módban rendelkezik. Megeszed a tegnapi tököt, veszel a péknél egy túróst. Mintha azt közölné: a nap keleten kel, és nyugaton nyugszik. Kár hadakozni ellene. Így van és kész.

– Igen, anyu.

– Ne ráncold a homlokod! Mint a kölyökvizsla. – Végighúzza a tenyerét a Lonka homlokán, félresimítja a rövidre vágott hajfüggönyt. – Máris ráncos. Nézd csak meg a tükörben.

Lonka hunyorog, mintha erős fény váгна a szemébe.

– Nem megoldás, hogy ráfésülöd a frufrut.

Most csak hallgatni lehet. Nem vághatja rá az „igen, anyu”-t.

– Ma idejében szabadulok, legalábbis remélem. Ötkor az iroda előtt vársz, na inkább tíz perccel öt után, de ne később. Megvesszük a fürdőruhát. Mindenképpen megvesszük, legfeljebb utána én még visszamegyek az irodába.

– Klassz vagy, anyu!

– Most már érdemes jobb holmit venni neked, nem vagy növésben. És remélem, a fejed lágya is benő hamarosan.

Mosolyog, de a tekintete két éles penge. Lonka feléje emeli az arcát, tudja, hogy a pengetekintet nem hatolhat bele. Már nem. Szembenéz az anyjával, aztán dobálja szét az ágyneműt.

Kisiskolás korában azt hitte, hogy anyu mindent lát, azt is, ami a csukott ajtó mögött történik; látja, ha ő a körmét rágja, tanulás helyett kibámul az ablakon, még azt is, hogy a könyv fölé hajol, de másutt jár az esze: „Lonka, te megint nem figyelsz!” Megpróbált tagadni, de nem sikerült. Anyu akkoriban azt is észrevette, ha ő bezúgott, meg se nézte az ellenőrzőt, csak belefúrta a tekintetét Lonkába, s a választ az arcáról olvasta le, mindent tudott, ő meg leszegte a fejét, falat épített maga köré hallgatásból, kiválasztott egy pontot a parkettán, arra meredt, amíg kiszabták a büntetést. Anyu nem ütötte meg.

„Én soha nem vertem a gyerekeket!” – hányszor hallotta.

Igaz is volt, meg nem is, körmönfontan kétes, mint annyi minden anyu körül, mert csakugyan nem verte, de olykor megrázta a karjánál fogva, s a kék-zöld foltok az ujjai nyomán sokáig meglátszottak; egyszer akkora erővel rázta meg, hogy a falnak penderült tőle. A büntetést fojtott hangon, tagolva közölte:

„Vasárnap nem mégy az Állatkertbe . . . Nem viszlek el a moziba . . . Három napig nem játszol a téren.”

– Most már igazán nőjön be a fejed lágya! – Anyu a virágállványhoz megy, lecsippent két száraz levelet a díszkukoricáról, a leveleket a papírkosárba dobja, és közben magyaráz: – A jövő tanév átlaga már beleszámít a felvételibe. Másodiktól negyedikig a súlyponti tantárgyak.

– Meg az érettségi. Három év múlva.

Anyu most azt a türelmes tanító néni arckifejezését
ölti fel.

Látom, hogy tudod. De én azt szeretném, ha érte-
néd is. Ha végre megértenéd.

Most a szétdobott ágyneműn igazít, a párnát átför-
dítja a másik oldalára, a paplan visszahajló csücskét
szótteregeti.

– És az építőtáborban nagyon fontos, hogy jól meg-
állj a helyed. Amit az iskolában elmulasztottál, ott igye-
kezd helyrehozni.

Lonka tágra mereszi a szemét, áhítatosan figyel, de
belül nevet. Ilyenkor mindig nevet belül. És egy kicsit
fél is. Ha anyu mégis rájön . . .

Anyu közelebb lép hozzá, megint az a kéспенgetekin-
tet, réges-rég ismeri. Megszokta, mindent meg lehet
szokni. Nem igaz! Semmit se lehet igazán megszokni.
Csak védekezni lehet ellene.

– Azt értsd meg, Lonka, hogy a sorsodat a markod-
ban tartod.

Hol tartod a sorsod? Á, nem a kezekben, hanem a
markodban – így keményebben hangzik. Jól vigyázz rá,
hogy ki ne ejtsd! *Egy csaj, aki kiejtette a markából a
sorsát.* Egészen jó filmcím, csak hosszú. *Kipottyantotta
a sorsát a markából.* Így is hosszú.

Anyu mintha mondani akarna még valamit, de elha-
rapja a ki sem mondott szót.

Lonka felnyalabolja a fehérneműjét, beszalad a fürdő-
szobába. Ráérősen pancsolva mosakszik. Háromnegyed
kilencig bőven futja az időből. És ráadásul az utolsó ta-
nítási nap. Végre!

Csorog a víz, Lonka felkapja a fejét, az arcát nézi a
tükörben. Mindig más az arca, néha meghökken tőle,
olyan idegen. A szőke, örökké kócos haja oly könnyű,
hogy parányi szellőben is leng-lobog. A mongolos vá-
gású, zöldeskék szemét vajon kitől örökölte? A papának
dülledt gombszeme van, barna gombszeme, az anyué
nedvesfekete. Kiskorában, amikor anyu feléje hajolt az

ágyban, sokáig azt képzelte, hogy a szemében hozza az éjszakát.

Ha felhúzza a szemöldökét, csak egy parányit, átszellemültté válik az arca, mintha azt kérdezné: „Hát ilyen az élet?” Az alakja jó, persze ebben a vacak tükörben csak derékig látszik. A karja túl vékony, a kulcscsontja kiáll, de a kiálló kulcscsontban van valami megindító. Ezt egy könyvben olvasta. A könyvet anyu vette ki a Szabó Ervin-fiókból, de hamar visszavitte, ő csak éppen beleolvasott egy keveset.

Csöng a telefon. Lonka víztől csöpögve kiabál ki a nyitott ajtóból a konyha felé:

– Anyuu! Telefon!

Anyu már trappol is befelé. Hallóz a telefonba, aztán:

– Te vagy az?!

Fanyar, ingerült a hangja.

– Mi van már megint veled?

Talán az első számú férjjel beszél... Lonka törülközővel a kezében áll. Figyel.

– Na persze, téged mindig üldöz a balsors.

Anyu hangja egyenest metsző, üveget lehetne hasogatni vele. Biztos, hogy ez az első számú. Csak ő lehet. Lonka a fogát mossa, és közben megrázza a fejét. A fejrázás az első számúnak szól.

– Tudom – mondja anyu a telefonba, és húzza az *u* hangot. – Üldözött a Művégtaggyárban, a BAFÉRT-nál, szóval mindenütt.

Lonka tűnődve himbálja a fogkefét. Mi lehet az a BAFÉRT? Anyutól nem kérdezheti meg. Csak az kéne! BAFÉRT Fura szó.

Anyu most hallgat. A kagylót nem rakta le, a telefon nem kattant, tehát az első számú nyomja most a sódert. Lonka megpróbálja elképzelni negyvenháromban, amikor anyu hozzámert. Ő csak levitézlett állapotban látta, mint kopasz, testes bácsit, az arca kövér is, petyhüdt is, bőven az apja lehetne anyunak, szűken akár a nagy-

papája. Elcsodálkozott, amikor véletlenül megtudta, hogy csupán öt év van köztük.

– Rendben van, hagyjuk a múltat meg a méhpempő kenőcsödet, amit bekönyörögtél a lakásomba, és itt avasodott mind a százhusz tégely.

Lonka leül a hokedlira a kád mellé, a lábát felrakja a kád szélére, a szandálját csatolja be és fülel.

– Mért nem maradtál meg kocsikísérőnek? Ott igazán rendesen kereshettél volna . . . Pech! Ugyan!

Anyu felkacag, gúnyosan, keserűen. Kis csönd.

– A pech hozzátartozik az ember életéhez, de nem véletlen, hogy ki ragad meg benne, és ki lábal ki belőle. Erről van szó!

Anyu hangja elfullad. Nincs szerencséje a férjeivel. Sőt . . . Lonka most sajnálja. A csupasz lába szárát nézi, és sajnálja az anyját.

A nagymamától tudta meg, hogy az a kopasz és hiányos fogú bácsi, aki nagy időközökben hivatlanul beállít hozzájuk – a szeme megbújik a táskás arca redőiben mint csiga a házában, az orra viszont előreugrik, mintha azzal böködné a levegőt, akár a csiga a tapogatójával –, hogy ez a hapsi, akit Csiga bácsinak nevezett el, anyu első férje. A nagymama, aki haragszik anyura a papa miatt, Radákovics nénitől hallotta a történet részleteit. Radákovics néni a nagymamával közös emeleten lakik, és valaha anyuék szomszédja volt Kispesten. Anyu tizenhét esztendősen férjhez ment Csiga bácsihoz, aki katonatiszt volt, és Radákovics néni szerint lángolt a szerelem kettőjük közt, de a felszabadulás után, amikor az első számút kitették a hadseregből, anyu is kitette a szűrét, elvált tőle. Az első számú azóta csak teng-leng, disszidált Argentínába, de ott sem bírt boldogulni, visszajött, itthon gebines tejtermékboltot kapott (egy aranybányát! – mondta Radákovics néni), felkarolták, mert a nyugati világból visszatért a hazájába, de Csiga bácsi a tejtermékboltból is kicseppent.

Ő egyszer megkérdezte anyut, csakugyan igaz-e, hogy

Csiga bácsi a férje volt, és csakugyan tizenhét esztendő korában ment hozzá. Még azt is meg szeretne volna kérdezni, ha tizenhét esztendő korában ment férjhez, hogyan tette le az érettségit. Nyilván később, a dolgozóknál, de erről sose beszélt, a fiatalágáról soha semmit. És éppen ezért ő sokat tűnődött, hogy vajon anyu és Csiga bácsi között tényleg olyan nagyon lángolt a szerelem. Radákovics néni azt mondja, hogy Csiga bácsi akkoriban fess fiatalember volt.

Amikor megkérdezte, hogy Sanyi bácsi csakugyan a férje volt-e valaha, anyu elkeskenyedő szemmel nézett maga elé, majd fel a mennyezetre, mintha átlátna a vakolatot is.

– Igen – mondta.

– És aztán elváltál tőle?

– Elváltunk. – Anyu arca mozdulatlan volt. És a hangja egészen halk, amikor megkérdezte: – Kitől hallottad?

Először nem akart válaszolni rá, de anyu azt mondta:

– Én is feleltem a te kérdésedre.

Később felhívta a papát. Lonka végighallgatta a beszélgetést, nyilván anyu akaratából.

– Nagyon kérlek, ne traktáljátok a gyereket célzatosan beállított régmúlt családi történetekkel, amelyek egyes-egyedül rám tartoznak.

És azt is mondta, tudomásul kell vennie, amit már régóta sejt, hogy a papa családja vagy legalábbis a család bizonyos tagjai elfogultak iránta, holott ő nyugodt lélekkel állíthatja, hogy mindig korrekt volt, soha senkit félre nem vezetett. Az utolsó szavakat keserű nyomatékkal ejtette ki. A papa hosszasan beszélt a telefonba, anyu komor, elszürkült arccal hallgatott. Aztán megismételte:

– Te is tudod, hogy én mindig és mindenkivel korrekt vagyok. – És végül búcsúként: – Én nem hajlok, legfeljebb török! Na szervusz!

Lonka akkor megértette, hogy a tizenhét esztendő

anyu és a hajdani Csiga bácsi ügye *titok* marad, anyu becsempészte a helyére célzás alakjában a *származás*-ügyet, amiről persze szintén nem lehet beszélni, mert fölösleges, mert már rendben van, anyu szavaival: „szerecsére túlhaladott kérdés”. De főként azt értette meg akkor, hogy anyu keze közt az igazság átalakul, akárcsak a bűvészeben, akit a cirkuszban látott, amikor először és utoljára cirkuszban volt; a bűvész színes golyókat tartott a tenyerében, becsukta a markát, és mire kinyitotta, két kis fehér egér szaladgált a tenyerén, s az egerek is átváltoztak galambbá, ezúttal a bűvész kalapjában. *Átváltozás*. Ez az anyu bűvészmutatványa. Amit a papa csinált, az egyszerűbb, ő csakugyan nem mondott igazat, s ebből temérdek bonyodalom támadt, amin most már csak röhögni lehet, de akkoriban iszonyú volt.

Aztán a harmadik számú férj, nem is olyan régen. Ő akkor hetedik általánosba járt, az esküvőre népi himnussal díszített fehér ruhát kapott, s anyu fekete kiskosztümben igazán nagyon jól mutatott. Egy hétig, amíg anyu Dobogókőn üdült a harmadikkal, ő a papáékhoz költözött. Klárka akkor kezdett beszélni, ha megállt, a két kezét a feje búbjára rakta, és eltátotta a száját.

Zűr volt a harmadik számúval is, az ember nem érti, mi a csodának nősült meg, ha fél év múlva disszidált. Csak bajt hozott rájuk. Anyu a disszidálása után rögtön beadta a válópert, és letette a nevét, de jó ideig nem osztották be külföldi útra, pedig azzal lehet jól keresni. Persze anyu már újra jár külföldre, tavaly óta Nyugatra is; minden csoda csak három napig tart.

– Ne az irodába gyere! – mondja most anyu a telefonba Csiga bácsinak. – Főszezon van, azt se tudom, melyik lábamra álljak.

Lonka a lábszárát nézi. A bokája sima, karcsú, a talpa felívelő boltozat. A táborban csokoládészínre fog barnulni. Az egész teste. A Balcsi közelében másként barnít a nap, mint a Dunánál. Melegebb, aranyosabb színre.

– Szó se lehet róla! – közli anyu a kagylóba. – Mit képzelsz? Kettő – jelenti ki határozottan. – Borítékban hagyom a háztelgyelőnél.

Két lepedő, azaz kettőszáz forint Csiga bácsinak, vagyis az anyu első számú lepasszolt férjének. Tulajdonképpen rendes dolog anyutól, hogy támogatja. Vannak neki rendes húzásai. Csak ne csinálná ezeket a trükköket az igazsággal! De csinálja. És közben azt mondogatja: „*Én* korrekt vagyok. *Én* soha senkit félre nem vezetek.” Azt mondja: „Szégyellem, hogy az *én* lányom hazudik. Megint letagadtad a leckédet, és nem volt bátorságod bevallani az elégtelent. Az *én* lányom gyáva is. Nem Lonka, Kenéz Ilona. Az *én* lányom.”

- Lonka! Meddig rostokolsz a fürdőszobában?
- Rögtön kész vagyok.
- Elkéssel. A vége az lesz, hogy elkéssel.
- Dehogysis!
- Kihűl a reggelid.
- Megyek már, csak magamra kapom a köpenyt.
- Még nem vetted fel?
- Fél perc, anyu, annyi sem.

Berobog a szobájába, a sötétkék köpenyt lerántja a vállfáról, belebújik, végiggombolja, az ágyneműt bevágja a rekamiéba, aztán vissza a fürdőszobába, a tükör elé, a keféét végighúzza a haján, loboncos a haja, hát aztán?!

A konyhából újabb sürgetés jön, ezt nem lehet kibírni. Lonka száguld kifelé. A terítéke mellett ott a vajás kenyér. A tea kitöltve. Anyu a vajás piritósa végét fogyasztja, a teáscsészéje már üres, rosszállóan csóválja a fejét.

- Nincs időbeosztásod.
- Van cukor a teámban?
- Tettem.

A papa eleinte csak annyit mondott, hogy ő nem utazhat el szüretre. Sürgős ügy jött közbe.

– Miféle sürgős ügy? – kérdezte anyu.

– Hát tulajdonképpen . . .

– Azt kérdeztem, miféle sürgős ügy!

Anyu hangja elvékonyult.

– Kérlek, meg fogom magyarázni.

Anyu úgy nézett a papára, mint a piacon a hentesre, aki egyszer becsapta.

– A miniszterhelyettes hívatott. Egy kis kellemetlenség történt.

– Egy kis kellemetlenség? – ismételte meg a szavakat anyu. – Miféle?

A papa rágyújtott. A keze remegett. Az arcán két piros folt ütött ki, mintha festék folyt volna szét a bőre alatt. Piros festék.

Anyu egyre rajta tartotta a tekintetét. A tekintetével noszogatta, hogy beszéljen.

A papa bőre alatt szétfutott az a két kis vörös folt, a homlokát is előntötte. Lonka azóta se látott senkit úgy elvörösödni, mint akkor a papát.

Csönd volt, de ez a csönd ordított, hasogatta a Lonka fülét.

Aztán anyu megszólalt. Az arca merev volt.

– Lonka, menj át az Ábrahám gyerekekhez játszani.

Az ajtónál utolérte a hangja:

– Fél hétre hazajössz!

Hiába küldték át játszani az Ábrahám gyerekekhez, a lényegét nem lehetett eltitkolni. Apáéknak ugyanis malomuk volt, egy gőzmalmuk vidéken, és a papa hiába bizonygatta, hogy malommunkás, a malomiparban dolgozott egészen a felszabadulásig, s eszerint, igenis, munkáskáder, az igazság az volt, hogy a papa a szakmát a családi malomban tanulta ki, ahol a Kenézék keze alatt Klumák néni szerint öt munkaerő dolgozott. A papa azt hajtogatta, hogy csak három, öt magát is beleértve, de ki hitt már neki? Fegyelmi úton, azonnali hatállyal el-

bocsátották, magyarul mondvá kirúgták, Lonkát pedig az iskola a legrosszabb, az X kategóriába sorolta. Anyu szürke arccal, karikás szemmel járt-kelt, és azt mondta a papának:

– Engem félrevezettél. A lányod jövőjét tönkretetted. Gondolkozhatsz rajta, melyik a súlyosabb vétked.

A papa hamarosan elköltözött hazulról.

– Nem várom meg, amíg kisóhajtasz vagy kiutálsz a lakásból – mondta anyunak.

– Talán azt várod, hogy örüljek?

– Szó sincs semmiféle várásról. Éppen ellenkezőleg, azt mondtam, hogy nem várom meg.

– Ha térdig kopik is a lábam, akkor se nyugszom bele az X-be – jelentette ki anyu. – X származással Lonka nem kerülhet középiskolába!

Tiltakozott az iskolánál, beadványt nyújtott be a kerületi tanácshoz, fellebbezett a központihoz.

– Lent kucsolunk a béka fenéke alatt, de én nem csüggedek! – Akkoriban ezt hajtogatta.

Hát nem csüggedt, az egyszer biztos, és végül győzött, vagy anyu szavaival: győzött az igazság. Lonkát az osztályidegenek csoportjából átminősítették az előnyösebb *egyéb* származásúak közé. De anyu még mindig nem hagyta abba a küzdelmet. Elvált a papától, és Lonka az anyja mint eltartója után *alkalmazott* származású lett. Egy fokkal megint följebb!

A papa egy ideig üvegezzövetkezetben dolgozott mint kifutó és anyagmozgató, magyarul tróger. A nagymama könnyezve emlegette, hogy a fia a műhelyt söpri, triciklín hordja az ebédet az üvegeseknek, mosogat, és árut szállít. Anyu és apa akkoriban nem beszélt egymással, a papa a nagymamánál lakott, s a felfújható gumimatracra hált, amin nyáron a Balcsin napoztak. Karácsonyra egy tükröt kapott tőle, szép kis állótükröt, a hátlapjába bele volt vésve: *Lonka*. A nyakába ugrott és megcsókolta, mert tudta, hogy nem telik neki rendes ajándékra. És amikor tavaly eltört a tükrök, bőgött egy sort.

Persze ez nem változtat a tényen, hogy a papa *nem* mondott igazat.

A papa hamarosan felküzdötte magát, bekerült egy külkervállalathoz, aztán áthívták egy másikhoz, s az utóbbi időben többet van külföldön, mint itthon, ő intézi a méz- és paprikaexportot, és remek cuccokat hoz külföldről, persze elsősorban Klári néninek, de ő se panaszkodhat. Tavasszal két egyforma skótkockás kabátot hozott, egyet neki, egyet Klári néninek, csak a hossz meg a bőség különböző, egyébként teljesen egyforma. Meg kell hagyni, fura ötlet a papától, hogy a második feleségét meg a lányát egyformán járhatja.

A papa már a MONIMPEX-nél volt, de még nem a paprika- és mézexport élén, amikor törölték a származási kategóriákat. Volt, nincs. Egy csapásra fölöslegessé vált minden: a sok szaladgálás, a kérvények, a felháborodás, a kétségbeesés. Volt, nincs! Anyu régóta nem emlegeti a béka fenekét. Mostanában azt hajtogatja: „A sorsod a markodban van.”

Klumák Petivel megszakadt a barátság, amikor a papa lebukott. Lesütött szemmel, mogorván kerülték egymást, mintha ők tehetnének a történetekről. Neki azután csak pajtásai voltak, sűrűn változó haverok, összeveszett velük, rájuk unt, elmaradtak egymástól. Születésnapra éveken át meg kellett hívni az IBUSZ-csoportvezető ikreit, és azok is visszahívták. Nem állhatta az IBUSZ-ikreket. Fradit hívta meg, teljesen nevén Friedrich Ferencet, a legrosszabb tanulót az egész osztályban. Fradi azt mondta, hogy az apja irtó öreg, és esténként neki kell vacsorát főzni, a lakást is ő takarítja, mert a mamája otthagya őket. S a bajok tetőzéséül Fradinak három füle volt, vagyis a bal füléből egy nyúlvány nőtt ki, csonka kis fülkagylóféle, csak a lyuk hiányzott belőle, és Fradi azt állította, hogy megoperálták, de újra kinőtt, mert ő táltosgyerek.

Fradi örökké éhes volt. Körül karéj vajjas kenyereket meg angol szalonnát vitt le neki. „A lakásba senki be

nem teheti a lábát, ha egyedül vagy!” – ezt nagyon a lelkére kötötték. Fradi felfütyült: tá-tititi-tá, ez volt a jelzésük, s ő levágtatott a kajával az utcára, de a házbelieknek szemet szűrt Fradi, ahogy orrát a levegőbe fúrva a járdáról vagy éppenséggel az udvarról füttyentett fölfelé az első emeleti saroklakásba.

Leadták a drótot anyunak.

– Kutya vagy te, hogy füttyülnék neked? Mért nem tudsz rendes gyerekekkel barátkozni?

Fradi a tanév elején két ujjal volt alacsonyabb nála, tavaszra csak a szemöldökéig ért.

– Növünk a rétestől, növünk? – kérdezte a második emeletről Czank néni, amikor szembetalálkozott velük, és Fradi túrós rétest falt, de már nyúlt a másik darab után, s ő rászólt:

– Nagyon megköszönném, ha nekem is hagynál belőle.

Fradi a rétestől se nőtt, és nagyon szerette a mozit. Meg akarta nézni a *Félszemű seriffet*, s ő a spájzból összeszedte az üres üvegeket, mind berakták az anyu cipzáras kofferébe, és eladták a közértben. Útközben Fradi komor arccal beszélte el, hogy nemcsak főz és takarít, az ablakot is ő mossa. Két-két Balaton szeletet vettek, és elmentek a moziba. Nézték a *Félszemű seriffet*, rágszálták a Balaton szeletet, de amikor elfogyott, Fradi rátette a kezét az ő nyakára, aztán csúsztatta lefelé, és a fülébe súgta:

– Bomba csaj vagy . . .

Fradi keze izzadt, ő ellökte, Fradi vihogott, és visszakeresztakolta a nedves kezét. Utálatos volt. Némán dulakodtak a homályban.

– Maradjatok veszteg! – förmedt rájuk egy suttogó hang a hátuk mögül. És Fradi mellett egy néni:

– Korán kezdik!

Belekarmolt a Fradi kezébe. A képek egymásba folytak a vásznon. Homályos, értelmetlen képek. Viaskodott a Fradi nedves kezével.

– Akartok egy fülest? – kérdezte hátulról a hang, s egy széles arc meg egy nagy tenyér nyomult föléjük.

Fradi aztán békén hagyta, de a nézőtérrel kimenet, a tolongásban alattomosan belerúgott a bokájába, és elnyargalt. Rondán viselkedett, az osztályban elhíresztelte, hogy Lonka szerelmes belé, kajával tömi, mert azt akarja, hogy ő, mármint Fradi, csókolóddzék vele, de neki nem tetszik Lonka.

– Girhes a csaj, és görbén tartja magát.

Ez esett a legrosszabbul, mert Fradi miatt tartotta magát görbén, hogy Fradi ne törpüljön el mellette, ha együtt mennek, de attól kezdve csak azért is kihúzta magát. Anyu dicsérgette is:

– Végre nem görbíted a hátad, mint a doromboló macska. Csinos, sudár az alakod, ha kihúzod magad.

Fradi végigszájalta az egész osztályt, és ő mit se tehetett ellene. Ráadásul a Fradi rágalmai az oszjúk fülebe jutottak, s oszi behívta mind a két szülőt, anyut meg a Fradi apját. Otthon akkor már kiderült az üvegek eladása, s anyu ebből rájött, hogy az a tíz forint, amit ő még az üvegeladás előtt kölcsönkért a szomszédban, azzal az ürüggyel, hogy a piacon ellopták a pénzét, amikor a zöldségesnél sorban állt, hogy az a pénz is Fradira ment.

Anyu hosszasan lelkizett, a rossz befolyást emlegette.

– A meredély szélén álltál – ezt elismételte többször is. – Mi vitt rá, hogy ezzel a vásott kölyökkel barátkoznál? Hogy loptál is miatta?

Csakugyan, mi vitte rá? Talán a Fradi három füle. De ezt igazán nem mondhatta meg, ettől anyu még jobban begurult volna.

Anyu kijelentette, hogy Fradi jellemtelen, hazug fiú, az se igaz, hogy estére ő főz, a házmesterné főz nekik, s a lakást is a házmesterné takarítja hetenként egyszer. Fradi mindennap félliter kakaóra meg három péksüteményre kap pénzt az apjától, a napközikoszt mellett

ez igazán elég vacsoráig, de Fradi elveri a pénzt, és másokon élőködik.

– Az olyan meggondolatlan, befolyásolható lényeken, mint te – mondta anyu. – Végül hozzátette: – Az a tizenkét éves kölyök máris kész strici. Bár okulnál eből a keserű leckéből!

És aztán a záró kérdés, a visszatérő szólam:

– Miért muszáj neked felszedni az osztály szemetjét?

Mi vonz hozzájuk?

Hát lehet válaszolni az ilyen kérdésre? Amíg anyu beszélt, azon tűnődött, és azóta is sokszor elgondolkozott rajta, milyen furcsa: ő mindig is tudta, hogy Fradinak izzad a keze, de csak ott a moziban vette észre. Ott egyszerre fontos lett. Ugyanaz a Fradi volt, és mégsem ugyanaz, és még mielőtt kiderült volna az aljassága, vált hirtelen egy másik, békakezű Fradivá.

Tanév végén Fradi kibukott osztályisméltésre. A Fradi árulása után Hegedűs Terivel volt jóban, de Teri hamarosan Sárbogárdra került a nagymamájához, amikor a nővérét mint éjjeli pillangót letartóztatták a mamájával együtt, mert a valutarejtegetésben a mama is benne volt.

– Na tessék, megint! – mondta anyu. – Mért nem tudsz te egy jóra való család rendes gyerekével barátkozni?

Mari az egyetlen, akivel anyu meg van elégedve. Ő a „bezzeg a Mari”. És az ő kettőjük barátsága azért is olyan sziklaszilárd, mert még a „bezzeg a Mari” sem kezdheti ki. Hajszálnyi rést se üthet rajta.

A troli elkezdti a szokott bumlizást a Népköztársaság útja előtt. Mért nem tesznek ide kettős megállót? Lonka felkapja a sportszatyrát, nyomul az ajtó felé. A lejtős részen terpeszállásban egyensúlyoz. *Terpeszállásban a lejtőn!* Ez se hangzik rosszul.

A troli megáll. Leugrik róla.

2.

A piros kockás szatyor ott van a harmadik padon, de Mari nincs az osztályban. Lonka bevágodik a helyére. A szomszéd sorban Bencsik Csöpi kétrét görnyed, mint akit hasba bokszoltak, hónapok óta itt szunyál az iskolában. A nővére kisebbik lányának hol a foga jön, hol hímlőoltást kapott, és minden éjjel visítva kér teát; a nagyobbik fülfájós, ki kéne venni a manduláját, de még várni kell. Három éven alul nincs mandulaműtét. Csöpi éjjelenként hallja a bögésüket a függöny mögött, ahol a mamájával meg az öccsével alszik, mert az egy szobájukat függönnyel választották ketté. Fura náluk. Az öszszement függöny alól kilátszanak a lábak bokáig. Az ember várja, hogy hirtelen széthúzódik a függöny: kezdődik az előadás. De mikor ő ott járt, csak a Csöpi nővére kiabált át:

– Elfelejtettél krumplit venni. Egyszer kérlek meg, és elfelejted.

Csöpi visszakiabált:

– Még hogy egyszer!

Sokáig vitáztak a krumplin, s a Patyolat is szóba került, a konyhafelmosás is, végül a Csöpi nővére indulatosan félrebillentette a függönnyt, bedugta a fejét, és azt kiabálta:

– Utoljára kértem tőled szívességet! És ha elkészül a lakásunk... – S a kezét úgy tartotta a plafon felé, mintha esküre emelné.

Csöpi visszaráncigálta a függönnyt, és visszakiabált:

– Bár már ott tartanánk!

Hát most megint bedobta a szunyát.

Szunyogh Jutka a padja tetején trónol az udvartartása közepette. Megcsappant az udvartartása ahhoz képest, hogy mi volt tavaly nyolcadikban és ebben az osztályban is a tanév elején.

- Képzeljétek, az új edzőnk kijelentette, hogy mérkőzés előtti napon este nyolcig mindenki otthon legyen. Na jó, ilyesmit az előző ürge is hangoztatott, de ez végigtelefonálja a tagokat.

- És akinek nincs telefonja?

- Oda személyesen megy ki. A fiúk csapatában van egy srác, ahhoz beállított szombat este fél kilenckor. A tag vidéki, albérletben lakik, és a háziaknál pont valami buli volt. Először azt hitték, hogy vendég. Képzeljétek el ezt a szitut!

Nemere Kati elképzeli és vihog. A padjából felnéz Jutkára, és vihog. Szunyogh, a színjeles, aki tökhülyéssel veszi körül magát, hogy az esze annál szembeszökőbbben ragyogjon ki. Szunyogh, aki bent van a műegyetemi kosárlabdacsapatban, és felvág vele, mert a színjelesével más is felvágthatna, Orecskó is, ha éppen felvágós lenne. Szunyogh Jutka, a gyöngék istápjája, mi csoda melléfogás, hogy a tanárok a segítőkészségét emlegetik. Szunyogh azért segít, hogy a legeslegelsőnek érezze magát, hogy uralkodjék, és nagy lebógés volt neki, amikor Mari . . . Mert Orecskó Béla nem vetélytárs, Béci egyszerűen nem számít.

Lonka arrébb tolja a Boldog Bulcsú cuccát, és előhalássza szatyrából a kémiakönyvet. A halogén elemeket még át kell néznie. Mindig kifelejt valamelyiket. És még felelhet. Utolsó órán még felelhet.

- Vasárnap Gyulán mérkőzünk - folytatja Szunyogh.
- Utána kivágódunk a strandra.

Szunyogh sose beszél könyvekről vagy filmről. Az ábra világos: ilyesmihez mindenki hozzájuthat, de a műegyetemi kosárlabdában csak ő van bent az egész iskolából. I. Szunyogh Jutka.

– Tavaly Gyulán nyaraltunk. Egy kövér pacák akkorát fejeselt . . . – Nemere ismét vihog.

A kövér pacák fejest ugrik a medencébe, Lonka most látja: apró malacszeme van, az illik az ilyen hájas pacákhoz, s a víz ráfreccsen a halogén elemekre, előnti a fluort. Lonka kiszól a könyvből:

– Nem tudjátok, hol van Mari?

Györe Sári arca felbukkant egy füzetből.

– Oszinál.

– Oszinál? – ismétli meg álmélkodva.

– Ühüm. Gríz személyesen szólt be érte.

– Éppen most, amikor elmondhatná a kémiát. Ilyen húzásaik vannak a tanároknak!

És arra gondol: zűr nem lehet Marival, az biztos. Nem azért hívták, mert zűr van vele.

– Fura, hogy csak úgy beszólt érte – mondja Györének.

– Hát igen. – Sári visszasüllyed a füzetébe.

Lonka most azon tűnődik, mért szomjazik ő meg mindig a halogén elemektől. Különös. Az órán is, amikor Irén néni azt a kísérletet bemutatta, a nyelve szikkadtan tapadt az inyére. Az ismétlési órán is. Bulcsú rászólt: „Mért rágod a szájad?” Most is kezd már szomjas lenni. Allergiás a halogénekre, nem lehet másként. Talán amiatt, hogy sót termelnek ki. Csak az a kérdés, ha kimegy a csaphoz, és iszik, ismét jelentkeznek-e a szomj. Mert akkor tiszta allergia.

Kászálódik kifelé a padból, de visszazökken. Mari jön be.

– Hát teveled mi van?

Mari mellé telepszik, a Boldog Bulcsú üres helyére.

– Oszí hívatott.

– Tudom. Mit akart?

Már nem szomjas. Biztos, hogy allergia.

– Megkérdezte, nem akarok-e átmenni a Fazekasba, a matek tagozatba.

Belebámult a Mari széles arcába.

- Pont most szolt Gríz?
- Mintha valami megakadt volna a torkában. Egy gombóc. Kényszeredetten mosolyog.
- A Fazekas matek tagozatán megüresedett egy hely a második osztályban.
- Megpróbálta lenyelni azt a gombócot, küszködött vele. A tekintete elsiklott, le a padra. A Bulcsú szatyrát nézi. Hátulról élesen vág bele a Klárik Teca hangja:
- Te fizeted neki a beugrót.
- Nem igaz!
- Ez Bánó Vali.
- Szóval csak úgy kitalálták! És ő döglük utánad!
- Lonka még egyre a Bulcsú cuccát bámulja; a szatyor halvány árnyékot vet a padra.
- És te mit mondtál?
- Hogy inkább maradok.
- A gombóc leszaladt.
- Szóval itt maradsz?
- Hát persze.
- Csak így, egyszerűen: hát persze. Lonka nagyot lélegzik, mint amikor az uszodában felbukkan a víz alól. A hátuk mögött Vali és Teca tovább vitáznak.
- Az se igaz, hogy kiteszik a rendezőiről – méltatlankodik Vali.
- Kérdezd meg Moldoványit.
- Ha tudni akarod, éppen most csinál valami egészen újszerűt. Egy rövidfilmet kezekről.
- Hogy mit csinál? – kérdi Teca.
- A szereplő a kéz. Különböző kezek.
- Nahát, ez óriási! A század nagy ötlete. A szereplő csupa kéz. Első díj biztosítva a cannes-i fesztiválon!
- Neked gőzöd sincs a filmesztétikáról!
- Lehet. De beugrókat se fizetek.
- Lonka lassan pörgeti az ujjai közt a golyóstollát.
- Kérdezte Gríz, hogy miért nem mégy át a Fazekasba?
- Mari csak a fejét rázza. Kicsit álmétkodó a tekintete,

mintha azt jelezné: mi köze hozzá Gríznek és a világ valamennyi osztályfőnökének és matektagozatának? Ez az én ügyem. A kettőnké.

Tulajdonképpen hülyeséget kérdezett Maritól. Lonka néha félidőben leállítaná önmagát, amikor érzi, hogy egészen mást mond, mint amit akart, mert közben másra gondol. Most éppen arra gondolt, milyen rendes dolog ez a Maritól, hogy nem ment át a Fazekasba, hiszen mások törik magukat, hogy bekerülhessenek a matek tagozatba. Mari őmiatta maradt itt. És arra is gondolt, ha Pipi néni matekdolgozat-írásnál nem a leggyöngébbek közé osztaná be, és főként, ha ki nem ülteti a katedrára Marit, az egyetlen embert az osztályban, aki a saját példáin kívül kettőt holtbiztos, hogy megold... De Pipi szadista. A matekdolgozatokat a lakásán ülésrendben kitergeti a parkettra, úgy javít.

Csöngetnek.

A folyosóra kivágódik a lárma, végignyargal rajta, betölti.

- Mari, az első csoportba jelentkezzünk!
- Jobb szeretnék júliusban. Ha lehet, július végén.
- Nem mindegy?

Lonka a tenyerébe dűti a fejét, ujjait szétterpeszti, mintha a vonásait tapogatná ki.

- Július alkalmasabb a fürdésre - mondja Mari.
- Tavaly egy álló hétig majd megfagytunk Visegrádon. Július végén.

- Miért akarsz te mindenáron az első csoporttal menni?

- Nem szeretem az ingyencirkuszt. Azért.

Vállat vont. A fejét oldalt hajtva vár. A válaszra. A Mari válaszára. Ez próbatétel.

Mari előrenyújtja a nyakát, mintha moziban ülne, s a vásznat nem látná tisztán az előtte ülőktől.

- A bizonyítvány miatt - mondja lassan, hangsúlytalanul, leheletnyi kérdéssel.

A fiúk! Tornazsákukat himbálva betódulnak az osztályba.

tályba. Elöl az ólábú, apró Abella Misi, mögötte Moldoványi a slattyogó járásával. Jön mind a tizenegy.

Lonka megint ránt egyet a vállán.

– Kitaláltad. Az első transzport ugyanis rögtön évzáró után indul. Délutántól reggelig kibírom. Ha mázlim van, és egyszer már nekem is lehet mázlim, anyu esti programra megy. Koncert a Vár lovagtermében sabbó. Szóval?

Most úgy nézi a Mari arcát, mintha először látná.

– Írok haza – mondja Mari.

– De sürgösen! Egyébként én az igazi cirkuszt is utálom.

– Mért?

– Csak. Nem elég?

– Nem.

– Nem? Nincs mindennek oka.

– Mindennek oka van. – Mari összehúzza a szemöldökét. – Legfőljebb még nem jöttek rá – mondja lassan, minden szót megrágva.

– Olyan biztos vagy benne? – Lonka szeme összezűkült. Hirtelen feszült lett az arca. – Honnan vagy olyan biztos benne? – kérdi ingerülten.

– Hát ha nincs minden mögött ott az ok . . .

– Akkor? – vág közbe türelmetlenül.

– Ne siettes! Nehéz röviden megmagyarázni. Szóval, akkor értelmetlen lenne. Igen, végeredményben minden értelmetlen lenne. – A keze széles mozdulatot ír le. – Az egész.

– Na és? – Lonka nevet, de érzi, hogy félrecsúszik a hangja. Olyan idegen, különös most a nevetése. – Na és? – ismétli.

Mari rábámul. Mintha azt kérdezné a tekintetével, az arcával: „Mit akarsz ezzel?” Mintha azt mondaná: „Nem értelek.” De nem szól semmit.

Boldog Bulcsú idáig Abellával beszélgetett, most felvágja a tornazsákját a fogasra, és megáll mellettük.

– Leülhettek a saját helyemre? – kérdi.

– Képzeld, igen! – A halogén elemek hirtelen feltor-nyosulnak Lonka előtt. Mari visszamegy a padjába, Bulcsú lezökken, kipakol a szatyrából, majd az ujjait ropogtatja. Nyolcadik általánosban izületi gyulladása volt, azóta ropogtatja az ujjperceit.

Lonka most holdbéli tájat lát. Hegyek és kráterek. Sziklák. Porhomok. Ráterül a kémiakönyvre, kibomlik a szavak meg a képletek mögül. Na és! – kiáltja egy hang legbelül némán és szilajon. Megint szomjas. Inni kéne. Már késő.

Gríz néni belép az osztályba.

Mindegyik tanár másként nyit be az osztályba, másként megy a dobogóig, másként lép fel rá, másmilyen, amikor szembefordul az osztállyal. Zahonyák áldásosztó mozdulattal jelzi: üljetek le! – de az előrevicsorgó fogsora mást ígér. Zahonyáknak krokodilmosolya van. Milady körül láthatatlan fiókok sorakoznak, címkékkel ellátott rekeszek fel a magasba, betöltik körülötte a mindenséget. Gríz néni csupa gömbölyűség, lekerekített mozdulat, fejét egy kicsit előrehajtja, Mari azt mondja, akárcsak a falujukban a keresztanyja, aki valaha apáca volt.

– No, gyerekek, érkezett az utolsó irodalomóránk.

Mért jelenti be? Tudja ezt mindenki. Mindig olyan unalmasakat mond, ezért nevezték el Gríznek, de olykor, ha jóságos, Tejbegríz.

Leül a katedraasztalhoz, kinyitja az osztálykönyvet, beírja az órát. Nyolc óra előtt kézen fogva vezeti a két kis grízgyereket a hátsó kapuig, az általános alsó tagozat bejáratáig. Néha mesél is róluk humoros kis történeteket, de csak osztályfőin. Elmesélte, hogy a kisebbik első általánosban, az első tanítási napon óra közben felállt, és kifelé indult. „Nekem ebből elég volt!” – jelentette ki, és Gríz huncut mosollyal adta elő a kis lázadó történetét. Gríz néni tulajdonképpen igyekszik „jóban len-

ni" az osztállyal, s időnként bevet egy-egy adag kedélyt. Mért nem sikerül neki? Ennek sincs oka.

- Most műfajok szerint tekintjük át az idej anyagot. Nézzük a lírát. Nemere Kati!

A kétségeseket felelteti. Kati elégséges és közepes közt ingadozik. Bulcsú vadul ropogtatja az ujjperceit. Ő is esedékes. Szegény srác! A negyedikes nénjét Boglárkának hívják. Boldog Boglárka és Boldog Bulcsú. Micsoda szülők vannak!

Hiába állítja Mari olyan határozottan: nincs mindennek oka. Például a barátságuknak sincs. A kezdet még érthető, de az még nem volt igazi barátság. Mari azt mondja, hogy az osztály eleinte megpróbálta lekezelni. Ez így talán túlzás, bár egyesek, maga Szunyogh is, de főként Moldoványi Micu, felvágnek. Szunyogh legalább segít, de Moldoványi undok alak, feszít, hogy abszurd drámákat olvas francia eredetiben; könnyű neki, a papja a követségen volt Brüsszelben, Micu vesztett is egy évet emiatt, mert ott járt iskolába. Moldoványi felvág az abszurd drámaival meg a *Víg Matrózzal*, ahová rendszeresen jár lemezlovaszt hallgatni, sőt állítólag a *Nirvánában* is volt. Moldoványit nem állhatja az osztály, de vannak, akiknek imponál, Marit pedig nem fogadták be. Valahogy más volt, mint a többi. Persze mindenki más, mint a többi, de nem olyan szembeszökően.

Griz néni ódaplántálja magát Nemere elé, bánatosan ingatja a fejét, hogy *A végek dicsérete* akadozik, olyan szomorú az arca, mintha ő vinné majd haza azt az elégségest.

Lonka előredől, fedezi Bulcsút, aki lázasan lapoz a könyvében.

Mari ebben a tanévben érkezett közéjük, az osztály nagy része már nyolc éve együtt járt, ha nem is közös osztályba, de ebbe az iskolába. Mari tájszólásban beszél, és minden vadonatúj volt rajta, lerítt róla, hogy kiöltöztették, s a cuccát akkoriban nem szatyorban hordta, mint a többiek, hanem műbőr aktatászkában. És a piros

köves fülbevalója. Az egész osztályban csak ő visel fülbevalót. Most már megszokták, de eleinte a két karika a vérpiros kövel magához rántotta a tekintetet. Ha felhívták, várt egy keveset, a szemgolyója ilyenkor felszaladt, kicsit rézsútosan, balra.

– Most hallja a mányői szózatot – mondta ilyenkor Moldoványi, a Mari kiejtését utánozva.

És az is olyan fura volt, hogy egyhangúan darálta a mondókáját (most is egyhangúan beszél), néha elakadt, újra nekieredt, s az osztály megállapította, hogy a legfrissebb tag magol.

Gríz néni Györe Sári mellé ültette, talán azért, mert Sári vidékről jár be vasúton, népi sarj, ahogy a pimasz Moldoványi mondja, Gríz talán azt gondolta, hogy a két vidéki megérti egymást, persze ő nem tudhatta, hogy Györében akkoriban Szunyogh tartotta a lelket, tehát a Szunyogh sleppjéhez tartozott, akárcsak Nemere Kati, Abella Misi és még néhányan, akiknek Szunyogh dolgozatíráskor puskát küld, a padjukra odadobja a füzetait, hogy elsőként másolhassák le a házi feladatot, s akik a szünetekben körülveszik.

– Leülhetsz, Kati. Jobban is felkészülhettél volna. – Gríz néni az asztalhoz megy, az osztályozónaplóba beírja az elégséget, a bánatos kifejezést már lemosták az arcáról. – Bulcsú – mondja bátorító tekintettel, és lecövekel a padjuk mellett, de úgy, hogy az egész osztályt szemmel tartja. Gríznél nem lehet sügni, képtelen próbálkozás lenne. És közben az a biztató tekintet, mintha azt közölné: Bulcsú, benned van minden reményem. Rajta, fiacskám, ugye nem hagysz cserben?!

Bulcsú roppant egyet az ujjpercein, közepes és jó közt lebeg, akárcsak ő Miladynél.

Mari akkoriban egyedül sétált a szünetekben, majd mindig könyvvel vagy füzetel a kezében. „Csak hogy csináljak valamit” – mondta később. És amikor ő oda-

lépett hozzá, semmi sem jutott az eszébe, hát kínjában azt kérdezte:

- Te hol jártál általánosba? - „Csak hogy kérdezzek valamit” - mondta később Marinak.

- Egercsehiben - mondta Mari.

Megint nem tudta, mit kérdezzen.

- Alsó tagozatba is?

- Nem, azt a falunkban jártam ki. - És hozzátette:
- A falunkban nincs felső tagozat.

A társalgás megszakadt. Szótlanul ácsorogtak egymás mellett. Valamit beszélni kellett. Azt mondta egészen váratlanul:

- Eljöhetnél hozzánk vasárnap.

- Hát . . .

Mari nyelt egyet, a szemgolyója megint felugrott rézszerűen.

Ő akkor már nem akart visszakozni.

- Gyere el hozzánk vasárnap délután. Vannak jó lemezeim, beat meg klasszikus. Van Tom Jonesom, Rolling Stones együttesem meg egy Edith Piafom is.

Így kezdődött.

- Leülhetsz, Boldog. Most négyesre feleltél. Látod, tudsz te, ha rendesen felkészülsz. Néhány szemponttal ki egészíti ki a Bulcsú feleletét? - Gríz körülnéz. - No, halljuk Moldoványit!

Mi történt előbb? Az, hogy Pipi néni felfedezte Marit, vagy a nagy összecsapás Mari és Moldoványi közt?

Lonka most nagyon élesen látja az egész jelenetet. Zahonyák a katedrán, Mari a második triumvirátusból felel. Zahonyák az előző órán szemléltetett, s a füzetekbe kellett írni: „Octavianus, bronzszobor Egyiptomból”; Octavianus határozottan csinos volt, csak egy kicsit sunyi a képe, és a szája élveteg. Az „ifjú Octavianus” után

Zahonyák az „Augustus imperator”-t is szemléltette (márványszobor Rómából), továbbá Antonius és Kleopátra képmását; az utóbbit az osztály egyáltalán nem találta szépnek.

Mari felelt:

– A provinciákat újból felosztották, Octavianus kapta a nyugati provinciákat Illíriával, Antonius a Keletet, Afrika pedig megmaradt . . .

Mari darálása elakadt, s ő tudta, hogy a szemgolyója megint felcikázik a plafon felé. Súgtak.

– Csönd! – mordult fel Zahonyák, s a krokodilfog-sora elővicsorgott.

– Lepidusnak – vágta ki Mari. A fülcimpája is piros volt, s a kivörösödött cimpáján ott fityegett a piros köves fülbevaló. Moldoványi, aki a rövidlátása miatt ugyancsak elől ült, hallhatóan mondta:

– M. sz., vagyis mányei szózat . . . – És még bele is vigyorgott a Mari arcába.

– Úgy látszik, hiányzik neked egy magatartásintő – szólt rá Zahonyák. – Megkaphatod.

Ő óra után odament hozzá.

– Hagyd békén Marit, jó?

– Mi az, hogy békén hagyom! Ha lakatlan szigeten kettesben lennék vele életfogytiglan, akkor is békén hagynám.

– Piszok alak vagy!

– Tévedsz, mindennap fürdök.

Szunyogh is beavatkozott:

– Ide hallgass, Moldoványi, ha sokat ugrálsz, a KISZ is beleszólhat.

Mari egy szót sem szólt, az angolt tanulta. Az utolsó óra előtt odasétált a padja tetején ülő Moldoványihoz, nyugodt, sőt barátságos arccal, mondták azok, akik közvetlen tanúi voltak a jelenetnek, mert ő éppen heteskedett, háttal állt, a táblát törölte. Mari villámgyorsan lekevert egyet Moldoványinak.

– Ez a tiéd! – mondta, és mielőtt Moldoványi fel-

ocsúdíhatott volna, megragadta a két kezét, s éppen ez volt a remek húzás, mert Moldoványi most már csak dulakodás árán vághatott vissza. Rendkívüli pillanatok voltak ezek, csak akkor értette meg, mennyi minden történhet egyetlen másodperc alatt. Egy ember helyzete, sorsa dőlhet el egy ilyen pillanatban. Valaki elkiáltotta magát: – Nahát! – s aztán Györe Sáriból kitört a röhög. Sári Üllőről jár be, ötkor kel, sötétben lohol a kertek alatt az állomásig, Moldoványi pedig gyakran kocsin érkezik, igaz, nem egészen az iskola elé, egy sarokkal odébb áll le az autójuk, és két kocsijuk is van. Bulcsú felnyerített, valóban *boldognak* látszott.

Moldoványi talpra ugrott, de Mari még egyre lefogta a két kezét, s az osztály hirtelen megértette, mint a villámcsapás, úgy hasított mindenkibe, hogy most mi lesz, ezek verekedni fognak, fiú lánnyal, és ráadásul Mari az orra hegyéig ha ér a hosszúra nyurgult Moldoványinak, aki majd két évvel idősebb a legtöbb gyereknél, mert egy tanévet vesztett Brüsszel miatt, és ráadásul októberi születésű, de Mari úgy állt ott terpeszben, leszegzett fejjel, mint aki el van szánva mindenre, Moldoványi erejét pedig talán a szokatlan helyzet bénította. Ekkor lépett közbe Szunyogh Jutka. Lökéshajtásos sebességgel, lendületesen vetette magát közbe. Valóban osztálytitkárhoz méltóan viselkedett akkor. Átlátta a helyzetet a következményeivel együtt.

– Hagyjátok abba! Azonnal! Az egész iskola rajtunk fog röhögni. Varga! Moldoványi! Megértettétek?

Moldoványi visszanyerte a lélekjelenlétét.

– Ne izgulj! Csajt én nem ütök meg. Még... ezt sem.

Végigmérte Marit.

– Megvan rólad a véleményem.

– Ilyen eset nem fordulhat elő többet! – jelentette ki Szunyogh. – Az ügyet majd megtárgyaljuk. Hivatalosan – tette hozzá nyomatékkal.

– Eldicsekedhet vele a *Nirvánában* meg a *Vig Mat-*

róban – mondta Bulcsú, mert Moldoványi rendszeresen jár a lemezlovasokhoz. Felveti a pénz.

Klárk Teca, akinek az apja történelemtanár, és sok anekdotát mesél neki nagy emberekről, azt mondta, az egész jelenetben az volt olyan nagyon meghökkentő, hogy Mari teljesen nyugodt, sőt szinte nyájas arc kifejezéssel közeledett a gyanútlan Moldoványihoz. Ez az önuralom Tecát Talleyrand-ra emlékeztette. A papájától hallotta, hogy Napóleon egyszer így szólt külügyminiszteréhez:

„Ha önt fenéken rugdosnák, közben akkor is udvariasan mosolyogna.”

A Mari önuralmára jó példa ez, de csakis arra, mert ő igazán nem hagyta magát fenéken rugdosni.

Előzetesen történt, vagy inkább azután, hogy Pipi néni kihívta a táblához Marit, s ő tétovázás nélkül, hibátlanul vezette le a példát. Pipi megállapította róla, hogy jó a matematikai gondolkodása. Dolgoztatás után végérvényesen fölfedezte.

– Kitűnően oldottad meg a példákat. Elegánsan – jelentette ki. Csak az osztály tudta, hogy milyen elegánsan. Marinak arra is futotta az idejéből, hogy az Oreckó-csoporthoz tartozó Györe legnehezebb példáját felállítsa, a felállítást Györe Sári továbbadta Oreckó felé, Béci től viszont rendes dolog volt, hogy a segítséget kétszer is megköszönte: először doliírás után, másodszor javítási órán, mikor Pipi felolvasta a jelesét. Béci az ajtó melletti sorból Mari felé fordította a befejezetlen arcát (mintha tizenhat évig a mamája testében kukszolt volna, s aztán előbújt, köpcösen, düllelt szemű csecsemőábrázattal és az egyre kibicsakló kamaszhangjával), és hangtalanul tátogta:

– Kösz, Varga!

3.

Telefonbeszélgetés.

- Hallóó!

- Itt Ilona. - Klárit megismeri az elnyújtott, kicsit nyafogó hallójáról. - Szervusz, Klári!

- Hogy vagytok, Ilonka, drágám?

Klári csicsereg, és neki is vissza kell csicseregni a témérdek munka és bosszúság közt. Családi idillt játszani. A két Kenézné barátságosan cseveg egymással. Kellemkedni ezzel a tinédzsert játszó, üresfejű mitugrásszal. Lonka miatt. A gyerek érdekében.

- Jól vagyunk, leszámítva, hogy nálam már zajlik a főszezon, és jóformán lélegzeni se jut időm. Folyton ideoda rángatnak.

- Képzelem. Olvastam a cikket a Nők Lapjában. Épp a fodrásznál voltam, kinyitom a lapot, és pont rád nyitottam ki. Fel is akartalak hívni, de Béla éppen aznap érkezett a Benelux államokból, és alighogy kicsomagolt, már pakoltunk is be, újra elutazott. Mondtam is neki: „Te vendégszereplésre jársz haza.”

Ezt kis nevetéssel kell nyugtázni. Rövidke protokollkacajjal. Azt ne képzelje Klári, hogy irigyli. Ő senkire sem irigykedik. Amit ő elért, a saját erejéből érte el. Ezt állítja szembe az öröklakásukkal, az Opel Kadetjükkel, a nyaralójukkal, ami most épül Leányfalun. A munkáját. Mintha az Eiffel-torony tetejéről nézne le erre az egész Klári-fajtára.

- Nekem is utaznom kell. Részben amiatt telefonálok.

- A balti hajózás, amiről Lonka mesélt?

- Nem. Az szerencsére egybeesik a Lonka táborozá-

sával. Most műsoron kívül becsúszott egy négynapos országjárás. A nemzetközi tudőkongresszus résztvevőivel. Lonkát erre az időre szeretném hozzátok küldeni, ugyan is . . .

– Semmi akadály, Ilonkám. Hozzánk igazán bármikor jöhet.

Azért is befejezi a mondatot. Neki ne lelkendezzenek közbe.

– . . . ugyanis a nővéremnek beutalója van a Mátrába.

– Ilonkám, mért kell ezt nekünk magyarázni?

Igaz, ezt most túlmagyarázta. Csak annyit kellett volna mondani: „Nemzetközi tudőkongresszus lesz. Engem személy szerint kértek ki az IBUSZ-ból négy napra.” Csak ennyit. És kész.

– Lonkát mi igazán mindig szívesen látjuk. Klárikával remekül megvannak a korkülönbség ellenére. És ha végre-valahára elkészül a leányfalui házunk, ott igazán kényelmesen elférünk négyen is. Klárikának tágas szobája lesz, nem ilyen lyuk, mint ez a mostani félszoba. Ha meggondolom, hogy négyszázötvenezret fizettünk ezért a két és fél szobáért.

„Fizetett Béla. Nem a te gépirói keresetedből vettétek. Nem is gyors- és gépiró, á, dehogya, gyorsírní nem tud önagsága, az komoly munka, sokat kell gyakorolni. Pötyögtette a gépet. És hogy szűk az öröklakás. A két és fél szoba hallal. Lánykorában két udvari szobában lakott ötödmagával. Üresfejű mitugrász, addig kellett magát, amíg Béla bele nem habarodott, és most megjátssza az úgazdag előkelőt. Huszonhárom év van közöttük, két esztendő híján egy negyedszázad. És mit össze nem fecseg!”

– A nappalim, az rendes, huszonkét négyzetméter, a hálónk is megjárja, de a félszoba! Ha lehajol az ember, a feje az egyik falnál, a fenéke meg a szemközti falat súrolja. Lonka biztosan mesélte.

– A lányom Klárikáról szokott mesélni.

Boldog kacarászás.

- Kláríka aranypofa. Az óvó néni is mondja, hogy csuda értelmes. Múltkor vasárnap doktorosdit játszottak, Kláríka volt a doktor néni. Képzeld, azt mondta . . .

Kláríkaról megint visszakanyarodik a lakásra. Előbb-utóbb ki kell cserélni nagyobbra.

Hát ez kibírhatatlan! Elrántja a kagylót a fülétől. A hang a távolból dönög, mintha egy nagy fekete dongó keringene makacsul, ostoba zümmögéssel. Bal kezében a kagyló, a jobbával jeleket húz golyóstollal az országjárás programjába. Veszprémhez T. kerül, vagyis felhívni Veszprémet, és figyelmeztetni a hotelt, hogy az ebédet fél kettőkor szolgálják fel, mert a programban változás történt. Pontosan fél kettőkor. Legutóbb egy örökkévalóságig kellett várni, akkor is kínos volt, de ezúttal igazán ki van centizve az idejük. És a résztvevő csupa orvos-professzor, vagy legalábbis adjunktus.

Megint füléhez emeli a kagylót.

- Tapétáztatni akarok, tudod, Ilonám, Béla valami egészen különleges tapétát hozott Olaszországból. Persze felfordulás, az lesz.

Na, most meg a tapéta! Elég volt!

- Egy kis beszélőnivalóm lenne Bélával. És még egyszer köszönöm, hogy Lonkát . . .

- Mit kell ezen köszönetni? Az apjához jön, nem igaz? Meg a kis testvéréhez. Hívom Bélát. Szervusz, drágám!

A tapéta. Öröklakás négyszázötvenezerért, kocsi, leányfalui nyaraló. Ha majd elkészül. El fog készülni. Huszonhárom év van köztük. Szép kis házasság. Klári gyorsírni se tud, a nyelvekről nem is beszélve. Szimpla kis gépíró volt, és három évig otthon csücsült a havi hatszázzal. „Feleség és anya vagyok” – nyafogta bele a telefonba. Mintha más nem lenne feleség és anya, és dolgozó is. Újabban Béla szerzett neki valami link állást, mert a gépírás már nem elég előkelő neki. „Én mindent a saját erőmből – mondja magában. – Öt nyelven, hangszóróval a kézben. És előtte és utána az örö-

kös harc Lonkával. Mindent a saját erőmből. De Lonkát nem lehet megfogni. Kisiklik, mintha vizet markolna az ember. Hiába a szép szó, a meggyőzés, a szigor. Lonka nincs ott. Egyszerűen nincs ott, ahol szólok hozzá.”

– Halló, Ilona!

– Mondd, Béla, a paprikaosztályon nem szokás átadni az üzeneteket?

– De igen . . . és te fölöslegesen vagy paprikás.

– Ez szellemesség?

– Nem. Csupán magyarázat. Üzletféllel tárgyaltam, a megbeszélés sokáig elhúzódott, mire visszajutottam a szobámba, a telefonos már elment. A központunk ötkor leáll.

– Értem. És te pont akkor érkeztél haza, amikor én most másodszor felhívtalak.

– Nem, Ilonka, tévedsz. Öt, esetleg tíz perccel előbb. Öt vagy tíz perc óta vagyok itthon, és bekaptam egy falatot. Tudod, hogy a gyomrom . . .

– Tudom, Béla. Nem szabad megéhezned. Mi van a gyomorfekélyeddel?

– Nincs vele különösebb baj, de vigyáznom kell. Nálatok mi újság?

– Lonkát néhány napra hozzátok küldöm. Kláriveral már megbeszéltem. Ez rendben van.

– Persze hogy rendben van. Bármikor, Klári is igazán nagyon szereti.

– Sajnos, egyéb dolgok azonban nincsenek rendben. Béla egy pillanatig hallgat, aztán megkérdi:

– Lonkával?

– Igen, Lonkával. Félév óta sokat rontott. Három egész kettő az átlaga.

Béla hallgat. Persze hogy hallgat. Így kényelmesebb.

– Nem is négyes felé hajló, csak amolyan közepesen közepes.

– Hát . . .

Béla úgy mondja ezt a *bátot*, mint akinek nem fontos

az ügy. Közepes, hát közepes. Aztán felélénkülve, mint akinek mentő ötlete támadt:

– De hiszen még nem kaptak bizonyítványt.

– Persze hogy nem. Csakhogy én beszéltem Margittal. Tudod, aki általánosban a biológiát tanította nekik.

– Á, a Tuci unokatestvére. Emlékszem.

Nem mindegy, hogy ki a Margit unokatestvére? Tökmindegy. Béla mellébeszél. Mire való ez?!

– Margit megnézte a lezárt osztályzatokat, mert az osztályozó értekezlet már megvolt. A gyerek előtt én nem tudhatok róla, hogy Margit bemondta a jegyeket: bizonyítványosztásig ez hivatalos titok. Lonka úgyszólván minden tárgyból rontott.

Béla is erre is csak hallgat.

– És engem lépten-nyomon félrevezetett.

– Hát . . .

Megint az a *bát*. Béla most a torkát köszörüli, csak azért, hogy ne kelljen szólnia. Órjító!

– A tanárookban az a kép alakult ki róla, még inkább, mint az általánosban, hogy Lonka nemtörődöm és makacs. A *pubaság és makacsság sajátos keveréke*, emlékszel, az osztályfőnök így jellemezte. És a kép egyre rosszabb!

– Egy tizenöt esztendő kamasz lány.

– A tizenöt esztendő kamasz lány osztályzatai a jövő tanévben már befolyásolják az élete alakulását.

– Túlzol, Ilonka. Neked az a bajod, hogy mindent felnagyítasz. Négyzetre emelsz, sőt köbre.

Ezt ismeri. Olcsó szellemeskedéssel kibújni. Nem is négyzetre, hanem köbre! Összeszűkült szemmel nézi a telefonkészüléket. Ha ő most azt mondhatná Bélának: „Én tudom, hogy egészen fiatalok vagyunk még, félig-meddig gyerekek, az ajtók nyitva állnak előttünk, és minden azon múlik, melyiken lépünk be, és melyiket vágjuk be magunk után. Ha rosszul választottunk, később iszonyatosan nehéz helyrehozni. Nagyon sok erő kell hozzá. Sok erő és kitartás. Döntünk a sorsunkról, és

fel se fogjuk ésszel, mit teszünk. Mi, felnőttek, már tudjuk. Azért kell a felnőttnek . . . Én félttem Lonkát. Azt akarom, hogy legyen belőle valaki.” De fennhangon csak ennyit mond:

– A jövő tanév osztályzatai már beleszámítanak a felvételi pontszámba.

– Addig még bőven megjöhet az esze Lonkának.

– És ha nem jön meg?

– Akkor dolgozni fog valahol. Nem muszáj mindenkinek egyetemet vagy főiskolát végezni.

– Nem. Ebben igazad van. Csakhogy Lonka a nyelveket se tanulja. Se az orosz, se az angol.

– Nyelvtudás nélkül is lehet állást kapni.

„Persze, a te Klárid is kapott. Olyan remek jó állást, hogy a huszonekét évével férjhez ment a negyvenöt esztendő Kenéz Bélához. Magyarán szólva eladta magát.” Ha odavághatná neki!

– Te mindent könnyen veszel, Béla. Te olyan vagy, mint a dugó, lebegsz a felszínen.

– Te meg, mint a bibliai Úristen, a saját képedre akarsz formálni mindenkit önmagad körül.

– Szóval diktátor vagyok?! Zsarnok.

– Egy szóval se állítottam.

– Lonka egyébként az ellenőrzőjével is susmutolt. Az iskolában bejelentette, hogy elveszett, szóval volt egy ellenőrzője itthoni használatra, és egy az iskolaira, amit szépen aláírogatott az én nevemben. Gondolom, ezen már te se siklasz át lebegő könnyedséggel. Ez már szinte jellemhiba.

– Most mit akarsz? Négyeljem fel, mert fél tőled, és nem merte bevallani?

– Tévedsz, Béla, nem óhajtok felnégyelést. Én csupán azt akarom, gondolkozzál, hogyan lehetne Lonkára hatni. Az a baj . . .

Elhallgatott.

– Tessék? Mi a baj? – kérdi Béla dűnnyögve.

- Az a baj, hogy te vagy a jószágos szülő, a vasárnapi apa.

- Kérlek, Ilona, csak rajtad múlik, hogy Lonka hét-köznapi is eljöjjön. Engem, sajnos, általában csak későn talál itthon, de Klárikával . . .

- Nem erről van szó. - Hirtelen kitört. - Ne játssz velem bújócskát! Kinőttünk belőle mind a ketten. Arról van szó, hogy nem te nézed meg a füzeteit, nem neked tagadja le a leckéjét, nem neked hazudozik, tehát neked könnyű jószágos szülőnek, vasárnapi papának lenni.

- Nézd, Ilona, ha a gyerek nincs nálam, hogyan várhatod el tőlem . . .

- Semmit se várok el tőled. Az égvilágon semmit se.

- Akkor pedig nem értem, mire való ez az egész. - Belekrárog a telefonba. - Ez a lerohanás.

- Lerohanás? - ismétli meg gúnyosan a szót.

- Végül is mit hánysz a szememre?

- Hiszen megmondtam: a vasárnapi apaságot. Azt, hogy nem neveled Lonkát. Soha meg se próbáltad nevelni.

- Elfogult vagy. Ez merő elfogultság, ugyanis . . .

Ő közbevág:

- A dolog könnyebbik végét választottad. Ajándékokat hozol neki külföldről, időnként a kezébe nyomsz egy ötvenest.

- Szóval már az is baj, hogy ajándékokat hozok a lányomnak. Te is hozol, ha kímégy külföldre, csak te ritkábban jutsz ki.

- Még nem fejeztem be. Minthogy te a könnyebbik végét választottad, nekem kell szigorúnak lennem. Mert valakinek kell. A kényelmességeddel taszítasz engem a szigorúságba.

- Hogy én kényelmes vagyok! Ezt se hallottam még.

- Nem a külkereskedelemben. Szülőnek vagy kényelmes, Béla.

- Nézd, Ilona, az az igazság, hogy a gyerek nem úgy tanul, ahogy szeretnénk, ahogy te szeretnéd, és emiatt . . .

- Ahogy én szeretném. Óriási! Na, folytasd csak!
- Hát nem úgy tanul, ahogy kéne, ez bánt téged, mert te nem bírod elviselni a sikertelenséget, és most indokolatlanul nekem támadsz, mintha én tehetnék róla, a vasárnapi apa, hogy a szavaidat idézzem.
- Tévedsz, nem a sikerről vagy a sikertelenségről van szó, nem is csupán az osztályzatokról, a bizonyítványról, hanem ami mögötte van. A Lonka belső tartásáról.
- Belső tartás! . . . Ugyan, kérlek! Egy tizenöt éves fruska.
- A felelősség nem máról holnapra kezdődik. – Béla hallgat. Órjító ez a makacs kényelmesség. – És ami nagyon aggaszt: Lonkát semmi sem érdekli. Ha azt látnám, hogy valami, akármi egy kicsit is komolyan érdekli . . . – A hangja kibicsaklott. – Most végre van egy rendes barátnője. Kiváló gyerek. Céltudatos, megbízható kislány.
- Na látod.
- Mit lássak? Nincs rá hatással. Lonka szereti, de hajszálynit se változott. – Elakadt, egy szót keresett erőlködve. – Hozzáférhetetlen.
- Nézd, kérlek, nekem az a véleményem, hogy békén kell hagyni Lonkát. Én nem féltém őt.
- Hát ez igazán megnyugtató.
- Gúnyolódj csak, ha jólesik. Mondd, Ilona, az nem fordul meg a fejedben, hogy Lonka serdülőkorban van?
- Mindig ilyen volt. Általánosban is, már az alsó tagozat végén elkezdődött. Szerinted kilencéves kora óta állandóan serdül?
- Te azt akarod, Ilona . . .
- Belevágott a szavába:
- Azt akarom, hogy legyen valaki belőle. Ember legyen belőle. Nem akarom, hogy tengjen-lengjen a világban.
- „Mint Klári, mielőtt hozzád ment, mielőtt megvásároltad magadnak!” Ha ezt odavághatná!
- Béla hallgat. Jól ismeri ezt a hallgatását, ilyenkor mondhatnak neki bármit, máshol van, akárcsak Lonka.

Ezeket nem lehet utolérni, nem lehet megfogni. Ilyenkor van a szemükben valami . . . A semmi van ilyenkor a szemükben. Mintha redőnyt húznának le, amiről minden szó, minden érv visszapattan. A szeretet is, a felháborodás is. Minden. Gombnyomással kikapcsolják magukból, ami kellemetlen nekik. Amíg ő itt gyötrődik, és a lelkét teszi ki, Béla talán a paprika és a méz eladására gondol, árajánlatok cikáznak az agyában, s ez még csak hagyján, hiszen a munkájával foglalkozik, de lehet, hogy a vacsora jár az eszében, mert a hasát mindig is szerette, lehet, hogy azt mondogatja magában: „Bár már lerakhatnám a kagylót.”

- Tanácsos lenne szembenézni az igazsággal, Béla.

- Tessék?

- Azt mondtam: tanácsos lenne szembenézni az igazsággal. - Kis szünetet tartott. - Lonka téged semmibe se vesz, engem pedig . . . engem nem szeret.

A kályhára mered. Ott találta meg a Lonka összegyűrt céduláját. „Megint arénázott. Nem megyek kirándulni vele vasárnap! Azért se! Gyűlölöm a *ténsaszszonyt!!!*” Nyelt egyet, ügyelt, hogy a hangja tárgyilagos legyen.

- Engem néha gyűlöl. Lehet vitázni, hogy kinek súlyosabb a helyzete, a tiéd vagy az enyém.

Ez célba talált. Béla felkiáltott:

- Elment az eszed, Ilona!

- Dehogyment el, inkább nagyon tisztán látok. És egyszer ki kell már mondani az igazságot, akkor is, ha kényelmetlen. Mindkettőnknek.

- Hát ha komolyan így gondolsz, csak azt tanácsolhatom, hogy menj el az idegorvoshoz. Kiborultál, Ilona, tiszta sor. Nagy a hajrá nálatok.

- Na szervusz, Béla, lebegj csak továbbra is a felszínen! Lonka csütörtök reggel megy át hozzátok, vasárnap estig marad.

Lerakta a kagylót. Jobb kezében olyan görcsösen fogta a golyóstollat, hogy a két szorító ujjá kifehéredett.

4.

Zahonyák megáll a vagon közepén.

– A második állomáson kiszállunk.

– Ugye, megmondtam? . . . Ugye, igazam volt? – mondja Orecskó.

– A társalgást most függesztük fel. Mindent elpakoltok. Kapkodni nem kell, még jó negyedóra van hátra. Gondosan körülnézni, hogy semmit el ne hagyjatok. A vonat senkinek nem hozza utána a holmiját.

A vicsorgó mosolyát körbehordozza.

– Micsoda humora van! – dünnyögi Bulcsú.

Lonka kibámul az ablakon a Zahonyák feje búbja fölött. A Balaton elmaradt, mikor bukkan újra elő? Talán a buszból, vagy onnan se látják . . . A felhős ég alatt szürke volt a tó, néhol haragoskék. A sínek mentén most mező fut, a távolban felpúposodó hegyek, akár óriás macskák háta. Egy, kettő, három hát.

– Bánó Vali, te nem látod azt a maszatos barackmagot a lábad mellett?

– Nem én dobtam le, Marci bácsi.

– Elhiszem, de te fogod fölvenni. A te felségterületre esik.

– Micsoda humor! – ismétli meg Bulcsú.

Vali keze lassan, vonakodva úszik le a barackmag felé, finnyás mozdulattal emeli fel, messze eltartva magától.

– Ne a hamutartóba. Dobd ki az ablakon!

A barackmag kirepül, Vali utálkozó arccal törli az ujjait egy papírsebkendőbe.

– Jelenet a *Kezek* című korszakalkotó filmből –

jegyz meg suttogva Králik Teca, de senki nem nevet. Igaz, hogy Vali állandóan felvág a rendező szakosával, de ezt azért mégse kellett volna.

- A leszállás a következőképpen történik. Csöndet kérek! A táskájában se matat senki. Még Bajári Kati sem.

• Szigorú pillantás a második Bajári felé.

- Marci bácsi, kérem, csöpög a termoszom. Azért nyúltam a táskámba.

- Jól be kell dugaszolni. Figyelünk! A torlódás elkerülése végett az elsősök és a második A meg B osztály a vagon elején, a többi második és a harmadikosok a koci végén szállnak le. Az ajtót csak akkor nyitjuk ki, ha a szerelvény megállt. Megértettük? A leszállók azonnal megindulnak a kijárat felé, s ott Éva néni köré csoportosulnak osztályonként. A csoportfelelősök rögtön felsorakoztatják az embereiket.

• Felsorakoztatják az embereiket! Óriási! Mintha ütközetbe indulnának. Zahonyák a hadvezér!

• - Az építőtáborban, amint tudjátok, egy budai iskola növendékeivel lesztek együtt.

• - Ha úgyis tudjuk, mért mondja? - Lonka ásitást nyom el. Irtó korán kellett fölkelni. Anyu ötre kérte a telefonébresztőt.

- Elvárjuk töletek . . .

• Zahonyák feje búbján forgó van. A feje lassú félkört lele, mint a daru, mielőtt megragadná a kiszemelt tárgyat, a fogsora is úgy viczorít, mint a daru állkapcsa. Az ajtón túl, a szomszéd szakaszban is elzengte ugyancsak a bölcsességeket a harmadikosoknak? Vagy ott Éva néni szónokol? Lonka száján kiszalad az ásitás.

• - Úgy látom, Kenéz unatkozik. Majd igyekezzetek sorakoztatni szegénykét.

• „Igenis, unatkozom! - vágja oda Lonka gondolatban Zahonyáknak. - Nem lelkesít, hogy a II. és XII. kerület két iskolája egymással versengve fogja szedni a barackot. Persze lesz más meló is: gyümölcsszedés meg egyéb

munka – így hirdették ki. Zahonyák azt is tudhatná, hogy az ásítás a kimerültség jele, az agy nem kap elegendő . . . Talán oxigént, igen, biztos, hogy oxigént nem kap elegendő mennyiségben. Ettől függetlenül unalmamban ásítottam, mert ettől az »elvárjuk tőletek«-tól már hányingerem van. Mindig elvárnak valamit. És kitől? Ugyan kiktől? Majd Moldoványi fog dolgozni. Éppen ő!” Valami nagy balhé volt Moldoványival a tanév vége felé, állítólag az egyik tanár összefutott vele a lemezlovasoknál késő este, de talán még más is volt a füle mögött. A szüleit behívták, Bulcsú, aki éppen a dolgozatfüzetekért ment, látta a Moldoványi mamát Gríz oldalán kilépni az irodából, és Gríz azt mondta: „Kétségtelen, hogy a kétkezi munka sok mindent felold a serdülőben, s elősegíti a beilleszkedést a társadalomba . . .” Kábé ezt a fennkölt mondatot hallotta Bulcsú, s egyebet nem tudtak, mert Moldoványi nem nyilatkozott a zúrról. De valószínű, hogy neki szólt Gríz év végi utolsó szónoklata, amelyben kifejtette, hogy mindenkinek a korához illő örömeket kell keresnie, mert máskülönben az a veszély fenyegeti, mint a túl korán kifesző vigyázatlan bimbót, amely elhervad, mielőtt kivirágzott volna. Gríz néni szomorú, megrovó és jelentőségteli pillantását Moldoványira szegezte – Moldoványi mint túl korán kifeszlett zsenge bimbó! –, de a tekintete érintette Valit is . . . Elvárjuk tőletek . . . Valitól várják el? Vagy talán a virsliujjú Orecskó Bécutól, aki a vonatból szőlőnek nézte a felfuttatott babot, és még a krumplibokrokat sem ismerte fel? Ennyit ér a biológia jeles!

– A főiskolai kollégium, ahol lakni fogunk – Zahonyák fölemeli a hangját –, hajdan főúri kastély volt, műemlék a XVIII. század elejéről, tehát mindenkinek kétszeres kötelessége óvni. Kulturált viselkedést!

Tagolva, ünnepélyesen ejti ki a két szót, mint aki kész vérét adni, de vért is ontani a kulturált viselkedésért.

– Most pedig elcsomagoljuk a holmikát. Megmondtam, mindenkinek csak egyetlen poggyásza lehet. A ka-

bát vagy rajtatok van, vagy bent a táskátokban. A felelősök számba veszik a csoportjukat. A kocsiból senki el nem mászkál! Bajári Kati, mi van azzal a termoszzal?

- Csöpög, Marci bácsi, kérem – jelenti a kövér Bajári hasfájós hangon. – A ruhám is.

- Elrepedt az a termosz – mondja Teca.

- Mitől repedt volna el? Csak úgy magától nem reped el egy termosz.

- Ūritsd ki! – rendelkezik Zahonyák. – Ha megérkeztünk, megvizsgáljuk. – A szomszéd szakasz felé megy, de mielőtt kilépne, visszafordul: – Az ajtókhöz csak akkor indultok, ha jelt adok rá!

- Milyen szépen mondta: jelt ad – jegyzi meg Lonka.

- Választékos a stílusa, ha még nem vetted volna észre – mondja epésen Vali.

- Műemlék kastélyban fogunk lakni. Hát ez óriási!

- Béci vigyorog, a széles embrióarca így még elmosódottabbnak látszik. Olyan ez a Béci, mintha a természet elunta volna befejezni.

- Nálunk minden harmadik épületre kiaggatják a táblát, hogy műemlék – jegyzi meg lekicsinylően Moldoványi.

- Béci ez egyszer nem hagyja annyiban.

- Még nem látta, de máris megvan róla a véleménye. Micsoda fej!

- Nézd, Béci, Belgiumban vagy Franciaországban, Angliáról nem is beszélve . . .

- Ahol te otthonos vagy . . . – Lonka a cipzárát rángatja.

- Leszel szíves nem belekotyogni a más beszédébe?

- Bulcsú, fogd össze a táskám két szélét! Erősen!

- . . . műemléknek az számít, ami a középkorból vagy legalább a reneszánszból való – szögezi le Moldoványi.

- Egyébként más is elutazhat oda, nemcsak én.

- Na persze. Ūhüm. De még mennyire!

Ez Bulcsú a cipzár fölött.

- Talán nem? – kérdi ellenségesen Moldoványi.

– Dehogynem. Mi az a tíz vagy tizenötezer lepedő amibe egy ilyen út kerül?

Mari hallgat. A pofon óta nem beszélnek egymással. Moldoványi meg ő.

– Na végre! – Lonka rápaskol a táskájára. – Kösz Bulcsú!

– Az a kérdés, milyen messzire leszünk a Balcsitól – Vali a retiküljét lóbálja.

– Kábé 25 kilométer. Otthon kiszámítottuk.

– Vagyis ha minden jól megy, kétszer úszunk a Balcsiban. Két vasárnap.

– Na és a szombatok. Szombatonként hamarabb végzünk, az egyszerű biztos.

– Ha sűrű a buszjárat, hétköznap délután is kimehetünk.

– Este a legfinomabb a fürdés. Sőt éjjel – állapítja meg Vali.

– Közöljük Zahonyákkal, hátha különbuszt rendel éjszakára.

– Hát amilyen vacak ez az idő – mondja Lonka.

És akkor Bencsik Csöpi váratlanul kitör:

– Nekem tökmindegy, hol fogunk lakni. Tökmindegy, hogy a Balaton messze van. Az idő is. – A hangja kibicsaklott. – Csak otthon ne legyenek!

Béci szólni akar valamit, de csak a száját tátja el.

A busz! Különjárat vár rájuk oldalt az állomás előtt. Zahonyák vezényel. Éva néni a barna nadrágjában meg a drapp blézerében – mindig a legújabb divatot követi! – és a XII. kerületiek kísérei, egy túl hosszú nyúlt szemüveges hapsi meg egy kurta lábú tanárnő fűzőld pulóverben jelentéktelen statiszták körülötte, fölöslegesen térferegnek a busz mellett. Zahonyák magához ragadta a kezdeményezést.

– Először a két testvériskola lány növendékei szállnak fel. Előre, lányok! Nem tülekedünk! A kocsiban

előrenyomulni! Nem hagyunk üres helyet. Indulhatnak a fiúk! Az állóhelyeket úgy töltésétek be, hogy a súly egyenletesen oszoljon el.

A buszban még Csöpinek is jókedve kerekedett. Nézték Éva nénit, ahogy a hosszú lábával végigaraszol a kocsin, mögötte a testvériskola tanárnője, majd egy fejfel alacsonyabb, s a fűzőld pulóverében, a széles arcával olyan, mint a levelibéka.

Végül Zahonyák is felszáll, nem fogadja el a helyet, amit a kocsi végében át akarnak adni neki, előrenyomul a kocsi közepe tájára, ott ül le. Időnként megszólal harsányan, mint a hangosbemondó:

- Figyeljétek a hegyeket, ez a jellegzetes kúp alak vulkanikus eredetre vall. Látjátok ott a hegyoldalon azt az orgonaszerű sziklaképződményt? Bazalthegey... Jobbkézt egy Árpád-kori torony fog felbukkanni.

- Árpád-kor, hallod, Micu? Ez még egy Moldoványinak is jó!

A torony kukoricás szélén áll egymagában, alig magasabb egy hirdetőoszlopnál; ha Zahonyák nem szól, talán észre se veszik.

Szél fúj, felszaggatja a felhőtakarót, olykor résnyire előbukkan a nap, megszórja fényével az utat, halvány fénypázmákat húz a kukoricásra.

Lonka hirtelen érzi, hogy nézik. Kicsit fölemeli az arcát jobb felé, a kihaladó napfény irányába, s akkor veszi észre a fiút. A kocsi végében áll, őt nézi. Colos, zsemleszöke srác, mellette piros trikós fekete fiú. Nem az ő sulijából valók, hanem a testvériskolából, ahogy Zahonyák mondaná.

Mari is felfigyel rá.

- Te, ez váltig ide bámul.

És akkor hirtelen kibomlott a játszótér a homokozóval, a hintákkal meg a sárga rönkökkel - csak nagy ritkán ugrált rajtuk egy-egy gyerek -, felbukkant a medence, ahová belelógatták a lábukat, s a fehér köpárkányon a szandáljuk. Látja a rézkarikát, amit egymás

ujjára húztak, s ő otthon dugdosta a kezét, hogy észre ne vegyék rajta. A függönykarika volt a jegygyűrű. Este fürdésnél nem jött le, anyu hiába rángatta, szappanozta, a karika bedagadt az ujjába, ő bőgött, mert fájt, a szomszéd néni azt mondta, vizes borogatást rá, reggelre lelohad, de anyu bevitte az SZTK-ba, ott már véget ért a rendelés, vonszolta tovább az éjszakai ügyeletre.

– Na, lássuk csak! – mondta a sebész. És anyuhoz: – Menjen ki, asszonyom. Anyukákra nincs szükségünk itt. – A nővér a két térde közé szorította. Egyedül volt, iszonyatosan egyedül a nővér térde közt. Lehunyta a szemét, hogy ne lásson semmit. Anyu később azt mondta, hogy a bömbölése a földszintre is lehallatszott. És otthon, apának:

– Ha el nem viszem a sebészetre, ha reggelig várunk, levágták volna az ujját. Múltkor babszemet gyömöszölt az orra likába, akkor is orvoshoz kellett vinni; most függönykarikába préseli az ujját.

– Szerencsésen túl vagyunk rajta – mondta apa. – Most már legyen eszed, Lonka. Vacsorázhatunk? Tudod, Ilona, hogy a fekélyem miatt . . .

Persze anyunak és apunak gőze se volt róla, hogy ő meg Klumák Peti akkor eljegyezték egymást. Menyasszony-vőlegény. De Peti valami más szót mondott. Most nem jut az eszébe. És aztán megszakadt a barátság, amikor kiderült, hogy a papa . . . Milyen colos srác lett Petiből! . . . És jóképű. Lonka elmosolyodik. Hirtelen eszébe jut az a szó. „A mátkám vagy!” – így mondta.

Zahonyák most a helybeli klímáról magyaráz, de ki figyel rá? Talán még Béci sem. Egy falun mennek át, aztán megint földek, távolabb a lankára felkapaszkodó szőlő. A Balaton sehol.

– Béci, hogy számoltad te azt a 25 kilométert? – kérdi Vali.

– Légvonalban.

– Persze! Hiszen ugyebár repülőgépen fogunk közlekedni? A TU-104-esen.

- Á, dehogya, szuperszonikuson. Külön nekünk állítják be a járatokat.

Lejtősen emelkedik az út, aztán kanyarodik egyet, s hirtelen előttük terem a kastély. Nem nagy, de mégis igazi tornyos kastély.

A busz mellett, míg a leszállás tart, Peti odacsapódik Lonkához.

- Szia, Lonka! Te vagy az, ugye?

- Nem. A hasonmásom. Nagyon megnőttél, Peti.

- Te is.

- De te csuda colos lettél.

Megint egészen mást mond, nem azt, amit kéne. De miért? Ott állnak a kastély előtt, a boltíves kapu két oldalán tábla: Konzervipari Kollégium. A másik oldalon: Műemlék 1750-1760. Éva néni a testvériskola tánárával beszélget. A fekete fiú most ugrik le a buszról, a piros pulóverében olyan, mint Lucifer. Farmernadrágos Lucifer. Himbálózva jár. És ő folytatja a hülyeségeket, mintha egy gépezet szólalna meg benne, s egészen mást mond, mint amit akar. A gépezet azt kérdi:

- Hány centi vagy?

- Százhetvennyolc – mondja Peti, és vigyorog. – De lehet, hogy nőttem azóta.

- Mióta? – kérdi a gép. *„Ezek a mai fiatalok nem tudnak társalogni. Nincs mondanivalójuk. Az a baj, hogy a mai fiataloknak még egymás számára sincs mondanivalójuk. – Keresztanya bánatosan csóválta a fejét. – Elnéztem őket az iskolai rendezvényen. Amikor véget ér a tánc, hallgatnak – mondta anyu. És hozzátette: – Igen, ez így van. Magam is észrevettem. – És keresztanya: – Mert nincs egymás számára mondanivalójuk.”*

- Megváltoztál, Lonka, de én rögtön megismertelek.

- Én is téged.

(Nem igaz, hogy nincs mondanivalónk! Csak ti nem értitek ezt! Ti ezt egyáltalán nem értitek, se te, anyu, te Giza néni, se a többiek.)

– A harmadik általánost én más iskolában jártam – mondja Peti. – Elköltöztünk. Budára – teszi hozzá.

– Indulás a hálótermekbe, lerakodni! – vezényel Zahonyák.

Éva néni a szemüveges hapsitól a levelibékához lépked, akiről kiderült, hogy Vera néninek hívják.

– Iskolánként és osztályonként sorakozunk! – kiáltja a levelibéka. – Külön a lányok, külön a fiúk.

Röhögés. Vihogás.

– Beállni a sorba!

– Szia, Peti!

– Szia! Majd találkozunk!

– Hát persze. – Lonka egy szempillantásra ráejti a tekintetét arra a fekete fiúra, aztán odalibben az osztályához Mari mellé. A piros trikós Lucifer azzal a furcsa, himbálózó járásával megy hátrafelé. Másodikos lehet vagy talán harmadikos. Azt mondják, a tengerészek lépkednek így a szárazföldön. „Tengerész, ó, szívem tengerész . . .” Anyu dúdolja néha. Özönvíz előtti sláger.

– Mari, az a srác, akivel beszéltem . . .

De akkor már kijött az épületből egy tag – őszülő haj, pirosposzgás arc –, és lejattol a tanárokkal, Zahonyák a gyerekek felé fordul, félkörbe hordozza a fogsort.

– A kollégium gondnok elvtársa szólni óhajt hozzátok.

A pirosposzgás előrelép.

– Szeretettel üdvözlöm fővárosunk két iskolájának növendékeit, akik eljöttek, hogy segítsenek a mezőgazdaságban. Ha majd kicsomagoltatok, megmutatom nektek az épületet, és megismertetek benneteket a házirenddel. Munkatokról Hübner elvtárs, azaz Sanyi bácsi fog tájékoztatni.

– Az egyebekről – jegyzi meg egy hang. – Gyümölcszedés és egyebek.

– De hol van Hübner elvtárs, azaz Sanyi bácsi?

– Mindnyájunk Sanyi bácsija!

- Nyugi, ő jó és tájékoztat.
 - Csönd! – mordul fel Zahonyák.
- Fehér köpenyes nő szalad ki az épületből, odakiált a gondnoknak:
- Karcsi, Hübner telefonált, megbeszélése van, csak déltájban jut el ide.
- A gondnok harsány hangon elismétli:
- Hübner elvtárs az elfoglaltsága miatt déltájban jön ki hozzátok.
 - Nekem aztán nem hiányzik – suttogja Bulcsú.
 - Étkezni a kollégiumban fogtok.
 - A lényeg!
 - Nézd meg előbb, hogy mit kapsz.
 - Tavały Albertirsán nem volt rossz a kaja.
 - Engem szólítsatok Karcsi bácsinak – folytatja a gondnok.
 - Mi az, vezetékeve nincs?
 - Rózsabokorban jött a világra.
- Karcsi bácsi kézmozdulata és egy tétova „hát akkor” jelzi, hogy befejezte. Zahonyák megszólal:
- Köszönjük, gondnok elvtárs. Gyerekek, indulás befele!

Ez persze megint Zahonyákra vall, egy percnyi nyugalmat nem hagy. Nyomja a sódert egy örökkévalóság óta a helybeli tájról, a múltjáról, a jelenéről. Lekopás – mondja – és talajviszonyok meg domborzat, ahelyett, hogy kiengedné őket a faluba vagy a patakhöz, amelyet a buszból láttak. Itt kell rostokolni Hübner elvtárs, azaz Sanyi bácsi miatt. Zahonyák csak magyaráz, most átcsap a Balaton túlsó partjára, a szemközti hegy csúcsára, ahonnan Jókai Mór szerint legszebb a kilátás. Csak Orecskó Béci képes figyelni rá, de lehet, hogy ő se figyel, megjártssza magát, lehet, hogy a tanárra tapadó tekintet, a figyelemtől majd kigúvadó szem csupán szokás, mint a Bulcsú ujjropogtatása.

– Karcsi bácsi meg fogja mutatni nekünk az épületet. Elmondja, mit hogyan alakítottak át, hogy a hajdani főúri kastély a közösség érdekeit szolgálja.

Vége abba hagyta a papolást!

– Éva néni a mezőgazdaságban is így ki lesz készítve? – suttogja Teca.

– Hagyd el, jól mutat – jelenti ki Moldoványi.

– Csak forrónadrágot ne vegyen föl. Irtó hosszú a lába.

– És vékony. Botlába van. Láttam a strandon.

– Tesztezni fog. Biztosan kiagyal valami tesztet – mormogja rosszállóan Bulcsú.

Már jön is Karcsi bácsi. Nyomában a két fiú, akit Zahonyák érte menesztett.

– Szakasztott egy svájci sítréner – közli Lonka.

– Milyen a svájci sítréner? – kérdi Mari.

– Ilyen.

Karcsi bácsi rákezd a mondókáját. Biztos, hogy már sokszor előadta. Olykor megáll beszéd közben, egy ajtóra mutat vagy egy boltívre, ablakmélyedésekre vagy a falra, ahol valamikor hatalmas szarvasagancsok függtek.

– Kollégiumunk a XVIII. század derekán épült. Az uralkodó építészeti irány Magyarországon akkoriban a barokk volt, ez a kastély is általában barokk stílusra vall, így az épület egész vonala a két oldalszárnyal, a sapkát hordó négyszögletes torony, a boltíves kapu. Csakhogy amikor ez az épület nagyjából elkészült, Franciaországban megjelent az új irányzat: a rokokó. Nos, az akkori gróf . . .

– Jaj, de szépen mondja! – sutorogja Bulcsú. – Nos, az akkori gróf.

– Te, vigyázz, Zahi ide néz!

– . . . Franciaországból hozta a feleségét – folytatja Karcsi bácsi. – A kastély már állt, de a belsőépítészetben bizonyos rokokó vonások érvényesültek. A rokokó a barokkal ellentétben a bensőséges hatású kis helyiségeket kedveli.

A fekete fiú éppen szemközt áll Lonkával. A farmerjéhez csíkos pulcsit visel. Trikót cserélt. Most nem Lucifer, most tengerész.

– Francia földről került ide a kastély legfőbb ékessége, sajnos úgy kell mondanom, hajdani ékessége, a híres középkori gobelinyűjtemény, vagy ahogy a műtörténet számon tartja: Margot királyné gobelinjei. Örömet megmutatnám nektek, de a kastély akkori tulajdonosa, a grófnő, közvetlenül a felszabadulás előtt felpakolta, és magával vitte. Nagy kár, mert a gyűjtemény muzeális értékű darabokból állt.

Zahonyák helyeslően bólogat, Éva néni odaság valamit a szemüvegesnek.

– Most nézzük meg az épületet. Az étterem, ahol étkezni fogtok, hajdanában is ebédlő volt.

– Hallod, Moldoványi, grófi ebédlőben fogyasztjuk el a paprikás krumplit!

– Ez volt a nagyebédlő. – Karcsi bácsi kinyújtja a kezét, mint aki bemutatja a nagyebédlőt a két testvériskola növendékeinek. – A rokokó ízlésnek megfelelően a szemközti ajtók fölött pásztorjelenetet ábrázoló kép díszítette a falat. A két kép elpusztult, a földszintet itt a középen csúnya belövés érte. A hosszú folyosót, az irodát, a gondnoki lakást az előcsarnokból szabták ki; hatalmas helyiség volt szarvasagancsokkal. Én csak képről ismerem, amikor ide kerültem, ez a kastély... szóval már a közösséget szolgálta. Az ebédlőből balra nyílt a dohányzó meg a könyvtárszoba; amint látjátok, három helyiség lett belőle. Itt tanulnak az elsőveseink.

– Mit, Karcsi bácsi, kérem?

– Konzervipari felsőtechnikumot végeznek. Akinek kedve van hozzá, ide kerülhet érettségi után. Figyeljétek meg a boltíveket. A boltívek ezen a részen mind épen maradtak. Most újra átmegyünk az ebédlőn. Középen egy óriási faragott asztal állt. Tudtommal egyik nagyszállónk bankett-termébe került a tálalóval együtt.

– Az inasok a vendégek feneké alá tolják a széket. Hátrapillantani nem illik – sustorog Teca.

– Én ki nem állnám. Hátha a szék mellé ülök.

– Emlékeztek Miladyre és Viktória királynőre? Viktória szemrebbenés nélkül foglalt helyet. Tudta, hogy a szék ott lesz. – Lonka vihog.

– Vagyis az ülepe alatt.

– Mit használ az angol ilyen esetben, Boldog?

– Jövő helyett feltételes jelent.

– Helyes, Boldog!

Tódulnak Karcsi bácsi nyomában.

– A tévéterem és a társalgó, ahol a könyvtárunkat is elhelyeztük, egykor fogadóterem volt – folytatja a gondnok. – Az ablakok, vagyis a keretek épségben megmaradtak, nem nyúltunk hozzájuk, pedig ilyen magas ablakokkal keserves kifüteni ezt a két helyiséget. Érdemes egy pillantást vetni a szépen megmunkált keretekre. Hát ebben a teremben függtek azok a bizonyos gobelinek. Négy darab a négy falon.

– Nem valami sok – szól közbe egy hang hátulról.

– De annál értékesebb. Középkori flandriai munka.

– Mit ábrázolt?

Ez persze Béci. Ki lehetne más?

– Az egyszarvú szörnyeteget megszelídíti egy szép leányzó.

– Ezt én láttam Párizsban. – Moldoványi a lábát rázogatja.

– Ezt nem, csak hozzá hasonlót – inti le Zahonyák, és hozzát teszi: – A Cluny Múzeumban. A mesebeli egyszarvú középkori motívum.

– Gyerünk tovább! – Karcsi bácsi szemmel láthatóan unja a mesebeli egyszarvút.

A fehér köpenyes nő ismét megjelenik.

– Telefon, Karcsi. A megyei tanács.

– Addig nézelődjeteK, gyerekek!

Zahonyák nem hagyja kihasználatlanul az időt.

– Mint történész hadd tisztázzak valamit.

- Először mint földrajzos tisztázott, most rákezdi mint történész – pusmogja Vali.

- Harmadik szakja nincs? – kérdi Bulcsú.

- Azért tud, el kell ismerni, hogy tud – állapítja meg Csöpi.

- Az a bizonyos Margot királyné, akiről hallottatok, IV. Henrik, más néven Navarrai Henrik francia király elvált felesége volt.

- Nahát! Akkor is váltak? – álmélkodik Bulcsú.

- Persze. Hát VIII. Henrikről sose hallottál? – mondja Lonka.

- Az fejeztetett.

- De vált is – szögezi le Lonka. – Először vált, aztán fejeztetett.

- A másodikosok már tudják – folytatja Zahonyák –, hogy IV. Henrik francia király a XVI. század végén lépett trónra; egyébként tőle származik az a híres mondás, amikor a trón elnyerése érdekében katolizált: Párizs megér egy misét.

- Abbahagyhatná.

- Szólj rá: elég volt, Marci!

- A gobelingyűjtemény azonban nem Margot királyné korából, hanem jóval korábbi időszakból származik, mégpedig a XIV. századból. Ugyanis Flandriában a gobelinművészet . . .

- Hanyagoljuk már ezt a régi cuccot!

Lépések kopognak. Karcsi bácsi.

- Mehetünk tovább. – Kinyit egy ajtót. – Ez volt a kissozalon, innen nyílt a kártyaszoba, utána a kisebbdlő. Ez a rész a felsőéveseinké: tanulószobák. Furcsa, hogy a sok szalonban, a nagy- és kisebbdlőben egyetlenegy személy lakott. No és persze az alagsorban a cselédség. Most újra kimegyünk a folyosóra. A végén az a kis ajtó a toronyba vezet. A torony réges-rég kápolna volt. Kis házikápolna. Hogy most mi van ott? Semmi. Legfőljebb denevérek.

- Egyszer majd frászt kaptam a denevérektől – közli

Teca. – Berepültek a szobába, és keringtek, egyedül voltam a lakásban, képzelhetitek.

– Az emeleten már jártatok. A hálótermeken és a tusolókön kívül ott vannak a vendégszobáink. Két huszonhat négyzetméteres fürdőszobát átalakítottunk. Szoba lett belőlük kis főzőfülkével két tanár számára. Huszonhat négyzetméteres fürdőszobák! – ismétli meg, és a tanárokhoz fordul. – A sógorom felköltözött Pestre, eladta a házat Szolnokon, s öröklakást vett az Ipar utcában. Háromszobás öröklakás, az összterülete 51 négyzetméter, eggyel kevesebb, mint a két hajdani fürdőszobáé. Egy vagyont fizetett érte. És ha legalább jó helyen volna. Budán. De az Ipar utca! Sivár, füstös környék.

– Ismerem – mondja Zahonyák. – Arra van a Gizella Malom.

5.

Az a colos srác, akivel beszélgettem . . .

Lonka elhallgat, belerüg egy kavicsba.

– Mi van vele? – kérdi Mari.

A falu dimbes-dombos utcáin járnak. Legfelül a kollégium, odatűzve a domb tetejére.

Lonka utoléri a kavicsot, megint előrerúgja.

– Együtt jártunk általánosba. Az alsó tagozatban két osztályt. Az elsőt meg a másodikat. Ez az a gyerek, akinek a mamája a papát . . . Szóval aki miatt a papa lebukott, tudod. Persze most már tökmindegy. Nem is azért említettem.

– Mért említetted?

Most Mari noszogatja arrább a kavicsot.

Legelől Éva néni lépked a testvériskola hapsijával, aki úgy tartja a fejét, mintha váltig be akarna kandikálni valahová.

Végre kimozdulhattak. Végre megérkezett Hübner elvtárs (elég sokára), újabb beszéd következett, aztán a tanárok visszavonultak Hübner elvtárssal, sokan barokochbáztak, ők végigvetették magukat az ágyukon, de aztán megjelent Éva néni a lányoknál, a kandikáló nyakú a fiúknál, és legalább kimozdulhattak a faluba.

– Azt hiszem, akkor kezdődött, illetve utána – mondja tünődve Lonka. – Persze nekem még sejtelmem sem volt akkor róla, de azért . . . Szóval akkor valahogy olyasmit éreztem, hogy semmi se valódi. Érted? A papa azt mondta, hogy munkásszármaszása, és nem volt igaz; anyu fel volt háborodva, amikor kiderült, pedig neki a lelke mélyén tudnia kellett, hogy a papa nem igazi mun-

kácsszarmazás. Az ő felháborodása sem volt egészen valódi. Sejténie kellett . . . Tulajdonképpen megjátszották magukat mind a ketten. Igen. De ha jól belegondol az ember, ez a fa se egészen valódi előttünk, a házak sem, az utca sem. Semmi. Ezen én már gondolkoztam. A madár, a kutya vagy a bogár egészen másnak látja, mint mi.

– Lehet, hogy a madár meg a kutya meg a satöbbi egészen másnak látja.

– Valószínű. Sőt biztos.

– Jó, mondjuk, biztos.

– Mindegyik másnak.

– Ezt elfogadom. De a te okoskodásod mégis sántít.

– Hát nem érted?

– Értem én. Másmilyennek látják. De a fáról, a házakról, bármiről, mindenről egy csomó tulajdonságot állapíthatsz meg műszerekkel, és ha akár ezer ember végzi el pontosan ugyanazt a kísérletet, vagy tegyük fel, egy kutya, akár egy ügyes kutya, az eredmény azonos.

– Akkor már inkább egy majom.

Nevetnek.

– Tudod, én . . . – Lonka elakad. Nem, mégse lehet elmondani Marinak Duddleton lordot, az ifjabb Fondát meg a többieket, a száguldást a prérin, az első női karmestert, aki lobogó szőke hajjal vezényel. (Milyen feszült volt az arca a tükör előtt. Milyen átszellemült!) És az inkák utolsó leszármazottjáról se lehet most beszélni, akit csecsemőkorában hoztak Pestre, ide mentettek, de később visszatért ősei földjére, és kényszerítette az elnököt, hogy teljesítse az indiánok jogos követeléseit. A tekintete hipnotikus erejével, amelynek titka nemzedékről nemzedékre szállt a családjában, kényszerítette az elnököt és az egész Fehér Házat. Hát erről nem lehet beszélni, legalábbis most nem. És tulajdonképpen van valami egészen komoly kérdés . . .

Lonka leszakít egy fűszálat, a kezében lóbálja.

- Sokan azt mondják . . . Vali is. Szóval, hogy engedni kell a fiúknak. Mindent.

Mari felkapja a fejét.

- Mért kéne engedni nekik?

- Mert ha nem, otthagyják a lányt. Egyszerűen nem kell nekik. Kapnak mást, aki megteszi.

- Ez megalázó. Hogy a lány csak azért tegye meg, mert a srác úgy akarja. Hogyisne!

- Azt mondják, hogy a fiúk akkor nem járnak vele. Vali mondta. Ő a nővérétől tudja.

- Szóval azért teszik, mert be vannak gyulladva a fiúktól.

- Hát tulajdonképpen ilyesvalami. Vali fizet a rendező szakosának. A szülinapjára 140 forintos napszemüveget vett neki.

- Az meg a markába röhög.

Mari legyint egyet, megvetően, mintha így hessentené el a rendező szakost napszemüvegestül. Lonka a szájába veszi a fűszálat. Egy ideig szótlanul lépkednek egymás mellett.

- Én úgy képzem . . . - Lonka elhajtja a fűszálat.

- Úgy képzem, hogy egy fiú meg egy lány csak akkor teheti meg *azt*, ha már régóta és nagyon erősen szeretik egymást. De az a második lány, aki kora tavasszal eltűnt, és nagy zűr volt vele . . .

- Szecső.

- Igen. A fiúja rejtegette, mert Szecsőnek erkölcsi konfliktusa volt az egyik hozzátartozójával, és elbujdosott hazulról, Gríz legalábbis így mondta, meg a többi osztályfő is. És Bajári Kati meg mások szerint is semmi nem történt Szecső meg a srác közt, pedig nagyon szeretik egymást. A fiú csak rejtegette, de olyasmi nem történt köztük. Hát . . . ez szép.

Mari hallgat.

- Én egyszer befalaztam magam - böki ki váratlanul.

- Hogy mi?

Lonka álmélkodva nyújtja meg az utolsó szót.

– Befalaztam magam – ismétli Mari.

– Mért?

– Akkor még egész kicsi voltam, iskolába se jártam. Egercsehiből eljöttek hozzánk a rokonaink, velük volt a lányuk, Zsuzsa. Én kaptam még régebben édesapamtól két ötforintost, szépen kifényesítettem őket. Zsuzsa kérte, mutassam meg, én megmutattam, ő elkapta, nem adta vissza, azt mondta: „Eredj, keresd csak a lyukas hídon!” Tudtam, hogy a bolondját járhatja velem, de ő már nagylány volt, negyedikes, és nem eresztette ki a markából a pénzt. Akkor én nekiestem, még rúgtam is. Édesanyám a verekedés zajára jött be, és arcul legyintett, hogy mért bántom a vendéget.

– És te?

– Kimentem az udvarra. Ott nagy kupacban állt a téglá, mert a házunkhoz egy szobát akartunk ragasztani. Leültem a kupac mellé, és négyfelől falat húztam magam köré. Hallottam, hogy szólongatnak, keresnek, de én nem feleltem. – Elmosolyodott. – Felkajatták az egész falut, megnézték a kutakat meg a határban a szakadékokat. Én meg közben elaludtam. Már sötétedett, mire megtaláltak. Felébredtem, mocoogtam, két téglá leesett, a zajra figyeltek fel. Édesapám a karján vitt be a házba, és én kiabáltam, hogy Zsuzsa adja vissza a tíz forintomat, ő menjen a lyukas hídra. Persze visszakaptam a pénzemet. Édesanyám maga mellé fektetett az ágyba, s a fülembé súgta: „Bánom, hogy meglegyintettelek.”

– Furcsa – mondja tünődve Lonka.

– Mi furcsa? Zsuzsa álnok volt.

– No igen. De ez a befalazás, ez olyasmi, mintha hátat fordítottál volna a világnak.

– Dühös voltam. Nem bírom az igazságtalanságot. Velem ne járassa senki a bolondját! De hogy hátat fordítottam volna a világnak? Eszem ágába se jutott, később se.

– Pedig hátat fordítottál.

Mari megint hallgat egy ideig.

- Mérges voltam Zsuzsára, és édesanyámra is haragudtam, azt tudom. Zsuzsára irtó mérges voltam. Később is, évek múlva. Amikor Egercsehiben jártam felső tagozatba, soha be nem mentem Zsuzsáékhoz, pedig sokszor hívtak. Kétszer egy héten úgy jött ki a lépés, hogy másfél órát kellett várni a buszra. Kivártam azt az időt az iskolában. Csak akkor mentem el hozzájuk, amikor Zsuzsa már elkerült a háztól.

- Haragtartó vagy - jegyzi meg Lonka.

- Hát... lehet. Megjegyzem magamnak a jót is, a rosszat is.

- Valami nincsen itt rendben!

Bulcsú és Teca csapódik oda hozzájuk.

- Mi nincs rendben?

- Valami a táborral. Mivelünk. - Teca keze széles mozdulatra lendül. - Zahonyákék nagyban vitáznak az-
zal a Hübnerrel.

- Honnan tudjátok? - kérdi Mari.

- Az a kövér másodikos mondja, aki a termoszával vacakolt.

- Bajári Kati.

- Ūhüm. Éva néniék mögött ment, és hallotta, hogy a testvériskola hapsija azt mondta: „És mi lesz, ha Hübner ragaszkodik hozzá, hogy a gyerekek egy része babot szedjen, a másik pedig barackot?” Éva: „Lélektani kép-
telenség ilyesmit elvárni a gyerekektől.”

- Ha velem babot próbálnak szedetni, amíg más barackkal tömi a hasát... - mordult fel Bulcsú.

- Felváltva vagy sehogy! - mondta komoran egy másodikos, mert a hír végignyargalt, és valósággal lázba hozta a két testvériskolát.

Zahonyák a gondnoki irodában ül, arcán nyájas krokodilvicsor, de el van tökélve, hogy nem enged.

Ha most beadja a derekát, meginog a fegyelem. A gyerekek zúgolódní fognak, immel-ámmal dolgoznak,

a babszedők talán még vissza is pofáznak; olyan helyzet állhat elő, amelyben még ő sem bír rendet teremteni. Csorbát szenvedhet a tanári tekintélye. Látszólag apróság körül folyik a vita, de ez az apróság vérre mehet. A pedagógus legyen alapos, körültekintő, és tartsa fenn a fegyelmet: ez az iskolai nevelés hármasszabálya. Zahonyáknak meggyőződése, hogy minden valamirevaló pedagógusnak tekintélyre kell törekednie. Persze érzék is szükséges hozzá. Bizonyos képesség. Velünk született képesség, ami idővel fejlődik, tökéletesbül. Van, akiből ez a képesség hiányzik, az ilyen pedagógusnak a gyerekek a nyakára ülnek – Zahonyák így szokta mondogatni. Az is öreg hiba, hogy sok kartárs rossz úton halad, mint például Grizáné, akire a gyerekek nem ok nélkül aggatták rá a Gríz néni nevet. A csöpögő édeskészségével *mindenáron* meg akarja kedveltetni magát, de hiába csöpög, a gyerekek nem kedvelik igazán. Vagy itt ez az Éva, aki *mindenáron* meg akarja érteni a lelkivilágukat, s az eredmény az, hogy lépten-nyomon átrázzák. A legtöbb pedagógus azt akarja, hogy szeressék, egyik-másik valósággal eseng a gyerekek szeretetéért. És mit ér el az ilyen kartárs? A legjobb esetben annyit, hogy időnként egész rendes öreglánynak vagy jópofa öregfiúnak titulálják.

„Ha legalább azok fognának össze, akik tudnak és akarnak tekintélyt tartani – tűnődik Zahonyák. – De még Vajkayné is, akit a gyerekek okkal neveznek maguk közt Miladynek, ösztönösen elismerve, hogy benne megvan a kellő határozottság, még ő sem állt mellém, amikor szóvá tettem, hogy a Vargáné osztályában csengetés után szaladnak helyükre a gyerekek, még hozzá a terem különböző pontjairól. – Ha egyazon helyről szaladnának a padjukba, kevésbé súlyos lenne a helyzet? – kérdezte Vajkayné, s a szenttelen hangjából csak úgy áradt a gúny. És még hozzátette: – Én a Zahonyák kartárs helyében azt is megemlítettem volna, hogy ebben az osz

tályban a legmagasabb a tanulmányi eredményünk. Ez is összefügg az osztályfő munkájával.”

Zahonyák most egy lapos pillantást vet a testvériskola tanárnőjére. Harcias kis teremtés ez a Vera. A vitánál több hasznát veszi, mint Évának. Rámenős; az kell ide. Aztán Zahonyák összekulcsolja a kezét, és nyugodtan hallgatja Hübner, aki dühösen magyaráz:

- Fél nap vagy még több, amíg a gyerekek valamennyire belerázódnak a munkába, és mire rááll a kezük, már amelyiké, mert akad szép számmal, aki több kárt tesz, mint hasznot, kezdhettek előről.

A harcias Vera közbevágna, de Hübner folytatja:

- Aki ma babot szed, holnap mehet a gyümölcsösbe. Kezdhettek előről a betanítást. Hogy ezt nem lehet megérteni!

- Mi megértettük. De próbálja maga is belátni a mi álláspontunkat! - Vera is kiabál. Most egymást harsogják túl.

Zahonyák vár. Aztán megcélozza Hübner a vicsorgásával, és megszólal:

- Ha a növények egyik része folyamatosan babot szed . . .

- A juliskababnak most van az érési ideje - harsogja Hübner.

- Ismétlem, ha növényeink egyik csoportja folyamatosan csak babot szed, a másik pedig a gyümölcsösben tevékenykedik . . .

Zahonyák olyan nyugodtan beszél, mintha a geológiai korszakokat taglalná.

- Enni jöttek ide a gyerekek vagy dolgozni? - Hübner a nyomaték kedvéért az asztalra csap.

- Dolgozni jöttek - válaszol szinte előzékenyen Zahonyák. - Természetesen dolgozni jöttek. Ez a cél. - Hirtelen ünnepélyessé vált a hangja: - De egyenlő munkafeltételek mellett.

- A babszedés könnyű munka.

- Mondjuk úgy, hogy nem nehéz. A gyümölcszedés

még kevésbé. És ami a fő szempont: az ifjúság számára vonzóbb elfoglaltság.

– Na persze, nyomtató lónak nem lehet bekötni a száját. – Hübner gúnyosan nevet.

– Pedig úgy látom, maga szívesen bekötné! – vágja oda Vera.

– Téved a tanárnő. Felőlem ehetnek a gyerekek, amennyi beléjük fér. El fogják csapni a hasukat.

– Honnan tudja előre? – kérdi harciasan Vera.

– Mert évről évre így megy. Telezabálják magukat, aztán jön a gyomorrontás. Hát csak egyenek! Ehetnek a babszedők is este dugig a visszamaradt gyümölcsből.

– A selejtből, ugye?!

– Különb, mint sok piaci áru. De ne húzzuk az időt!

– Helyes – mondja Zahonyák, és még bólint is rá.

– Szóval . . .

– Felváltva. – Zahonyák vicsora még mindig nyájas, csak vontatottabban beszél, mint máskor. Szinte tagolva ejti ki a szót. A gyerekek jól tudják, mi következik ilyenkor. „Hozd csak ki az ellenőrződet!” – Ha a tanulóik egy része kedvezőtlenebb helyzetben érzi magát, mint a másik, kedvét veszti. A munkafegyelem ilyenkor könnyen meglazul, és bajos helyreállítani.

– Munkafegyelem! Amit egyik-másik véghezvisz a piszmozgásban!

– Láttá már dolgozni a mieinket? Ugye, hogy nem? Látatlanban ne ítélkezzünk! – Vera néni méltatlankodva felcsattan. – Még munkába se álltak, máris csepülik őket.

– Senki nem csepüli őket.

– Így lehet kedvüket szegni. Ez a legbiztosabb mód!

– Csak azt ne mondja, hogy én szegem a kedvüket. Csak azt ne mondja! Annyi a dolgom, hogy azt se tudom, melyik lábamra álljak, és itt húzzuk az időt.

– Hát éppen erről van szó. Ugyanis a mi vitánk tulajdonképpen meddő. – A nyájas krokodilvicsorgást mintha letörölték volna Zahonyák arcáról. A fogsora

félelmesen villog. – A gyümölcszedésen kívül eső munkákat a tsz-elnök és az iskola kísérő tanárai közösen döntenek el. Így szól a megállapodás. Pillanatnyilag ketten vagyunk egy ellen, de a kép így is világos. Ha a két kartársunk visszajön, négyen leszünk. Ismétlem, csakis a munkafegyelem érdekében ragaszkodunk az álláspontunkhoz. Amennyiben a betakarítás szempontjából előnyösebb, mi azt is szívesen vállaljuk, hogy egyik nap valamennyi növendék a gyümölcsösben, a következő napon testületileg a zöldségszedésnél . . .

Hübner félbeszakítja:

– Mindennek a fejetlenség az oka . . . Itt vannak a konzervek, évről évre tíz hónapig ellátjuk őket.

– Készpénzért, Sanyi – jegyzi meg a gondnok. – Van egy biztos felvásárlóhelyetek a szomszédban. Ez nektek se jön rosszul.

– Jó, jó. De mikor szükség lenne a konzervekre, mikor hasznukat vehetnénk, elvezénylik őket Szegedre meg Pestre. Itt a fejetlenség!

– Konzervgyárakba vezénylik őket. Szakmai gyakorlatra. Világos – szögezi le a gondnok.

Zahonyák előrehajol.

– Tanácsos lenne megállapítani végre a pontos és részletes munkarendet.

Kicsit megnyalja a száját. A gyerekek ilyenkor „jólakott krokodilnak” nevezik.

6.

Az ágak fáradtan görnyedeznek. Némelyik karóra támaszkodik. A temérdek barack megannyi aranysárga gömböcske.

Lonka az órájára pillant.

Elképesztő, hogy mennyire belefáradt a gyümölcszedésbe. A karja meg a válla a nyúlálásba, ágaskodásba, a háta a hajladozásba. A nyakán fityegő zacskót hányszor ürítette a vödörbe!

– Óvatosan! – figyelmezteti őket egy feldúcolt kontyú nő a téeszből. – Rakjátok, ne zúdítsátok! Ez nem kövér, ömlesztett sajt – mondja tréfálkozva, de kisvártatva élesen rászól Valira: – Nézd meg, mit csináltál! Csupa ütődött szem. Dolgozni jöttél, vagy kárt tenni?

Mulatságos elnézni a gyerekeket. Béci olyan óvatos mozdulattal szedi a barackot, úgy rakja a vödörbe, mintha csecsemőt fogna, tenne a fürdőkádba. A másodikos Bajári Kati, aki a kövérségtől szinte kicsorog a ruhájából, időnként megkérdi a téeszest:

– Jól csinálom?

Moldoványi szünet nélkül zabál. A testsúlyát meghaladó mennyiségű gyümölcsöt egy nap alatt a seregélyeken kívül csak Moldoványi tud megenni.

– Természeti tünemény – állapítja meg róla Klumák Peti, és rávigyorog Lonkára, amikor elhúz mellette két teli vödörrel, mert a vödröket a fiúk szállítják a teherautóig.

A fekete srác most jön vissza azzal a furcsa, himbálódzó járásával, a piros trikója már messziről virít. Az egyik üres vödört lerakja egy nagy darab lány mellé, akin

feszül a lila forrónadrág – a téli vásáron árultak ilyen püspöklila forrónadrágokat, de a vevők csak turkáltak köztük, senki nem vitte, no, ez az egy legalább elkelt. A fiú lomhán sétál a másik vödörrel, lassan közeledik, fél keze a farmerja zsebében, aztán lerakja a vödröt a Lonka fája alá. Leszakít egy barackot, beleharap.

– Felszívódom egy cigire.

Lonka ránt egyet a vállán.

– Felőlem.

– Nem jössz?

Lonka lassan, habozva megrázza a fejét.

A fiú az utolsó harapást is bekapja, s elhajtja a magot.

– Igazad van, a mi Veránk biztos, hogy rákezdené. Mondd, nem szakasztott olyan, mint az „egyenlő munkalehetőségeket a nőknek” mozgalom előharcosa.

Lonka nevet. Most valami csattanósan szellemes megjegyzést kéne rávágni, valami humoros, jópofa választ. Egy klassz bemondást, amire később is emlékezne a srác. De semmi nem jut az eszébe.

– Kommunát kéne alapítani – mondja hirtelen a fiú. Hanyagul lóbálja a karját. Nem néz Lonkára; mintha önmagának beszélne. A hangja nem kamaszos: mély, mint egy igazi férfié.

– Kommunát? – ismétli meg a szót álmélkodva Lonka.

– Mért csodálkozol?

– Nem csodálkozom. Csak . .

– Csak mi?

Nagyon fekete a haja. Himbálja magát járás közben. Fekete Lucifer-tengerész. Piros trikós Lucifer.

– Szerinted mért kéne kommunát csinálni? – kérdi Lonka.

– Hogy elkezdődjön valami. – A fiú is szedi a barackot, lassú, szinte mellékes mozdulatokkal. – Hogy végre elkezdődjön valami új. Amit mi csinálunk. Amit egészen és csak mi csinálunk. Nem ilyen . . .

Elhallgat.

- Előre gyártott – mondja Lonka.
- No lám! – A fiú szeme rávillan. – Okos kislány
- állapítja meg elismerően.
- Látnál a matekórákon . . .
- Az okosság sokfajta. Az osztályunkban van egy srác. Jó matekos, mégis bődületes marhaságokat hord össze. Nem érez rá semmire. – Beleharap egy barackba.
- Hű, de finom! – Kettéhasítja, az ép felét a tenyerén nyújtja Lonkának. – Kapd be!

A kezük összeért.

Olyan volt, mint az áramütés. Valami végigszaladt, végigbuzergett Lonka testén. Minden porcikájában érezte azt az érintést. Legbelül is. Mindenhol és legbelül. A fiú most egész közélről néz rá az ágak közt. A szeme zöldesszürke.

Két fával odébb Mari fűrge mozdulatokkal szedi a gyümölcsöt, ágaskodik, Peti egy fa tetejét szedi meg, csinos srác, csak ne lenne olyan ösztövé a lába szára.

- Láttad a *Szelíd motorosokat*? – kérdi Lonka.
- Láttam.
- Abban bemutatattak egy kommunát. Emlékszel?
- Kommunát? – A fiú mintha az emlékei közt keresgélne. – Persze. Igen. Az elején.
- Hát az rémes volt.
- Mért volt rémes?
- Irtó topisak voltak a tagok.
- Vagy úgy. Topisak. – A fiú hangja lekicsinylő.

Lonka zavarba jött.

- Nemcsak azért, mert topisak voltak. És ne képzeld, hogy nekem a kisubickolt külső tetszik. De tudod, az arcuk, a tekintetük. És volt köztük egy lány, csecsemővel a karján, olyan volt, mint egy ősember, a haját rálógott a csecsemőre. Teljesen bambának látszott. És az egész brancs mintha dugig lett volna marihuanával vagy LSD-vel.

- Nálunk nem lehet se marihuanát, se LSD-t kapni.

Különben is . . . – A fiú legyintett. – Kispolgári beállítás. Célzatos, hülye kispolgáriság. Maszlag. A kommuna olyan, amilyenek csinálják. Éppen ez a pláne benne. A megvalósítás.

Ahogy ott áll a piros trikóingében, nagyon erősnek látszik. Erősnek és nemtörődömnek, mint akinek egyáltalán nem fontos, ami körülötte történik. Izmos és fekete. Az ifjú Fondára hasonlít a *Szelid motorosok*ban. Motoron száguldani vele!

– Te milyenek képzeled a kommunát? – Lonka hangja szinte áhítatos.

– Húsz-harminc, na mondjuk, esetleg negyven lány meg srác összeverődik, illetve szabad elhatározásból összeáll.

– Tom! A vödrom megtelt! – kiált oda a fiúnak a püspöklila forrónadrágos. Az csak úgy félvállról szól hátra:

– Itt is megtelik hamarosan. Várd meg!

– Addig mit csináljak?

– Pihensz a babéraidon, mint a római birodalomban a haza nagyjai.

– Irtó szellemes vagy, Tom.

– Mások is mondták már.

– A huzat hozzád képest . . .

A fiú leszakít egy barackot, lassan majszolja, mintha szándékosan bosszantaná a lila nadrágost.

– És tovább, hogyan képzeled? – kérdi Lonka.

– A kommunát?

– Igen.

– Mindenki szereti egymást.

– Gondolod, hogy lehetséges?

Tom nem válaszol. A fejét hátravetve belebámul a Lonka arcába.

– A suliban az osztályunkban se szeretik mind egymást a gyerekek. Sőt. Ritka eset, hogy ketten igazán szeressék egymást, mint én meg a barátnóm.

– Melyik a barátnőd?

– Az ott, a sárga blúzos.

A fiú egy pillantást vet Mari felé. Lonka megfigyelte, hogy a tekintete a szeme sarkából vág: furcsa, lesipuskás tekintet.

– A suliban, az osztályokban nem szabad elhatározásunkból verődtünk össze. – Tom most elmosolyodik megvetően. – Oda beosztanak minket, nem igaz? Bilis kortól elhamvasztásig folyton beosztanak valahová.

A sorsod a markodban van! Anyu ott áll a barackfák és az ég közt, állat előrelendíti. Azt mondja: „Rólad minden lepereg, Lonka!”

A fiú megböki a vödört a szandálja orrával.

– Ennyi bőven elég. Nem rakunk bele többet. – Megmarkolja a fogót, s azon a mély, vontatott hangján megkérdezi: – Te talán örülsz neki, hogy folyton beosztanak?

– Hát . . . nem. Egyáltalán nem.

– Sejtettem, hogy te is allergiás vagy rá.

– Igen. Én is. Hogy találtad ki?

– Ilyesmit megérez az ember. Ha azonos a hullámhossz. – A fiú kicsit elmosolyodik, aztán megindul a vödörrel.

Lonka nem bámul utána. Az ágak közül se lesi. Úgy is látja. Belül látja. Az ágak közt, a levelek közt és mindenhol és legbelül. Megy a két vödörrel hanyag, himbálódzó lépésekkel, mint a tengerészek. Megy a trikóingében. Olyan, mint Lucifer. Vad és erős. Lonka azt akarja, hogy visszajöjjön, ide, mellé. Hogy együtt szedjék a barackot. És újra egymáshoz érjen a kezük.

Reccsenés. Lonka felkapja a fejét.

A szemközti sorban letört egy barackkal teli ág. Bajári Kati törte le. Az ág lehanyatlik, szinte söpri a földet, akár egy levágott kar, amit csak a bőr meg néhány ín tart még.

– Nem megmondtam, hogy ne rángassátok az ágakat?! – csattan fel a feldúcolt kontyú Julcsi néni. Ismerkedéskor azt mondta: „Kozmáné vagyok, szólítsatok

Julcsi néninek.” Akkor nyájasan mosolygott. Most dühös. A krumpliorra is valahogy másként áll mérgében, mintha félrebillent volna. És a nyaka!

– Kiduzzadt a golyvája – állapítja meg Bulcsú. – A strumának nem tesz jót a méreg. Érdekes, hogy a pulyka is...

– Ilyen erős ágat letörni – méltatlankodik Kozmáné. – Teljes testsúllyal csimpaszkodtál rá. Hát akkor nem csoda. Ne nyúlj ahhoz az ághoz! – kiált Bajárira. – Te sárga blúzos kislány, hogy hívnak?

– Varga Marinak.

– Mari, vedd ki azt a karót, amott ni! Egy erős fiú segítsen, emelje a letört ágat!

Mari tartja a támaszkarót, Peti emeli a letört ágat, Kozmáné ráigazítja, kötéllel ráhurkolja. Éva néni a helyszínen terem, száz százalékban fölöslegesen, Bajári Kati lehorgasztott fejjel áll, mint a csüggedtség szobra.

– Na, visszabumliztam. – Tom ledobja a vödrot, a lábát beleakasztja a fogójába, úgy állítja fel. Aztán leszakít egy barackot, megint elfelezi, s a hüvelykujját rányomja a Lonka tenyerére, amikor rárakja a fél szem barackot.

– Tom, és miből élnének meg a kommuna tagjai?

– Akármiből. Nem probléma. – Tom vállat von. – Akár előadásokat is rendezhetnénk.

Úgy beszél, már úgy beszél, mintha együtt volnának abban a kommunában. Ők ketten. És még ki? Lonka egy ágra fekteti az állat. Érzi, hogy ver a szíve.

– Igen, rendezhetnénk előadásokat – ismétli meg Tom. – Pantomimot vagy commedia dell’artét, tudod, rögtönzött színdarabokat saját készítésű maszkokkal. Odakiáltjuk a nézőknek: „Mit akartok hallani?” – és eljátsszuk nekik. Egy kis érzék, az persze kell hozzá, meg előzetesen gyakorolgatni néhány szívet bemelegítőként. És vállalhatunk mindenféle alkalmi munkát. A papámnak van egy francia barátja, egy művészettörténész, tudod, a papám is az. A francia hapsi fia már két év óta

kommunában él Dél-Franciaországban, a tenger közelében. Beutazták a fél Európát, jártak Jugóban is, Pesten is.

– Ismered?

– Nem. A papája nem adta meg a címünket. Kinéztem belőle, hogy szégyelli a fiát. Irtó savanyú képpel közölte: Jean-Paul felcsapott hippinek.

– El is hallgathatta volna.

– Nem hallgathatta el, mert a papám a hapsi egyik ismerősétől már megtudta. Az ilyesminek híre megy. Hát ez a srác tetszik nekem. Svájcban például halottvivő volt.

– Halottvivő? – Lonka megrázza a fejét, a haja röpököd. – Fura.

– Mért? A halál ugyanúgy az élethez tartozik, mint a születés vagy a szerelem.

Megint elfeleznek egy barackot.

– Egyetlen dolog lényeges: hogy az ember megvalósítsa önmagát. – Tom elhajtja a barackmagot.

A faluban megkondul a harang.

– Mindjárt dél. – A fiú az órájára néz, aztán nyugtózik egyet. – Öt perc múlva dél. Kíváncsi vagyok, mit kapunk ebédre. Gulyáslevest? Körömpörköltet?

Lonka nem éhes, dugig eltelt a barackkal. A végén már csak azért evett, hogy a kezük összeérjen, hogy újra végigfusson rajta az a bizsergés.

– Kiváratják velünk azt az öt percet délig – mondja.

– Nálunk záróra – jelenti ki a fiú.

Lehajolnak, a barackokat lassan gurítják be a vödörbe. Az arcuk súrolja egymást. Lonka hallja a fiú lihegő lélegzését.

– A tanárnőkök egész jó bőr lehetett kábé tizenöt-husz év előtt – állapítja meg Tom, amikor főlegyenésnek.

– A teszt a mániája. Mit becsülsz legjobban, milyen tulajdonságokat gyűlölsz leginkább, van-e életcélod, mért nincs életcélod stb.

- Ábrándos kedély.
- Honnan veszed?
- Hát ahogy megállt, mikor kimentünk a koleszból, és a parasztházakra mutatott és rákezdte: „Ezek az ódon nádtetejű házak. Egy darab festői múlt! – Csak úgy fuvolázott. – Skanzent lehetne itt csinálni!”
- A fuvolázása nekem is az idegeimre megy, de azok a nádfedelű rogyant házak jól néznek ki. Persze lakni nem szeretnék bennük.
- Csupa hamisítvány.
- Tom megindul a félig teli vederral.
- Micsoda?
- Majd elmesélem.
- Tamás, nem szakadsz te bele a cipekedésbe? – kér-
di Vera néni.
- Záróra – dűnnyögi a fiú.
- A harang egyre kong.
- Klumák Peti most jön visszafelé, odalép Lonkához.
- Annyiszor meg akartam kérdezni. Haragudtál rám
akkor, hogy a mamám a papádat ...
- Nem fejezi be a mondatot.
- Á, dehogy! Mért haragudtam volna rád?
- Lonka a maszatos kezét nézi, és lopva, a szeme sar-
kából a távolodó fiút.
- Hát akkor jó. Én akkor meg akartam kérdezni. De
aztán elköltöztünk.
- Ezt már mondta. Hányszor fogja még közölni, hogy
ők akkor elköltöztek Budára?
- Gyerekek, a szedést abbahagyjuk! A fiúk kiürítik
a vödröket.
- Merő ragacs a kezem – mondja Lonka.
- Úgy rázod, mint a porrongyot. – Peti vigyorog.
- Szép, zöldesszürke szeme van. Kelkáposztaszínű. Fur-
csa, hogy a szeme színéről a kelkáposzta jutott az
eszébe.
- Húzd végig a tenyered a fa törzsén. – Mari ott áll
mellettük. – Mindjárt tisztább lesz.

Lonka lassan húzogatja a tenyerét a fatörzsön. Tom egy tömzsi srác mellett bandukol. Nem jött vissza hozzá. Mért? Talán Peti miatt?

– Indulás hazafelé! – vezényel Éva néni.

– Tom! – kiált oda Lonka a fiúnak. – Elkezdte valamit a házokról. Fúrja az oldalamat.

– Hát hogy ki ne fúrja . . .

Ráérős lépésekkel odaslattyog Lonkához. A tekintete rávág a két másik gyerekre. Lekophatnátok – közli a pillantása.

– Na! – biztatja Lonka.

– Csak annyi, hogy szó sincs semmiféle festői múlt-ról meg skanzenről. Azok a nádfedelű, ódon házak a kastély körül a háború előtt épültek. A harmincas években. Az akkori tulaj, a grófnő XVIII. századbeli mintára építtetett cselédházakat. A papám a Műemléki Felügyelőségénél van. Azt mondja, az öreglány csuda alapos volt, még a kéményeket is korhűen húzatta fel. Az ablakok is azért vannak majd egyszinten a földdel. Álparasztbarokk. Első klasszisú utánzat.

– Ilyen hülyeséget! – méltatlankodik Peti.

– Be volt csavarodva – veti oda Tom.

– Egy fenét! – A Mari hangja keserű, indulatos. – Azt képzelte, hogy neki mindent szabad. Ez nem becsavarodás.

– Talán ismerted? – kérdi Peti.

– Hogyan ismertem volna, süket sógor?

– Nem volt az bolond – szól közbe a hátuk mögött Kozmáné. – Azt képzelte, úgy kell lenni mindennek, ahogy ő akarja; amit egyszer a fejébe vett, attól nem tágitott. Az anyám ismerte, bent szolgált a kastélyban. Azt mondja, a templomban is, ahogy ott ült a külön padjában, mintha még onnan is szemmel tartana mindent, hogy az ő akaratához igazodjék. A felszabadulás után a nép sokáig semmit nem hordott szét a kastélyból. Féltek, hogy visszajön.

– De nem jött vissza. – Tomnak nem is a hangjában,

hanem a lapos pillantásában volt a gúny. És a dünyögő, mély hangján hozzátette: – A mumus olajra lépett.

Lonka most valami klassz, lélegzetelállító bemondást szeretett volna találni, olyan szöveget, hogy Tom azt gondolja: „Ez a csaj egészen más, mint a többi. Ezt csak ő mondhatta. Ez senki másnak nem jutna az eszébe.” És megint az a gép beszél benne:

– Az egyik tanárnőnket Miladynek hívjuk. Én mindig fiókokat képzelek köréje, az égig felnyúló rekeszeket.

Kuncog. A fiúra pislant.

Tom zsebre vágott kézzel baktat, szót sem szól az égig felnyúló rekeszekre. Most olyan, mint aki teljesen elég önmagának.

– Irtó pedáns és módszeres, azért képzelem köréje a rekeszeket.

– Nem nehéz kitalálni – veti oda unottan a fiú.

– Angolt tanít – folytatja Lonka, aztán elhallgat.

A fiú se szól. Lonka elvörösödik. Érzi, hogy fülig vörös lesz. „Ha legalább nem vihogtam volna” – gondolja elkeseredetten.

Peti ránéz, összeharapja a száját. Dühös, hogy Lonka rá se hederít. Csak úgy forr benne az ingerültség. Marihoz fordul.

– Te mért viselsz fülbevalót? – kérdi komoran.

Mari felkapja a tejét.

– Mert úgy tetszik.

Tom füttyent egyet, átugrik az árkon, zsebre vágott kézzel egymaga lődörög, és Peti még jobban begurul.

– A többi lány nem visel fülbevalót. Egyik sem.

Mari hallgat egy pillanatig.

– Hát akkor nézd meg jól. Felőlem meg is bámulhatod, mint borjú az új kaput.

Mielőtt Peti szólhatna, Lonka kitör:

– Ne cukkold a barátnőmet! Értetted?

Mari ránt egyet a vállán.

– Engem aztán nem cukkol.

Lonka kinyitja a szemét, a fakó fénysávokat nézi: el-tűnnek, aztán ismét ráfolynak a falra, az egyik az ágya felé kúszik.

Egyedül fekszik a hálóteremben. A feje már nem kóvályog, de még nehéz, a szájíze egyre keserűbb. Az éj-jeliszekevényen cédula, utána nyúl: „Ha felébredtél, gyere be az irodába. A gondnok néni.” Biztosan az a fehér köpenyes, aki a telefonhoz hívta Karcsi bácsit.

Lonka feltápáskodik, magára kapja a pongyoláját, átmegy a mosdóba. Fogmosással kezdi, és sokáig öblö-ge-ti a száját, hogy ne érezze azt a fertelmes keserű ízt. Éjszaka szörnyen rosszul volt. Még most is libabőrös lesz, ha barackra gondol. És Vali, az az undok alak, ébresztő után, amikor ő mozdulni is alig bírt a kime-rültségtől, s a feje úgy fájt, mintha baltával hasogatnák, Vali, aki mindig a legújabb divat szerint tépi a rongyait, az absztrakt mintás napozójában odajött az ágyához.

– Egész éjjel jártál-keltél, Kenéz. Nem lehetett aludni tőled.

– Nem jókedvében járt-kelt – szólt rá Csöpi.

Teca is rámordult Valira:

– Elrontotta a gyomrát.

– Gondolom – mondta Vali. És epésen hozzátette:

– Csak nagyokat néztem, hogy mennyi barackot kajálta-tok azzal a piros trikós sráccal.

Felelni se bírt, annyira fájt a feje. Most bezzeg rá tudna vágni valami csípős megjegyzést: „Mondd, téged a téesz külön megbízott, hogy lesd, ki mennyi barackot eszik? Titkos megbízatás? Vagy csak úgy magánszor-

galomból lesed a tagokat?” Esetleg egy másik változat: „No, csakhogy észrevetted! Pedig jó messze voltál tőlünk. Persze, szemet szúrt neked a piros trikó!”

Mari, a csoportfelelős elszaladt Éva nénihez jelenteni a betegséget. Bajári Kati mint egészségügyis megjelent a hőmérővel.

– Mit akarsz azzal a hőmérővel? Gyomorrontás. Világos eset – okvetetlenkedett Teca.

– Sose lehet tudni. – Bajári az ágy fölé hajolt. Irtó szeplős az a lány! – Dugd csak be a hőmérőt, Kenéz, és tartsd szorosan. Az is lehet, hogy grippe.

– Mi az a grippe? – érdeklődött Csöpi.

– Hát tulajdonképpen influenza.

– Akkor mért nem mondod úgy?

– Grippe a szakszerű kifejezés. – Bajári orvosnak készül.

– Mit grippézel?! Az lesz a vége, hogy Lonka begyullad. Gyomorrontás. Hányt, és hasmenése van – jelentette ki Teca.

– Éjjel kilelt a hideg. – Lonka megdöbbsent, hogy milyen rekedt, színtelen a hangja. És gyöngé volt, iszonyúan gyöngé.

Mari éppen akkor jött vissza, beleszólt:

– A hideglelés a sárgabaracktól jött rád. Tavaly az öcsém ugyanígy járt. Mutasd a nyelved. Tiszta fehér! Estére kutya bajod.

– Azért csak tartsd bent a hőmérőt – erősködött Bajári.

Mari már indulásra készen volt, csak a haját kötötte össze egy sötétkék szalaggal.

– A konyhában szóltam, hogy főzzenek neked teát. Mindjárt felhozom. Éva néni rögtön jön.

– Kenéznek ágyban kell maradnia – jelentette ki Bajári. – A pulzusa nem ver szabályosan.

– Világos, hogy hasmenéssel nem mehet ki.

– Meg gyöngé is.

Gyomorrontás hasmenéssel! Holtbiztos, hogy Vali ki-

kürtöli, sőt még Tecától is kitelik, és akkor Tom... Tegnap a kommunáról meg a szabadságról beszélgettek, és ma azt fogja hallani, hogy ő elcsapta a hasát, mert telezabálta magát sárgabarackkal. Ha más fiú lenne, nem bánná. Hányt és kész. Hasmenése van és kész. Csakhogy Tom olyan gúnyos és fölényes, olyan remek a szövege. Fölényesen okos. És titokzatos. Ha már régen ismernék egymást, nem lenne ilyen kínos ez a gyomorrontás. De ki tudja, talán Tom is így járt, hiszen ő is temérdek barackot kajált. Talán ő is ágyban fekszik, és egy srác neki is kért teát a konyhán. A piros trikós Lucifer. És később találkoznak kint a kertben vagy a tévészobában.

A lányok kapkodva öltözködtek, Vali az új napozójában szaladgált, s az utolsó pillanatban szandált cserélt. Ő ernyedten feküdt, a mozgás és a lárma ott dobogott, hullámozott körülötte.

Bajári kivette a hőmérőt, rövidlátók módján hunyorgó szemmel nézte.

– Harminchat nyolc.

– Mondtam én neked, hogy nem influenza!

Aztán bejött Éva néni, a kezét most is úgy tartotta, mintha a fürdővízből kilépve hintőport akarna szórní a lábára.

– Nem kellett volna annyi barackot enni. Figyelmeztettünk titeket, de hát... – Sóhajtott, mintha ő feküdne az ágyban fejfájósan, összetörve. – A fiúknál is van egy beteg. Persze az is gyomorrontással.

Akkor hirtelen nagyon könnyű lett a teste. Ilyen lehet a súlytalanság állapota. Csak egy mozdulat, és lebegne. A szíve vadul kalapált.

– Zahonyák tanár úr intézkedett, hogy délben te is, Moldoványi is diétás kosztot kapjatok.

Nem Tom, hanem Moldoványi. A legundokabb alak az egész osztályban. Ők ketten maradnak itthon gyomorrontással.

A szaladgáló lábak, a nyíló-csukódó ajtók és fiókok

zaja, a hálóteremben cikázó testek megannyi tajtékos hullám, átsaptak rajta, elborították.

Felnyögött.

– A rossz közérzetet a gyomorrontás okozza – mondta Éva néni. – Maradj ágyban, amíg jólesik. Ha később megéhezel, legfeljebb egy kis kenyeret egyél. Pusztá kenyeret. Vagy ha valakinek esetleg van keksze . . .

– Nekem van – jelentkezett Csöpi.

Lonka lehunyta a szemét.

Az éjjeliszekrényen halkán koccant a teáscsésze. Mari odahajolt hozzá.

– Itt a teád.

– Köszí.

Csöpi lerakott egy csomag felbontott Albert kekszet a teáscsésze mellé, és ő megismételte:

– Köszí.

– Tettek cukrot a teába? Kár. Jobb lett volna keserűen – fontoskodott Bajári.

Csöngettek. Akárcsak az iskolában, itt is csöngetnek, de másként. Nem szól olyan élesen és sokáig.

– Indulás! – kiabálta egy rozsdás hang kívülről. – Reggelizni!

Lábak trappoltak az ajtó felé. Aztán Lonka egyedül maradt.

Sokáig aludt. Az ébresztő iszonyú korán, ötkor volt, most hamarosan tíz lesz. Lonka ásít, nyújtózkodik, lecsatolja az óráját, átmegy a tusolóba. Gyöngyözve patakzik a víz a testén, jólesik ez a hűvös, borzongató frissesség. Lonka forog, hajlong a tus alatt, a víz mintha kimosna belőle mindent. Most csak ő van és a fröcsögő, patakzó víz, pucér test a paskoló zápor alatt. Aztán vissza, az üres hálóterembe! A bevetett ágyak glédában sorakoznak, csak az övé rendbontó, még szét se dobálta az ágyneműt. Az ágy fejére teríti a takarót, a másik végébe a párnát. De ahogy a lepedőt felrázza, hirtelen maga előtt látja a barackost, Tomot a hányaveti járá-

sával, látja, ahogy közeledik feléje, levágja az üres vödöröt, s a szandálja orrát beleakasztja a fogójába, úgy állítja fel. Látja a feszült arcát, azt a különös, sóvár fényt a szemében, s hallja a mély, dűnnyögő hangját: „Kommunát kéne alapítani!”

Marival nem fog többé a kommunáról beszélni. Mari tegnap délután rémes volt. Értetlen.

– Mi a csodának kéne kommunát alapítani? – kérdezte. És azt mondta: – Hogy végre elkezdődjön valami új, amit mi csinálunk? A barackszedést is mi magunk csináljuk, és holnap saját kezűleg szedjük a babot. – Vigyorgott, és sületlen tréfálkozását a szokásos kézmozdulatával kísérte. A Mari vaskos keze úgy mozdul, mintha elpöckölné a nehézségeket.

Mari okvetetlenkedett, mert szinte lehetetlen, hogy meg ne értette volna a „mi magunk csináljuk” meg az „elkezdődjön valami új” mélyebb értelmét. Végül kijelentette, hogy ez az egész kommunaügy egy nagy maszlag. Mari olyan volt, mint egy testet öltött osztályfőnöki óra, s a halottvivő fiút azzal intézte el:

– A kutya is jó dolgában vész meg. Mire ő dühbe jött.

– Nem igaz! A kutya például akkor is megvész, ha sokáig nem jut vízhez. Veszett lesz a szomjúságtól. Falusi létedre ezt igazán tudhatnád!

Aztán odajött Bajári, azt kérdezte, hogy nem lehetne-e megragasztani a letört ágat, akkor talán még összeforrna a törzssel. Mari hosszasan magyarázta, mikor lehet a sérült ágat megmenteni, mikor nem; azon az ágon már nem lehet segíteni, ami zöld barack van rajta, beérik, ezért kötözték fel. Igen, úgy látszik, Marinak fontosabb egy letört ág a kommuna kérdésénél. Egy vacak ág. Megvalósítani önmagunkat... Tom mély, vontatott hangja akkor olyan volt, mint a felhívás. Kimondta, szavakba öntötte azt, amire Lonka homályosan gondolt. És amikor összeért a kezük... Lehetséges, hogy ez a szerelem? Hárommilliárd ember közt egy fiú meg egy

lány találkozik és . . . Ezt valahol olvasta. Nem fontos, hogy hol. Szép. Hárrommilliárd ember közül egy bizonyos fiú meg leány. Van-e a szerelemnek oka? Hogy mért az a bizonyos fiú meg lány? Mért foglalkozik ő annyit Tommal? Tom nem csinos, Peti határozottan csinosabb srác, és mégis Tom a jobb fej. Talán mert olyan jók a szövegei? Okos, és valami titokzatosság van benne. Ez lenne a szerelem? . . . Vajon Tom, ő mit érez? Tegnap hazamenet hirtelen közönyös és gúnyos lett. De a csendes pihenő után, estefelé azt mondta: „A hajad, akár a nedves fű.”

Lonka most a hajával babrál. Mint a nedves fű . . . Talán azért mondta, mert vékony szálú, és selymes is. Talán azért emlékezteti Tomot a nedves fűre.

Lonka kivesz a dobozból egy Albert kekszet, tűnődve rágcsálja. Lemegy a lépcsőn, a nagy ívben kanyarodó, széles csigalépcső korlátját aranyozott gombok díszítik. Most a folyosón lépked. A falakon arcképek, lenyomatok léckeretben: parókás férfi, alatta tussal a neve és a megjegyzés: „A konyhakertészett üttörője.” Pödrött bajszú, morc tekintetű férfi: ő a konzervgyártás egyik üttörője. Egy mélyhűtő képe. Másik kép: fehér köpenyes nők paprikát raknak üvegekbe. A képről eszébe jutott az apja. A papa Stockholmba utazott. Paprika- vagy méz-ügyben? Esetleg mind a kettőben. Azt mondta, küld képeslapot ide a táborba.

Lonka benyit az irodába.

– Karcsi bácsi, egy cédulát találtam az ágyam mellett, hogy jelentkezzem az irodában.

– Igen, a feleségem bent volt nálad, de még aludtál. Látom, már jobban vagy. Vigyázni kell ám a sárgabarackkal!

– Hát igen, Karcsi bácsi.

(Hányszor fogja még hallani a sárgabarackot?)

– Tudni akartuk, hogy vagy. Ha megéheztél, kérj valamit a konyhán.

– Nem vagyok éhes, Karcsi bácsi.

– Jobb is, ha koplaltok délig. Te meg a párod.

A párja. Moldoványi! Felháborító. A felnőttek sose fognak leszokni az idéetlen tréfálkozásukról. Anyu is. Egyszer elpanaszolta neki: „Pont azt kérdezték tőlem földrajzból, amit nem tudtam.” (Mert akkor elkészült, az egész ismétlést átvette azon az egyetlen kis részen kívül.) És anyu: „Pont azt kell megtanulni, amit nem tudsz.” És ezt szellemességnek, jó viccnek szánta, mert nevetett.

Lonka visszabandukol a hálóba, beveti az ágyat. Most mihez kezdjen? A kertben Moldoványi lődörög, léptenyomon egymásba botlanának, mert a kert kicsi. Karcsi bácsi ezt is elmagyarázta: a hajdani park nagyobbik részét az óvodához meg az újonnan épült iskolához és orvosi rendelőhöz csatolták. Az egyszer holtbiztos, hogy nem fog Moldoványival kettesben andalogni a kertben. Persze kiülhetne egy könyvvel, de az olvasnivalót otthon felejtette. Anyu rákezdte: „Ne úgy csomagolj, így csomagolj, mért gyűröd azt a szoknyát...” – s ettől úgy felszaladt benne a pumpa, hogy az olvasnivaló otthon maradt.

Lonka most a hálóteremben kering, a könyveket nézegeti a lányok cucca közt. *Az öreg halász és a tenger.* Olvasta. Kétszer is. És a többi könyv... Egyik se olyan, hogy érdekelné, egyikről se lehet beszélgetni Tommal, hogy felvillanna az a furcsa, hol lesipuskás, hol meg távolba néző tekintete.

A délelőtt ott gomolyodik előtte, akár egy hosszú, néptelen országút. Merre kanyarodik? El kell indulni rajta. Lonka behúzza maga mögött a hálóterem ajtaját, újra lemegy a lépcsőn. Lassan lépked az üres szobák során. Egyedül van. Otthon, egyedül a lakásban, a díványon kuporogva hányszor utazott. A szőnyeg mintáiból folyó bomlott ki, őserdő, tenger. A galaktika. Figyelt az árnyékok rajzát. A szoba sarkában titokzatos alakok gubbasztottak.

Most elképzeli a grófnőt. Talán hórihorgas volt és

sasorrú, hosszú, kemény léptekkel járt, vagy inkább apró, vékony teremtés, az orra keskeny, egyenes, a szeme hideg, porcelánkék, és mindennek az ő akaratához kellett igazodnia. A házak a kastély körül úgy épültek, mintha legalább kétszáz év előtt húzták volna fel őket. Az ablakok majd egy szinten a földdel. Álparaszttbarokk – így mondta Tom.

Lonka a tévészobában áll. Itt függtek a falon azok a híres gobelinek. Margot királyné gobelinjei.

Kinyitotta az ablakot, és lekiáltott a kertbe:

– Moldoványiii!

Moldoványi orrhangon mordul egyet kérdő hangsúllyal, olyasformán hogy: Ehm? Állítólag Belgiumban és Franciaországban ez a szokás, és annyit jelent: Na?

– Te láttad azokat a gobelineket Párizsban, tudod, amik ezekre hasonlítanak, vagyis azokra, amik itt voltak.

– Azok meg ezek – mondja Moldoványi. – Csuda világosan beszélsz.

– Na jó, akkor meséld el, hogy mi van rajtuk. Tudod, az egyszarvú meg a lány.

– Nagyon unatkozol?

– Talán igen, talán nem. Te csak mondd el, Moldi!

– Annyi mindent lát az ember. – Moldoványi a lábat rázogatja. – Az egyik faliszőnyegen a lány előtt pítizik az egyszarvú. Oroszlánra is emlékszem. – Ásít. – Kész. Adásunkat befejeztük.

Lonka elfordul az ablaktól. Hát ez édeskevés. De mit is remélt ettől az idétlen Moldoványitól? Összehirapja a száját, a homloka ráncba szalad, kifejezéseken és fordulatokon töpreng, valami érdekes témán, hogy Tom figyeljen rá, hogy azt gondolja: Lonka más, mint a többi. Hogy amit ő mond, ott maradjon a Tom elméje falára kiszögezve. „Itt van, az elmém falára kiszögezve.” Hol is hallotta? De mi legyen az, amit Tom kiszögezhet az elméje falára?

Lonka a zsebébe nyúl, kivesz egy kekszet, lassan maj-

szolja, tűnődve ingatja a fejét. A beszélgetésre gondol. Anyu Giza nénivel beszélgetett, nem hallották, hogy ő hazajött. Giza néni azt mondta:

– Hiába, ez már így van, a férfiak felé a nőnek kell kinyújtania, hogy úgy mondjam, a csápjait, a lelki csápjait, persze finoman, észrevétlenül.

– Én ehhez nem értek – válaszolta anyu. – Nem is akarok érteni – tette hozzá ingerülten.

– Hát, édes Ilonkám... – Giza néninek ebben a három szavában temérdek minden volt, többek közt az is: háromszor mentél férjhez, de egyik házasságod se sikerült. Nyilván anyu is megértette, mert a hangja keserű volt:

– Hiába, engem más fából faragtak. – És aztán a szokott kijelentése: – Én nem hajlok, legfeljebb török.

Lonka ismét a folyosón van, most a torony felé indul el, a csápokra gondol, de semmi nem jut az eszébe. A torony ajtajához ér. Vajon zárva tartják? Lenyomja a kilincset – milyen furcsa, régies kilincs, és szinte vállmagasságban van –, az ajtó nyílik, a világosság halvány négyszöget vetít be, a falhoz támasztva ásóok, gereblyék, mintha elfáradtak volna a munkában, és pihennének. Egy üst, deszkakupac, egy létra. Lomtár. Hátral keskeny csigalépcső, olyasféle, mint Giza néniéknél, mert ők a padlásrészből alakították ki a műteremlakást. Klassz a kilátásuk, de innen felülről biztosan még remekebb. Csakhogy a denevérek... Iszonyú lehet, ha a denevér belecsimpaszkodik az ember hajába. Igaz, nappal alsznak a denevérek, de a zajra felrebbenhetnek. És különben is...

Lonka becsukja maga mögött a toronyajtót. Az ötlet hirtelen villant fel benne. Menten virágos kedve támadt. Igen, ez jó lesz! Végigtrappol a folyosón, ismét bekopogtat az irodába.

A gondnok az írógépet pötyögteti két ujjal, de sebesen. Hát te mit akarsz? – kérdi a tekintete.

- Karcsi bácsi, kérem, a lexikonban szeretnék meg-
nézni valamit.

- Csak rajta! - A gondnok az állával a polcok felé
bök, ahol a lexikonok sorakoznak. - Itt helyben nézd
meg. Az irodából nem viheted ki.

Lonka kihúzza a Ma-Mo kötetet. Csak benne legyen.
Fél kézzel tartja a vaskos könyvet, a másikkal lapoz.
Hű, hogy mennyi híres Margit volt! A Margitok kitétek
magukért. A tekintete végigszalad rajtuk. Árpád-házi
(Boldog) Margit. Nem érdekes: Ausztriai . . .

- Nem muszáj álldogálni - szól Karcsi bácsi az író-
gép mellől. - Ülj le oda a másik asztalhoz.

- Köszönöm, Karcsi bácsi.

Burgundiai Margit. Lonka a két tenyerébe támasztja
a fejét. Szédületes választék. Skóciai. Na végre: „*Valois
Margit (Margot), Henrik navarrai király, a későbbi IV.
Henrik francia király felesége.*” Jó, helyben vagyunk.
„*Kitűnő nevelésben részesült.*” Ez csak pénzkérdés, ked-
ves lexikoníró. Egy királylányt jó nevelésben részesíteni
nem olimpiai csúcsteljesítmény. „*Szépségével és kedves-
ségével tűnt ki.*” Hát ez már valami! „*Politikai okokból
Henrik navarrai királyhoz, a későbbi IV. Henrikhez kel-
lett nőül mennie.*” Rémes, hogy valaha kényszerítették a
lányokat a férjhezmenetelre. És ha a lány nem akart, a
szülőnek jogában állt zárdába küldeni, ami olyan volt,
mint a börtön. Például ha őt kényszerítenék, hogy men-
jen feleségül Moldoványihoz vagy akár a virslíujjú Bé-
cihez. Mit is tenne akkor? Megszökne. „*Menyegzőjüket
használta fel Margot anyja, Medici Katalin, az özvegy
francia királyné a hugenották kiirtására (1572. aug. 23-
24. Bertalan-éj vagy vérmenyegző).*”

Hát ez rémes! Hogy valakinek az esküvőjén véreng-
zést rendezzenek! És ha jól értette, a Margot tulajdon
anyja. A hugenották . . . Kik voltak a hugenották, aki-
ket a Margot menyegzőjén kiirtottak? Majd megkérdi
egy másodikostól, azoknak tudni kell. Talán Bajári Ka-
titól kérdezi meg.

Tovább olvasott.

„Házassága nem volt szerencsés.” Akárcsak az anyu házasságai. Persze ez más tészta, mert Margot-t erőszakkal adták hozzá Henrikhez, anyu pedig szabadon választott és melléfogott. Hát igen, csiga bácsival és a harmadik számúval alaposan melléfogott. „Válása után . . .” Tehát Margot elvált. Persze, Zahonyák említette, hogy elvált IV. Henriktől. Vajon mért? Mari szerint mindennek van oka. „Válása után Párizsban élt tudósok és művészek társaságában, szerelmi kalandok és ájtatoskodás közt.”

Szerelmi kalandok és ájtatoskodás. Szép kis összeállítás! Persze ha kényszerítették, hogy Henrikhez menjen. Ha sose szerette Henriket. És végül is, akkor már elvált asszony volt, nem csalt meg senkit, nem úgy, mint az ő házukban Karakasné, akit a férje egyszer alaposan elgyepált, mert állítólag rajtakapta egy ürgével.

Lonka most azon töpreng, hogy Margot-ra terelje-e a szót – de hogyan? –, vagy mégis inkább az emberiség jövőjére. Az osztályban egyszer szenvedélyes vita kerekedett Szunyogh Jutka és Mari közt, hogy mi lesz az emberiséggel száz év múlva. Szunyogh azt állította, hogy az emberiség egy része át fog települni más égitestekre, mert a Föld akkorra nem tud eltartani annyi sok embert; Mari meg azt mondta, hogy kötve hiszi, meg különben sincs szükség rá, okosabban kell gazdálkodni, mikkel is? . . . A természeti javakkal. És sokkal egyszerűbb megoldás, ha a táplálékot vegyi úton állítják elő, mint ha az emberiség más égitestekre települ. Hát ezt a szöveget egész jól be lehetne vetni Tomnak, csak az a baj, hogy sokan hallották a vitát. Teca és Bulcsú bele is elegyedett. Ha ő rákezd a szöveget Tomnak, iszonyúan pofára eshet. Az emberiség jövőjét hanyagolni kell.

Lonka kicsit elborulva mereng a Margitok felett. Egyáltalán, hogyan térjen rá a gobelines Margot-ra? Úgyes fordulattal. Na igen. Tom papája a Műemléki Felügyelőségen dolgozik. Megkérdezhetné: „Mit gon-

dolsz, más műkincs nem került Magyarországra a gobelines Margot-tól? Klassz nő lehetett, szép és művelt, tudósok és művészek jártak a palotájába. Na és volt egy s más a füle mögött.” Ezt az utolsó mondatot egy kis hamiskás mosollyal kísérné. És a bal profilját fordítja majd a fiú felé. Bal profilból előnyösebb az arca. Nem, a hamiskás mosolyt mellőzni fogja. Tárgyilagosan, csak úgy megállapítva: „Volt egy s más a füle mögött. Szerelmi kalandok.” De ha rátér Margot-ra, foglalkozni kell Henrikkel is. A csápok . . . Kinyújtani a lelki csápokat!

Lonka most a Ha-Hen kötetet húzza ki. A Henrikek pazar bősége. Van köztük egy Madarász Henrik is. A középkor elején uralkodott. Mért Madarász? Talán gyerekkorában madarakra vadászott? Csúzlivál. Pfüj! Lonka utálja a csúzlizó gyerekeket, de vigyorog. Madarász-Csúzli Henrik. Á, biztosan azért kapta a nevét, mert sólyommal vadászott. A sólyom ott ült a kesztyűs kezén, időnként felröppentette, és a sólyom lecsapott. Na igen, de akkoriban a többiek is így vadásztak, mért nevezték el pont ezt az ürgét Madarásznak? Ha jól belegondol az ember, érdekes tantárgy a történelem. Na, végre itt a Margot Henrikje. „IV. Henrik francia király (1553–1610) Bourbon Antal navarrai király fia. A kálvinista vallásban nevelkedett . . .” Lonka tekintete átsuhan néhány adaton. „Nagybátyja halála után ő lett a hugenotta párt feje.” Kálvinista és hugenotta tehát egy és ugyanaz. „Feleségül kellett vennie Valois Margot francia királylányt, hogy a katolikus és hugenotta párt kiengesztelődését megerősítse. Az esküvőre több ezer hugenotta jött Párizsba, s ezt az alkalmat használta fel Medici Katalin, az özvegy királyné . . .” Micsoda galád teremtés! „A vérmenyegző éjjelén az összes hugenottákat felkoncolták, Henrik csak úgy menekült meg a haláltól, hogy színleg a katolikus hitre tért, de fogságban tartották.”

Lonka a mutatóujjával az orrát nyomogatja.

Kicsit zavaros ügyek voltak Henrik körül. Megszökött a fogságból, újra hugenotta lett, aztán megint katolikus,

hát persze, amit Zahi mondott, Párizs megér egy misét: katolikus lett, hogy megkoronázzák. Lonkának a kis húga jutott az eszébe. Klárikának nagy névadó ünnepélyt rendeztek a papa vállalatának a dísztermében, s aztán suttyomban a Klári néni rokonságának kíséretében elvitték a templomba megkeresztelni. Klári néni olyan dinnye, hogy eldicsekedett, mit kaptak a névadósoktól, mit a keresztszülőktől, és megmutatta a fényképeket: Klárika a névadón, Klárika a keresztelőn, a papa ingerülten rá is förmedt. Vajon neki is tartottak névadót és keresztelőt is? Névadót biztosan, de a keresztelő talán elmaradt, mert anyu nem vallásos, és fütyül rá, mit mond a rokonsága. Persze ezt se illik megkérdezni egy gyerekeknek a szüleitől. Nem illendő, és nem tanácsos. Lonka megint elvigyorodik, aztán visszatér Henrikhez.

Henrik, ahogy a lexikonból kiderült, jó uralkodó volt, nagy gondot fordított a parasztság helyzetének javítására, neki el lehet nézni a köpönyegforgatást, de a papa mért hagyta, hogy Klárikának névadója és keresztelője legyen? A papa azzal a névadó-keresztelővel tulajdonképpen megint csak *nem* mondott igazat.

Újra egy csomó adat, aztán Henriket Párizsban, az utcán meggyilkolták. Lonka eltűnődött egy kicsit Henrik erőszakos halálán – ha jó király volt, igazán kár, hogy kinyiffantották –, majd végigfutott az utolsó sorokon: „*Henrik lovagias, vitéz és szellemes uralkodó volt, de könnyelmű, meggyőződés nélküli és érzéki ember, nevéhez sok szerelmi kaland fűződött.*”

Lonka visszarakja a helyére a lexikont. Kint a folyosón megállt a konyhakertészlet úttörője előtt. Tűnődik, hogy Margot és Henrik mellett kössön ki, vagy esetleg a biológiai atombombát vesse be. Béci olvasta a *Biológiai atombomba* című könyvben, hogy elérkezik majd az idő – lehet, hogy rövidesen, mondta Béci –, amikor mesterséges táptalajban akár 250, hajszálegyforma embert állíthatnak elő. Lonka megrázta a fejét, mint aki leinti

önmagát: nem, ez a biológiai atombomba valahogy nem cikk.

Az órájára néz. Az üres idő hirtelen rászakadt. Amíg a többiek hazajönnek, megírja a levelet haza.

Lonka az ágyra ül, a levélpapír alá a kiolvasott Ifjúsági Magazint teszi.

„Drága Anyu!

Minden különösebb zűr nélkül megérkeztünk. A kollégium, ahol lakunk, valaha kastély volt. Az idő sajnos még mindig pocsék, de legalább nincs nagy hőség munka közben. Egyik nap barackot szedünk, a másik nap babot.”

Lonka itt elakadt. Homlokát a tenyerével masszírozva töpreng, mivel is töltsse ki a papírlapot. Mindenféle zöldség jut az eszébe, ami sehogy sem illik a levélbe. Eszébe jut, hogy a Mari nagynénjééknél a Hársfa utcába, ahogy az ember benyit az első szobába, az ajtóval szemközt kifakult kép függ a falon: lúdtalpas kisfiú áll a szakadék szélén, illetve az egyik lúdtalpa már a szakadék fölött a levegőben, de a kitárt szárnyú angyal, a védőangyala visszarántja. És Mari azt mondta, éppen olyan kevésbé hisz az őrzőangyalokban, mint annak a felfedezésnek a megvalósításában, hogy az embernek egy darabka bőrből akár 250 pontos hasonmását állíthassák elő mesterséges táptalajban, amint azt Béci a *Biológiai atombombában* olvasta.

Lonka felnyög, abbahagyja a homlokmasszírozást, és új bekezdéssel folytatja a levelét:

„A babot azért kell kézzel szedni, mert amit géppel szednek, csak konzervgyártásra használható fel.” A gyomorrontást nem fogja közölni, de miről írjon? Miről?! „A gépi szedés sokkal gyorsabb, de megvannak a hátrányai.” Hát ezt mégse lehet. Gépi szedés, kézi szedés, meg hogy a gépi szedés gyorsabb. Levél ez, vagy mező-

gazdasági szaktanfolyam?! Mindegy, előről nem fogja kezdeni a levelet.

„A könyvemot otthon hagytam, kicsit hiányzik, hogy nincs olvasnivalóm. Egyébként jól telik az idő, és képzeld, Anyu, itt összeakadtam . . .” Még szerencse, hogy nem írta le a Klumák Peti nevét. Anyunak eszébe juttatná Klumák nénit, a papa lebukását, és begurulna. Azt képzelné, hogy szántszándékkal bosszantani akarja. Anyu gyanakvó. „. . . összeakadtam egy gyerekkel, akinek a papája a Műemléki Felügyelőségen van; sok érdekes dolgot mesélt az itteni falusi házakról.”

Nem ezt akarja ő megírni, nem ezt! Egészen más akar ő írni, hogy anyu megértse és megbocsássa és elfeledje . . . Amikor anyu kikotorta a kályhából azt az összegyűrt papírt, és elolvasta: „Gyülölöm a *ténsasszonyt!!!*” De mért kotor a kályhában? A más magánjellegű írását nem illik elolvasni. Nem helyénvaló. Anyu akkor csak annyit mondott: „Hát *erre* még én se voltam felkészülve. – A hangja rekedt volt és akadozott. Aztán egy kis csend után folyamatosan: – De megnyugtató, hogy a gyűlölet ellenére kegyeskedel elfogadni tőlem, hogy eltartsalak.”

Ő meg akarta volna magyarázni, hogy azt a „gyülölöm a *ténsasszonyt*” erős felindulásában írta le, s éppen azért gyűrte be a kályhába, hogy jelezze: már nem érvényes. El is akarta égetni, csak megfélekedezett róla. De akkor már nem mondhatta meg, akkor már csak azt vághatta oda: „Apa is eltart engem, ugyanúgy, mint te, csak nem hánytorgatja fel!” Anyu azt mondta: „Kotoródj ki a szobából! Azonnal!”

Éjszaka arra ébredt, hogy anyu sír. Halkan, vinnnyogva sírt. Szeretett volna átmenni hozzá, de nem mozdult. Hátha visszaparancsolná. Hátha nem is miatta sír. Aztán megpróbálta elképzelni sírás közben. Úgy fekszik, mint akit rávasaltak a lepedőre, és csorognak a könyvei? Vagy egyenes derékul ül az ágyban, s a két tenye-

rébe, temeti az arcát? Vagy belefúrja a fejét a párnába, mint más ember? De érezte, hogy ilyesmit elképzelni ronda dolog, tulajdonképpen bocsánatot szeretett volna kérni, illetve megmagyarázni az egészet, de anyutól is csúnya dolog volt, hogy felhánytorgatta az eltartást. És most a golyóstollal a kezében hirtelen megértette, hogy anyu dühében mondta azt az eltartást, és ő is dühében írta le: „Gyűlölöm a *ténsasszonyt!!!*” – és most már azt is tudta egész bizonyosan, hogy anyu miatta sírt, most a távolból hirtelen megértette az egészet, és elhessegette magától anyunak azt a mondását, nem az eltartásról, hanem azt a másikat, azt az iszonyú tatár közmondást. Akkor úgy tett, mintha nem értené meg, holott megértette.

„Anyu, már többször meg akartam mondani Neked, de valahogy nem ment, hogy az a bizonyos írás, tudod, amit megtaláltál a kályhában, azt én nem gondoltam komo...”

A levél itt abbamaradt, megjöttek a gyerekek, mesziről küldték maguk előtt a lármát. Lonka becsúsztatva a félbemaradt levelet az Ifjúsági Magazinba, és az egészet bevágta a cipzáros táskájába. Az utolsó pillanat. Már jöttek befelé a lányok.

– Mi zujs, Lonka? Hogy vagy?

– Kösz, már rendben.

– Este szalonnasütés lesz – újságolta Csöpi. – És társasjáték.

– Brr! Szalonnára gondolni se akarok. Te Mari!...

– Odalépett hozzá, s úgy igazította a hangját, mintha csak mellékesen érdeklődne. – Van egy tatár közmondás: Ha a tej egyszer kiömlött a csuporból, nincs az a hatalom, ami visszafolyassa. Mit gondolsz, az atomkorokban is áll ez? Irtó nagy erővel, atomerővel se megy?

– Atomenergiával? – ismétli meg Mari, szabatosan helyesbítve a kifejezést. Lonkára néz, aztán a szemgolyó-

ja felszalad a mennyezet felé. – Azt hiszem, atomenergiával vissza lehet folytatni a tejet a csuporba. Feltéve persze, ha az edény nem törött el.

– Az egészet? Teljesen?

– Hát gondolom, ha olyan helyre folyt, ahol nem szívódik fel, akkor csaknem teljesen. Az is lehet, hogy atomenergiával teljesen.

– Miről van szó? Atomenergia? – Bajári Kati a nyakát fúró mozdulattal nyújtja előre, a feje szinte belelóg az arcukba. – Mi van azzal az atomenergiával? Mi már tanultunk fizikát.

– Ne add a janit, Bajári, másodikban szó sincs atomfizikáról – szól közbe Teca.

– Kérlek, attól még érthetek hozzá.

– Varga is érthet hozzá. Ha nem tudnád, át akarták vinni a Fazekas matek tagozatába.

Kata sértődötten hunyorog.

– Én csak felajánlottam a segítségemet. Van nekem más dolgom is!

Szalonnasütés. A tűz körül csupa hosszúra nyúlt, hosszú karú fiú áll, kihegyezett ágakon nyársra szúrva tartják a szalonnát a tűz fölé, a megolvadt szalonnazsír sötétbarana mintákat fest a karéj kenyerekre, az égen sárgán, ke-reken világol a hold, könnyű szél dobálta szét körülötte a felhőket, a láng ropogva ágaskodik, valahányszor megnoszogatják új gallyakkal, és csak Moldoványi morgott, hogy az esti babfőzelék mellől elspórolt szalonnából rendezik ezt a lakomát. Egy harmadikos elővette a gitárját, az énekhangok mögéje sereglettek. Tréningruhában, kezeslábasban, farmernadrágban kuporogtak a tűz körül, bővülő körökben, a tűz mellől a fiúk hátraadogatták a zsírtól csöpögő karéjokat, és Zahonyák megállapította: az idő fölmelegedett, a holdnak nincs udvara, tehát remélhető, hogy az ég tovább derül, s a hét végén a Balatonban lubickolnak.

Később barkochbáztak, de Zahonyák azzal fokozta a játék izgalmát, hogy először kórusban énekelték:

Házunk falán, házunk falán
van egy kicsi bolha.
Nézd a kicsi bolhát,
hogy járja a polkát!

Zahonyák a kör közepén állt, nyárrsal a kezében, rámutatott valamelyik gyerekre, s azt mondta:

– Kettő. – A gyerekeknek két betűt elhagyva így kellett énekelnie, de azonnal:

Nézd a kicsi bolh,
hogy járja a polk!

És ha Zahonyák azt mondta: – Öt! – az ének így hangzott:

Nézd a kicsi b,
hogy járja a p!

Aki elvétette, az lett a találgató. Először a testvériskolából vétette el egy karikalábú srác. Jumurdzsák fél szemét adták fel neki az *Egri csillagokból*, s aránylag elég gyorsan kitalálta; utána a langaléta tanárunk hibázta el, annak nehezebben ment, a nyakát nyújtogatta, sokáig tartott, amíg leesett nála a tantusz. Az egész játékban az volt a röhej, hogy a kérdezőnek a tanácskozás ideje alatt be kellett mennie az épületbe, s a bejárat kulcsát el kellett kérnie Zahonyáktól, mert Zahi bezárta a kollégium kapuját, akárcsak a tanévi júniálison az iskolaudvar feljáratait, egyetlenegy ajtó kivételével, ahol a hivatalsegédek felváltva posztoltak. Majd egy srác azzal állt elő, hogy elmondana egy találós történetet, a gyerekek közül néhányan már ismerik, de ha a tanárok vállalkoznának a kitalálására. Kis csend volt, aztán Zahonyák azt mondta:

– No, majd én.

A srác elmondta, hogy egy kilencemeletes házban egy ember mindennap kiszáll a hetedik emeleten, s a két utolsót gyalog teszi meg. Miért? Zahonyák megkérdezte, nincs-e valami műszaki hibája a liftnak, ami miatt csak a hetedikig jár; nincs-e az utasnak ismerőse vagy rokona a hetediken; s aztán rövidesen kitalálta, hogy az ürge olyan alacsony, hogy nem éri el a két utolsó emelet liftgombját, s amikor kitalálta, úgy állt a kör közepén, mint a hajóskapitány, aki már-már süllyedő hajóját sikeresen kivezette a tájfunból. Bulcsú azt mondta, hogy Zahi jól felgöngyölítete a sztorit, de az is lehet, hogy ismeri, és csak megjátszotta magát; Teca azt mondta, hogy tanár ilyen nem tesz, és különben is, Zahir látszott, hogy erősen gondolkodik. Zahonyák újra rákezdte a polkázó bolhát, de egyre többen szállingóztak el, a kavicsal beszórt utakon ógyelegtek, s a testvériskola tanárnője meg a langaléta tüstént sétálni kezdett a kertben, ahogy az iskolai rendezvényeken szoktak a tanárok, hogy szemmel tartásák a táncolókat. Tom kezdetben ott állt a szalonnasütők közt, bal kezét csípőre vágva, a jobbjaival a szalonnát tartotta a tűz fölé; később hátrahúzódott, eltűnt Lonka szeme elől. Klumák Peti odakuporodott Mari mellé. Zahonyák feléje bökött:

– Négy!

Nézd a kicsi bo,
hogy járja a po!

– énekelte Peti szabatos betűszámmal, de irtó hamisan. Zahonyák tovább vezényelt.

Lonka hirtelen elunta az éneket, a barkochbát. Felugrott, mélyen beszívta az este édes, erős illatait. Hirtelen futásnak eredt. Lábujjhegyen futott, széttárt karokkal; mintha repülne, olyan volt.

– Hova szaladsz? – Tom elkapta a karját. – Ki a világból?

– Nem. Csak . . . – Lonka lihegve hátravetette a fejét. – Irtó jó volt futni. És már untam a kicsi bolhát.

– Azért futottál? – A fiú rávágott a tekintetével.

– Azért – mondta Lonka kicsit álmélkodva, zavartan.

A fiú arca sápadt és feszült volt a holdvilágban. Elengette Lonka karját, zsebre vágta a kezét. Szótlanul mentek egymás mellett, lábuk alatt olykor megcsikordultak a kavicsok. Az épület előtt felgyújtották a lámpát: sárgás fénymintákat festett a kékezüst holdfényre. Az út mentén a jegenyék mereven, parancsolóan álltak glédában.

– Az unokatesóm a Gemini együttesnél van – mondta a hátuk mögött egy lányhang.

– Gondolom, jó pár ezret leszakít havonként – vágta furcsán, hadarva egy fiú.

Tom megfordult, elhúztak a geminis lány meg a fiúja mellett, visszafelé indultak. A danolászás már abbamaradt, Bajári Kati áll a kör közepén, és azt kérdezi:

– Tárgy? Itt található a kertben?

Tom még mindig hallgatott, zsebre vágott kézzel bandukolt, aztán visszanézett a válla fölött, hirtelen sarkon fordult, és újra megfogta Lonka könyökét; így mentek egymás mellett szótlanul, a keskeny palástú jegenyék merev derékkel, fölszegett fejjel álltak őrt. A torony zömök testéhez értek, még néhány lépés, aztán a kiszögellés eltakarta őket.

Tudta, hogy Tom most meg akarja csókolni. Szerette volna megmondani neki, hogy őt még senki meg nem csókolta.

A fiú szeme összeszűkül, olyan volt, mint két élőlény.

Lonka fölemelte az arcát a fiú felé, és kicsit bólintott, mintha hangtalanul azt mondaná: „Igen, én is akarom . . . Én is azt akarom, hogy megcsókolj . . .”

Az ajka szétnyílt.

Klumák Peti odahajol Marihoz.

– Meg akartam kérdezni tőled . . .

Elhallgatott.

– Mit?

– Vagyis inkább megmondani.

– Mit? – ismétli meg Mari.

– Hát szóval . . . – A Peti hangja akadozik.

– Tehát tárgy, és sem a faluban, sem a kertben nem található – szögezi le Bajári Kati a kör közepén. – Használati tárgy? – folytatja a kérdezést.

– Nem.

– Csak azt akartam mondani, hogy én nem akartalak cukkolni téged azzal a fülbevalóval.

– Nem cukkoltál – mondja szárazon Mari. – Nagyon tévedsz, ha azt képzeled, hogy te vagy bárki más cukkolni tud engem.

– Dísztárgy? – kérdi Bajári.

– Jól halad – suttogja Teri.

– Nekem mondd? – mormolja Bulcsú.

– Én csak azt akartam . . . – folytatja Peti. – Tulajdonképpen csak azt akartam mondani, hogy neked jobban állna, ha nem viselnél fülbevalót. Még csinosabb lennél fülbevaló nélkül. De én . . . szóval hát . . . semmi mást nem akartam, csak megállapítani, hogy úgy jobban állna neked. Tudod, a fiúk más szemmel nézik a nőt, mint a nők saját magukat. Ezt én már megfigyeltem. Egy srácnak például . . . És éppen ezért . . .

– Szóval dísztárgy, de nincs aranyból. Ezüstből van?

– Nem.

– És nem készült semmiféle fémből?

– Úgy van.

– Csak igennel és nemmel szabad válaszolni – szó! közbe Teri.

Bajári gondolkodik. A szemüvegét igazgatja és gondolkodik.

– Azt mondtad: és éppen ezért – ismétli meg a fiú szavait Mari.

– Na igen. Vagyis hogy fülbevaló nélkül csinosabb vagy. Még csinosabb. Te meg azt képzelted . . . Hát csak meg akartam ezt mondani neked.

Mari ránéz. Jobb kezével a fülbevalójához nyúl, a két ujjá közt morzsolgatja.

– Semmit se képzelttem – mondja, s a suttogásában is makacsság van.

– Fővárosunkban található? – kérdi Bajári némi töprengés után.

– Csuda választékos szókincs! – Bulcsú még füttyent is megerősítésül.

– Nem.

– Valamelyik vidéki városunkban?

– Nem.

– Gyerekek, itt egy kis támpontot kell adni – szól közbe Éva néni. – Kérdezd újra, Bajári. Onnan, hogy fővárosunkban.

– Fővárosunkban található?

– Az nem, de hozzá hasonló igen.

– Más városokban? – Bajári megint babrálja a szemüvegét, és szuszog.

– Engem eleinte megpróbáltak húzni az iskolában, mert faluról jöttem. Egyik-másik gyerek. – Mari olyan halkán suttog, hogy Peti szinte a szájáról olvasta le a szavakat. – Lonkán kívül tulajdonképpen egyik se volt rendes hozzám. – Maga is álmélkodott, hogy ilyesmiről beszél ezzel az idegen fiúval. – Egészen addig, amíg ki nem tűntem matekból.

Elhallgat.

Peti érzi a hangjában a keserőséget.

– Nekem négyesem volt matekból. – Nyel egyet.

– Szóval nem kizárólag városokban található, hanem máshol is?

– Igen.

– És dísz tárgy. – Bajári most Vera néni előtt áll.

– Itt is? A kollégiumban?

– Most nem.

- Régebben?
- Igen.
- Szabad a gazda? Most nem, azelőtt igen. Margot királyné gobelinjei!

- Klassz vagy, Bajári!
- Ügyesen következtettél – állapítja meg Zahonyák. Aztán kiereszti a hangját: – Takarodó, gyerekek! Holnap is van nap.

Mari feltápászkodik, éppen hogy a fiú álláig ér. Arra gondol, hogy ez még magasabb, mint Moldoványi.

- Rendes dolog volt, hogy szóltál – mondja. – Igazán. És ne hidd, hogy én felvágok a matekkal. Csak az ember megjegyzi magának, hogy milyenek voltak hozzá azelőtt meg azután.

Hirtelen faképnél hagyta Petit, és odament Lonkához, aki ott álldogált egy fának támaszkodva.

- Indulás befelé! – Most Vera néni veszi át a vezényszót. – Csoportfelelősök! Ki-ki számba veszi a saját csoportját!

8.

- Az igen tisztelt barátnőd ma a szokottnál is furcsábban viselkedik. - Bánó Vali paskolja magáról a vizet, és hunyorog a napfényben. - Mért ránk zabos, az osztálytársaira amiatt, hogy az a fekete srác letette?

- Mért tőlem kérded? - Mari hangjában nyugodt elutasítás van.

- Te vagy a barátnője, nem én.

- Igen, a barátnője vagyok. De én saját magam vagyok, és ő is saját maga, tehát nem nyilatkozhatok az ő nevében. Egyébként nem zabos rátok.

- Szóval életuntság.

Mari mondani akar valamit, de a szó elakadt benne.

- Nihil - állapítja meg Teca. Most jött ki a Balatonból, és odacsapódott hozzájuk.

- Az a fiú, akivel Pesten járok, rendező szakos...

- Tudjuk - inti le Teca.

- De azt nem tudjátok, hogy nihilfilmet akar csinálni - vágja oda Vali.

- Múltkor még azt mondtad, hogy a kezekről akar filmet csinálni.

- Na igen, a kezekről, de az mégis nihilfilm lenne.

- Mi az, hogy nihilfilm? - kérdi Mari, s közben egy pillantást vet a víz színén kitért karokkal ringó Lonka felé.

- Hát hogy semmi sincs. Mert nihil annyit jelent, hogy semmi.

- Hogyhogy nincs semmi?

- Nincs, egyszerűen nincs - magyarázza Vali.

- Hát ez tiszta hülyeség.

Vali felhúzza a vállát, a két karját kitarja, mintha azt közölné: micsoda értetlenség!

– Ez egy új irány. A legújabb.

– Akkor is kész hülyeség.

– Mondod te.

– Igen, én mondom. Nagyon sok dolog van, az ember végig sem tudná gondolni, annyi. A Balaton is van, nap-sütés is, az égen bárányszerű felhők, a hegyoldalakon szőlő, ahová az emberek kijárnak dolgozni, és még sok millió.

– Hát neked gőzöd sincs az egészről. Láttál te már egyáltalán nihilfilmet?

– Nem én, és nem is akarok látni. Egy hapsi leszakít temérdek pénzt, csinál egy nihilfilmet, s közben talán profázik is, hogy nem százezret akart érte, hanem százhuszat. Úgy látszik, divatba jött ez a nagy büdös semmi. – Legyint, mint aki elsöpri az összes nihilfilmeket rendezőtől, szövegíróstul együtt. – Szóval... – A mondat többi része elakadt benne.

– Szóval mi? – kérdi Vali. Aztán hirtelen kíváncsian:

– Mondd, Lonka meg te hogy lehettek ennyire jóban? Mari hallgat egy pillanatig.

– Mert barátok vagyunk. – A tekintete lassan végig-méri Valit, mintha azt közölné: „Mi a csodának kéredezed, te úgysem érted meg az ilyesmit.”

– Nagyon különbözőek vagytok.

– Nem azon múlik – vetette oda.

Vali álmélkodva húzza fel a szemöldökét, s a két kezét egy kicsit eltartja magától. Amióta a rendező szakos, aki Teca szerint kibukott a főiskoláról, filmet akar csinálni a kezeikről, Vali mindig különleges produkciókat csinál, a tenyerét hol ki-, hol befordítja, hol az ujjait lengeti.

– A szerelmet megértem ilyen alapon. Az ellentétek vonzzák egymást. De a barátságban...

– Ez igaz – helyesel Teréz.

Most az egyszer közös a véleményük.

„Mit tudtok ti a barátságról? – gondolja Mari. –

Hogy nem vagyunk egyformák? Néha folytatni tudnám, amit Lonka elkezd mondani, és néha ő folytatja azt, amit én gondolok. És az is jó, ha vitázunk. Olykor meg hallgatunk, és mégis olyan, mintha beszélgetnénk. Lonka megértette, milyen nehéz nekem, mert minden vasárnap eljárók misére. Megígértem édesanyának. Kérte, és én megígértem. Ott ülök és térdelek a templomban, és közben egész más dolgokra gondolok. És néha felötlik bennem a gyerekkori imádság: Én Istenem, jó Istenem, lecsukódik már a szemem, de a tiéd nyitva, Atyám. Az ágyban ülve ezt imádkoztam minden este. De már régóta tudom, hogy az égbolt csalóka kékség vagy szürkeség, nincs mögötte mennyország, nincsen odafönn Atya, aki vigyáz a gyerekeire. Csakhogy ezt nem lehet... Erről nem lehet szólni otthon. És a barátság... Az embernek talán nem is lehet sok barátja. Olyan igazi, testi-lelki jó barátja. Csak az a rossz, hogy Lonka most engem is kerül. Lonka sértődött, mint én kisgyerek koromban, amikor be akartam falazni magam. Lehet, hogy én akkor csakugyan hátat fordítottam a világnak, ahogy Lonka mondta. De ő már nem gyerek. Hát érdemes azért a tenyérbemászó srácért meg az otthoni zűrök miatt? Ha Lonka rendesebben tanulna, otthon nem lennének zűrök.”

– A barátságra nincs szabály – mondja Mari. – Az vagy van, vagy nincs. – És belegázolt a vízbe.

„Az a rossz, hogy sehogy se bírok segíteni Lonkán – tűnődik, amíg a víz fröcskölve csapkodja a lábszárát. – Vagy csakugyan egyedül akar lenni? Egyedül könnyebb lenne neki?...”

Hanyatt fekszik a vízen, csak néha tempózik egyet, fekszik a hullámokon, nézi az eget, a strandon elnyúló tetteket, kétoldalt a nádast, a stéghez láncozott ladikokat, a távolban az ég felé suhanó hegyeket, s aztán megint az eget, hogy az ég és a víz mindent kimossa belőle, hogy

érzékletlenné válják, mint a víz, a nap, az ég, és belül azt zakatolja egy hang: miért? miért? miért? Rászólt Marira, aki úszni hívta, csak ring tovább, nem akarja hallani a gyerekek viháncolását, s egy-egy pillanatra mintha egygé válna a csendesen fodrozódó hullámokkal. A tónak van egy dallama, azt figyeli, susogó, halkan éneklő és zizzenő hang, amikor a vízfodrok a nádaszt érintik. Biztosan más a dallam, ha szél fúj, s akkor is, ha a levegő mozdulatlan. A víz egész csendesen ring, az olvadt nap megnyúlt benne vakító csillogással.

– Kenééz! – ordítja a partról Zahonyák. – Vagy úszol, vagy kijössz! A víz még nem melegedett fel kellőképpen.

Úgy tesz, mintha nem hallaná, rá se hederít. Lassan sodródik a nádas felé. Miért? miért? miért? – zakatol benne, de halkulón.

– Lonka, ússzál vagy gyere ki! Átfázol . . . És Zahonyák irtó dühös lesz – noszogatja Mari.

– Mért nem lehet engem nyugton hagyni? – mondja, s ez egyaránt szól Marinak és Zahonyáknak, s arra gondol, mi lesz, ha Mari nekiáll, hogy kivontassa Peti segítségével; amilyen makacs, még kitelik tőle, de ekkor Zahonyák elbődül a parton:

– Kijönni, gyerekek! – És sípol is, mint a testnevelők a mérkőzéseken. Újabb sípszó. – Megmozdulsz, Kenéz, vagy én menjek be érted? Azt nem fogod megköszönni!

Lonka háton úszik, hogy ne lássa a többieket, hogy senkit ne lásson, csak a képeslapkéek eget meg a csillogó vizet, amíg a keze bele nem ütődik a talajba. Akkor talpra szökik, gázol kifelé, aztán elveti magát a parton, csukott szemmel nyúlik el a napfényben.

Mari mellé kuporodik.

– Gyere labdázni.

Csak a fejét rázza feleletként.

– Ilyenkor jót tesz a sport – mondja Mari.

– Milyenkor? – kérdi élesen Lonka. – Felpillant. –

Menj labdázni a többiekkel. Nyugton szeretnék maradni a napon.

Titokban azt remélte, hogy Mari ott marad mellette. Ő ott maradt volna ilyen esetben. Megérezte volna, hogy mire van szüksége Marinak. Akkor is megérezte, amikor meghívta, hogy jöjjön el lemezt hallgatni. De Mari szaván fogja. Elmegy labdázni.

Lonka megint lehunyja a szemét. Az a zakatolás belül újra kezdődik. Nem érti. Hol hibázta el? Lehetséges, hogy ő hibázta el?

Tom megcsókolta a torony mögött. Azt mondta, hogy magányos. Hogy talán most majd feloldódik. „Talán te fel tudsz oldani” – így mondta. Kétszer csókolták meg egymást a torony mögött a beszélgetésben, de aztán lépések közeledtek, vissza kellett menni a többiekhez. Akkor este boldog volt, soha olyan boldog még nem volt. És másnap is. Másnap gyümölcsöt szedtek, ő nem evett barackot, egyetlen szemet sem, és többször is töprengett a csápokon, amelyeket Giza néni szerint a nőnek kell kinyújtania a férfiak felé, a csápok, amiket anyu nem tudott, de nem is akart kinyújtani. Munka után, hazamenet a koleszba, könnyedén, természetesen, csak úgy odavetve mondta Tomnak:

– Bajári egész ügyesen kitalálta a Margot gobelinjeit. Megjegyzem, érdekes nő lehetett ez a Margot királyné. Szép volt és művelt, miután Henriktől elvált, a párizsi palotájában élt tudósok és művészek társaságában.

– Nocsak – mondta Vali, aki ott fityegett mellettük, fölöslegesen, de hát törődik is Vali azzal, hogy fölösleges? – Nocsak, nem is tudtam, hogy téged ennyire érdekel a történelem.

De Tom rá se hederített Valira, őt vette célba azzal a furcsa, oldalvást vágó tekintetével, amely a távolba kalandozik, s aztán hirtelen lecsap a célra.

Ő folytatta:

– Igaz, Henrik is hűtlenkedett. – Sárgás virágot himbált a kezében (ökörfarkkóró, közölte később Mari,

amikor megkérdezte tőle a virág nevét.) – Igen, Henriknek temérdek kalandja volt.

Vali vihogott.

– Igazán? Na, ne mondd! – Tom szóra se méltatta.

Akkor ő:

– De Margot-nak iszonyú lehetett az a szörnyű vérengzés éppen az esküvője éjjelén. És hogy a saját anyja rendezte. – Hirtelen mintha ihlet szállta volna meg, mert akkor jutott eszébe a fordulat, abban a szent pillanatban. – Tom, a te papád a Műemléki Felügyelősen van, ugye? Nem tudod véletlenül, hogyan kerültek azok a gobelinek ide Magyarországra?

Valiba végképp beledugult a szó.

– Nem tudom – mondta Tom. – Margot őfelsége talán valamelyik udvarhölgyének ajándékozta, és annak valamelyik ükunokája hozzáment az itteni grófnő valamelyik ükapjához. A papám csak annyit mondott: irtó kár, hogy az öreglány felpakolta a gobelineket, mert első osztályú műkincs, sőt annak ellenére, hogy a kastélybeliek látták, amikor felpakolta, egy darabig mégis ke-resték, hátha . . .

– Na és? – kotyogott közbe Vali.

– Semmi. Meglehet, hogy már réges-rég valamelyik amerikai műgyűjtőhöz kerültek, azok odavannak meg vissza a régiségekért – állapította meg Tom. És aztán elmesélte, hogy Olaszországban egy templomból nagyon értékes régi képet loptak el, és Belgiumban, Gentben egy gótikus templomból még sokkal értékesebb, világhírű festményt, *A Bárány imádását*, a kép a XV. század elejéről származik, és Tom a festő nevét is megmondta. Peti megkérdezte, hogy miért imádják a Bárányt, és Mari azt mondta, a Bárány egyenlő Jézus Krisztussal. Moldoványi is közbeszólt, hogy ő látta a kép üres helyét, de a lényeg az volt, amit Tom fejtegetett, hogy *A Bárány imádása* több mint negyedszázada eltűnt, és még mindig nem tudnak róla, nem bukkantak a nyomára, de úgy sejtik, valamelyik dúsgazdag műgyűjtő rejtegeti, aki

várja az elévülést, mert negyven vagy ötven évvel az eltűnés után – már nem emlékszik, hogy hány évet mondott Tom – a műkincs tulajdonjoga elévül.

– Furcsa, hogy a lopás vagy az orgazdaság egy idő múlva egyszerűen nem lesz lopás meg orgazdaság – jegyezte meg Peti.

Igen, akkor csodálatos volt minden.

Este is . . . Amíg az érthetetlen meg nem történt.

Este táncoltak a tévéteremben, a székeket meg az asztalokat kicipelték, egy harmadikos hozott magával magánót. Néhány klassz felvétele volt, és tánc közben Tom szeme megint összeszűkül, szinte felszívta őt a nézésével, s azt mondta, az az igazi, ha két ember szavak nélkül is megérti egymást, csak hogy ilyesmire nem képes akárki. Hárommilliárd ember között egy fiú meg egy lány, igen, ő erre gondolt akkor. Tom azt suttogetta:

– Én most kimegyek az első ajtón, te számolj magadban harmincig, és menj ki a hátulsón, csak közben igazgass valamit a ruhádon, hogy fel ne kérjenek. A folyosó végén várlak.

Tudták, hogy nagyon rövid idejük van, mert nemcsak Zahonyák, hanem a testvériskola Vera nénije is rögtön észreveszi, ha valaki hiányzik; létszám-megállapító tekintetük van. Csak pillanatokig tarthatott, amíg a toronylépcső előterében, ahol egy hosszú létra meg szerzőszámok támaszkodnak a falhoz, ahol fenn talán denevérek tanyáznak, újra csókolóztak. Aztán Tom elengedte, és azt mondta, hogy Lonka majd csak utána menjen vissza a többiek közé. A teremben Zahonyák szúrósan végigmérte, de nem szólt semmit. Jött Béci, táncba vitte, a virslüjjaihoz képest nem is táncol olyan rosszul. Ő a pillantásával lopva kereste Tomot: a fiú zsebre vágta a kezét, és kibámult az ablakon; megint olyan volt, mint aki teljesen elég önmagának.

Attól kezdve, hogy megcsókolta a toronyfeljártban, Tom nem táncolt vele többet. Reggelinél éppen hogy látták egymást. Munkába menet másokhoz szegődött, nem

dolgoztak együtt. Ő a Juliskababot szedte, Tom a kukoricásba ment a fiúk nagy részével címezni. A bab-szedőkkel csak néhány srác maradt. Orecskó Béci elnyalt, felsebezte a térdét, Bajári elrohant a gyógyszeres felszerelésért, és sebellátásban részesítette Bécit.

Ebédidőig azzal a gyötrő hiányérzéssel szedte a babot. Aztán hazafelé... Tom azzal a fenékrázós másodikkal ment. Átkarolta a vállát. Zahonyák rá is szólt:

– Ezt mellőzzük itt, fiacskám. Építőtáborban vagy, ha nem tudnád.

És egész este és ma is, itt a Balatonnál, Tom úgy viselkedett, mintha soha semmi nem történt volna köztük, mintha ő, Lonka csak egy képes magazin lenne, amit Tom a kezébe vett, belelapozott, s aztán unottan letett. „Miért mondta, hogy vannak, akik szavak nélkül is megértik egymást? Miért akarta, hogy menjek ki utána a toronyfeljárathoz? Miért csókolt meg? Miért?”

Lonka mozdulatlanul, lehunyva szemmel fekszik a nap-sütésben. Távolról a labdázók lármája hallatszik. Táskarádiók szólnak. Aztán a közelében megüti a fülét az a jól ismert, mély, vontatott hang:

– Kommunát kéne alapítani.

– Nahát, hogy te mit nem mondsz!

Lonka résnyire nyitja a szemét. Tom azzal a hányaveti járásával lépked a lány mellett. A lány most nemcsak a fenekét rázza, hanem a haját is, mintha egy láthatatlan filmkamera előtt mórlikálná magát. Tom majd célba veszi a tekintetével. Magához öleli. Megcsókolja.

Lonka szeméből kibuggyan a könny.

Hárommilliárd ember közt egy fiú meg egy lány. Nem volt igaz. Semmi sem igaz.

Sokáig fekszik mozdulatlanul, aztán eszébe jut Mari. Jó lenne most Marival beszélgetni. Talán elmondaná neki. Mindent elmondana.

Felül. A tekintetével keresi a labdázók közt. De Mari nincs ott. A homokban sem fekszik. A vízből Zahonyák kiharangozta a gyerekeket. Mari nincs a strandon.

A kupacba hányt holmik közül Mari előkotorta a végig-gombolós strandruháját, kivette a zsebéből az erszényt, aztán ráborította a halomra a nylonterítőt, amivel betakarták, visszarakta a nyomtató köveket, amelyek feltámadó szél és alattomosan elsuhanó tolvaj ellen óvták, és elindult.

Habozott. Legszívesebben odaszólt volna Lonkának: „Gyere, ledobunk két málnát!” – de Lonka az imént is, amikor labdázni hívta, nyűgösen és ingerülten utasította el.

Mari egy pillantást vetett a testektől hemzsegő strandra, a vízbe belenyúló stégre, a stég mellett himbálódzó ladikokra. A nap rézsút haladt, vakított a víz, csak ahol a stég árnyéka ráesett, ott volt kék. Négy óra lehet – gondolta –, négy és fél öt közt, s előhúzta erszényéből a karóráját, és megnézte, mielőtt felcsatolta. Negyed öt múlt hat perccel. Mindig meg tudta állapítani az időt, akkor is, ha felhős az ég, s a nap állása nem látszik. Valahogy a levegő színéből olvasta le az időt. Néha próbára tette magát. Soha nem tévedett fél óránál többet.

Ha lenne fagylalt, akkor azt vinne Lonkának. De ezen a strandon nincs fagylalt, a kóla is rég elfogyott. Mogyorós csokit fog venni. Lonka szereti a mogyorós csokit. Ha szomjas lesz, ihat egy jaffát. Fő az, hogy megmutassa: ő most mellette áll. Jóban-rosszban mellette.

„Tessék, Miss Lonka! Szíveskedj befalni!” – ilyesmit mond neki viccesen. Fő, hogy feldobja egy kicsit, mert irtó el van kenődve. Lonkának rosszul esett, hogy ő nem rejtette véka alá a véleményét Tomról.

– Azt akarta, hogy te kimenj utána. Meg akarta mutatni, hogy ő a jani.

– Nem! – mondta Lonka. – Az . . . mégse lehet.

– Csak rá kell nézni. Feszíti a kevélység. Csak tudnám, mire olyan felvágós. Mondtam én neked, hogy megjátssza magát.

– Hagyd abba! – mondta Lonka. – Nem én kezdtem – mondta ő. – Te kezdtél beszélni róla.

Hát ezt kár volt kibökní. Megtarthatta volna a begyében.

Lonka beleesett abba a srácba. Hogy mit talál benne? „Fenéken rúgni az ilyet – mondta magában komoran Mari. – Jól fenéken rúgni – ismételte gondolatban, amíg beállt a sorba a strand büféje előtt. – Megjátssza magát. Meg akarja mutatni, hogy bomlanak utána a lányok. Fűzi őket. És Lonka bedőlt neki.”

Az utóbbi időben olyan különös volt Lonka. Mit akart azzal a tatár mondással a tejről meg az eltörött csuporról? Mert valamire ki akart lyukadni, az holtbiztos. Erőltetett könnyedség volt a hangjában, de fontos volt neki a válasz.

Mari ott áll a pult előtt.

– Kérek két szelet mogyorós csokit . . .

– Nincs mogyorós csokink.

– Hát akkor . . . valami más csokit.

– Elfogyott.

– Szelet sincs? Nugátszelet?

– Két Kinizsit – mondta a háta mögött egy fiú.

A nő a pult mögött a sörért nyúlt, s a vállán át szólt Marinak:

– Hányszor mondjam, hogy elfogyott?

– A szeletre még egyszer se mondta – szögezte le Mari.

– Szívós a csaj – állapította meg a háta mögött a kinizsis fiú.

– Ne tartsa fel a többieket!

– Senkit sem tartok fel! – Ezt már elmenőben vette oda. A kinizsisnek is hiányzik egy alapos fenékberúgás. A mogyorós csokiról nem tett le. Úgy emlékezett, hogy a strandra jövet, nem messze, a cukrászda kirakátaban látott mogyorós szeletet. Persze, így fürdőruhában nem mehet oda. És el kell kéredzkedni. Zahonyák megmondta, hogy a strandról csak engedéllyel szabad távozni.

– Éva néni, kérem, el szeretnék menni a cukrászdába.

- A cukrászdába?

(Miért ismétlik meg a tanárok, ha az ember kér tőlük valamit?)

- Igen, itt a közelben. Szeretnék egy fagyaltot enni.

- Hát jó. De nem fürdőruhában. Felöltözve.

- Természetesen, Éva néni.

- Fél óra múlva jelentkezel. Legkésőbb fél óra múlva.

- Igen, Éva néni.

Mari a nylontakaró alól előhúzza a strandruháját meg a szandálját. Miközben a ruháját gombolja, Lonka felé sandít: még mindig ott fekszik mozdulatlanul, elnyúlva. A vízen egy motorcsónak húz el. Mari a férfi- meg a női öltöző közt kimegy az útra, elhalad a *Lottó* és *Totó* feliratú színes táblák előtt, a *Hajóállomás felé* tábla mellett ellentétes irányba fordul. Egy villa kertjében lelancolt puli ugrál; magasra feldobva magát a levegőbe, úgy ugrál, akárcsak egy kutyaakrobata, aztán megugatja Marit.

A cukrászda kirakata. Mari lecövekel előtte. Jól emlékezett. Mogyorós csoki a kirakatban. Ha vesz magának egy forintos fagyaltot, és kifizeti a mogyorós szeletet, még mindig marad annyi pénz az erszényében, hogy esetleg ihatnak Lonkával közösen egy jaffát.

Persze azon a lepra strandon elfogyott a jaffa is, a málnaszörp is. Csak sör, hogy a nyavalya esne a sörükbe! Kinizsi!

A fagyaltos pult előtt hosszú sor áll. Mari csak egy pillantást vet rá, elmerülten nézi a kirakatot. Piskóta-tekercs és almás rétes közt kehely alakú pohárban barna, zöld és eperszín krém rétegekben. A talpas pohár a színes krémmel fogva tartotta a tekintetét. Mintha apró mazsolák is lennének benne. Vagy déligyümölcs. A tetején néhány fehér pötty. Tejszínhab. Diplomatapuding. Hét húsz. Még sose evett diplomatapudingot. Milyen lehet? Biztosan nagyon jó. A barna sötétebb, mint a kávékrém, világosabb a csokoládénál. Milyen lehet a hal-

ványzöld? És az apró bigyuszok benne. Déligyümölcs? Mari előrehajolt, szinte rátapadt az üvegre.

– Szia! A diplomatapudingot nézed?

Peti a háta mögött állt. Most melléje lép.

– Olyan fura a neve. Azért néztem.

– Gyere, bemegyünk. Meghívlak egy diplomatapudingra.

Mari nyel egyet. Hallgat.

– Befizetek neked – közli Peti biztatóan.

– Olyan sok pénzed van? – kérdi Mari, de közben Valira gondol, aki a beugrókat fizeti a rendező szakosnak. Őt pedig meghívja ez a srác. Kihúzta magát.

– Van pénzem. Télen én hordom fel a tüzelőt otthon is, a nagynéméméknél is. Rendelek két pudingot, és kész.

– Mért akarsz nekem pudingot rendelni? – Mari kicsit gyanakodva néz rá, de a szíve hevesen dobog.

– Csak. Na jössz, vagy nem jössz? Nem fogok rimánkodni neked. Ne félj, hogy nem tudom kifizetni.

A cukrászda hűvös és homályos. Oldalt és hátul asztalok, közepén keskeny pult az állva fogyasztóknak.

– Leülhetünk – mondja Peti, s a zsebébe nyúl, mintha megtapogatná a hús forintját.

Cukrászdában ülni színes asztal mellett egy sráccal, aki meghívta. Nem is akármire. Nem forintos fagyira. Hét húszas diplomatapudingra hívta meg. Amióta Pesten van, Mari az osztálytársain kívül más fiúval nem beszélt. És egyáltalán, hogy őt ez a srác meghívta, valószínűleg unszolta, mert nem fogadta el első szóra a meghívását, sőt igencsak kérette magát. „Ha lakatlan szigeten lennék vele az életem végéig, akkor is békén hagyom!” – ezt mondta Moldoványi, és gúnyosan nevetett. Ha most itt látná őket kettesben. Piros és búzavirágkék asztalok. Az egyik még szabad! De Mari józan maradt.

– Inkább állva. Amíg kihozzák meg minden, irtó sokáig eltarthat. Éva néni fél órára engedett el. Nem akarom, hogy zűr legyen.

Peti sort állt a kasszánál, most odalép a pulthoz.

– Két diplomatapudingot – mondja be olyan harsányan, mint Orosz Ricsi, a fiúk testnevelője, akit Oroszlánszívű Ricsinek kereszteltek el a gyerekek. És már hozza is a két sudár poharat. Az egyiket odateszi Mari elé, a másikat megtartja magának.

– Hét – mondja Mari, s az arca szigorú. Megint eszébe jut Moldoványi. „Ha lakatlan szigeten lennék vele . . .” Kevés volt az a frász Moldoványinak.

– Hét? – ismétli meg Peti álmélkodva. – Mi az, hogy hét?

– A te pudingodon hét csöpp tejszín van, az enyémen öt.

Kis csönd. Peti kezében megáll a kanál, még nem mártotta be a diplomatapudingjába. Rámered Marira.

– Kicsérélem.

– Nem azért szóltam. Csak éppen megállapítottam.

– Kicsérélem. – Peti erélyes mozdulattal tolja a saját pudingját Mari felé.

– Mondom, nem azért szóltam, hogy kicseréld.

– Azt akarom, hogy te edd a hét csöpp tejszínest – mondja Peti.

Mari úgy néz rá, mint aki erősen gondolkodik. De a szemgolyója most nem szalad fel kicsit rézsútosan a mennyezet felé. A kanalát lassan belemeríti a diplomatapudingba.

– Déligyümölcs is van benne.

– Ananász – állapítja meg Peti.

Mari jobb kezével a diplomatapudingot kanalazza, baljával a fülbevalójával babrál.

Csöndben esznek. Mari középütt lefúr a pohár aljáig, oldalt meghagyott egy keskeny részt három tejszínpötytyel. Arra gondolt, hogy felajánlja Petinek: „Vegyél ki egy pötytyöt. Akkor pont egyenlően lesz elosztva. Hat-hat neked is, nekem is.” De valahogy röstelli.

– Az a Tom nevű srác az iskolátokból, az nagyon megjátssza magát.

– Egyel feljebb jár, mint én. Egy barátommal. Az osztályában ki nem állhatják. Senki.

– Mint nálunk Moldoványit.

– De a lányok általában odavannak érte meg vissza.

– Már aki. – Aztán eszébe jut Lonka, és ingerülten hozzáteszi: – Amíg ki nem ismerik. Felvágós alak!

Egymás mellett állnak, lassan kikaparják a puding utolsó maradványait is a pohárból.

– Klassz barna vagy – mondja Peti. – Pedig idén még alig volt nap.

– Barna bőrrű vagyok. Ha egy kevés napsütés van, az mindjárt megfog.

– Én először vörös leszek.

– Mert szóke típus vagy.

– Egyszer a Dunán pecsenyepirosra sülttem. A mamám aludttejbe mártott törülközőt rakott rám.

Nevet. Mindketten nevetnek.

A felszolgálónő a fenekét éppen hogy takaró ruhájában elhúz mellettük, és tálcájára felkapja az üres poharaikat.

– Mennünk kell – mondja Mari. A fiúra néz. A szemé közé. – Köszönöm, hogy meghívtál – teszi hozzá ünnepélyesen, szinte szigorúan.

Csak a strandon ötlött az eszébe, amikor jelentkezett Éva néninél, hogy megfeledezett a mogyorós csokiról. Hogyan is történhetett? Hiszen azért indult el, hogy Lonkának mogyorós csokit hozzon. Emiatt kéredzkedett el. És lám, kiesett az eszéből.

Azt hitte, hogy Mari mentetetőzni fog. Azt hitte, majd odajön hozzá, és félrevonja: „Te, azért nem maradtam melletted, mert láttam, hogy egyedül akarsz lenni. Van az úgy, hogy az embernek jobb egyedül.” Vagy azt is mondhatta volna: „Tudod, nem esett jól, hogy elküldtél.” Azt se bánta volna, ha Mari Tomra tereli a szót, akkor elpanaszolhatná neki, hogy Tom annak a fenekét

rázogató másodikosnak is rákezdte a kommunát. Ezzel fűzi a lányokat.

A szeme sarkából leste Marit a hálóteremben, ahol a napolajtól fénylő testek kipárolgása, a krémek, a kölnik illata összevegyült. A lányok egy része tusol, a többiek a ruhájukat készítik ki, fésülködnek, az arcukat kenik-fenik. És közben szól a rádió. „Darabokra törted a szívem . . .” Micsoda őrjítő hülye szám!

Lonka gépies mozdulatokkal megy a szekrényhez. Mit vegyen fel. A fehér-kék mintásat? Az a legklasszabb ruhája, a papa hozta az anyagát, anyu megvarratta. A mintája remek, a szabása is jó, és persze vasalni se kell. Ezt a ruciját szerette legjobban, de most, ha csak ránéz, máris elfogja a keserűség. Utálja, gyűlöli ezt a ruhát . . . Ez volt rajta, amikor táncoltak, és Tom kihívta, igen, ez volt rajta, amikor magához ölelte, és ő is átölelte Tomot. Boldog volt, amikor megcsókolták egymást, és amikor Tom elengedte, utána is az a szédült, boldog zsibbadtság. Akkor ő úgy érezte, Tom hozzá tartozik, mint a karja, a keze, és nélküle . . . „Halott világ a táj . . .” Ez a verssor motoszkált benne. Próbálta felidézni, az előző sort: „Ha ő nincs jelen . . . Ha ő nincsen ott . . .” De úgy rémlett, nem így olvasta. „Halott világ a táj . . .” A kék mintás ruhát nem veszi fel, túlon túl sok keserű emléke tapad hozzá. Inkább a piros szoknyát. De amikor magára kapta, s a fehér blúza után nyúlt, visszarándult a keze. A fehér blúz volt rajta hosszúnadrággal a szalonnasütéskor. Lonka kibújt a piros szoknyából.

– Habozol, hogy mit öltösz fel dús ruhatáradból? – kérdi Vali.

– Te csak hallgass! – inti le Teca. – Senkinek nincs annyi cucca, mint neked. Állandóan váltogatod a szerelésedet.

Lonka ott áll kombinében a szekrény előtt. Most arra gondol, hogy a tárgyak mennyi emléket őriznek. Ez a blúz meg ez a ruha. A boldogság van bennük és a csaló-

dás. Előgomolyognak belőlük az emlékek, a fehér blúz-
ból a ropogó tűz, a csípős füst, a kenyérre csöpögő sötét-
barna szalonnaszív, a nyársakat tartó fiúk, a jegenyesor,
a talpuk alatt ropogó kavics és mindig, mindenhol Tom.

De ha így vacakol a válogatással, csak a zöld ruhája
marad, amit tulajdonképpen nem szeret, főként az idé-
tlen nyakkivágása miatt, azonfelül derékban bő, a zöld
ruhát anyu erőltette rá, mert ezt se kell vasalni. Hát
most választhat: vagy az idétlen nyakú zöld az anyu erő-
szakossága miatt vagy a fehér blúz, amiben boldog volt,
vagy a kék mintás, amiben boldogtalan lett. Csak azért
is a kék mintást, a legklasszabb ruháját!

Mari az imént hosszasan babrált a két fülbevalójával,
most odaállt Lonka elé.

– Gyere ki velem egy üres tusolóba. Vagy akárhová,
ahol kettesben vagyunk.

Lonka bebújik a ruhájába, hátrarázza a haját.

– Mit akarsz?

– Mindjárt megmondom.

A tusolóban Mari elreteszeli az ajtót.

– Szereld le a fülbevalómat.

Lonka rámered.

– Azt akarod, hogy levegyem?

– Igen, nekem egyedül nem megy. Tudod, a fülbe-
valót időnként ki kell venni. hogy a fülcimpa be ne nője,
de én itt Pesten . . . Szóval elhanyagoltam. Annak, aki
látja, mégiscsak könnyebb kihúzni. Nem akarom tükör
előtt cibálni, hogy a többiek . . . – Legyintéssel fejezi be
a mondatát. Az arca nyugodt, mintha semmi különös
nem lenne a kérésében.

– Nem akarod viselni? A fülbevalódat? – Lonka rá-
mered.

– Ühüm. Próbáld meg leszerelni. Végső esetre rás-
polyt is szereztem. Ha kézzel nem menne.

Leszerelni a fülbevalót, amihez Mari olyan makacsul
ragaszkodott. Ráspolyt is szerzett, mert makacs, mint
az öszvér. Most egyszerre leráspolyozni! Hát igen. Egy-

szer ő is megpendítette, hogy Mari mért viseli azt a két nevetéses aranykarikát a csöpp piros kövel. Olyan szépen, kedvesen mondta, annyi szeretettel, és mukkot se ejtett róla, hogy az osztály mit össze nem röhögött a fülbevalón, de Mari rázott egyet a fején azzal a konok arckifejezésével, és azt válaszolta: „Akinek nem tetszik, ne nézzen rám.” És most azt mondja: „Szereld le.” Végző esetre ráspoly is van nála. Beszerezte, mert Klumák Petinek nem tetszik a fülbevaló. Hát ennyit ér a barátság, a kettőjük barátsága? Az ő kedvéért nem, Klumák Peti miatt igen. És hol az a híres önérzet, amit Mari annyit emleget? Klumák Peti csak füttyent, és Mari készségesen csaholva engedelmeskedik, mint a kiskutya. És cserbenhagyja őt, nem törődik vele, mert most Klumák Peti fontos neki.

Lonka reszkető kézzel nyúl a fülbevalóhoz.

– A zárja nyitva van – mondja komoran.

Mari nem vesz tudomást a komor, sértődött hangról.

– Mondom, hogy benőtte a fülcimpám. Rángasd csak erősen!

– Hogy én . . . rángassam?!

– Nyugodtan. Erősen szorítom a cimpámat, akkor nem érzem. Mondd, te mért kérdezted azt, hogy vissza lehet-e folytatni a törött csuporból a tejet?

Lonka hallgat, aztán élesen ránéz Marira.

– Mondd, neked mért olyan sürgős, hogy leszereljem ezt a fülbevalót?

– Megvan rá az okom.

– Van, de még milyen! – Lonka az egyik kezével a Mari fülcimpáját fogja, a másikkal a fülbevalót húzza. – Na végre, kint van. Tessék.

– Kösz. Most a másikat.

Ezt mondja, kedélyesen, még vigyorog is hozzá. Hát nem sejti Mari, hogy most ámulást követ el a barátságuk ellen? Őt annak idején leintette, és most egy srác kedvéért, aki ráadásul bele is kötött . . . Lonka dühösen rángatja a piros köves karikát.

– Ha nem megy, adom a ráspolyt.

– Még mit nem? Na végrel!

Lonka felvisít. Mari fülén csorog a vér.

– Nyugil!

– Vézrik.

– Na és?! Az én vérem, nem a tiéd.

Lonkából kitör a sírás.

– Most mit sírsz? Nem fáj. Mondom, hogy nem fáj.

Lonka zokog. Rázkódik a válla.

– Mért sírsz? Na! Ne sírj!

Mari az egyik kezével a fülcimpájából szivárgó vért törli, a másikkal átöleli Lonka nyakát.

– Hagyj! Hagyj engem!

Lonka kirántja a tusoló reteszét, zokogva szalad ki a folyosóra.

– Mit bögsz? – kiabál rá a folyosó végéről Zahonyák.

– Haszontalan kölyök! Az anyád most telefonált, felhívott bennünket Budapestről, izgult miattad, mert egy sor írást se kapott tőled. Érted? Egy sort sem! Megnyugtattam, hogy a haszontalanságon kívül kutya bajod.

– Én írtam – dadogja Lonka.

– Szabad kérdeznem, mikor? – kérdi Zahonyák.

– Tegnapelőtt dobtam be.

– Tegnapelőtt. Hétfőn érkeztünk, és pénteken te már írtál. Gyönyörű teljesítmény! Gratulálok. – Zahonyák fogsora félelmetes gúnnyal vicsorog. – Mindenki tudott idejében írni a szüleinek rajtad kívül. Ezen elgondolkodhatsz ma este a hálóteremben, amíg a többiek táncolnak. Hát én csak annyit mondhatok neked, Kenéz, hogy nagyon sajnálom az édesanyádat. – Az utolsó szavakat Zahonyák tagolva ejtette ki. – Továbbá, hogy a következő hét végén eltiltalak-e vagy sem a fürdéstől, azt a jövőbeli magatartásodtól teszem függővé. Most pedig mars be a hálóba!

A levél, a félbemaradt levél! Abban akarta megmagyarázni anyunak a „gyülölöm a *ténsasszonyt*”, meg akarta írni, hogy ő azt nem gondolta komolyan. De a

levél félbemaradt, jött a boldogság és a boldogtalanság, a levelet nem küldhette el, egy másikat írt, azt anyu csak hétfőn fogja megkapni, és most már úgyse tudná megmagyarázni, nem lehet megmagyarázni, és otthon még rosszabb lesz a helyzet. „Hogyan lehet jóvátenni?” – kérdezte egyszer anyut. Anya arca merev volt és szenttelen. „Van egy tatár közmondás: Ha a tej kiömölt a csuporból, nincsen erő, ami visszafolyassa.”

Mari odamegy hozzá.

– Ne edd magad. Megtörtént. Írsz még egy levelet, holnap akár hajnalban bedobjuk. Felkeltelek. Bedobod, mielőtt munkába indulnánk.

Marin nincs fülbevaló. Leszereltette a Klumák Peti kedvéért. Lonka összeharapja a száját, elfordítja a fejét.

– Mit törödsz Zahival? Le van ejtve és kész – mondja Vali.

– Tudod, hogy milyen – jelenti ki Bajári.

– Hát azért Lonka írhatott volna a mamájának. – Ez Teca. – Nálunk óriási balhé lenne ilyesmiből.

– Amikor a néném építőtáborban volt, az egyik srác egyáltalán nem írt haza – meséli Vali. – A szülei bevágták magukat a kocsijukba, odautaztak, a papája lekevert neki kettőt, aztán visszaült a kocsiba. A két fülesért tettek meg közel 300 kilométert oda-vissza.

– Hanyagolhatnátok ezt a témát – jegyzi meg Mari.

Lentről beszűrődik a zene. Lonka mozdulatlanul gubbaszt a sötétben. Egy ideig olvasott, aztán elunta, lecsapta a könyvet, eloltotta a villanyt. Most a két kezébe temeti az arcát, és töpreng. Olykor azt mondja magában: „Csak azért is! Megmutatom. Jövőre jeles rendű leszek. Érettségi után egyetemre megyek. A Műemléki Felügyelőségen fogok dolgozni, könyveket írok. Dr. Kenéz Ilona, a neves művészettörténész. Örvendek, hogy megismerhettem, tisztelt doktor Kenéz Ilona. Az ön kiváló művei. A kutatásai . . .” Olykor meg azon töpreng:

„Hol hibáztam el? Mért nem sikerül nekem semmi. Mért vagyok olyan egyedül? Mari és a fülbevaló, amit a Peti kedvéért leszereltetett. Az a leszerelt fülbevaló mintha a barátságunkat szakította volna ketté. Anyunak se magyarázhatom meg, hogy mit akartam megírni abban a félbemaradt levélben, anyu veszekedéssel fogja kezdeni a távolsági hívás miatt, ez egyszer holtbiztos. És hányszor fogom hallani: »Mindenki írt haza idejében, csak te nem.« Persze ha neves művészettörténész lennék, akkor anyu is másként nézne rám. Megbékélne, sőt talán büszke is lenne a lányára.”

Lonka végigdől az ágyon. A beszűrődő zene mintha hullámokon ringatná. Zsibbadt fáradtság árad szét benne. A homály tapintható anyaggá válik, formát ölt. Valahol az ébrenlét és a félálom küszöbén lassan kinyílik egy ajtó. Margot királyné suhan be, uszályát térdnadrágos apródok emelik.

„Felséged sokat búsult a férje hűtlensége miatt?”

„Az embert annyi minden éri. – Margot csendesen ingatja koronás fejét. – Öröm is, bánat is . . . Bizony, Henrik gyakran volt hűtlen hozzám, csapodársága miatt sokat szenvedtem.”

„Ha jól tudom, törvénytelen gyerekei is voltak Henriknek, többek közt valamelyik hercegnőtől.”

„Ó, igen. – Margot sóhajt. – Törvénytelen gyermekek tucatjával. És amit az esküvőmön kiálltam: a vérnász. Az öldöklés. A tulajdon anyám rendezte.”

Henrik is megjelent, királyi palástban, hányaveti járással, akárcsak Tom, de Lonka szemrebbenése elzavarja.

„Később, amikor elváltam Henriktől . . . – folytatja Margot, s a térdnadrágos apródok mereven állnak mögötte.”

„. . . Párizsi palotájában élt tudósok és művészek társaságában. A híres gobelinjei hol függtek?”

„A nagyszalonban, ahol a vendégeimet fogadtam. Mellesleg nem vagyok olyan biztos benne . . . – A ki-

ráltné közelebb lép, ha Lonka kinyújtaná a kezét, megérinthetné a briliáns fülöngügöit. – Nem vagyok olyan biztos benne, hogy azokat a gobelineket valóban elvitték innen.”

A homály beszél, az anyaggá vált sötétség? Vagy öbelöle szól a hang?

„A grófnő úgy ment el, mint aki csak rövid időre utazik el. Kozmáné mondta, az ő anyja ugyanis . . .”

„Itt szolgált a kastélyban.”

„Felséged honnan tudja?”

„Én sok mindent tudok. Aki megtalálja a gobelineket, egy csapásra híres és ünnepezt lesz.”

Lonka lehunyja a szemét.

„Mi a képzelet?” – kérdi hangtalanul.

Margot királyné ránéz a sötétben. Lonka a lehunytt szemhéján át is látja. Megigazítja a koronáját.

„A képzelet a valóság egy része – feleli. – Hiszen te ezt mindig is tudtad.”

Lonka mozdulatlanul fekszik. A szíve hevesen kalimpál.

A zene halkan szüremlik be. Lassan beleolvad a Lonka lélegzetvételébe.

Tíz órakor abbamaradt a tánc.

– Fél óra múlva sehhol se lássak villanyt égve – figyelmeztette a gyerekeket Zahonyák. – Fél tizenegykor körbejárom az épületet, ismétlem: égő villanyt nem akarok látni.

Amikor a lányok betódultak a hálóba, Lonka mélyen aludt.

– Pszt! – intette Mari a társaságot. – Csendben legyetek! Lonka alszik.

– De még hogy. Szuszog is. Jé, kicsit tátva a szája! – Ezt Teca jegyzi meg.

– Talán a garatmandulája miatt. Esetleg orrsövény – állapítja meg szakszerűen Bajári.

– Azzal a fekete sráccal összepattantak. Vagy inkább a srác letette – jegyzi meg Vali.

– Törődj a magad dolgával!

– Nézd, Mari, azért, mert ti ketten barátnők vagytok, te nem fogod megszabni nekem, hogy miről beszéljek, és miről ne.

– Gyerekek, Zahi megmondta, hogy fél tizenegykor oltás – szól rájuk egy másodikos. – Hagyjátok abba a csevegést. Tudjátok jól, hogy milyen pók Zahonyák.

Hajnal. Az égbolt fakókék. Lonka alig akar hinni a szemének, amikor az órájára néz. Négy múlt hét perccel. Hajnali négy. Ilyen korán ő még sose ébredt fel csak úgy magától. Otthon háromnegyed hétkor alig bír kiszálódni az ágyból, néha kikönyörög anyutól még öt perccel. Most talán azért ébredt fel, mert annyi sok csalódás érte, annyi baj zúdult rá. A többiek alusznak. Hajnal. Pitymallat. Ezt többször is elismétli magában. És azt is motyogja: Pirkadat. Aztán eszébe jut az a képzeletbeli beszélgetés félálomban. Hátha . . . Hátha mégse vitte el a grófnő azokat a világhírű gobelineket. Hiszen úgy ment el, mint aki rövid időre elutazik. Hátha elrejtette a faliszőnyegeket valahol a kastélyban? Egy ilyen ősi kastélyban talán vannak titkos rejtékhelyek. Ha ő megtalálná a gobelineket! Az egész ország egy csapásra megismerné a nevét, az újságok cikkeket írnának az esetről, holtbiztos, hogy a fényképe is megjelene az Ifjúsági Magazinban, talán a Nők Lapjában is. Tévériport készülne. Anyu büszke lenne rá. Hol maradna akkor Tom és a csalódás és minden keserűség? Meglehet, hogy akkor Tom közeledne hozzá, de ő leégetné. „Nehogy azt képzeld, hogy én bedőltem neked – vetné oda fölényesen. – Kicsit tetszettél, csókolóztunk, aztán elegendem volt a szövegedből . . .” Vagy csak annyit mondana: „Nem érdekelsz.” Vagy jó gúnyosan végigmérné, és szótlánul elfordítaná a fejét. A gobelinek . . . Kozmá-

né azt mondja, a cselédség látta, amikor a gobelineket felpakolták az autóba.

Lonka felhúzott térdrel kuporog. A gobelineket állítólag felpakolták. De mi történik a detektívregényekben, amiknek ő is, Mari is buzgó olvasója? Mi történik Agatha Christie könyveiben? Poirot, a tojásképű belga detektív vagy az idős Miss Márple beszél a szemtanúkkal, és végül – ezt Mari állapította meg – az derül ki, ami mindvégig valószínűtlennek tűnt, ami ellen minden látszat szólt. Ez a pláne az egészben – állapította meg Mari. Mért nem történhet ez az életben is így?

Tehát az első tennivaló: beszélni a szemtanúkkal. Egy személyt már tud is: Kozmáné anyját. El fog menni a Kozmáné anyjához, beszélni fog vele és a többiekkel, akik a kastélyban szolgáltak, amikor a grófnő elutazott. Igaz, állítólag hivatalosan is keresték a gobelineket, de talán csak úgy tessék-lássék. Mindenesetre meg kell próbálni. Hogy is szokta mondani anyu? Csak akarni kell.

Lonka ökölbe szorítja a kezét, végigvágja magát az ágyon.

MÁSODIK RÉSZ

1.

Éva néni arca fémesen csillog a napolajtól meg a krémtől. Eltűnődve néz Lonkára, kissé felhúzza a szemöldökét, mint aki álmélkodik.

- A faluba? Kozmáékhoz? - ismétli meg a kérést.

- Igen - mondja Lonka. - Tetszik tudni, Julcsi néni olyan kedves hozzánk, igazán nagyon közvetlen, elmondta, hogy az anyja valaha a kastélyban szolgált, és engem érdekel, hogy milyen is volt az élet akkoriban.

Éva néni fénylő arca még mindig tétovázik.

- Tetszik tudni, arra gondolok, hogy írnék egy cikket a faluújságra: *A falu hajdan és most*. (Remek - biztatja önmagát. - Ez egy nagy húzás volt!) Talán még a KISZ-ben is lehetne valamit kezdeni ilyesmivel. Hadd csináljak már én is valami rendes dolgot. És egy szemtanúval beszélni, az mégis más, mint amit az ember könyvből olvas.

- Jól van, Lonka. - Éva néni még bólint is. - Egyedül mégy? - érdeklődik.

- Igen.

- Ne maradj sokáig. Fél hétig kapsz kimenőt. És ha Kozmáék történetesen nem lennének otthon, azonnal gyere vissza.

- Igenis, Éva néni.

Lonka egy pillantást vet a fémesen csillogó arcra. „Éva néni átvette a Zahonyák módszerét: ellenőrizni fogja, hogy valóban Kozmáékhoz megyek, és azt is, hogy mettől meddig voltam ott. Hát ellenőrizheti. Pont oda megyek, csak azt nem tudja, hogy miért. A falu hajdan és most. Első osztályú ötlet. Hiába, tudsz te, kis Kenéz!”

A nádfedeles, berogyant ablakú álparasztbarokk hajdani cselédházra merőlegesen széles, aszfaltos utca nyílik. Az új sor. Itt laknak Kozmáék. Rózsaszín meg pisztáciás zöld házak, némelyik szürke és rózsaszín. Jártak már erre, közösen többször is végigkószálták a falut. A Kozmáék háza eperszínű, a kertben kifeszített köteleken szárad a kimosott ruha, felkerekedett szél cibálja, lengeti, az ingek, a lepedők, a felsőruhák felszállnának, de oda vannak pökölve a kötélhez.

A kertajtó zárva, persze, a száradó ruha miatt. Lonka megnyomja a csengőt.

Julcsi néni tekintete mintha azt kérdezné: „Hát te mi járatban vagy itt?”

– Ne tessék haragudni a háborgatásért.

– Nem háborgatsz. Kerülj csak beljebb.

– Julcsi néni, kérem, én azért jöttem . . . Szóval én a Julcsi néni édesanyjával szeretnék beszélni. Ugyanis a jövő tanévben szeretnék felolvasást tartani arról, hogy milyen volt az élet a falun hajdanában, és milyen most. (Lonka megint büszke magára. Az Agatha Christie regényeiben is ilyesformán csinálja Poirot, a tojásfejű belga detektív és az idős Miss Marple.) Arra gondoltam, ha beszélhetnék a Julcsi néni édesanyjával, s ő elmondaná, hogyan élt, én meg összevetem azzal, amit most itt látok, egész jó felolvasás kerekedne ki belőle.

– Hát csak kerekedjen. Majd szólok édesanyámnak. Gyere be a házba.

Vékony lábú, alacsony karosszékek, téglalap alakú, lakkozott asztal, a berendezés hasonlít a papáék nappalijára, csak a huzat más; a tévé fölött fura kép: barna, zöld, fekete színfoltok, mintha valaki különböző színekbe mártotta volna az ecsetjét, s aztán ráfröccsentette a vászonra jó vastagon.

Julcsi néni elkapja a Lonka tekintetét.

– Egy festő nyaralt nálunk többször is, ő adta ajándékba. Ilyen képet szerintem minden kisiskolás tudna

csinálni, csak festék kell hozzá meg ecset, de hát ez festőművész és kiállít, az újságok is írják róla.

A középső szobában szekrény sor, középtűt kis vitrinrészsel, heverő, alighanem kihúzható, fehér ajtó nyílik a harmadik szobába, ahová Julcsi néni beszél:

– Édesanyám! Egy kislány van itt a táborból, beszélgetni szeretne magával a régi időkről.

A sokszoknyás öregasszony olyan fura a szekrény sor meg a dupla heverő közt, a bordás huzatú karosszékekben, mintha egy rendező állította volna be: a falu hajdan és most. Felvétel! Julcsi néni kék ruháján sárga virágok pompáznak. Kimegy. Magukra hagyja őket.

Lonka az öreg néninek is leadja a sztorit.

– Bizony, nekünk sokkal nehezebb volt, olyan nehéz, hogy azt a mai fiatalok meg se értik.

Ilyesmit anyu is szokott mondogatni, sőt olykor a papa is. Ebben az egy kérdésben egyetértenek.

A néniből megered a szó. Kapálás és marokszedés, meg hogy akkoriban nem kombájnok dolgoztak, a cséplésen kívül minden kézzel ment. Virradattól vakulásig. Lonka bágyadtan hallgatja. Aztán hirtelen felfigyel. Mit mond? Hogy egy egész télen át nem tette ki a lábát a házból se ő, se az öccse, mert nem volt cipőjük. Lonka szeme tágra mered. Most két gyereket lát, egy kislányt meg egy kisfiút, odanyomják az orrukat az ablaküveghez, kibámulnak a szikrázó fehér hóba. Egy egész télen át csak az ablakból látják a havat. Ő a Duna-parton szánkózott. A szánkót a papa húzta, a papa volt a rén-szarvas. Ha a papa nem ért rá, akkor anyu. Vasárnaponként pedig Pasaréten, a lejtős hegyoldalon szánkózott a két unokatestvérével. Ő ült középen a két fiú közt. Lonka most a talpával sikálja a padlót, lehorgaszta a fejét, a szandálját nézi.

Julcsi néni bejön, egy tálon linzert hoz.

– Vegyél – kínálja Lonkát. – A két fiúknak sütittem. Ők is táborban vannak, a Bükkben. Jólesik egy kis hazai. No, megyek a dolgom után.

– A kastélyba mikor került a néni? – Lonka rágcsálja a süteményt. Diós linzer. Finom.

– Tizenhat esztendőös koromban. – A néni bólogat. – Először a konyhára kézilánynak. A konyhán külön szakácsné volt a tésztaféléknek; a pecsenyének, mártásnak, levesnek meg egy szakács. Az nagy hangon vezényelt: „Tűzre!” Mármint a sültet. „Locsolni!” A kézilányok meg ugrottak a szavára. Úgy vezényelt az, mint egy kapitány. Szép szál ember volt.

– És mindvégig a konyhán tetszett dolgozni? – kerülgeti a célját Lonka.

– Nem én. Az ügyességem miatt, meg hogy viselkedni is tudtam, hamarosan felkerültem szobalánynak. Az én édesanyám városban szolgált, megtanított a finom munkára. Vasalni például, nem azért, hogy dicsérjem magam, igencsak tudok még most öregségemre is. Akkoriban persze híre-hamva se volt a nylonholminak.

Lonka a vasalásról a lényegre igyekszik terelni a nénit. Irány a grófnőn át a gobelinek.

– Milyen volt a grófnő?

– Hogy milyen? – A néni eltűnődik. – A külseje?

– Az is, de főként a természete érdekel. Tetszik tudni, az ember manapság el sem tudja képzelni, milyen volt egy grófnő.

– Hát bizony nem volt szemrevaló teremtés, a csípőjét a hónaljánál hordta. Napközben leginkább keményített batisztblúzt viselt, szegőzött blúzt, azon egyetlen gyűrődés se lehetett, úgy kellett kivasalni.

– Hát a természete?

– Mindent szemmel tartott. Még a templomban, a külön padjában is úgy ült, mintha onnan is mindent szemmel tartana, mintha figyelné, ki mit csinál a kastélyban. Ha valakiben hibát talált, egy-kettő kitette a szűrét. Annak nem volt maradása. Felszabadulás után a nép jó ideig nem merte betenni a lábát a kastélyba. Még a földosztáskor is, mikor az uradalmat kiparcellázták, sokan féltek elfogadni a földet, mert a grófnő annyira

mondogatta, hogy ő csak rövid időre megy el, hamarosan visszajön. És mindent úgy akar találni az utolsó szögig, ahogy itt hagyott. Olyan biztos volt a dolgában.

- És a híres gobelinek? A néni látta őket, ugye?

- Hogyne láttam volna! A nagyszalonban voltak. Egyszer egy héten megnézhettem, aki engedélyt kért tőle. Olyankor a komornyik bevezette a látogatókat, sorra megmutatta a gobelineket, a történetüket is elmondta. Persze kijárt neki a borraivaló.

- Aztán mi lett velük? A gobelinekkel?

- Hát elvitte magával, mármint a grófnő.

Kis csönd volt. Ha most megint rátér a vasalásra . . . Vagy a szakácsra, a szép szál emberre, aki úgy vezényelt, mint egy kapitány: „Tűz-rel!” Talán tetszett is a szakács a néninek, lehet, hogy bele volt esve valaha. Nagyon régen, tizenhat éves korában, amikor konyhalány volt, és később is, amikor szobalány lett.

- A néni látta, amikor felpakolták azokat a gobelineket? - Igyekszik könnyedén kérdezni, csak úgy odavetve.

A néni most furcsán méregeti Lonka arcát. Pislog. Olyan a szeme, a nézése, mint a madaraké a kirakatsóban, a Szent István körút közelében. Lonka gyakran elnézte a madarakat az üvegtábla mögött. Gubbasztnak az állványaikon, mereven néznek, mintha merően figyelnének valamit, és aztán pislognak.

- Mért érdekli ez magát, lelkem?

- A felolvasás miatt. Tetszik tudni, ahogy említettem: *A falu bajdan és most*. Felolvasást akarok tartani róla a KISZ-ben.

- Az én nagyobbik unokám is KISZ-tag. Buszon jár be a városba. A kisebbik úttörő.

Lonka makacsul visszakanyarodik a tárgyhoz.

- Ez olyan érdekes részlet lenne. Az ilyesmire haragnak a gyerekek.

Az öregasszony összekulcsolja a két kezét. Hallgat.

Milyen fonnyadt, eres keze van az öregeknek. A nagymamáé is eres, de párnás.

– A néni kívül más is látta, amikor a grófnő felpakoltatta a gobelineket?

Az öregasszony megint pislog, és azzal a madártekin-tettel mered Lonkára.

– Az újságban is írtak róla – motyogja.

– Az újságban? – ismétli kábultan Lonka.

– Már régen. Egy újságíró nő járt itt, kövér, szemüve-ges nőszemély. A lányom el is tette azt az újságot, mi-velhogy én is benne voltam, meg János is, aki lecipelte a kastélyból azokat a faliszőnyegeket. Mi voltunk a két szemtanú, mert a sofőr nem jött vissza.

– Az a János bácsi itt lakik a faluban? – De ezt már csak gépiesen kérdi, csüggedten.

– A faluban, igen. A temetőben.

Lonka lehorgaszta a fejét. Sírással küszködik. Nem fogja megtalálni Margot királyné gobelinjeit, a képe nem jelenik meg sem a Nők Lapjában, sem az Ifjúsági Ma-gazinban, nem fognak beszélni róla, Tom nem fog fel-nézni rá, nem készül róla riport, nem mutatja be a tévé.

Kibámult az ablakon. Az ég beborult. Palaszürke fel-hők borítják be szinte véges-végig, csak egy-egy résnyi kékség kandikál ki.

– Az az újságíró nő Ausztriában elment a grófnőhöz – folytatja a néni. – Meg akarta nézni a híres gobelineket, de nem engedték be. A grófnő kiüzent, hogy nem fogad-ja. Ezt is megírta az újságban.

A néni kinéz az ablakon.

– Eső lesz – közli.

– Meg se nézhette a gobelineket az újságíró nő?

Lonka elfordítja a tekintetét a palaszín égről.

– Az imént mondtam, hogy nem. Be se engedték.

A néni a fejét ingatja. Mintha azt közölné: „Miféle előadást fogsz te tartani a KISZ-ben, hogy ha ilyen rö-vid az eszed?”

„Be se engedték – ismétli magában Lonka. – Lehet,

hogy az öreglány eladta a gobelineket. Vagy talán . . .’
Végigsimított a homlokán.

– A néni ott volt, amikor felpakolták, mármint a gobelineket? Látta?

– Hisz az imént mondtam. Az ablakból figyeltem. Éppen takarítottam. A grófnő biztos volt a dolgában, hogy hamarosan visszajön. Meghagyta, hogy gondunk legyen mindenre, az inas naponta vikszelje a padlót. Annyira hitt a csodafegyverekben. A német csodafegyverekben, amit a Hitler mindig emlegetett.

A palaszín felhők teljesen beborítják az eget. Egy tuszínú is van köztük. Talán zivatar közeledik.

Lonka összekulcsolja a két kezét, ropogtatja az ujjait, úgy ropogtatja, mint Bulcsú. Előrehajol.

– Be voltak csomagolva a gobelinek?

A néni megint pislog azzal a karvalytekintetével.

– Persze hogy be voltak csomagolva. Két vászonzsákba, amikben a grófnő a bundáit tartotta nyáron, hogy a moly beléjük ne essen. Ilyen drága holmit nem gyömöszölnek be csak úgy takaratlanul. A grófnő úgy vigyázott rájuk, mint a két szemére.

– És aztán elment. Egyedül?

– A komornájával. – Eltűnődik. – A cselédség más kosztot evett, mint az uraság, csak a komorna kapott abból, amit a grófnőnek szolgáltak fel. A finom holmi vasalása az ő dolga lett volna, de rám szóta.

Már megint a vasalás! Az ég egyre jobban elsötétedik. Lonka arca most zárkózott, töprengő. *Csak akarni kell!* Ha az öreglány olyan biztos volt a dolgában, abban, hogy hamarosan visszajön, akkor mért vitte magával a gobelineket, mért nem rejtette el valahol? Nem félt, hogy útközben elveszik tőle, vagy ott kell hagynia félúton, mert elakad a kocsi? Az újságíró nem látta a gobelineket, senki nem látta őket. Nyomuk vészett. Ha az öreglány elrejtette valahol a kastélyban, és ő megtalálja? Egy csapásra híres lesz. Csak akarni kell! Most nem anyu mondja, az állát előrelelendítve. Margot király-

né suttogja valahonnan a felhők közül, és biztatóan mosolyog. És a két vászonzsák, amit beraktak az autóba? Hátha kicserélték a tartalmukat? De miért? Azért, hogy ne keressék. Hogy azt higgyék: a gobelineket elvitték. „Hogyan lehet valamit biztonságosan elrejtetni? – kérdezné a tojásfejű belga detektív. – Oly módon, hogy elhitetjük: magunkkal vittük.” Igen, lehet, hogy így történt.

– Aztán azt is mondja el, lelkem, azon a KISZ-gyűlésen, hogy mi, mármint a személyzet, két tál ételt kapunk ebédre, vasárnap kivételével. Hétfőn és pénteken leves meg főtt tészta járta. A húsfélének leginkább oldalas meg sült szalonna. Ami megmaradt az urasági asztalról, azt a szakács és a szakácsné ette meg, néha egyik-másik szobalány, már akivel a szakácsnak éppen dolga volt. Nagy szoknyabolond volt a szakács, igaz, érte is bomlottak, de énnékem soha nem tetszett. Láttam a tekintetéből, hogy miben sántikál. Elkapni a lányt, aztán faképnél hagyni.

Elég volt a szakácsból meg a vasalásból, bár igazán piszok dolog, hogy a néni sose kapott abból, amit a grófnő kajált az ebédlőben.

– Igazán köszönöm a néninek, hogy olyan sok érdekes dolgot mesélt. Azt hiszem, jól fog sikerülni a felolvasásom a KISZ-ben, és azt a néninek köszönhetem.

– Hát csak mondja el, lelkem, ahogy volt. Az igazságot. Mert én a tiszta igazságot mondtam.

Lonka feláll. Búcsúzik. És akkor hirtelen eszébe jut valami.

– Tessék mondani, a kastélyban, mert ez egy régi kastély, nem voltak titkos rejtékhelyek?

– Titkos rejtékhelyek?

Már megint megismétli a kérdést. Szakasztott, mint Éva néni és Zahonyák. Csak Zahi vicсорít közben.

– Régi kastélyokban néha vannak titkos rejtékhelyek. Ha esetleg a néni hallott volna ilyesmiről. Tetszik tudni, ha megemlíthetném, hogy a néni hallott vagy tud vala-

mi rejtekhelyről, az nagyon feldobná a mondanivalómat. Vagyis érdekesebbé tenné.

A néni megint azzal a fürkésző madártekintettel néz rá. Mintha azt gondolná: „Engem be nem csapsz. Én a szakácsnak se dőltem be, pedig szép szál ember volt.”

– Igen, az ilyesmi mindig érdekli a gyerekeket – ismétli makacsul Lonka. – Ha esetleg tetszett hallani rejtett folyosóról vagy valami hasonlóról.

A néni a tenyerével simítgatja a szoknyáját.

– Pénteken mi rendszerint grízes tésztát kaptunk, odabent meg a leves után előétel, hal, és gyakran volt szüflé.

– Mi az a szüflé? – Lonka most az ujjaival malmozik. Mintha hallotta volna. Talán anyu említette, hogy szüflét rendeltek a külföldi vendégeknek a Budapestben.

– Meg parfé vagy puding. – A néni belemerül emlékeibe.

Puding. Diplomatapuding. Mari mondta, hogy diplomatapudingot ettek Petivel a cukrászdában, amikor ő ott feküdt a strandon nyomorultul, elhagyottan. Hát egyenek diplomatapudingot, amennyi csak beléjük fér! Lonka hirtelen összegörnyedt. Úgy ült a széken, mintha beleöklöztek volna a gyomrába. A diplomatapuding...

– A tortát nem szerette – folytatja. – Tortát csak nagy ritkán sütöttek, ha vendégek jöttek, de mi abból se kaptunk soha. Erről beszéljen a KISZ-ben, lelkem, ne rejtekhelyről meg titkos folyosóról. Olyasmiről én nem tudok.

– Hát akkor... köszönöm a néninek, hogy annyi érdekes dolgot beszélt.

Lonka kint van az utcán. A felhőgomolyok palaszi-
nűek, haragosfeketék. Mindjárt esni fog. Lóg a zápor
lába. Az ég alján villám cikázik, utána tompa dörgés.
Lonka szalad. „A hajad, akár a nedves fű” – mondta
Tom. A felhők közül most kibukkan Margot királyné.
Mélysürke, minden mélysürke rajta. „Fogadd meg ma-
gadban: csak azért is! Megmutatod nekik. Ismételd el

annyiszor, hogy elhidd. Az van, amit te hiszel. Mennyi csalódás ért engem is – suttogja hangtalanul Margot királyné s a patakzó eső a könnye. – De akarj! Azt, amit senki más!”

Margot királyné hirtelen megnőtt ott az elérhetetlen magasságban, hatalmas és parancsoló, de biztató is, s aztán sötét, hatalmas folttá válik a viharos égen, belevész a felhőkbe.

Az eső vadul zuhog. Lonka fölemeli vizes arcát az ég felé.

– Ébren vagyok! – kiáltja.

Már vágtat, mélyeket lélegezve, oldalához emelt kézzel, sportszerűen, ahogy a tornaórákon gyakorolják, ahogy a futókat látta a Szigeten. A feje fölött megszakadt egy hatalmas felhő, mintha dézsából öntenék, úgy ömlik rá a zápor. Egy szempillantás alatt csuromvizes lett. A járdán ömlik a víz. Függöny van előtte, paskoló, sűrű szemű esőfüggöny, a szemébe csap, Lonka hunyorog, arcán csíkokban folyik a zápor. A kollezig el nem jut ebben a felhőszakadásban, csak behúzódhatna valahová, védett helyre, hogy tető legyen fölötte. Az utcán behúzott fejjel az előbb még szaladtak néhányan, de most már egy lelket se látni. Idegen ajtókon bezörgetni, bekéredzkezni így, csuromvizesen? Nem! De a kultúrház, ahol a mozi is van, nincs messze, a kultúrháznak előreugró eresze van, ott kivárhatja, amíg a zápor eláll. A járda véget ér, Lonka tócsákat ugrik át, a víz felfröccsen a lábszárára. Mért beszélt a néni annyit a grízes téstáról? Mért nézett rá olyan furcsán, amikor a titkos rejtkehelyek felől puhatolódzott? Végre! A kultúrház! A fedett rész alatt egy srác áll, biciklije a falnak támasztva. Egy csuromvizes, göndör hajú srác.

Lonka lihegve beáll a tető alá.

– Fürödtél? – kérdi a fiú.

Olyan, mint egy tollsöprű. Hosszú és vékony, a göndör haja szétáll, mint egy tollsöprű feje.

– Akárcsak te – mondja Lonka.

Átnedvesedett ruhája a testéhez tapad, a hátán csurog a víz. Megborzong.

– Fázol? – kérdi a fiú. És választ sem várva: – Megdörzsöljelek?

– Lemondok róla.

– Ahogy akarod. – A fiú közelebb lép, tetőtől talpig végigméri. A szétálló tollsöprű-hajának furcsa a szaga. Mint az ázott kutyaszőrnek. A vizes ruha rátapad Lonka combjára, mellére, hirtelen eszébe jut, hogy csak bugyi van rajta meg a ruhája, melltartót ő sose hord. Érti a testén a fiú tekintetét, ingerült lesz és zavart. Fura, ha fürdőruhában lenne, nem törődne vele, hogy ez a tollsöprű-hajú méregeti.

– Nem vagy idevalósi, ugye? – kérdi a srác.

– Eltaláltad.

– Nyaralsz?

– Olyasféle.

– Milyesféle?

– Építőtáborban vagyunk.

– Aha, hátramozdítottok. Az is valami!

Lonka hallgat.

– Én egy haveromnál jártam itt.

(Kit érdekel, hogy kinél járt? És a haja. Dauerolva van, vagy természetből mered így szét?)

– Ha eláll az eső, ledobhatnánk egy kólát.

„Ázottkutya-szaga van. Hát ez nem mossa azt a tollsöprű-hajzatát? És még hogy ledobnának együtt egy kólát.”

– A Népboltban. Ott biztosan kapni kólát.

Lonka nem felel.

– Na?

– Csuromvizesen?

– Mért ne? Ha akarod, ihatunk Hubertust is.

Lonka keresztbe fonja a karját a mellén, mintha falat állítana a fiú tekintete elé.

Megrázza a fejét.

– Mondom, hogy csuromvizes vagyok. Te is, ha nem tudnád.

– Attól lehet inni Hubertust. Legalább felmelegszünk.

Lonka az esőfüggönyt nézi. A szél paskolva sodorja a vizet, vékony, felfröccsenő patakokban folyik. Sistereg a zápor.

– Már nem tart sokáig az eső . . . Nézd, arrafelé tisztul az ég – biztatja a fiú.

– Igen.

– A biciklimet beadom a haveromhoz. Ebben a lityakban nem fogok bringázni, majd hazamegyek busszal.

Közelebb hajol Lonkához. Megint az az ázottkutya-szag.

– Ha akarod, holnap eljövök. Találkozhatunk itt. Meddig melóztok?

Lonka most ráemeli a tekintetét. A tollsöprű-haját, a rózsaszín mintás ingét, a vaskos száját, mindent számba vesz, a bal orcáján a szemölcsöt is.

– Mindegy, hogy meddig melózunk.

– Ne játszd meg magad!

– Nem játszom meg magam.

– Nektek nem szabad egy sráccal programot csinálni? Jól néztek ki!

– Mindegy, hogy szabad, vagy nem szabad. Nem akarok veled programot csinálni.

– Tudod mit: én se. És felesleges átkulcsolni a két karodat a melleden. Észrevettem én, hogy lapos vagy, mint a deszka.

– Na látod, milyen jól megértjük egymást. Te se kellesz nekem, én se kellek neked.

Hátat fordít a srácnak. Legszívesebben elindulna a szakadó esőben, de azt ne képzelje ez az ázottkutya-szagú, hogy ő megsértődött. „Lapos vagy, mint a deszka.” Lehetséges, hogy Tom emiatt hagyta ott. Az is baj, ha egy lánynak túl nagy a melle, de az se jó, ha ennyire lapos. Vali azt mondja, hogy az úgynevezett manőkenalak nem tetszik a srácoknak. A fenékrázogató máso-

díkosnak olyan a melle, mint a labda. Csak úgy dudorodik. Lehetséges, hogy ez a fontosabb, nem pedig, hogy két ember szavak nélkül is megérti egymást? Tom hazudott. Hazudott akkor is, amikor azt mondta: „Te talán fel tudsz oldani engem.” A kommuna is egy nagy hazugság volt. De mért hazudnak az emberek? Még a papa is, annak idején a származással, később a keresztelővel meg a névadóval? Nincs semmi, amibe bele lehetne kapaszkodni? Semmi, ami igazán valódi? „Fikarcnyi kitartás sincs benned – mondogatja anyu. – Minden órában mást akarsz, vagy semmit se, ami a legrosszabb.” Hát most megmutatja, hogy tud akarni. Nem ezt a vacak babszedést és gyümölcsszedést. Nem a kukoricacímerezést. Valami különlegeset. Amire mindenki felfigyel. És ha nem sikerül, akkor is akart valamit, ami a többieknek eszükbe se jutott.

A zápor hirtelen elállt, csak elvértve hull egy-egy esőcsepp, s a felhőrongyok közül előbújt a nap. A tollsepűrű-hajú megindul a bringájával. Lonka elfordítja a fejét. Egyedül van. Egyedül, mint már annyiszor. Egyedül, mielőtt Marit megismerte volna, mielőtt Mari leszereltette volna a fülbevalóját. Egyedül, mint a Fradi árulása után. Egyedül a céljával, az elhatározásával.

2.

Lonka kisurrant a hálóteremből. Talán észre se veszik a lányok, hogy sokáig elmarad. Mari alszik. Ha észreveszik, azt mondja: levelet akar írni az anyjának, de nem az éjjeliszekrényen, az ágyon kuporogva, hanem rendszeren, az asztalnál. A levélpapír és a töltőtoll egyébként ott van nála. A levelet is meg fogja írni, csak előbb . . . Igen, előbb elkezd a kutatást. Módszeresen kell eljárni. Lépésről lépésre, türelmesen.

Benyit a tévésobába. A négy gobelin itt függött a falon. Újra csak azon a gondolaton rágódott: vászonzsákokba varrva berakták őket az autóba, s azóta nyomuk veszett. Az öreglány *biztos volt a dolgában, hogy hamarosan visszajön*. Ez a lényeges pont. Bizott a német csodafegyverekben, ami nagy hülyeség volt, de a nagymama is mesélte, hogy sokan bíztak a csodafegyverekben. Elképzelhető, hogy tanácsosabbnak látta elrejtetni a gobelineket, mint magával vinni a kockázatos útra.

Lonka az ablakhoz áll, a hideg üveghez szorítja a homlokát meg az ujjait. Így jól lehet gondolkozni. Az első lépés: a kastély bizonyos helyiségeit átalakították, nyilván falakat törtek, ott valószínű, hogy nincs titkos rejtékhely. De vannak szobák, amiket nem alakítottak át. Például ez a tévéterem hajdanában a nagyszalon volt. Úgy emlékszik, az ebédlőkhöz se nyúltak. A kis- és nagyebédlőhöz. És a többi helyiség? . . . Kár, hogy nem figyelt jobban a Karcsi bácsi szövegére. De mindegy. El lehet mondani vele újra valami trükkel. Vagy ki tudja, tervrajza is van a kastélynak. Csak be kell adni a maszlago, hogy mért érdekli őt a tervrajz. Persze lehet, hogy

a tervrajz elkallódott, vagy a tanácsnál van. Nehéz ügy. Hirtelen ködösnek, valószínűtlennek érezte a célt.

Lonka az ujjait nézi. Az ujjhegyei furcsán kifehéredtek az ablaküvegen. A titkos rejtkehelyen tűnődik. Anyu egyszer egy könyvről beszélt Giza néninek. Egy kastélyban a kályha alatt, titkos üregben megtalálták a meggyilkolt uralkodó herceg holttestét, akit az öccse tett el láb alól, hogy elfoglalja a helyét, és az egész titkot egy fiatal tanár fedezte fel, aki a kastély irattárát rendezte, és arról jött rá, hogy a rég elporladt hulla csakis az uralkodó hercege lehet, mert az egyszer vadászaton eltörte a lábát, és a combcsonton ott volt a törés nyoma. Lonka a kifehéredett ujjai végét bámulja és megborzong. Persze ez csak regény. A végén a fiatal tanárral is történt valami, de már nem emlékezett a történetre, mert anyu levonta a tanulságot: ő franciául úgy tanult, hogy szorgalmasan olvasott, és szótárfüzetbe kiírta az ismeretlen szavakat, még most is kiírja (Kenéz Béláné, az IBUSZ öt nyelven beszélő, fáradhatatlan dolgozója, a képe megjelent a Nők Lapjában). Ez volt a tanulság, mert anyu soha el nem hagyná a tanulságot. Ha a csuporból kiömlött a tej, nincs olyan erő . . . Ami talán már nem is igaz. Az atomkorszakban megdőlt, mint annyi sok más tétel. Nem fontos. Most a céllal kell törődni. Itt az épületben központi fűtés van. Csupán egyetlen kályhát látott, a hajdani nagyebédlőben, meg is akadt rajta a tekintete, akkor is megnézte volna, ha Karcsi bácsi fel nem hívja rá a figyelmüket. Különlegesen szép hasas kályha, a csempéken különböző minták. Most nem szabad a csempékre gondolni. A cél! Semmiképpen nem kezd a kályhával, először is a törött lábú csontváz miatt, ami hátborzongató; másodszer és főleg, mert ott csak akkor kutathat, amikor a többiek mind távol vannak; harmadszor, mert sokkal valószínűbb rejtkehelyek lehetnek a kastélyban, mint egy üreg a kályha alatt. A toronnyal kezd. Nem fog Tomra gondolni, az utolsó csókjukra, keresni fogja a gobelineket, azért, hogy megmu-

tassa önmagának, mindenkinek: igenis, tud akarni. Hogy kitöltse valamivel ezt a kongó, céltalan időt.

Lonka kilép a folyosóra: szerencsére üres. Kinyitja a toronyajtót. A tárgyak, mint olyan gyakran máskor is, hirtelen életre kelnek, akárcsak otthon a szőnyeg mintája, a függöny rojtjai. A felülről beszűrődő derengésben a falnak támasztott szerszámok mintha csak megálltak volna pihenni egyet, hogy hamarosan útra kerekedjenek. És a két hasas tartály – vajon mit tartanak bennük? –, akár két pocakos bácsi.

Behúzza maga mögött az ajtót, most egyedül van a tárgyakkal a felülről derengő félhomályban. Kinyújtja a kezét, megfogja az ásót . . . lassan, figyelmesen minden irányban végigkocogtatja vele a falat. Ha üreg lenne valahol, tompán kongana az ásó koccanása nyomán. Ez holtbiztos. Több helyen is olvasta. És egyébként a fizika törvényei szerint is így van. Aztán a padlón megy végig az ásóval. A két tartály, a két pocakos bácsi mintha a fejét rázná: „Ne itt keresd!” Igen, egyszerre motyogják, sutorogják: „Ne itt keresd! Itt hiába gürizel.”

A lépcső. A torony felső része. Ahol talán denevérek tanyáznak. Nappal alusznak, mozdulatlanul gubbasztanak a sötét zugokban, de a lépéseire felneszelnek, belesimpaszkodnak a hajába, akárcsak a Tecáéba, aki visított rémületében. Ő nem fog visitani.

A keskeny falépcső nyikorog a lépései alatt. Lonka a torkára szorítja a kezét, a lélegzete úgy emelkedik-súlylyed a mellében, mint két csapkodó szárny. A denevérek. Nem fog sikoltani. Csak akarni kell! Igen, akarni! A lépcső kanyarog, jobb keze a poros korláton, a balja a torkán. Ha fél, mindig torkára szorítja a tenyerét. Felért. A tető kétoldalt lefelé lejt; ha kinyújtaná a kezét, és lábujjhegyre ágaskodna, talán megérinthetné. Szemközt a kerek ablak; amikor megérkeztek a buszon, felnézett a zömök toronyra: a kerek ablakra ráhullt egy napcsík.

Lonka az ablakhoz lép. Innen felülről a táj szélesen

kiterül előtte, de egészen másként, mint a szőlőhegyről, ahová egyik délután kirándultak. A házak apró, elszórt skatulyák, a torony alatt a kertben a pázsit zöld sziget, s a hatalmas szilfa az épület előtt kiálló gyökereivel úgy akaszkodik a földbe, mintha karmokat vájna belé vad erővel. Soha ilyen élőnek nem látott még fát. Szédül, behunyja a szemét. Valahol egy fiú áll, magas és fekete, a kezét zsebre vágja, a tekintete néha összeszűkül, ha megtetszik neki egy lány, aztán vállat von, továbbáll. Lonka megkapaszkodik az ablakdeszkában, ismét lenéz a magasból. A fa leveleit szellő rezegetti, de a törzse konok, hajlíthatatlan keménységgel mered fölfelé, szertenyülő, összehajló ágaiban titokzatos rend van. Lonka sokáig merőn figyel, mintha meg akarna érteni valamit, ami szavakba öntve talán kifejezhetetlen.

Hirtelen az órájára pillant. Mindjárt fél öt. Vége a csendes pihenőnek. Még csak az hiányzik, hogy Zahonyák ismét elkapja. Rögtön kezdődik a levonulás az ebédlőbe, és aki nem óhajtja meginni a pohár tejet vagy az émelyítő maláta-kávét, annak is ott kell lennie, mert ugyebár, ezt kívánja a rend. A *Rend!* Nagybetűvel.

Lonka vágtatna lefelé a lépcsőn, hogy ki ne fogyjon az időből, de ha megcsúszik, legurul ezen a lepra csigahágcsón. Csak meg ne lássák, hogy itt volt. A gyerekek nem köpik be, de ha valamelyik tanár észreveszi, akkor mit mond? Azt, hogy kíváncsi volt, milyen a kilátás felülről, a toronyablakból. „Aha, kíváncsi voltál – mondja majd Zahonyák, és a krokodilfogsora előviczorog. – Gyöngé ötleteid vannak, Kenéz.”

Az utolsó percben liheg be a hálóterembe. Már csak Vali púderezzi az arcát, és illatosítóval szórja be a karját meg a hónalját. Külön illatszórója van a hajának, a szájának meg a karjának. Háromféle illatszóró. Mennyit szakítanak le a szülei, hogy ennyi illatszóróra telik, plusz a beugrók a rendező szakosának, aki talán már nem is rendező szakos.

– Lonka, pókhálós az orrod – szól rá Mari. Várj, le-

szedem. Hol a csodában kujtorogtál? Erősítsd fel magad. Tejelés után Éva néni tesztet írat.

– Tesztet?

– Ühüm. Az imént jelentette be. Papírt is osztott ki. Füzetlapokat. Vegyél magadhoz tollat.

– Csak tíz perc, gyerekek – utánozza Teca az Éva néni hangját. – Természetesen név nélkül írástok, és meg-látjátok, milyen érdekes lesz, amikor felolvassuk a vá-laszokat.

– Hát igen! Első osztályú szórakozás.

– Sőt, osztályon felüli. Ajánlani kéne idegenforgal-munk fellendítésére. A világ összes turistái ide csődül-nének.

Éva néni az ebédlő közepén áll.

– Három kérdést írunk fel.

– Mi az, hogy írunk? Mi írjuk, nem ő – morogja Bulcsú.

– Először leírjátok mind a hármat.

– Na végre, hanyagolja a többes elsőt. Hajdan a ki-rályok beszéltek így. Mi, isten kegyelméből . . .

– Aztán válaszoltok rá – folytatja Éva néni kissé emelt hangon. – Természetesen név nélkül. A válaszo-kat majd felolvassuk, ha valamennyit nem is szóról szó-ra, de mindegyiknek a lényegét, és ti hozzászóltok, meg-vitatjátok.

– Már látom, hogy itt rostokolunk az őszi vetésig, megvitatni a válaszokat.

– A szerkesztő postája!

– Egyszer már csináltunk ehhez hasonlót, és igazán érdekes volt – közli biztatón Éva néni.

– Képzelem.

– A kaja ellen lehet kifogás, de a szórakozásunk csuda klassz. Vita három kérdéstről.

– Teszt, teszt, teszt.

– Nehogy hosszasan körmölj, Bajári, mert kiirtalak.

- Szállj le rólam, légy szíves!

- Csöndet kérek! - Éva néni ingerült. - Ha beszélgetek, a hátul ülők nem hallják a kérdéseket.

- Juj, mit vesztenek! Egy ötös lottó találat ehhez képest!

- Tehát: milyen tulajdonságokat szeretek és becsülök leginkább szüleimben, tanáraimban, és mit kifogásolok bennük?

- Korszakalkotó ötlet!

Lonka ráhajol a papírlapjára. Micsoda hülyeség! És még meg is vitatják! A gyerekek összefirkálnak mindenféle közhelyet. Vagy szántszándékkal lódítanak, és jót röhögnek a markukba.

- A következő kérdés: Milyen tulajdonságokat becsülök leginkább a barátságban?

Vajon hová tette Mari a fülbevalóját? És mit mond majd otthon a keresztanyjának, akitől kapta? Azt: „Leszereltem egy srác kedvéért, mert az húzott velem. Még egy ráspolyt is beszereztem, úgy bizony!”?

- Harmadjára: Ha ti lennétek a szülők, mit kívánnátok meg a gyerekektől, és mit tiltanátok meg nekik? Nem kell hosszasan írni. Aki akarja, nyomtatott betűvel is írhat.

Éva néni nevet.

Lonka rákönyököl az asztalra. Aztán hirtelen kihúzza magát.

„1. A szüleimtől is, a tanáraimtól is függök. Azt képzelik, hogy mindig nekik van igazuk. Azt szeretném, ha nyugton hagynának, azt kifogásolom, hogy nem hagyunk nyugton.

2. Barátság, igazi barátság nincs. Mihelyt megjelenik egy srác, aki tetszik a barátnőmnek, én már csak statisztika vagyok. A fiúknál is hasonló az eset.”

Ha Mari magára ismer, annak ő csak örülni fog. Fájjon neki. Mi a Mari fájdalma ahhoz képest, amit ő szenvedett, amikor a fülbevalót leszerelte? Ahhoz képest,

hogy Mari cserbenhagyta őt. Hogy elhagyta. Hogy csak tessék-lássék barátnő.

„3. Ha szülő lennék vagy *tanár*, őszinteséget várnék a gyerekektől. Azt, hogy ne nyalizzanak. Legyen önálló véleményük, és mondják is meg. De ehhez elsősorban a felnőtteknek kell őszintéknek lenniök.”

Hirtelen eszébe jutott. Nem akart rá gondolni, és mégis muszáj volt. Vajon Tomnak van önálló véleménye, vagy csak megjátssza magát?

Mit írt Tom? Mit felelt a kérdésekre? Mindegy. Nem törődik vele. Füttyül rá. Füttyül mindenre, a tesztkérdésekre, a hozzászólásokra. Mindenkire és mindenre. Egy világ választja el a többiektől.

Most hirtelen olyan távoli, olyan valótlan lett minden itt körülötte, Éva néni a barnára púderezett arcával – esténként krémpakolást rak a bőrére, a lányok kilesték –, a buzgón körmölő Béci, Vali, ahogy az ajkát biggyeszti, mint aki unja, irtó unja az egészet, de mégis csinálja, és Mari is. Vajon mit ír Mari a barátságáról? Mindegy. Ő is messze van, a valótlanásban. Mennyivel igazabb az álom, amit ő teremt, a piros ruhás apródok, Margot, koronával a fején, és az állhatatlan Henrik, aki azért nem hasonlít Tomra, mert végül is jó király volt, azt akarta, hogy vasárnap minden paraszt fazekában tyúk főjön. És a gobelinek, igen, a híres gobelinek, amiket talán-talán ő fog megtalálni. Fotóriporterek Kodakjai kattognak, középtűt ő áll, Lonka. Egész kicsit meghajtja a fejét, éppen csak biccent a láthatatlan nézők felé, s az ajkán mosoly lebeg.

„Kedves Lonkám!

Mentegetődző leveledet megkaptam. Most azt kéne írnom: jobb későn, mint soha, de hazudni én sose szoktam. Bizony sok aggodalmat okoztál nekem hanyagsággal, és csak azzal igyekszem vigasztalni magam, hogy mint annyiszor, ebben az esetben se gondoltad végig

hanyagságod következményeit. Én igyekszem túltenni magam a törtéteken, és te is igyekezzél ránevelni magad a felelősségre. Minél később szokunk rá, annál keservesebben viseljük a terhet, annál könnyebben ronthatjuk el a saját életünket, és keseríthetjük meg a környezetünket. Képzeld el egy csecsemőt, aki tizenöt esztendőskorában kezd el járni . . .”

Lonka másodszor olvassa el az anyja levelét. Most újra megállapítja: ez a mondat hibás, Gríz aláhúzná, anyu pontatlanul fogalmazott. Hogyan is kéne kifejezni? Képzeld el, hogy egy gyerek csecsemőkortól tizenöt esztendőskoráig (ez ő, igazán nem kell sok sütnivaló hozzá, hogy elérte a célzást). Tehát helyesbítve: egy gyerek, aki csecsemőkorától tizenöt éves koráig (Gríz hullámsan aláhúzná a szóismétlést) nem hajlandó talpra állni, és akkor egyszerre el kell kezdenie a járást.

„. . . milyen nehezére esik majd a gyaloglás, hogyan bukdácsol. Így vagyunk a felelősséggel, a munkával is. Fokozatosan kell hozzászoknunk, s akkor nem találjuk keservesnek, sőt sok örömet lelünk benne.”

Ez már igen. Ez olyan anyura valló szép mondas. Vajon a papa is örömét leli a méz- és paprikaeladásban? Vagy ő csak a fizura meg a napidíjra gondol?

„Most beszámolok az itthoni hírekről. Kaptam 5000 Ft jutalmat, és tekintettel arra, hogy a nyári szezon tavaly is várakozáson felül hozott, arra gondoltam, hogy kitapétáztatjuk a lakást. A tapétát majd együtt választjuk ki. Igaz, hogy komoly kiadás, de aztán 12–15 évig nincs vele gond.

Vigyázz magadra, kislányom, álld meg becsülettel a helyedet a munkában; ha a napon dolgoztok, kösd be a fejed azzal a kendővel, amit erre a célra tettem be a

táskádba. Tudod, hogy a fejed milyen érzékeny. Hajlamos vagy a napszúrásra.

Sokszor csókollak, kislányom, Marit szeretettel üdvözölöm.

Édesanyád

U. i. A balti-tengeri út elmarad, de őszintén szólva nem bánom. Ha szeles az idő, vagy esik, az utasok olyan képet vágnek, mintha a rossz időjárást az IBUSZ-vezető rendelte volna meg a természetől.

Anyu''

Válaszolni fog anyunak. Persze a „gyűlölöm a *ténszasszonyt*”-ről nem lehet írni, hogyan is magyarázhatná már meg, hogy az nem érvényes? És arról sem, hogy az a tatár közmondást a kiömlött tejről, hogy azt ő megértette, és iszonyatosan fáj, de lehet, hogy az sem érvényes. Még sose látta olyan tisztán az érzéseit, mint most. Mintha két batyuban lennének. A szeretete meg a haragja. A gyűlölködése. Az egyik ugyanolyan igaz, mint a másik. És a két batyu tartalma néha összekeveredik. Amikor haragudott anyura, ugyanakkor sajnálta is, és szerette. És talán . . . talán csak arra tudunk olyan keserűen haragudni, akit szeretünk. Valira ő sose haragudott komolyan, pedig irigy, beképzelt majom. Még Holdkára se az általánosban, pedig az bemószerolta, és miatta kapott osztályfői intőt. Egy ideig utálta és kész. Fradira sokáig haragudott, de nem olyan dühös keserűséggel, mert Fradit szerette egy kicsit, de inkább sajnálta. Marira haragszik, mert cserbenhagyta a barátságukat, mert nem érzi át, hogy ő mennyit szenved. És anyura is. Ha átnyújthatná neki a szeretetét és a keserű haragját, és azt mondhatná: „Nesze, itt van, mérd le, hogy melyik a súlyosabb, és érts meg.” Vajon megértené? Nem. Biztosan nem. Pedig ez így van.

Lonka lassan, szórakozottan pörgeti a golyóstollát, aztán írni kezd:

„Drága Anyu!

Leveledet megkaptam. Nagyon sajnálom, hogy anyni aggodalmat okoztam. Én tulajdonképpen elkezdtem egy levelet írni Neked, de aztán közben elrontottam a gyomromat (nem tudom, Zahi említette-e Neked, amikor telefonáltál). De ne aggódj, most már teljesen jól vagyok. Talán túl zsíros nekem ez a kaja, vagy túl sok barackot ettem, vagy mind a kettő volt az oka, de két napig kutyául éreztem magam.”

Nem is igaz, a gyomorrontás csak egy napig tartott. Aztán jött a Tom-ügy.

„Valahogy azt képzeltem, hogy én már elküldtem Neked azt a levelet, és ahogy már említettem, ebből származott a nagy kavarodás.

A fejemet bekötöm, ha erősen süt a nap – megjegyzem, hogy egyetlenegyszer fordult elő, mármint a nap-sütés. A Balcsiban is csak egyszer fürödtünk. Azt hiszem, egész tisztességesen dolgozom. Te mindig azt mondod, nagyon fontos, hogy az embert érdekelje *valami*, hát képzeld, bennem most felébredt az érdeklődés a művészettörténet meg a történelem iránt, és szeretnék olyan jól tanulni, hogy érettségi után művészettörténésznek mehessek. A kollégiumunk valaha grófi kastély volt, a gondnok sok érdekes sztorit mesélt a kastély múltjáról. Képzeld, olyan híres gobelinek függtek itt a falon, amelyek IV. Henrik francia király feleségéé voltak, de még sokkal régebről származnak, és irtó értékesek. Ha esetleg van egy kis időd, kivehetnél nekem a könyvtárból egy könyvet, amelyik IV. Henrikről meg az első feleségéről szól. (A neve Margot.)”

Ha anyu elolvassa a levelet, talán azt gondolja: „Lám, mégis benő a lányom feje lágya.” De nem úgy nő be, ahogy anyu képzeli, ahogy ő el akarja hitetni vele. Tulajdonképpen ő sem a valóságot írja meg.

Most hirtelen világosan látja ezt a komédiázó énjét, ahogy azt mondja: „Igen, anyu” – és magában nemet mond, azt a Lonkát, aki úgy tesz, mintha odafigyelne, és közben másra gondol, megköszöni a karácsonyi meg a születési ajándékot a papának, de belül keserűség emészti, mert a papa Klárikát jobban szereti, és legszívesebben odavágná az egészet. Melyik az igazi Lonka? Kétségbeejtő! Egyáltalán, van-e igazi Lonka? Van-e valami, ami valóban igaz? Kell lennie. Van. És azt a valóságot, az ő külön valóságát, amin nem osztozik, nem osztozhat senkivel, meg kell tartania saját magának.

Lonka maga elé bámul, aztán folytatja a levelet:

„A babszedést már befejeztük, most gyümölcsöt szedünk, válogatunk és csomagolunk, meg kukoricát címezünk. Irtó korán kelünk, de már egész jól beleszoktam. Nagyon örülök, hogy kitapétáztatjuk a lakást.

Szerető lányod

Lonka

U. i. Gratulálok a jutalmadhoz!”

- És most haza fogják meneszteni őket?
- De még mennyire! Hallottátok volna Zahit. Irtó tagoltan beszélt, ismeritek azt a vészjósló lassúságát. És így még sose vicsorgott.
- Mit mondott? – érdeklődik Teca.
- Hát kábé a következőket: „Ez itt építőtábor, nem *Nirvána* bár, és a leghatározottabban kihirdettük, hogy szeszes italt fogyasztani szigorúan tilos, a sört is beleértve. Továbbá azt is megmondtuk, hogy a kollégium területéről engedély nélkül távozni nem lehet.” Még olyasmit is szövegelt, hogy ide mindenki önszántából jött el, és vállalta a feltételeket.
- Beköpte őket valaki? – kérdi Lonka.
- Saját magukat köpték be – folytatja Bulcsú az izgalmas történetet. – Moldoványinak keresztbe állt a sze-

me, a harmadikos srác meg dülöngélt. A lehetükön is érzett.

- Babkávét kellett volna rágniuk. Az még a hagymaszagot is elveszi - mondja Vali. - Ha az ember elroptat egy-két szem pörkölt kávé, hagymaevés után is nyugodtan csokolózhat - teszi hozzá vihogva.

- Jókor adod a tanácsot! Na és a keresztbe álló tekinteten is segít a pörkölt kávé? Meg a dülöngélésen? Röviditallal szopták le magukat. Moldoványi kiszimatolta, hogy itt 20 ficcsel olcsóbb a vodka, mint Pesten.

- Milyen takarékos! - jegyzi meg Mari. - Szép tulajdonság.

- Zahi cirkuszt csinált a Népboltban is, hogy mért adnak el szeszes italt, pláne vodkát kiskorúaknak. A népboltos állítólag visszapofázott, hogy ő nem tudhatja, kinek vásárolják a vodkát.

- Na és? - érdeklődnek a lányok.

- A hosszúnnyakú sürgönyt menesztett a szülőknek. A harmadikos az ő iskolájukból való. És úgy hallottuk, hogy este Zahi ki fogja hirdetni nekünk, hogy ez fegyelmi ügy, a két srácot eltávolítják a táborból, és ez a magatartás osztályzatukba is bele fog számítani.

- Mért számít be? Én nem állhatom Moldoványit, a másik sráchoz semmi közöm, de mi itt nem iskolában vagyunk, hanem építőtáborban - mondja Lonka.

- De az építőtábor iskolai ügy. Tanárokkal vagyunk itt - vitázik Teca.

- Akkor se méltányos. Küldjék őket haza, de hogy a jövő évi magatartásukba . . .

- Nem mindegy az Moldoványinak? Így is tűrhető, úgy is tűrhető a magatartása. Vagyis inkább tűrhetetlen - jegyzi meg epésen Mari.

- Azért kínos, hogy így szégyenszemre menesztik őket. - Az érzékeny szívű Csöpi még sóhajt is.

- Ha ilyen tökkelütöttek! - Bulcsú ránt egyet a vállán. - Egyeseknek túl jól megy, és aki sokat ugrál . . .

– Most mi lesz az esti program? Fegyelmi ügy tárgyalása vagy tesztkiértékelés? – kérdi Vali.

– Megjegyzem, az is túlzás, hogy egy pofa sört nem szabad lehajítani – jegyzi meg egy másodikos.

Lonka nem figyel rájuk, amíg lassan ballagnak fölfelé a kanyargós hegyi úton a prэшáz felé. Ballagnak, mert elől Éva néni andalog a hosszú nyakúval – aki nyilván már feladta a sürgönyt –, középtűt Zahonyák, hogy hol előremenne, hol hátramaradva felhívja a figyelmüket egy-egy természeti jelenségre: minden hegyet, dombot megnevez, elsorolja a környező falvak neveit. És leg-hátul, sereghajtónak Vera néni.

Mari ott megy mellette, na persze Petivel. Mellette, és mégis irtózatos messzeségben. Peti egy véget nem érő történetet mesél, hogy focizás közben nekirohant egy srác, és betörte az orrát. Érezte, hogy az orrcsontja eltörött, mert irtó módon fájt, elment a biztosítóhoz, hogy az iskolai baleset-biztosításért megkapja a gubát. Elküldték röntgenre, de a röntgen nem mutatott ki törést, és ő egy fityinget se kapott, pedig később, amikor orrsővény-elferdüléssel megoperálták, kiderült, hogy igenis, eltörött az orrcsontja, mégpedig nem is egy, hanem két helyen, de addigra a biztosítás már elévűlt. Ebből vita kerekedett Mari és Peti közt, hogy tévedhet-e a röntgen vagy sem, hogy a biztosító a hibás, vagy a röntgenes.

Lonka nem figyel rájuk, aztán néhány lépéssel elmarad, észre se veszik. Most csak a hátukat látja meg az egymás felé forduló fejüket. Ezek ketten most egymáshoz tartoznak. Ő felesleges köztük. Idegen.

Nem hagyja abba a keresést. Most már sajnálja a torony felső részében elvesztegetett időt, amikor az ablaknál állt, és a fát nézte, a kiálló göcsörtös gyökereit, ahogy karomszerűen belevájódtak a földbe. Valamit meg akart érteni akkor. Talán azt a makacs erőt, amelylyel a fa él. Ősszel elhullatja a lombját, tavasszal rügyet hajt, friss leveleket, mindig újrakezdi. A fa is *akar* a maga módján. De itt, ezek közt – s megvetéssel és

keserűen nézte az előtte sorjázó hátakat, a vállakra lógó hajakat, a tarkó felett feldúcolt kontyokat, a szőke, barna, fekete üstököket –, közöttük mit érdemes akarni? Gyümölcsszedést és rakosgatást, kukoricacímerezést. Vitát ostoba tesztkérdésekről, mellébeszélést. Egyszer majd listát készít a link mellébeszélésekről, az óvatoskodó köntörfalazásról, listát, mint anyu utazás előtt a táskába kerülő holmikról. És listát arról is, amiben ő bízott. Barátság. Egymás megértése szavak nélkül is.

Vajon mit írt Mari a barátságról? Lehet-e valódi az a barátság, amelyben az egyik nem érzi át a másik szenvedését? Észre se veszi. Vagy átsiklik fölötte. Amikor a másiknak fontosabb egy srác, aki néhány napja még belekötött a fülbevalója miatt. Ő megosztotta magát Tom és Mari közt. Még azt is elmondta, hogy megcsókolták egymást. Mari hallgat. Egyetlen szóval sem említette, hogy mért szereltette le a fülbevalót. De ő megértette, kitalálta, hogy a Klumák Peti kedvéért történt.

Egyedül van, kihasítva a többiek közül, de a saját elhatározásából. Csatlakozhatna Csöpiékhez, Bulcsúékhoz is. Nem akar. Hogyan is mondta Julius Caesar? . . . Vagy Caesar leszek, vagyis a legelső, olyan ember, akire mindenki felnéz, vagy semmi. Amikor Zahonyáktól hallotta, nevetségesnek találta ezt a kijelentést. Julius Caesar a kopasz, babérkoszorús fejével nagyképű, törtető hapsi – így intézte el akkor magában. Most másként visszhangzik benne a mondás, más értelmet kapott. Most értette volna meg igazán?

– Megállunk, hogy kicsit kifújjuk magunkat – mondja elől Éva néni. – Kaptató következik.

Ő akarja kifújni magát. Mért vesz fel meredek útra teletalpú, magas sarkú szandált? Mit szalad a legújabb divat után? Az ő korában!

– Nézzétek a tájat, gyerekek, ott fent a présház, vagy akár udvarháznak is nevezhetnénk. Klasszicista stílusban épült, a múlt század legelején. És ha körös-körül szemlélődtök . . .

Lonka nem akar körös-körül szemlélődni, Zahonyák előrenyújtott kezét követve a tekintetével. Lefelé néz. Jobbra a lejtőn sárga és hosszúra nyúlt, szürkéskék virágok. Gyermekláncfű, szamárkóró. És apró szirmú kék virágok, az a kékség, amilyen az Adriai-tenger meg az ég színe a képeslapon, amit Giza néni küldött Dubrovnikból. Megindult a lejtőn, leszakított egyet; valamenynyi szirmát mintha gondos kéz munkálta volna ki. Majd ezek a szirmok is lehullnak, elfonnyadnak, akárcsak tavasszal a virágzó hársfáé Leányfalun, a papáék épülő házának a kertjében. De hát akkor mire való ez az egész?

Mindenkinek meg kell kapaszkodnia valamiben. Ő a céljába kapaszkodik. Vagy az álmaiba? Az is lehet, hogy a kettő ugyanaz.

A képzelet a valóság egy része. Ő maga mondta és Margot királyné és mind a ketten.

– Indulunk, gyerekek!

Tovább fog kutatni. Egyelőre a torony felső részében folytatja a keresést. Mikor? Hát ismét a csendes pihenő alatt, esetleg késő délután, amikor sétálni hajtják őket, vagy a társasjátékokat rendezik. De a kötelező programról milyen ürüggyel maradjon el? Megint csak különcködéssel fogják vádolni, és ráadásul el se engedik. Különben is a toronyba csak nappal mehet, kora délután, amikor süt a nap, vagy legalábbis teljes a világosság. Szerencsére a torony a lányok hálótermei közelében van, a tanárok szigorúan vigyáznak, hogy a csendes pihenőt a lányok meg a srácok fel ne használják keveredésre, tehát senki meg nem gyanúsíthatja őt azzal, hogy . . . Holnap délután folytatja a kutatást, és ha a lányok közül valaki szóvá tenné, hogy miért nem maradt a hálóban – ami nem valószínű, de esetleg kitelik valamelyiktől –, megint előhozakodik a levélírással, és sebtében összevág egy levelet a gyanújának.

A kaptató meredekén a hosszú nyakú előresiet, udvariasan segít Éva néninek – hogy fog majd Éva lefelé

csúszkálni a teletalpú, magas sarkú szandáljában? Lehet, hogy a fenekén?

Felérkeztek.

– Nézzétek az oszlopos tornácot – figyelmezteti őket Zahonyák. – Nemes, egyszerű vonalak. Van benne valami patriarkális.

– Micsoda? – kérdi Csöpi.

– Hát . . . olyan otthonos – mondja Teca.

– Marci bácsi, kérem, ha ide egy rendes autót vezetne, remek turistaszállást lehetne itt berendezni – jegyzi meg Béci.

– Teljesen igazad van, fiacskám. Úgy tudom, a Megyei Tanács már tervbe is vette.

– És az Éva néni tesztjeivel szórakoztatják majd a turistákat – jegyzi meg Lonka.

– Vagy barkochbával, összekapcsolva a polkázó bolhát. – Vali vihog. Ha nevet, békaszája lesz. Pedig más-különb en csinos lány, csak a lába nem jó.

Lonka ott áll a préház előtt. Hirtelen rázúdult a tovatűnt idő, a csók, a boldogság, az a nagyszerű érzés, amit minden porcikájában érzett, ami betöltötte, és utána a keserűség, a csalódás, a magány, és minden felduzzasztva, mintha az elmúlt idő visszatérve óriásira nagyítaná, ami akkor és azóta történt.

És mintha a préház az oszlopos tornácával, a körülötte bámészkodó, a fák közt lézengő gyerekekkel, mintha minden, ami itt körülveszi, csak díszlet lenne, s az igazi valóság egészen máshol van, azt önmagában kell keresnie.

Egészen lent, két lejtő közt széles tócsa.

– Belvíz – közli Zahonyák, és megint hosszú magyarázatba fog.

A délutáni nap sugarai rézsút hullottak a vízre, mintha ezüstérméket pörgetnének rajta, és Lonkának eszébe jutott a ciradás ezüstérem, amit Klári nénitől kapott a névnapjára, s anyu ingerült szájrándítása: „Törhetem a fejem, hogy mivel viszonzom!” – de azért vett hoz-

zá egy hosszú ezüstláncot meg egy klassz pulcsit. Hiába, anyu ilyen: elviselhetetlen és bőkezű.

Vonulnak lefelé. Az égbolton nyugaton rőten gyúltak ki a báránnyfelhők, a nap izzóvörösön bukik alá, s hirtelen minden különös élességgel látszik: fent a présház, ha visszanéz, kétoldalt a hegyek, s az utat szegélyező fák mintha azt közölnék: „Nézzetek meg jól bennünket, hogy emlékezzetek ránk, mielőtt elborít minket a sötétség.” Az égbolt elsápadt, majd lilás színt öltött.

– Kilépünk, gyerekek! – mondta Zahonyák.

3.

Mari felkönyökölt az ágyon. Semmit sem kérdezett, csak a tekintetével követte Lonkát.

Lonka a levélpapírt és a golyóstollat tüntetően a kezében tartva megy ki a hálóteremből, kint a folyosón a zsebébe csúsztatja. Aztán megint ott áll a fal mentén rostokoló szerszámok mellett – a gereblye hiányzik –, a két hasas tartály, a két pocakos bácsi mintha biztatná: ott fent keresd!

„Hazugság volt – mondja Lonka magában, és a szerszámokra mered. – Tomnak minden szava hazugság volt. De a fenékrázós lány mellett kitart. Talán az a baj, hogy túl lapos a mellem? . . .” Hirtelen felbukkant előtte a tollseprű-hajú. Füttyül a tollseprű-hajúra meg a pimasz megjegyzésére. Hogy ő azért fonta keresztbe elől a karját . . . De ha karkörzéseket végezne, sok-sok karkörzést, talán jobban dudorodna a melle. Kétségtelen, hogy előlről olyan lapos, mint egy fiú. Vagy majdnem, és persze csak ruhában. – Uniszex alak – mondta a varrónő. – Még fejlődésben van – felelte anyu. – Ez a divat – így a varrónő. – Ez a manökenalak. De azért én ide, előre tennék egy raffolást. – Nem kell raffolás! – kiabálta ő ingerülten. Anyu rászólt: – Lonka, ne kezd rá! – Akkor inkább meg se varrják azt a ruhát! – Mondd, neked muszáj mindenhol rákezdeni a hisztizést? – kérdezte anyu hazamenet.

Hát lehet, hogy Tom a lapossága miatt . . . De akkor is hazugság volt, kegyetlen, alattomos hazugság, hogy azt mondta: „Az az igazi, ha két ember szavak nélkül is megérti egymást, de erre nem képes akárki” –

és jelentőségteljesen ránézett. És amikor azt suttogta: „Te fel tudnál oldani.”

Minden hazugság volt.

A nyikorgó lépcső. Por és dohszag. Lonka már fent van, amikor eszébe jut, hogy nem vitt magával szerszámot, amivel végigkopogtathatja a falat, a padlót. Lemegy az ásóért. Aztán újra fel a lépcsőn. A szandálja nyoma mindenhol meglátszik, nyilván senki nem jár fel ide.

Most nem akar az ablakhoz lépni. Nem vesztegeti az idejét. Két kézbe fogja az ásót, a vasával végigkopogtatja a falakat. Málló foltokban hull a festék, néhol lisztesen porlik szét, máshol meg piszkosszürke, nagy darabokban éktelenkedik a padlón. És az ásó nyomán repedések támadtak, szeszélyes mintához hasonlóan, az egyik, akár a borotvapenge, a másik felfelé ágazó gally, tenyérlenyomat is van köztük, s az egyik dugóhúzó formájú. De sehol nem hallatszik üregre valló kongás.

Lonka tovább matat az ásóval, s azt mondja magában: „Csak azért is!” A fára gondol, a kiálló gyökerű fára a toronyablak alatt, majd elcsügged, s azt mondja magában: „Ez hülyeség, ebből csak nagy balhé lesz, semmi más – de azért folytatja a kutatást. – Nem hagyom félbe. Hátha sikerül. És akármi lesz is, én nem hagyom félbe.”

„Ne azt akard, amit mindenki – suttogja Margot királyné. – Azt akard, amit senki más! Vagy Caesar, vagy semmi!” A szava most hangtalanul csilingel, fehér seiyemruhát hord, uszálya a padlót söpri. De legeslegbelső Valaki gúnyosan nevet: „Te csak eltöltöd az idődet, hogy ne gondoldj a kommunára és a fülbevalóra. Agyonütni az időt akármivel. Erről van szó! Tudod jól, hogy pontosan erről van szó. Már az se igaz, hogy híres akarsz lenni. Az se, hogy művészettörténész akarsz lenni a Műemléki Felügyelőségen, ahol Tom papája dolgozik. Az se fontos, hogy tisztelettel ejtsék ki a neved: Kenéz Ilona, és az újságok megírják: egy gimnazista lány találta meg a híres gobelineket, a pótolhatatlan műkincset

visszaszerezte a magyar államnak. Az üres idődet akard te agyonütni” – sziszegi az a Valaki, s a nyelvét öltögeti rá. Lonka a szeméhez kapja a kezét, aztán kiölti a nyelvét, ő is nyelvet ölt arra a csúfolódó, komisz Valakire. És folytatja tovább a keresést a fülledt, dohos toronyszobában.

Hirtelen elfáradt. Lekuporodik a lépcsőre, térdét átfonja a karjával, és lebámul a mélybe. A homályban csak sejti, képzeletével maga elé vetíti a két hasas tartályt. „Ti is csak a bolondját járattatok velem” – veti oda nekik hangtalanul. Feláll, megrázza magát, leveri lábszáráról, combjáról a port, s ekkor akad meg a tekintete baloldalt, a tető lejtős része alatt az üregen. Hogyan is nem vette észre eddig? Hogyan is nem vette észre?! A szíve vadul zakatol. Lehetséges, hogy oda rejtették? Lehetséges, hogy senki nem kereste ott? Vagy réges-rég megtalálta valaki, és kicsempészte Nyugatra? A tévében gyakran hallani, hogy műkincseket csempésznek ki. Az Aquincumi Múzeumból és a Mátyás-templomból is loptak értékes műkincseket. És amit Tom mesélt *A Bárány imádásáról*. Már megint Tom!

Az üreg így alulról kicsinek látszik, nem is üreg, inkább csak mélyedés, kis fülke. Persze nem éri fel. A létra! Fel kell cipelni azt a behemót lajtorját. Megint le a lépcsőn, vállára veszi a létrát, az egyik kezével tartja, a másikkal a korlátba kapaszkodik. Csak le ne törjön ennyi súly alatt ez a recsegő falépcső! Lonka időnként megáll, csurog róla a verejték, ellepi a homlokát, az arcát, érzi, ahogy gyöngyözik a hátán. Ilyenkor mondják: verejtékben fürdik.

Végre felért. A létrát a falhoz vonszolja, megint leül, vagy inkább leroskad a lépcsőre, csak annyi ereje maradt, hogy a ruháját felhúzza. A bugyija merő kosz lesz, mindegy, nem számít. Most kifújja magát egy kicsit.

Vajon rájön-e Mari, ha megvitatják a tesztek, hogy ő írta, és Mariról írta: „Barátság, igazi barátság nincs.”

Talán rájön, hacsak minden gondolatát el nem foglalja Klumák Peti, mert úgy látszik, odavan meg vissza, hogy akadt egy fiúja. Lonka még csapott is egyet az öklével ingerülten, mintha a piros köves fülbevalót törné szét, és megint csak azt érezte, hogy a szeretete meg a keserű haragja összevegyült, és már maga sem tudja, melyik az erősebb, melyik a valódi. Bár olyan lenne, mint Tom: felvillanó tekintettel nézni valakire, aki megtetszett, szövegelni, magához édesgetni, aztán faképnél hagyni, zsebre vágott kézzel, közönyösen, önzőn. Igen, közönyösen és önzőn!

Lonka feltápáskodik, megrázza magát, nyújtózik egyet, a létra két lábát szétveti, felmászik rá. Keskeny fülke van a falban, talán szentképet tartottak benne, faragott szobrot, hiszen a toronyban valamikor kápolna volt. Lonka belenyúl a fülkébe, poros ládikót húz elő a mélyéből. Hát ebben nem lehetnek Margot királyné gobelinjei. Hogyan is férnének bele? Esetleg megkocogtathatná a fülke mélyét, két oldalát, hátha oda vannak befalazva, de ásóval felkapaszkodni a létrán túlságosan merész vállalkozás. Az egyik foka gyöngé. Ha leesik, a gerincét is törheti. Ide valami kisebb szerszám kéne. Mindenesetre megnézi, mi van a ládikóban.

A fadobozzal a kezében lekászálódik a létráról. Mielőtt kinyitná a fedelét, kis ideig nézi, mint az ajándékcsoomagokat. Olyan izgalmas találgatni, mi lehet benne.

Legfelül egy boríték, „Gyermekkori hajfürtöm” felirattal. Selyempapírra ragasztott címkén: „Az első báli cipőm és elefántcsont legyezőm” – de a csomag üres, a báli cipőt az elefántcsont legyezővel elvitte valaki. Ugyancsak üres a „Zuárd fivérem első úrlovas versenyérme” feliratú zacskó is. Valaki megelőzte, elvitte, ami ér valamit, a többi kajánul visszarakta a ládikóba, hogy aki meglátja, reménykedjen, törje magát.

Lonka ingerülten felborítja a ládikót, a tartalma szétszóródik a földön. Fényképek. Befűzött derekú, fodros szoknyájú nők, pödrött bajszú férfi, kopasz, keselyűorrú

férfi. Újságból kivágott kép, alatta a szöveg: „A vitézi bál elnöksége. A kormányzó hitvese, a Főméltóságú Asszony balján Tolcsvay Matild grófnő.” Hát csakugyan a hónaljánál viseli a csípőjét. „Zuárd fivérem utolsó képe.” Trópusi sisakos férfi puskával a kezében. Mire vadászhatott Zuárd? Tigrisre? Oroszlánra? Börtök, benne egy tekercs. Lonka kibontja, szétteregeti. A családfa. Még sose látott családfát. A két kezébe fogja, maga elé tartja, de a családfa olyan szélesen, kacskaringósan ágazik el, hajtásai olyan hosszan lenyúlnak, hogy így nem tudja áttekinteni. Lerakja a poros padlóra, és eléje térdel.

Legfelül a címer. A Tolcsvay grófok családja egy Dénes nevű taggal kezdődött, de a hol elterebélyesedő, hol összeszűkülő ágakon akadtak szép számmal Zuárdok, Keresztélyek, Raulok, Benignák, Orsolyák, a Miklósok, Pálok, Máriák, Évák és egyéb rendes nevek közt. Érdekes egy ilyen családfa. A férjek neve mellett ott a feleségé is. Tolcsvay Ferdinánd felesége Marie de Chevigny grófnő, fiuk Raul, hát igen, ez a Marie de Chevigny grófnő – a franciák *de*-vel jelzik nemesi származásukat, ezt anyu elmagyarázta egyszer –, ő lehetett a Margot rokona, udvarhölgye vagy az udvarhölgyének a kutyafüle, vele kerültek a gobelinek Magyarországra. Ez szinte holtbiztos. Csakhogy nem az a kérdés, milyen úton-módon kerültek ide, hanem hogy hol vannak.

A terjedelmes családfa egyre gyéresbb ágakat hajtott, a trópusi sisakos Zuárd neve mellé kereszt került, mellette Matild és Ágota, az utóbbi szintén kereszttel, ami nyilván az elhalálozás jele, s Ágota mellett zárójelben: Vancsicsek. Ágotából és a zárójeles Vancsicsekből, kisarjadva: Pál. A grófok, örgrófok és bárók közt olyan furán hatott ez a Vancsicsek, akit ráadásul még zárójelbe is tettek. Pállal egy vonalban Zuárd és egy hosszú, idegen nevű örgrófné leszármazottai: egy újabb Zuárd (IV.) és Leontin. Ezzel véget ért a családfa.

A mennyezetről lehullott egy pók, egy ronda, nagy pók. Lonka megborzongott utálkozva, de eszébe jutott,

hogy a nagymama álmoskönyve szerint a pók szerencsét hoz – igaz, csak bizonyos esetekben, akárcsak a kéményseprő, ha az utcára kilépve vele találkozunk először. Persze hogy babona az álmoskönyv, a nagymama se veszi komolyan, déditől maradt rá, akárcsak az illemkönyv, nagyokat nevetve olvastak fel belőle egymásnak. Az illemkönyv szerint az ifjú lánynak mindig ott kell hagynia a tortából vagy egyéb süteményből egy darabot a tányérján; ezt nevezték illendőségfalatnak. És nem is egy icipici részt, hanem jókora falatot. A babona ostobaság, de a pók szerencsét hozhatna, igazán ráférne már egy kevés szerencse. A pók a fal felé mászik, pfuj, de utálatos! Lonka összegöngyölíti a Tolcsvay-családfát. El fogja tenni. Hazaviszi. Ha anyu engedné, kiakasztaná a szobájában. Olyan vicces egy címeres családfa Zuárdokkal, Raulokkal, Orsolyákkal és Benignákkal. De anyu a cigarettadobozokat se engedélyezte, azt mondta, izléstelen divathóbort, s azonfelül a falat is rongálja. Szép kis külön szoba, amiben az ember nem csinálhat azt, amit akar. De a családfát elviszi. Kiteríti az asztalra, és elképzeli magának a Zuárdokat, Raulokat, Benignákat, Orsolyákat meg a többit. És ha lesz egy rendes fiúja, együtt játszanak Rault meg Benignát.

Mályvaszín virágokkal díszített kötésű kis könyv. Emlékkönyv. Holtbiztos, hogy emlékkönyv. Matild grófnőé, esetleg a keresztel jelölt Ágotáé. Felnyitotta. Óriási!

CSALÁDUNK TÖRTÉNETE

Írta: Tolcsvay Matild grófnő

Lonka lába elzsibbadt a térdeplésben, ismét letelepszik a lépcsőre, és belelapoz a lila virágos könyvbe. Ferenc gróf (III.) elvette Pallavicini örgróf lányát, Borbála viszont egy Pallavicinihez ment feleségül. Néhány oldalal odább: „Arany étkészletünket nagyatyám kártyaadósága miatt el kellett adni. Nagyatyám egyetlen éjjel ezer hold és az arany étkészlet árát kártyázta el.”

Visszalapoz. No lám, Margot királyné gobelinjeit Ferdinánd (II.) gróf francia hitvese hozta hozományként.

És egy találomra felnyitott oldalon: „Zuárd (I.) gróf kemény ember volt. A családi hagyomány szerint Orsolya lányát bezárta abba a bizonyos rejtkehelyre, hogy visszatartsa a méltatlan házasságtól.”

Lonka nem hisz a szemének. Kétszer is elolvassa a sorokat. Semmi kétség.

„Orsolya rövidesen megtört, és engedett atyja akaratának.”

Tehát mégiscsak van titkos rejtkehely a kastélyban, ahová Orsolyát bezárták, ahol szegényke megtört! Zuárd undorító alak volt. Le a zsarnokokkal! Akasztófára, vilanyszékbe valamennyit! De most nem ez a lényeg. Zuárd már úgylis halott. A lényeg a rejtkehely. Az a bizonyos rejtkehely.

Lonka rövid habozás után ismét felmászik a létrára, a ládikót visszarakja a helyére, a családfát is belegyömöszöli (előbb újabb fel- és lemászás a létrán, felér egy tornaórával), mert ennyi cuccot egyszerre nem vihet magával. A családfa ráér. Neki most a lila virágos könyvre van szüksége, a *Családunk történetére* (írta: Tolcsvay Matild grófnő), azt akarja áttanulmányozni, hátha talál benne valami fontos útbaigazítást.

Először a zuhanyozóba megy. Le kell mosni a port, a piszkot a lábszáráról, a combjáról, a kezéről. Így nem mehet be a hálóba, rögtön megrohannák a keresztkérdéseikkel. Kibújt a ruhájából, odaállt a zuhany alá. Jól esik a rázúduló víz a fülledt toronyhelyiség, a sok szaladgálás után. Először meleg víz, hogy tisztára mossa a bőrét, aztán hideg: így frissít. Persze törülköző, az nincs. Lonka elállítja a zuhanyt, két kézzel csapkodja magáról a vizet, paskolja a bőrét mindenütt, ahol eléri. Ha legalább egy jókora zsebkendője lenne, de csak pírzsebkendője van, egyetlenegy, az nedves cafatokra

foszlik, ha megpróbál törülközni vele. Csak a paskolás segít meg a torna: derékhajlítás előre-hátra. Szökdelés. Karlendítés, karkörzés, majd meg fogja kérdezni négy-szemközt Juci nénit, a testnevelőt, hogy fejlődik-e a karkörzéstől a mell. Nem! Juci nénitől nem kérdezi meg. Kitelik tőle, hogy azt mondja: „És mért olyan fontos ez neked? Kinek akarunk tetszeni?” Bizony, kitelik tőle. De ott a telefon különleges tudakozója, amelyik mindenre ad felvilágosítást. És ha a különleges tudakozó nem tud felvilágosítást adni, megkérdezheti a rádió-testnevelőt. Egyébként ő még fejlődésben van. Még nőni fog, azért olyan hosszú a karja meg a lába. És különben is fütyül rá, hogy mi tetszik a srácoknak. Uniszex alak. Igenis, maradjon csak uniszex alak. És akinek nem tetszik . . . Különben is, ez a divat.

Előre-hátra, előre-hátra, szökellés. Már alig vizes. Egy-kettő!

Valaki lenyomja a kilincset, aztán, hogy az ajtó nem nyílik, kopogtat.

- Nem lehet! Zuhanyozok! - kiabál ki Lonka.
- Nem zuhanyozol. - Ez a Mari hangja.
- Hát éppen most fejeztem be.
- Nyisd ki az ajtót!
- Pucér vagyok - visítja Lonka.
- Megvárom, amíg felöltözöl.
- Olyan sürgős?
- Igen.
- Csak nem akarsz megint leszereltetni magadról valamit?

Kis csönd. Azt várja, hogy Mari megsértődik és elmegy. De Mari nem megy el. Ott áll az ajtó előtt.

- Beszélni akarok veled.
- Akkor várj, amíg felöltözöm.

Megint csönd.

- Jó - mondja aztán Mari, mintha egy ideig azt fontolgatta volna, mit válaszoljon. - Megvárlak. De siess! Lonka még paskolja magát (hadd várjon Mari!), aztán

végighúzza a bőrén a papírzsebkendőt, felrántja a bugyiját – olyan piszkos lett, mint a Klárikáé, amikor a homokozóban a fenekén csúszkált –, és belebújik a ruhájába. A cafatokra mállott papírzsebkendőt a markába gyűri, és kinyitja az ajtót.

– Tessék – mondja tüntető, mesterkélt udvariassággal.

– Lonka, te mindig elmászkálsz a csöndes pihenő alatt.

– Nem mindig, hanem másodszor. Kifogásod van elene?

– Tudod, mi a szabály. Uzsonnáig pihenni kell.

– Igen, hogy másnap hajnalban vidáman keljünk, és frissen, lendületes erővel dolgozzunk.

Mari megint hallgat egy darabig, mintha a megfelelő válaszon törné a fejét. Aztán a Lonka arcába néz, kutatóan a szeme közé.

– Mért vagy velem mostanában olyan ellenséges?

– Nem vagyok ellenséges. Csak . . .

– Csak mi?

Azt akarta mondani: „Csak tudomásul vettem egyet s más. Például, hogy Klumák Peti kismilliószor fontosabb neked, mint én. Fontosabb a barátságunknál. Pedig én álltam melléd, amikor senki sem barátkozott veled. Én éreztem meg az egész osztályból, hogy milyen rossz lehet neked egyedül. Én mentem neki Moldoványinak. A többiek lekezeltek.” De ezt nem akarta elmondani.

– Semmi – felelte. És vállat vont.

– Ide hallgass, Lonka! A lányoknak feltűnt, hogy te már két délután kiszivárogsz a hálóból csöndes pihenő alatt. Attól tartok, hogy valaki beköp. Valitól kitelik, hogy azt képzeli, van egy fiúd, és azzal találkozol titokban. Bajárinak meg merő ütődöttségből járhat el a szája.

Lonka összepréseli az ajkait.

– Tapasztalhattad, hogy tegnap mi volt Moldoványival meg azzal a harmadikossal – folytatja Mari. – Én

igazán utálok Moldoványit, a másik sráccal sohasem beszéltem, nem állhatom ezt a pénzszoró, „ki vagyok én” fajtát, de azért kínos volt, amikor Zahi az egész tábor előtt kihirdette, hogy menesztik őket. És gondolom, hogy a szüleik se nyúltak ki örömben.

Kinyúltak örömben – ez biztosan Petitől ragadt Marira, ezt a kiszólást még ő sem hallotta, és a Mari beszédében mindig volt valami másféle, vidékies íz.

– És te mit képzelsz? Hogy én mért mászkálok el? – Lonka ingerülten, kutatóan néz Mari arcába.

– Azt, hogy egyedül akarsz lenni. Hogy rád jött valami . . . – Hirtelen mozdulattal megfogta Lonka két vállát. – Ismerheted Zahonyákat. Rosszat tételez fel mindenkiről. Hogyan bizonyítanád, hogy te nem . . . Te is tudod, milyen lányok vannak. Na és a fiúk közt is! Hogy bizonyítanád be neki, hogy te nem azért . . . – A hangja elakadt, és mintha gombóc lenne a torkában, hirtelen nagyot nyelt. És fátyolos lett a szeme, alig észrevehetően könnyes, mint a barátságuk kezdetén, amikor azt mondta: „Azért sétáltam tízpercekben mindig tankönyvvvel a kezemben, hogy ne lássák rajtam a többiek, hogy egyedül vagyok.” – Féltelek – mondta most Mari, és Lonka elérékenyült ettől a szótól meg a vállát fogó kéztől.

– Ide hallgass! Ha akarsz, elmondom neked, hogy én mért . . .

Mari bólint.

– De nem rostokolhatunk itt – mondja.

„Egyszer már rostokoltunk a tusolóban, amikor a fülbevalódat leszereltetted” – gondolja Lonka, de csak azt feleli:

– A hálóban nem lehet elmondani, meghallják. Valaki kihallgathatja.

– Hát akkor menjünk a tévéterembe. Úgyis hamarosan vége lesz a csendes pihenőnek. – Mari tekintete megakad az ablakpárkányon, a lila virágos könyvön. – Ez mi?

- Elmondom. Nagyon fontos. És titok. Szigorúan köztünk marad.

- Nyugodt lehetsz.

Lonka kézbe veszi a lila virágos könyvet.

- Olyan, mint egy emlékkönyv – állapítja meg Mari.

- De nem az. El akarom dugni. Ez is összefügg az egészszel.

És már rejtené el a ruhája alá.

- Ez így nem jó. Kidudorodik, és ha észreveszik, kész a zúr. Úgy vidd a hónod alatt, nyugodtan, mintha emlékkönyv lenne. Mindenkinek lehet emlékkönyve.

- Manapság?

- Nekem is volt. Viszed a hónod alatt nyugodtan, én megyek melletted. Találtad?

- Igen.

- Na jó. Indítsunk. A tévésobában tégy úgy, mintha a műsort néznéd – figyelmezteti Mari. – Ha valaki benyitna, együtt nézzük a műsort, mert egy ismerősöd fog szerepelni. A családod egy ismerőse.

- Majd kiválasztok egy hapsit, aki valami komoly előadást tart. Az övsömöréről. Vagy csillagászati problémákról. – Lonka hirtelen felélénkült. De mikor ott álltak a tévéteremben, zavarba jött. – Szóval én . . . keresek valamit. Azt hiszem . . . nekem erős a meggyőződés, hogy azok a híres gobelinek itt vannak valahol elrejtve. Meg akarom találni őket.

Mari rábámul.

- Ezért mászkálsz el a csendes pihenő alatt? – A szeme tágra kerekedik. – Hát tudod, ez tiszta örülség.

- Mért lenne örülség?! – Lonka hangja felcsattant. – Nem te mondtad, hogy a detektívregényekben is mindig az történik, amire a legkevésbé számítunk, ami . . . szóval ami látszatra a legvalószínűtlenebb? Emlékszem, még azt is mondtad, hogy a váratlan, a szemre-főre valószínűtlen a biztos, a szabályszerű.

- No de ez egészen más tészta. Egy detektívregény

meg a valóság. A grófnő magával vitte a gobelineket. És melleleg keresték is.

– Nem elég alaposan.

– Mondod te.

– Igenis, mondom én. Ide süss, Mari, beszéltem a Julcsi néni anyjával. Elmentem hozzájuk. Ő azt mondta, hogy a gobelineket vászonzsákokban pakolták fel az autóba. Vagyis levittek két vászonzsákot, amiben más is lehetett. Akármi. Amit a grófnő beletett.

Mari a fejét rázza.

– Mi oka lett volna rá, hogy ne azt vigye magával amit legjobban féltett?

– Hát nem érted? Éppen azért! Például ha útközben elakad a kocsija, vagy leállítják. Akkoriban már zűrös volt a helyzet. Defektet is kaphat egy autó. Akkor ott kell hagynia a gobelineket. Érted már, Mari? Éppen azért *nem* vitte magával a gobelineket, mert annyira féltette őket.

– Na és ha itt hagyja, jobban jár? Egyébként, ha itt hagyta volna, már réges-rég ott függne mind a négy valamelyik múzeumban.

– Kivéve, ha elrejtette.

– És pont te fogod megtalálni. Lonka, ez egy beteg ügy. Ez egy teljesen . . .

– Várj egy kicsit! Figyelj rám! Ez a lila virágos a hónom alatt nem emlékkönyv. A torony felső részében találtam egy kis fülkében. Egy dobozban. Ez a Tolcsvay család története.

– Na és?

– Ebben szó van egy titkos rejtekhelyről, ahová . . . Várj, megmutatom, hogy a saját szemeddel lásd.

Fellapozta azt a bizonyos részt Zuárdról meg Orsolyáról, aki megtört a titkos rejtekhelyen, és lemondott a szerelmeséről.

Mari egy ideig hallgat, a szemgolyója megint felszalad a szeme bal sarkába, az arca olyan, mint amikor egy matekpélda megoldásán töpreng.

- Ez semmit sem bizonyít.
- Mi az, hogy semmit? Le van írva, vagy nincs leírva? Elolvastad vagy nem?
- Ne kiabálj! Meghallhatják. Hallgass nyugodtan végig.
- Nyugodtan hallgatlak. Rajta!
- Először is ez csak családi mendemonda, ezt még Matild is hangsúlyozza.
- Nem hangsúlyozza, csupán megjegyzi.
- Rendben van, elfogadom: megjegyzi. Továbbá: lehet, hogy ez a Matild egy kelekótya alak, aki az ujjából szopta az egészset.

- Ezt meg honnan veszed?

- Na hallod, aki álrégies házakat épített! Parasztbarokk vagy mifene a XX. század derekán. Köszönöm szépen: ilyenekben lakni. Harmadszor pedig, ha volt is valaha titkos rejtekhely a kastélyban, az épületet azóta átalakították, és nagyon valószínű, hogy rátaláltak volna a rejtekhelyre. Negyedszer és utoljára: miért reméled, hogy te, éppen te fogod megtalálni a gobelineket, és ilyen lehetetlen ötletért mért kockáztatod meg, hogy a tanárok rád másszanak?

Most azt akarta mondani: „Azért, hogy megkapaszkodjam valamiben. Minden embernek kell valami, ami- ben megkapaszkodhat. Azért keresem, mert a papa hazudott a származásával, mert Klárikát jobban szereti, mint engem, mert anyu folyton hajt, és mindig neki kell hogy igaza legyen, mert Tom hazudozott, azért, mert te leszereltetted Klumák Peti kedvéért a fülbevalódat, azért mert még te sem értesz meg, pedig én bíztam a barátságunkban.” De megint mást mondott, mint amit szeretett volna, egészen mást.

- Mari, az holtbiztos, hogy a matekhoz értesz, de az orrodnál nem látsz tovább.

Mari elvörösödött.

- Te pedig olyan vagy, mint a strucc. A homokba dugod a fejed. És ráadásul a matekhoz sem értesz.

– Hát akkor végeztünk – mondja komoran Lonka.
– Végeztünk. És csöndes pihenő alatt máskor ne kóborogj el a hálóteremből. Végül is én vagyok a csoportfelelős.

– Már csak azt várom, hogy bejelents. – És igyekszik, hogy fagyos gúny legyen a hangjában.

– Azt hiába várod!

Mari kiment. Bevágta maga után az ajtót.

Megint megszólal ez a kibírhatatlan csengő. Tejre, maláta-kávéra hív. Lonka bevágtat a hálóterembe, a lila virágos könyvet becsúsztatja a táskájába, aztán lohol a többiek után. Mindennap két fiú meg két lány hordja végig az asztalok mentén a nagy tejes- meg kávéskannákat.

– Kávét? – kérdi Tom, és meghimbálja a kannát a Lonka orra előtt.

– Nem. Tejet fogok inni.

Tom mögött Bencsik Csöpi már önti is a tejet a csészébe. Lonka a tejet mégannyira se állhatja, mint a maláta-kávét, de Tomtól – megint a piros trikóingét viseli –, tőle semmi nem kell, a tejet pedig azért kérte Csöpitől, nehogy azt képzelje ez a felvágós srác, hogy ő bánatában nem uzsonnázik. Csak azért is lehajtja a tejet!

– Most pedig, gyerekek – emelkedik szóra Éva néni –, megbeszéljük a múltkori kérdésekre adott válaszaitokat. Sok érdekes véleményt olvastam, remélem, sok érdekes hozzászólást is hallunk.

– Az izgalmas délutáni programot ajánljuk az IBUSZ figyelmébe – jegyzi meg Vali.

Ott ülnek a pázsiton körben, akárcsak akkor este szalonnasütéskor. Középuött Éva néni Vera nénivel és a hosszú nyakúval a kert egyetlen padján (Zahonyák a gondnoki irodában valami kimutatást állít össze egy téveszes hapsival).

Lonka komoran hallgatja az Éva néni összegezését

A gyerekek nagy része szüleiben a szeretetet és a gondoskodást, a tanárokból az igazságosságot, a világos magyarázatot becsüli; néhányan azt kívánják tőlük, hogy érdekesebb legyenek, hogy a feleletésnél ne türelmetlenkedjenek; sokan azt hangoztatják, hogy a szülők és a tanárok értsék meg a fiatalokat; hogy a szülők adjanak több szabadságot; hogy a lányoknak ugyanannyi szabadságuk legyen, mint a fiúknak; hogy ne szóljanak bele, kivel járnak – erről a kérdéstről élénk vita kerekedik. Hogy ne kelljen legkésőbb tíz órára otthon lenni; hogy mért nem engedik el a szülők motorbiciklivel a Velencei-tóhoz azt a lányt, aki már egy fél éve jár egy nagyon rendez sráccal. Mért nem bíznak meg jobban bennük. Satöbbi satöbbi. A barátságban pedig megbízhatóságot, önzetlenséget, megértést és más efféle tulajdonságokat várnak. És ha ők lennének a szülők... Szeretetet és kötelességtudást – ezt kívánnák a gyerekeiktől. Béci írhatta – gondolja Lonka –, ilyen hülyeség csak tőle telik ki.

– A végére hagytam azt a választ, amit csüggesztőnek érzek – mondja Éva néni. – Ha nem átmeneti hangulat, csak sajnálni tudom azt, aki írta. A válaszadó azt várja a szüleitől, tanáraitól, hogy nyugton hagyják, és nehezményezi, hogy nem hagyják nyugton. Szerinte az a baj, hogy a gyerek a szüleitől is, a tanáraitól is függ, s azok azt képzelik, hogy mindig nekik van igazuk.

Béci felmutat, mintha csak érezné, hogy az osztály becsületén folt esett.

– Én ezt téves nézetnek tartom. Hiszen mindenki függ valakitől. Ha például felkattantjuk a villanyt, függünk azoktól a dolgozóktól, akik az áramot, a villanykörtét előállítják.

(Ezt Béci biztosan a papájától hallotta, s a szöveghez az a befejezetlen embrióarca!)

– Továbbá, ha a szappangyarak nem működnének, nem mosakodhatnánk – közli Tom, de olyan komoly képpel, hogy nehéz lenne belekötni.

– A barátságban nem hisz a válaszíró, szerinte igazi barátság nincs, mert ha két barátnő közt megjelenik egy fiú, aki az egyiknek tetszik, vagy két fiú közt egy lány, oda a barátság.

– Pláne ha mind a kettőnek tetszik.

– Aki bírja, marja!

– Kivált a lányoknál van ez így. Mihelyt jön egy beleváló srác. Vagy egy menő fej . . .

– Ebből nem lehet szabályt felállítani. A srácok közt is vannak éppen elegen . . .

– Régebben lehet, hogy a lánybarátság csakugyan felborult, ha megjelent egy fiú. De a mai lányok előtt nyitva áll minden pálya. Nekik nem az a legfontosabb, hogy legyen egy fiújuk, akivel járnak. Nekik életcéljuk van.

– És mit művelnek a slágerénekesekkel? Majd szétzaggatják őket. Mért? Csak azért, mert azok menő fejek.

– Ne általánosíts! – Ez a Bajári visító hangja. – Ki kérem magamnak az egész női nem nevében, hogy ezek a . . . – Elakadt a hangja, a megfelelő szót kereste: . . . hogy ezekkel a díszpéldányokkal azonosítsák a rendez lányokat! – A díszpéldány szót gúnyosan megnyomta.

Vajon megértette Mari, hogy róla szólt: nincs igazi barátság? Lonka lopva rápillant, de a Mari arcáról semmit nem lehet leolvasni. Talán nem is fáj neki. Még csak rosszul sem esik. Igen, az is meglehet. Pedig ő azt akarja, hogy fájjon. Hogy legalább negyedrészt, tizedrészt szenvedje annak, amit ő szenved a felbomlott barátságuk miatt. De miért is kellett a barátságuknak ilyen szörnyű módon megszakadni? Mért vágtak egymás fejéhez olyan rémes dolgokat? Hogy ő olyan, mint a strucc, mert nem akarja látni, hogy látják. És ő mért mondta Marinak, hogy nem lát az orránál tovább? Különös, de már nem emlékezett rá pontosan, mi váltotta ki belőle. Az alapvető ok persze az, hogy Mari nem vette komolyan a gobelinek keresését. Hogy nem értette meg, neki

meg kell kapaszkodnia valamiben. Egy célban. Talán ha megmagyarázta volna neki. De ilyesmit nem kell megmagyarázni, nem is lehet. Ezt meg kell érteni. Ráérezni.

A vita még mindig hevesen folyt a barátság és a közbelépő srác vagy lány kérdéséről. Lonka nem figyelt oda. Most hirtelen újra nagyon élesen látta önmagát. Belülről. Van egy Lonka, aki kedves és udvarias, bár néha hisztizik, akit kedvelnek a házbeliék, aki segít az öreg sánta Stedkacsek nélinek a szatyrot fölcipelni, és ha lemegey bevásárolni, csaknem mindig beszél hozzá, hogy kell-e neki valami. Egy segítőkész, aranyos kislány. És mélyebben van egy másik Lonka, aki nem bírja elviselni, hogy valakit jobban szeressenek nála, és titokban többször bele is csípett Klárika fenekébe dühös féltékenységében; akit ingerel a mások sikere, az öt nyelven beszélő anyu, az IBUSZ fáradhatatlan dolgozója, a kitűnő rendű Szunyogh, és nemcsak azért, mert felvágós alak, még a virsli-ujjú Béci is ingerli az iskolában, de amikor Béci elnyalt, és felsebezte a térdét, sajnálta, és mikor Klárika szamárköhögésbe esett, s olyan erősen köhögött, hogy gyakran eleredt az orra vére, félretette a zsebpénzét, egy fagyit sem vett magának, és a saját összekuporgatott pénzéből meglepte Klárikát egy aranyos elefánttal. Ez a két Lonka hadban áll egymással, és talán ezért mond ő néha egész mást, mint amit akar.

– A harmadik kérdésre pedig azt a választ kaptuk – folytatja Éva néni –, hogy az illető elsősorban őszinteséget várna a gyerekektől. És hozzáfűzi: de ehhez elsősorban a felnőtteknek kell őszintének lenniük.

Lonka elmosolyodik. „Úgy látszik, itt én vagyok a legnegatívabb figura. Pozitív figura, negatív figura, ezt gyakran halljuk Griztől. A legnegatívabb figura vagyok, vagy a legőszintébb?”

Kis csend.

– Ez olyasformán hangzik, mintha a felnőttek összességükben nem lennének őszinték – szólal meg Peti. – Véleményem szerint a felnőttek közt is, a fiatalok közt

is akad, aki őszinte, és nem őszinte. Ismerek olyan tizenéveseket, akik nagyon is megjártsszák magukat.

– Ha egy gyereket megfélemlítenek, akkor persze nem őszinte. Akkor nem lehet csodálkozni rajta, hogy nem őszinte.

– És a felnőtt? Itt elsősorban a felnőttekről van szó. Tegyük fel, egy negyvenéves papa belebolondul egy huszonéves nőbe.

– Fordítva nem lehet?

– Ritkábban.

– Honnan tudod?

– Gyerekek – inti le őket Éva néni –, tartsuk meg a vita színvonalát!

– Azt szeretném megkérdezni, hogy ha az egyik szülő belesik valakibe . . . – szóval, aki nem a házastársa, akkor hívja magához a gyereket, vagy a gyerekeit, és mondja meg nekik: „Kedves fiam, lányom, én azért maradok ki időnként . . .”

– Semmit se mondjon. Maradjon otthon – mondja Peti.

– És ha felgyült benne a szenvedély? – Ez Bajári.

– Akkor gyűrje le – szólal meg Mari. – Tartson ki a gyerekei mellett.

– Könnyű ezt mondani!

Éva néni zavarban van. Ezt a pontot kár volt érinteni. Temérdek gyereknek váltak el a szülei. Csak akikről ő tud. És hány lehet azokban az osztályokban, ahol nem tanít, meg a testvériskolában. Kár, hogy ez a vita így elfajult. Mellékvágányra tértek. Az az igazság, hogy mellékvágányra tértek.

– Gyerekek, hamarosan vacsorázunk. Addig énekelhetnénk. Garzó Laci, hozd ki a gitárodát!

– A felnőttek híres őszintesége! A vita kissé csiklandóssá vált – suttogja Tom, de nem a fenékrázós lány fülébe. Most egy magas, barna lány mellett ül, aki hátrasimítva hordja a haját, keskeny arca erősen barna, s

a nyakában apró borostyánokból összefűzött, hosszú láncot visel.

Lonka odaszól Marinak:

– Gyere csak egy kicsit!

Mari szótlanul, kifejezéstelen arccal követi.

– Tudod, hogy én írtam azt a barátságról? Hogy nincs igazi barátság?

– Tudom.

– Magadra ismertél? – kérdi elkeseredetten Lonka.

– Nem. Rád ismertem. Te magyaráztad egyszer, hogy a gyerek ki van szolgáltatva a felnőttnek, és még később is, a mi . . . a te korodban is.

Először azt mondta: „mi”. Aztán helyesbítette: „a te korodban”. Nincs már mi: Lonka és Mari. Csak Mari és Klumák Peti van. Ők ketten.

Lonka fagyos dühvel mérte végig.

– Úgy . . . Tehát arról, hogy nincs igazi barátság, és mért nincs, te nem jöttél volna rá, hogy én írtam, és hogy rólad szól. Neked szól.

– Nem szolgáltatam rá. De ezek után . . . – Mari nyelt egyet. – Fölösleges, hogy mi egymással beszéljünk.

Éjszaka. Miért olyan különös, olyan izgalmas ébren lenni a többiek közt, akik mind alszanak? Csöpi motyog álmában, a másik szomszédos ágyon Mari hátat fordítva fekszik. Szuszog. Olyan békésen szuszog, mintha az égvilágon semmi sem történt volna köztük.

A kertből erős, édes illatot lenget be az éjszaka. A holdvilág hidegen világít, az árnyékok mintha vasból lennének. Kemény és hideg minden.

Lonka két karját a feje alá csúsztatja. Most utazik a holdvilágban. Az idő falai leomlottak, Orsolya dörömböl kétségbeesetten a titkos rejtekhely falán, sikoltoz, de Zuárd nem könyörül, amíg le nem mond szerelméről. (Holnap majd megnézi, kihez is ment nőül Orsolya.) Margot királyné holdezüst atlaszruhában kézen fogja ud-

varhölgyét, Ferdinánd (I) menyasszonyát, és azt mondja: „Neked ajándékozom világszép gobelinjeimet.”

Lonka megrázza a fejét. Nem lehet. A kastély a XVIII. század elején épült, Margot legalább százötven esztendővel előbb élt, tehát Margot legkedvesebb udvarhölgyére hagyományozta a gobelineket, akinek a dédvagy ükunokáját vette feleségül Ferdinánd (II.) gróf. Igen, ez valahogy így lehetett. Tulajdonképpen Tom is ilyesmit mondott.

És akkor felbukkan Tom a piros trikóingében, Lonka megrázza a fejét, az összevont szemöldökével elhessenti, és most Henrik, a lovagias, de állhatatlan IV. Henrik áll előtte, aki jó is volt, és rossz is, akárcsak ő, Lonka, aki együttértett a szegényekkel, mert azt akarta, hogy vasárnap minden paraszt tyúkot egyék, ami igen szép program ahhoz képest, hogy ők vasárnap mócsingos rántott szeletet kaptak, s ha mérlegre lehetett volna tenni külön a húst borító prézli réteget meg magát a sültet, kiderült volna, hogy a prézli többet nyom. Henrik mögött ott áll Medici Katalin, szálegyenesen, mint anyu, de nem hasonlít anyura, nem, egészen más, gonosz és alattomos, kinyújtja a kezét, és azt mondja: „A hugenotákat egytől egyig fel kell koncolni. Törbe csaljuk őket.” Margot felsikolt, megmenti Henriket, de Henrik nem volt hálás, nem maradt hű Margot-hoz.

„A törvénytelen gyerekek egész raját kellett eltűrnöm” – ismétli Margot bánatosan, de Henrik ingerülten visszavág: „Kegyednek is van egy s más a füle mögött . . .”

„Elkeseredésemben történt – mondja Margot. – Az ember elkeseredésében sok mindenre rászánja magát. Felséged könnyelmű, meggyőződés nélküli és érzéki ember. A lexikon is ezt írja, bár nem tagadom, hogy tett jót is.”

Még szép, hogy elismeri.

Margot és Henrik még elvitázott egy ideig, majd Henriket hirtelen meggyilkolták abban a párizsi utcában, amelyet a holdfény vetített az ablak elé. Törrel szúrták

le, vére végigfolyt a mellén, véges-végig vörös lett a felsőteste, olyan színű, mint Tom piros trikóinge. Aztán Henrik a földre zuhant, abba a sötétségbe, ahova a hold fénye nem ért el, s a sötétség ráborult, akár a koporsó födele.

„Egyedül maradtam” – mondja magában Lonka.

Margot közelebb libben hozzá a holdfényben.

„Ne mondj le a keresésről!”

„Eszem ágában sincs! Holnap betegséget tettetek, panaszkodom, hogy fáj a torkom, és felpöckölöm a lázmé-
rőt. Van benne gyakorlatom. Végigolvasom a családtör-
ténetet, hátha találok további utalást a rejtekhelyre, és
nekilátok a kutatásnak. Bár nem tudom, hogy ebben a
nagy épületben . . .”

„Keresd! – suttogja Margot parancsolóan. – Valami-
ben meg kell kapaszkodnia mindenkinek.”

Lonka felül az ágyban. Arcát a tenyerébe rejti.

„Csalódtam Mariban. Benne is csalódtam. Egyedül
vagyok.”

„Akinek célja van, az soha sincs egyedül.”

Margot királyné mondja, vagy anyu mondta egyszer?

Lonka végignyúl az ágyon. Behunyja a szemét. Csöpi
már abbahagyta a motyogást.

Ébresztő: ásítva, nyújtózkodva kászálódnak ki az ágyból a lányok.

Most kell szólni:

– Fáj a fejem meg a torkom. Alig aludtam éjszaka. – Aztán halk, panaszos hangon; -- Azt hiszem, meg kéne mérni a lázamat.

Bajári Kati már hozza is a lázmérőt.

Lonka megereszt egy köhögésrohamot.

– Megjegyzem, nem nézel ki rosszul – mondja Teca.

– A szeme furcsán csillog – állapítja meg Bajári.

Hát ezt a lányt csak az nem vezeti az orránál fogva, aki nem akarja. Lonka kicsit restelkedik, hogy most belógatja Katit. De hát a cél érdekében teszi.

Oldalt fordul, óvatosan pöcköli két ujjával a hőmérő higanyát. Ha nem mutat lázat, az baj, akkor ki kell mennie a többiekkel. Akkor nem tanulmányozhatja végig a családtörténetet, nem kutathat. De ha túl magasra pöcköli, kihívják az orvost, és akkor... Rémes lenne. Megjelenik a körzeti, és megállapítja, hogy Kenéz Ilonkának kutya baja. Csak mennének ki a lányok, akkor megnézhetné a hőmérőt... ha alacsonyan áll, dörzsöl rajta néhányat, ha pedig túl magasra szökött fel a higany, gyorsan lerázza. 38 körüli láz lenne az eszményi állapot. Ez az egy pont, ahol anyut is sikerült átráznia néhányszor.

Mari úgy viselkedik, mintha ő a világon se volna. Hát jó. Szakítottak. Vége.

Harminchét nyolc.

– Harminchét nyolc – mondja Bajári Kati, és úgy

mutatja fel a hőmérőt, mint az ősmagyarok a véres kardot, mielőtt körülhordozták volna.

– Hogy a csodában szerezted be? – kérdi Teca.

– Kalmopirint fog kapni – jelenti ki Bajári.

– De nem éhgyomorra – aggódik Csöpi.

– Ennyit magamtól is tudok – veti oda Bajári méltatlankodó hangon.

– Jó, jó, tisztában vagyunk veled, hogy orvosnak készülsz.

– Igenis, annak készülök.

– Jelenteni kell Éva néninek, hogy Lonka lázas – mondja Teca. – Mari, te vagy a csoportfelelős!

Mari fészülködik. Hátra se fordul.

– Rögtön jelentem.

Mi sem sejteti, hogy tudja: ez csak megjátssza magát, de Lonka érzi, hogy Mari tisztában van az igazsággal.

– Ti összepattantatok? – érdeklődik Vali.

Lonka nem felel.

– Valahogy úgy nézem – folytatja Vali.

– Magánügy. – Mari megfordul. – Megyek jelenteni.

És pillantásra se méltatja Lonkát.

– Sejttem, hogy min pattantak össze – sustorogja Vali a Bencsik Csöpi fülébe. – Klumákon. Az a fekete srác letette Lonkát, Klumák odacsapódott Marihoz, és Lonka nem bírja ki, hogy nincs fiúja.

– Nézd, Vali, engem nem érdekel, kinek van fiúja, és kinek nincs.

– Persze, téged más érdekel!

Csöpi előtt most felbukkant a függönnyel kettéválasztott szobájuk és a cédulák az asztalon: „Hozz húsz deka párizsit, reggel nem kaptam.” „Most te vagy a soros a Patyolatba menni.” „Tedd fel a babot.” „A mama túl-órázik, moziba megyünk, vigyázz a gyerekekre!” Szinte naponta egy cédula az asztalon. Néha kettő.

– Igen – mondja. – Engem más érdekel. – És a szája megrándul.

Éva néni belép.

– Na, mi az? Lonka, már megint beteg vagy?

– Azt hiszem, meghültem, Éva néni. Vagy szénaláz tört ki rajtam.

Nem is tudja pontosan, mi a szénaláz, de olyan jól hangzik: szénaláz tört ki rajtam.

– Harminchét fok nyolc tizedet mértem – jelenti Bajári. – És Éva néni, kérem, azt gondolom, legjobb volna a kalmopirin, minden étkezés után egy, és ha . . .

Éva néni félbeszakítja:

– Gondolom, meghülés. Szaladgáltok, kimelegedtek, és este nem vesztek föl egy kardigánt. Múltkor is rád szóltam, Lonka. Nem látszik komoly bajnak. A kalmoprint beveszed. Ha emelkedne a láz, kihívjuk a körzetist. Szúrást nem érzel a hátadban?

– Nem.

– Na jó. Ágyban maradsz. Ki hozza fel a reggelijét?

– Majd én – ajánlkozik Csöpi.

– Szia, Lonka, javulj meg hamarosan! – kiált vissza távozáskor Teca.

És Vali:

– Gondolj ránk, amíg gürizünk. Lélekben légy ve-lünk.

Nevet, a vihogása úgy hangzik, mintha kanál kocogna az orvosságos pohárhoz.

Mari egy szót se szól. Hát persze. Ők ketten már nem beszélnek egymással.

A reggel ködös. Ilyenkor nehéz cseppekben csüng a harmat a bokrokon, apró ezüst- meg gyémántgolyócskák a levelek szélén, a fűszálakon. A vékonyabb fűszálak meghajolnak. A gyerekek már úton vannak. Aki meg-érint egy-egy levelet, érzi a bőrén a harmat hűs nedves-ségét.

Lonka kibújik az ágyból, kinyitja a szekrényt, a táskájából előhalássza a lila virágos családi történetet. A két térdét felhúzva kuporog az ágyon, és olvassa a Tolcsvay család történetét. Egész érdekes egy ilyen családi krónika. Most van rá ideje. Raul (I.) gróf mamájáról ké-

sőbb kiderült – Matild kissé csapongva vezette a család krónikáját –, hogy leszármazottja annak az udvarhölgynek, akire Margot rátestálta a gobelinjeit. („S ez a körülmény a régiség felbecsülhetetlen értékén kívül talán még felbecsülhetlenebb értéket ad faliszőnyegeinknek, hiszen egy királyi Felség ajándéka” – jegyezte meg Matild zárójelben.) A lila virágos könyvből értesült, hogy a Tolcsvay grófok általában királyhűek voltak, kivéve az egyik Tolcsvayt, aki az uralkodó ellen Rákóczihoz pártolt; ugyancsak az uralkodó mellett álltak a negyvennyolcas szabadságharcban is, sőt előzetesen még a reformkorszakban Tolcsvay Zsigmond gróf heves vitát folytatott Széchenyi Istvánnal. Matild idézte is a mondatát: „Steffler, te elárulod saját osztályod, a főúri osztály érdekeit.” Aztán egy bekezdés – Lonka száján hal-kan kicsúszik az elégedettség füttye. „Jellasics hadai megjelenésekor – bár dédatyám rendületlenül hűséget tanúsított a dinasztia iránt – arany étkészletünket, a rubingombos díszmagyar mentét és a 250 igazgyöngyből álló nyakláncot dédszüleim tanácsosabbnak vélték a rejtkehelyen elhelyezni.” No lám, Jellasics betörésekor megvolt az a bizonyos rejték, tehát nem családi mendemonda, nem hóbotos agyszülemény. Igen, oda dugták a többi drágasággal együtt az arany étkészletet, amelyet a könnyelmű Tolcsvay nagyatya ezer holddal együtt elkártyázott. Ha nem lenne haragban Marival, megmutatná neki, odadugná az orra alá: – Itt van! Olvasd el! És most beszélj!

Persze, amilyen makacs Mari, folytatná a vitát. – Azóta százszor is felfedezhették a rejtkehelyet – mondaná Mari. Mire ő: – De akkor meglennének a gobelinnek, itt lennének Magyarországon. – Mari kételkedően: – Mért képezed, hogy éppen te fogod megtalálni? – És ő: – Mert akarom. Mert olyat akarok, ami másnak eszébe se jutott. Ami a többieknek soha eszébe nem jutna.

A gyomra korog. Persze, még nem reggelizett. Lehaj-

totta az éppen hogy langyos kávé, a vékony vajdarabot rákente a vastag kenyérre. Tegnap két szelet párizsit adtak a kenyérhez, tegnapelőtt szalonnát. Amikor az utolsó falat vajas kenyeret is bekebelezte, eszébe jutott az orvosság. A kálmopirin. Neki hivatalosan harminchétfok nyolc tized láza van. Nyelje le a kalmopirint, vagy dobja be a vécébe? Úgy érezte, tisztességesebb dolog lenyelni, mert igaz ugyan, hogy a cél szentesíti az eszközt, de a többiek mégis melóznak, amíg ő... Igen, ha lenyeli a kalmopirint, valahogy kevésbé hazugság, hogy ő most beteg; így hát bevette az orvosságot, de folyadék nélkül nem ment le a torkán, kettéharapta, és még így se bírta lenyelni, a keserű íz szárazon tapad a nyelvére, a szájpaddlására. Felugrott, átszaladt a mosdóba, vizet kortyolgatott, utána jól kiöblítette a száját. Aztán visszabújt az ágyba, és folytatta a családi krónikát. Kiderült, hogy a rejtkehely 1919-ben is megvolt, de ezúttal csak az ezüstműt dugta el a „vörösök” elől menekülő Tolcsvay család, amely akkor már csak a kártyás nagyatya feleségére, a szülőkre és a gyerekekre: Zuárdra, Matildra és Ágotára olvadt le; a többi értéket magukkal vitték Bécsbe. „Ágota húgom akkor mindössze háromesztendő volt, és bámulatos fegyelmezettséggel viselkedett az úton, amely nem volt megpróbáltatásmentes, ugyanis a fellázított parasztság néhol sértő módon viselkedett, amíg a vonatállomást elértük. Ki sejtette volna, hogy Ágotával kapcsolatosan mit hoz a jövő?

Alighanem a zárójelbe került Vancsicsekot hozta a jövő, akivel Ágota házasságot kötött.

Ilyen feszült figyelemmel talán még soha nem olvastott Lonka. A továbbiakban szó esett Tolcsvay Duci és Tihamér bácsi ellentétéről, az előbbi ugyanis IV. Károly pártján volt, az utóbbi Hortyhoz csatlakozott, akit Matild Kormányzó Úrként, Főméltóságú Úrként, sőt két ízben az országgyarapító Kormányzó Úrként emlegetett. Duci, azaz Dénes gróf és Tihamér az ellentétekből kifolyólag párbajt vívott egymással, és Lonka arról is érte-

sült, hogy Duci gróf sose nősült meg, Tihamér „frigyéből nem született utód, s így a család ezen ágának magva szakadt”.

(Milyen fennkölt kifejezésekkel él ez a Matild, de inkább azt közölné, merre van az a bizonyos rejtkehely. Hetet-havat összehord, s elhallgatja a leglényegesebb dolgot!)

Ha 1919-ben megvolt az a rejtkehely, akkor erős a valószínűsége, hogy most is megvan. De hol? Az a kérdés, hogy hol.

Lonka kapkodva mosakszik, öltözik. Elhatározza, hogy mégis felmegy újra a toronylépcsőn, felmászik a létrán, és alaposan megvizsgálja azt a fülkét. Végigtapogatja az ásóval. Óvatosan viszi majd fel az ásót, nem néz lefelé, nehogy megszedüljön. Ha fent van, fél kézzel megfogódzkodhat a fülke aljában.

Hányadszor cipeli fel azt az átok nehéz lajtorját? Pokolian nyomja a vállát. És aztán ásóval fel a lépcsőn. Fel a létrán. Előreparancsolta önmagát. Fölveszködött. Vigyáznia kell, hogy fejbe ne kólintsa magát az ásó nyelével, amíg végigkopogtatja a fülke oldalfalait, az alsó részét, a tetejét. Hol lejjebb megy egy fokkal a létrán, hol följebb hág. „Egyensúlyozni – motyogja magában. – Nagyon kell vigyázni az egyensúlyra.” És megint semmi.

Tulajdonképpen ostobaság volt ez az egész próbálkozás. Ha előveszi a jobbik esztét, ha idejében leesik benne a tantusz, észrevehette volna, hogy a fülke belül ugyanúgy van befestve, mint a torony többi része. Náluk a csőrepedés és falbontás után, amikor a Házkezelőség bevakoltatta és újra festette azt a bizonyos kibontott falrészt, az a hely még mindig elüt a szoba többi részétől. Igaz, hogy a csőrepedésnek mindössze négy éve, Matild olajra lépése óta pedig tengernyi idő telt el. Tehát mégse volt ostobaság az ő keserves munkája itt fenn.

Most mihez kezdjen? Hol keresse? Talán végigkopogtassa a falakat valamennyi helyiségben, amelyet nem alakítottak át? De azt se tudja pontosan, mi maradt meg

épségben. És mivel kopogtassa végig a falakat, a padlót? Ásóval a kezében igazán nem vonulhat be. Hátha a padló alatt van az az üreg, hátha a pincében. De ha nem folytatja a keresést, mért maradt itthon?!

Most maga előtt látja a gyerekeket, az ő csoportjuk korai őszibarackot és meggyet szed, a másik a kukoricásban címerez, éles késsel sorra levágják . . . Kés! Hirtelen felöltött benne a gondolat. Talán késsel is végigkopogtathatná a falat a gyanús helyeken. Például a lányok tanulószobájában, azon a részen, amelyik a tornnyal határos. Ott is elképzelhető egy titkos üreg. Bárhol elképzelhető. Az egész épületben akárhol.

Hirtelen óriásnak érezte a kastélyt, önmagát kicsinek, erőtlennek, a célt délibábosnak. Hirtelen minden kétségessé vált. A két karját leejtve, csüggedten állt. Nagynagy fáradtság fogta el. Mintha minden kivérzett volna belőle: reménykedés, akarat, keserűség, harag, még a gondolat is.

Meddig tarthatott? Később sokat tűnődött rajta. Tíz perc, fél óra, vagy annál is több? Mennyi időt vesztetett el, amíg leejtett karral álldogált, a semmibe révedezve?

Hirtelen felocsúdott, megrázta magát, mintha a csüggedtséget rázná ki magából. A hálóteremben a csésze mellett a tányéron ott a kés, amivel a vajat kente. Hátha a késsel próbálná meg végigkopogtatni a falat? De ha erről az oldalról nem hallott üregre valló kongást, mért hallana a másik oldalról?

Megpróbálja?

Igen. Megpróbálja.

Ismét be a hálóba, megragadja a kést, aztán le a lépcsőn, a lányok tanulószobájába, fülét a falhoz tapasztva kocogtatja a vakolatot hüvelykről hüvelykre a késsel. Semmi. Csak az a két kicsi napfolt, ami a késen villog. Meleg, apró aranyfoltok.

„Abbahagyom!”

„Nem hagyod abba! – biztatja belül egy hang. – Nyo-

mon vagy. Értsd meg, hogy nyomon vagy. *Csak kitartás!*" Mintha lángoló betűkkel lenne kiírva benne.

A pince. Végigkutathatná a pincét is. Még van ideje bőven. Fél tíz múlt. Még temérdek ideje van.

Lonka a hátsó lépcsőn leillan az alagsorba. Onnan még néhány meredek lépcső következik. A pince. A sarokban hatalmas szénkupac. Fekete hegy. Szénhegy. Mellette lapát. Ócska asztalok, székek. Egy vaskályha, mellette hosszú, leselkedő kígyóként a csöve. Zsákok egymásra hányva. Egy nagy kazán, biztosan a központi fűtésé. Csend és félhomály. A kapcsoló a bejáratnál egyetlen vaksi villanygőt gyújtott meg. Hideg van. Egy széndarab alattomosan elgurul a talpa alatt, Lonka szinte orra bukik. A csend ellenségesen fogja körül. S a tárgyak is, a sötét szénkupac, a halomba hányt ócska bútorok ellenségesen merednek rá. Kivált a kályhacső: mozdulatlan, alattomos óriáskígyó. Egy kalapács! A cső-kígyó mellett egy kalapács. Ez már igen! Kalapáccsal eredményesen lehet kocogtatni. A falakat, a padlót. Bár kezdettől fogva lett volna egy kalapácsa!

Surranó zaj. Surranó feketeség. Lonka felsikolt. Patkány! És már menekül. De a surranó feketeség felugrik egy törött lábú székre, onnan a bútorhalom tetejére. Macska, a kollégium fekete cicája, a Kuszi. Talán a kis kerek ablakon mászott be egerészni, vagy macskaszokás szerint elkalandozott. A Kuszi elnyúlt testtel már igyekszik is kifelé.

Lonka megragadja a kalapácsot: kop-kop. Először a falakat, hüvelykről hüvelykre. Mióta csinálja? Csak fél órája. A karja majd leszakad. És ráadásul ahol a szénkupac tornyosul, oda el se ér. A szénkupacra fel kell mászni, de nem most. Nem ebben a ruhában. Majd holnap. Vagy beteget jelent újra, vagy csöndes pihenő alatt. Felőle mondhat Mari, amit akar. Különben is, ők nem beszélnek egymással. Mégis jó valamire, hogy nem beszélnek egymással.

A pincéből mára elég. Inkább megnézi odafent a kály-

hát, azt a régi, hasas kályhát. Megkopogtatja az alját, és a padlót is körülkopogtatja a kalapáccsal. Megint felöltött benne az a bizonyos üreg a kályha alatt a törött lábú holttesttel. A szerző állítólag igaz történetet írt meg, egy német uralkodó herceget valóban így tett el láb alól az öccse, hogy a helyére kerüljön. Minden megtörténhet. Az életben minden megtörténhet. Ez olyan remek és olyan szörnyű benne.

Lonka ott guggol a hasas kályha előtt. Kinyitja a cifrára kovácsolt vasajtáját, a kalapáccsal ütögeti az égőtér alját. Megint semmi. A parkettát kéne végigkocogtatni, de őt újra elfogja a csüggedés, ránehezedik, összegörnyeszi. A kalapácsot otthagyja a kályha belsejében, s a két kezébe temeti az arcát.

– Kenéz!

Zahonyák hangja? Lehetetlen! Ez valami rémséges álom.

Lonka felkapja a fejét, hátrafordul, rémültében neki-esik a kályhának, lefenekel. Zahonyák vicsorgása félelmesen közeledik hozzá, rögtön belenyomul, darabokra szaggatja. És a háttérben a gyerekek. A megtorpant gyerekek, ámuldozó, megkövült arcok.

– Kenéz! – harsan fel újra a kiáltás. És fenyegető lassúsággal: – Mit égettél te el abban a kályhában?

– Én?! – Kis csönd. Lonka nem érti, még mindig nem érti. – Semmit nem égettem el, Marci bácsi – nyögi ki végül.

– Úgy?! Semmit. Azt mondod, hogy semmit. És mit keresel te itt a kályha előtt, felöltözve, holott beteget jelenttél? Mivel foglalatostokdál, mialatt a társaid dolgoztak? Szimuláltál, ugyebár, Kenéz?

A gyerekek Zahonyák háta mögött! De hát hogy lehet? Lonka az órájára néz. Még mindig háromnegyed tizedet mutat. Fél tízkor ment le a pincébe. Az órája megállt. Elfelejtette felhúzni.

– Várom a feleletet a kérdésemre. Mit keresel te itt?

Lonka hallgat. Összepréseli a száját.

– Állj fel! – szól rá Zahonyák.

Lonka feltápáskodik. Arcok merednek rá, színfoltok, egy csíkos trikóinget lát, Csöpi ijedt szemét, Mari széles homlokát, Bulcsút, ahogy az ujjait ropogtatja, Tecát, aki a fejét rázza, élesen és kuszán lát mindent. „Szörnyű – gondolja. – Ez lett az egészből. Egy szörnyű és nevetséges jelenet. Botrány.”

Zahonyák a kályhához lép, lehajol, belenéz.

– Hát ez mi? – És kiemeli a kalapácsot.

– Egy kalapács – jegyzi meg valaki hátul félhangosan.

– Csönd! – mordul fel Zahonyák. – Téged kérdeztelek, Kenéz. Azt mondtad, beteg vagy, fáj a torkod. Nekem azt jelentették, hogy harminchét fok nyolc tized a lázad.

– Marci bácsi, kérem, a lázmérő pontosan annyit mutatott. – Ez Bajári sértődött, izgatott hangja.

Zahonyák zord pillantást vet rá.

– Nem kétlem, Bajári, hogy a hőmérő higánya csakugyan annyit mutatott. – Megint Lonka felé fordult. – Két eset lehetséges, Kenéz. Vagy felpöckölted a hőmérő higanyát, és akkor a munkában lett volna a helyed, vagy valóban lázas vagy, s ebben az esetben az ágyban a helyed. De te itt vagy felöltözve, és a kályhában matattál. Nos, Kenéz? Mi az igazság?

Az igazság?! Röhej! Hogyan is lehetne elmondani az igazságot? Ezt a bonyolult, szörnyű és nevetséges igazságot? Ő most nevetségessé vált. Mindenki előtt. Az összes gyerek szeme láttára.

Lonka hallgat.

– Nos, Kenéz? – ismétli meg Zahonyák, és lassan megnyalja a szája szélét. A krokodil lakomára készül. Mari előrelép.

– Marci bácsi, kérem, én szeretném megokolni, hogy Kenéz . . .

Mielőtt Zahonyák még szólhatna, leinthezné, Lonka felvisít:

– Te ne okolj meg semmit! Érted? Semmit! És én se mondok el semmit senkinek. Soha!

Zokogva rohan kifelé, csaknem nekiront a belépő Éva néninek.

Csönd van. A gyerekek tekintete úgy követi Lonkát, mint családtagoké a vádlottat, akire ítélet vár. Halálos ítélet? Tizenöt évi börtön?

– Mi történt itt? – kérdezi Éva néni, s a láthatatlan hintőport szóró keze Lonka után mutat.

– Majd megtárgyaljuk, Éva. – Zahonyák hangja vérfagyasztóan komor.

Mari még egy lépést közeledik a krokodilfogsorhoz.

– Nagyon kérem a tanár urat és Éva nénit is, hogy előbb hallgassanak meg engem. Nekem fontos mondanivalóm van, amit csak négyszemközt, illetve hatszemközt közölhetek.

Ezen a „hatszemköztön” senki sem vigyorog. Ünneplýesség volt abban, hogy Mari tanár úrnak szólította most Zahonyákat. Nem Marci bácsi. Tanár úr. Mintha katona jelentene a felettesének valami életbevágóan fontos ügyben. Hogy mi ez az ügy, azt a gyerekek nem is sejtették, de ösztönösen érezték, hogy ez nem fiúügy, és Mari valami jelentős lépésre szánta el magát.

Lonka osztálytársait most olyasfajta feszültség fogta el, mint amikor Mari lekevert egyet Moldoványinak. De azt is érezték, hogy most nem bosszúállás, „visszavágás” következik, bár Lonka és Mari összevesztek, ez nyilvánvaló, ezt a vak is láthatta tegnap este és ma reggel. De most egészen másról lesz szó.

A krokodilfogsor és Mari egymással szemben. Mi lesz?

Aztán Zahonyák megszólal:

– Rendszerben van, Varga. Ebéd után előadhatod a közölnivalódat Éva néninek és nekem. Pillanatnyilag nincs idő rá. Rögtön megszólal az ebédre hívó csengő.

– Köszönöm . . . – mondja Mari. És kis habozás után hozzáteszi: – . . . Marci bácsi.

– Kenézzel pedig közöljétek sürgősen, hogy ha egészséges, lejön ebédelni, de jelenetek mellőzendők, ha pedig betegnek érzi magát, ebéd után egy tanár jelenlétében megméri a lázát.

– Marci bácsi, kérem, ne tessék azt képzelni, hogy én . . . – Bajári már-már elbőgi magát.

– Tedd takarékra magad – szól rá egy osztálytársa.

– Semmit se képzelek, Bajári. Ha a tanár valamit kifogásol, azt nyíltan megmondja. Induljatok kezet mosni, és mindenki idejében ott legyen az ebédlőben!

Kifelé menet Bulcsú odahajol Csöpihez.

– Amikor Mari lekevert egyet Moldoványinak, az igazságszolgáltatás volt.

– Hogy jutott ez eszedbe?

– Nem tudom. Csak úgy eszembe jutott. Magától.

– Van az úgy. Vali azt mondta nekem, ő azt hiszi, hogy Mari és Lonka egy srác miatt pattant össze. Már tegnap este észrevettük, hogy nem szólnak egymáshoz.

– Nem hiszem, hogy egy srác miatt – mondja tünődve Bulcsú. – Ámbár . . .

– Mit akarsz azzal az „ámbárral”?

– A lányoknál sose tudni.

– Már te is rákezdted ezt az ócskaságot.

Bulcsú oda se hederint a tüskés megjegyzésre.

– Azt gondolom, most egészen másról van szó – folytatja a megkezdett gondolatot.

– Én is – mondja Csöpi. – De hogy miről?

Beléptek az ebédlőbe.

5.

Mari ott ül szemközt a két tanárával.

– Nos, Varga? – Zahonyák keresztbe teszi a két kezét.

– Add elő nyugodtan, amit közölni szeretnél – biztatja Éva néni.

Csakhogy Mari pontosan tudja, hogy nem Éva néni biztatása a fontos. Éva néni azzal a lélekbe hatolni akaró tekintetével, ami csak az ember bőrfelületét idegesíti – ezt Lonka állapította meg róla –, úgyszólván nem számít.

Zahonyák „nos, Vargája” a döntő, mert minden azon múlik, hogy meg tudja-e magyarázni ennek a nyugodtan várakozó krokodilnak ezt az egész fura esetet. Hogy sikerül-e megértetnie vele . . .

– A Kenéz Lonka ügyéről szeretnék . . . – Mari elakad.

– Ezzel tisztában vagyunk – bólint Zahonyák.

Mari szemgolyója felszalad a mennyezet felé. Ha olyan ügyesen, simán tudna beszélni, mint mások. Nem így, akadozva, nehézkesen. Célratörő, gyors mondatokban, mint Szunyogh Jutka, vagy gördülékenyen, ékesszólással, mint Gríz néni.

– Lehet, hogy Kenéz lázas volt reggel – folytatja.

– Lehet, hogy nem – fejezi be Zahonyák. – Gondolom, világosan beszéltem akkor, Varga. Ha valóban lázas volt, ágyban lett volna a helye; ha pedig nem volt lázas, a többiek közt, munkában. És mit láttunk? Felelj szépen.

– A kályha előtt guggolt.

– Felöltözve, mint akinek kutya baja. Mi a mondani-valód?

– Marci bácsi, kérem, Lonkának, vagyis Kenéznek egy célja van. Azért történt az egész.

– Aha! Kenéznek egy célja van, s mi azért találtuk a kályha előtt guggolva, ahelyett, hogy kivonult volna dolgozni. Egyébként mindenkinek van valami célja. Esetleg több is.

„Rosszul beszéltem – gondolja Mari. – Azt kellett volna mondani: Kenéz Lonka előtt egy nagy cél lebeg. Nagy, de valószínűtlen cél. Valahogy ilyesformán.”

– És akinek nincs célja, vagy azt képzei, hogy nincsen, az sajnálatra méltó – szögezi le Éva néni.

– Folytassuk. Mi volt Kenéz célja a kályha előtt? Elégetett valamit, ami kellemetlen lett volna számára, ha netalántán a más kezébe kerül?

– Nem, Marci bácsi. Ő kutatott.

– Kutatott – ismétli meg a szót álmélgodva Éva néni.

– Neki ugyanis az volt a célja. – Megint elakadt. Hogyan mondja meg? Hogy magyarázza el? Aztán kibökte: – Ugyanis a fejébe vette, hogy megtalálja Margot királyné gobelinjeit.

Zahonyák rábámul. Éva néni is.

Kínos így ülni velük szemben.

– Mit? – kérdi gépiesen Éva néni.

És Zahonyák:

– Ismételd el még egyszer!

– A fejébe vette, hogy megtalálja Margot királyné gobelinjeit.

– Varga, én téged értelmes, megbízható gyereknek tartottalak. És most ilyen dajkamesével állsz elő!

– Nem dajkamese, Marci bácsi. Azért volt ott a kalapács is. Lonka szerzett valahol egy kalapácsot, és biztosan azzal kopogtatott, hogy megtalálja az üreget.

– Miféle üreget? – Éva néni megint azzal a lélekbe kutató tekintettel nézi Marit, de az arca olyan, mint aki nem tudja, mit csináljon.

– Hát ahová szerinte, mármint Lonka szerint Matild, vagyis a grófnő a gobelineket elrejtette.

– Egy üreget, amibe a gobelineket elrejtették. – Zahonyák fagyosan, ijesztően mosolyog. Krokodilmosoly. – Egyre szebb. A vicsorgó felső fogsora azt közli: „Át akarsz rázni, Varga?! Engem akarsz átejtteni?! Vagy elment a józan eszed?”

– És te, Mari, nem igyekezted kiverni a fejéből ezt a hóbertosságot? – Éva néni hangja szemrehányó. – Te, az osztálytársa, a barátnője.

– És mint csoportfelelős – egészíti ki Zahonyák.

Mit válaszolhat nekik? Ádámnál és Évánál kezdhethné. És tulajdonképpen csak súlyosbitaná Lonka helyzetét, ha most kibökné, hogy ők éppen e miatt az átok gobelinek miatt rúgtak össze.

– Megpróbáltad lebeszélni, igen vagy nem? – szögezi neki a kérdést Zahonyák.

– Megpróbáltam, de nem elég eredményesen, ugyanis neki . . .

– Eggyel kevesebb a kereke, ezt már látom – állapítja meg Zahonyák. – De hogy te, Varga!

– Marci bácsi, kérem, neki volt egy elmélete, amihez bizonyítékot is talált. Azt hitte, hogy az a bizonyíték elegendő.

– Remek! Ahelyett, hogy együtt dolgozna a többiekkel, elméletet állít fel.

Éva néni a fejét csóválja.

– Folytasd! – mondja Zahonyák. – Milyen bizonyítékot talált? – A hangjából csak úgy árad a gúny.

– Egy családi krónikát, mert az a grófnő, aki utoljára lakott a kastélyban, megírta a Tolcsvay család történetét. És abban szó esik egy titkos rejtekről. Lonka nekem is megmutatta, nem a rejtekhelyet, ne tessék félreérteni, hanem a Tolcsvayak történetében azt a bizonyos részt. Egy lila virágos kötésű könyvben van leírva, de csak annyi, hogy valaha volt itt egy rejtekhely.

– Hogy jutott Lonka a könyvhöz?

- Találta. Valahol rábukkant, Marci bácsi.
- Mi az a valahol? Ne kertelj!
- Azt hiszem, a toronyban.
- Szóval engedély nélkül mászkált – szögezi le Zahonyák.

- És te, értelmes lány létedre, nem tudtad kiverni a fejéből ezt a hóbortos tervet. Vagy miért nem szóltál róla nekünk? Mari, Mari, csalódtam benned – mondja Éva néni.

„Hát csalódtál! – vágja neki oda Mari gondolatban.
- Bánom is én! Lonkát kell kihúznom a pácból, amennyire lehet.”

- No és azt honnan szopta Kenéz, hogy a gobelinek itt vannak elrejtve? – kérdi Zahonyák.

- Abból indult ki, a grófnő annyira féltette őket, hogy jobbnak látta itt eldugni.

- És Kenéz ma azért jelentett beteget, azért vont ki magát a közös munka alól, hogy ezzel az ostobasággal, amit te, Varga, célnak nevezel, lopja az időt?

Éva néni újra a fejét rázza, mintha azt közölné: „Csalódtam benned, Mari. Nem ezt vártam.”

- Gondolom, tisztában vagy vele, hogy súlyos fegyelemsértés történt – kérdi Zahonyák.

- Hát tulajdonképpen igen . . . de . . .

- És te is ludas vagy benne. Neked mint csoportfelelősnek jelentened kellett volna, hogy Kenéz Lonka mit forgat a fejében. Te már reggel tudtad, vagy legalábbis sejtetted, hogy megjátssza a betegséget . . . Megbízunk egy feladattal, és te nem álltál úgy helyt, ahogy kellett volna, ahogy elvártuk tőled.

- Én elismerem, de . . . – Hirtelen kitört belőle: – Amikor én felkerültem faluról, az osztályban a többi gyerek szóba se állt velem, mert azt képzelik magukról, hogy aki pesti, az több a falusinál. Lonka volt az egyetlen, aki barátkozott velem. A többieknek nem voltam jó, egyiknek sem, amíg . . .

Zahonyák előrehajol.

– Meddig?

Mari elvörösödött, nem felel.

– Amíg le nem másolták a matekpéldáidat, amíg puskákat nem küldözgettél nekik.

– Én ezt egy szóval se mondtam, Marci bácsi. Inkább amikor látták, hogy Lonka barátkozik velem, és meghívott magukhoz, és együtt jártunk moziba, meg lemezeke hallgattunk. Szóval én . . . én kilógtam a többiek közül amíg Lonka . . .

Megint elakadt.

– A dolognak ezt a részét megértem, Varga. Magam is falusi gyerek voltam.

Mi történt a krokodillal? Emberré változott?

– Én is tapasztaltam egyet s mást, amikor felkerültem Budapestre, a gimnáziumba.

„Hat elemi után – gondolja Zahonyák –, két teljes évvel voltam idősebb, mint a többi fiú, Zahonyáknak csúfoltak meg Nyáknak. Ők rövidnadrágot hordtak, én meg a lábikrámig érő, se hosszú, se rövid nadrágot. A kezem is más volt, mint az övék. Repedezett. Egyszer az ujjammal töröltem meg az orromat; attól fogva Takonyál lett a nevem, pedig nem is volt taknyos az orrom.”

– Éppen azért kellett volna visszatartanod ettől a hóborttól, nem kellett volna eltúrnöd, hogy félrevezesse a tanárait. Kerek-perec közölni vele, hogy mint csoportfelelős jelenteni fogod nekem, a táborvezetőnek.

– Igen, Mari, le kellett volna beszélned Lonkát erről a hóbortos ötletéről, és ha nem sikerül, akkor hozzánk fordulni, a tanáraidhoz. Kamaszkori romantika – mondja Éva néni Zahonyáknak –, de annak is túlzás.

– Mert ő otthon . . . mindig az volt a baj, hogy nincs semmi célja. A mamája mérges rá, mert . . . – Mari a megfelelő szavakat keresi – olyan flegma. Hogy nem töri magát.

– A legkevésbé sem. Egy szikrányi igyekezetet se mutatott. Sem az iskolában, sem itt a táborban. Pedig nem

rossz képességű gyerek. Erős négyes átlag bőven kitelne tőle, és alighogy közepes.

„Milyen nehéz megmagyarázni” – gondolja Mari. Ő is csak most értette meg. Az előbb. Amikor Lonka két-ségbeesetten felvissított: „Te ne okolj meg semmit!”

- Csalódás is érte – folytatja Mari. – De erről ne tessék tudomást venni se Éva néninek, se Marci bácsinak. Itt a táborban egy lelki csalódás érte. Talán azért is akart valami különleges célt elérni. És . . .

Zahonyák még egyre azt a félszeg falusi fiút látja a lábikráig érő nadrágjában. Zahonyál, Takonyál! . . . Az egyik gyerek azt mondta neki: „Örökké zsírsgagod van meg hagymaszagod.” A konyhában aludt összecukható ágyon. Akkoriban miniszter akart lenni, később egyetemi professzor.

- És? – ismétli meg Mari szavát Éva néni. – Mit akartál mondani?

- Talán én is hibáztam vele. Amikor a Balcsinál voltunk, ő nagyon el volt keseredve a lelki csalódása miatt. Én elkéredzkedtem Éva nénitől, tetszik emlékezni rá?

- Igen, emlékszem. Csakhogy nem látom az összefüggést.

- Mogyorós csokit akartam neki venni, azért kéredzkedtem el a cukrászdába, de aztán kiesett az eszemből, teljesen kiesett. Elfogyasztottam egy diplomatapudingot, és neki nem vittem semmit.

- És ha elviszed neki a mogyorós csokoládét, azt gondolod, nem veti bele magát ebbe az ostobaságba? – kérdezi Éva néni.

- Nem tudom biztosan. Én csak azt tudom biztosan, hogy akkor csokoládét akartam vinni neki, és nem vittem, meg azt, hogy az a könyv vadította meg. Az a családtörténet, pedig . . .

Hirtelen elhallgatott.

- Folytasd csak!

- Már nem is tudom, mit akartam mondani. – Mari nyelt egyet. – Ő tulajdonképpen most boldogtalan.

– Vagy azt képzeled magáról – helyesbít Zahonyák.
„Ami tulajdonképpen egyre megy” – gondolja Éva néni, de hallgat.

– Mi lenne a világból, Varga, gondolkodj csak egy kicsit, ha ilyenkor mindenki kihúzná magát a munka alól, és kalapáccsal verné a padlót meg a falakat? Még szerencse, hogy kárt nem tett valamiben. Egyébként majd utána nézek. Csak az hiányzik, hogy hasznos munka helyett rongáljon az egyik növendékünk. Azt a családi históriát pedig sürgősen elkobozzuk. Közlöd veled, hogy feltűnés nélkül adja át. Most pedig ide hallgass, Varga Mari! Te hibáztál mint csoportfelelős, de ez olyan hiba, amit kiköszörülhetsz. Én becsüllek a jó tulajdonságaidért. Falusi iskolából kerültél fel, s az új iskolában derekasan, jeles eredménnyel, szép teljesítménnyel álltad meg a helyedet. És hű maradtál az iskolához.

„Tévedsz – gondolja Mari. – Nem az iskolához. Lonka miatt maradtam hű.”

– Mint táborparancsnok meg fogom dorgálni Kenéz Ilonát fegyelemsértés miatt. De, hogy ez a sajnálatos eset miért történt, arról ne essék szó. Megértetted, Varga? Tud róla a többi gyerek?

– Nem, Marci bácsi.

– Hát ne is tudjanak! Kenéz végképp nevetségessé válna.

– Bizony, bizony – helyesel Éva néni.

– A társaidnak mit mondsz, mért akartál mindenáron beszélni velünk? – Zahonyák fürkészve méri végig Mari arcát.

– Hát majd útközben kiagyalok valamit.

– De ne olyan oktalanságot, mint Kenéz! – szól utána Zahonyák.

Mari visszafordul:

– Iparkodni fogok, Marci bácsi.

– Eggyel kevesebb a kereke ennek a Kenéznek – állapítja meg Zahonyák, amikor az ajtó becsukódik Mari mögött.

- Elvált szülők . . . – Éva néni sóhajt.
- Elvált szülők, de ettől függetlenül ez a lány kelekótya.
- Válságos kor. Tulajdonképpen tanácsos lenne pszichiáterhoz vinni. Jellegzetes esete a képzelet túltengésének, a valóságtól való elszakadásnak.
- Egy nyakleves se ártana, de azt mi nem oszthatjuk ki.
- És az a lelki csalódás, amit Mari említett?
- Alighanem az a fekete kölyök a ludas benne. Tenyérbemászó, pimasz srác, de persze az ilyen tetszik a mai lányoknak. Ez nekik a belevaló fiú, a jó fej.
- De hogy ez a kislány odaáll a gobelineket keresni! Valami gyermekes vonás van benne.
- Csak ki ne szivároгjon ez a gobelinkeresés meg a rejtekhely-romantika. Az egész környék rajtunk fog röhögni – jegyzi meg bosszúsán Zahonyák.

Mari leült az ágy szélére.

- Lonka – suttogja –, egész halkán fogok beszélni, hogy a többiek meg ne hallják.

Lonka szeme karikás, az arca megnyúlt, beesett. Ha most látná Zahonyák, elhinné, hogy valóban beteg. Persze akkor is lázat mérne.

- Szóltál valamit a többieknek? – susterogja a fülébe Mari.

- Azt, hogy hagyjanak békén. És neked is ugyanezt mondom. Mért kellett neked odalépni a krokodil elé azzal, hogy majd megokolod?

- Nem akartam, hogy röhögjenek rajtad. Az egész tábor.

- Igazán kedves tőled. Füttyülök a táborra és mindenkire.!

A szája megrándult.

- Hát . . . – kezdte Mari.

- Mondd, mi a csodának kellett?

– Mert a barátod vagyok. Összevesszünk, de én azért a barátod vagyok.

– Nem nagyon vettem észre.

– Pedig akkor is így van.

Lonka szeretné megkérdezni, hogy mi történt Mari és a krokodil közt, de restelli, dacosan hallgat.

– Zahi meg fog dorgálni fegyelemsértés miatt. Ezzel kész az ügy. Ezt kibírod.

– Egyebet is kibírtam. – Lonka lehunyja a szemét, mint akit a világ ügyei végképp nem érdekelnek.

– Ennyivel megúszod.

– Ennyivel megúszom. Köszönöm.

– Zahi egész rendesen viselkedett.

– Hát az meglepő. Valóban meglepő.

– Elmondtam neki, hogy amikor felkerültem Pestre az iskolába, eleinte nagyon keservesen éreztem magam, és te voltál az egyetlen, aki barátkozott velem. És akkor ő egészen megenyhült, s azt mondta, megért, mert ő is falusi gyerek volt.

– Mért kellett ezt elmondani?

„Mert szükség volt rá. Kikíváncozott belőlem” – gondolja Mari, de nem válaszol.

– Zahi azt is mondta, hogy bőven kitelne tőled az erős négyes átlag, ha akarnád.

– Csakhogy én nem akarom. Én ezentúl soha semmit nem fogok akarni.

Erre megint nincs mit válaszolni.

– Szóval egészben véve a formájához képest igazán rendes volt Zahi. – Várt egy kicsit, aztán kibökte: – Azt a családi történetet be kell szolgáltatni neki.

– Hát kikotyogtad?! Megígérted, hogy nem, és mégis elmondtad!

– Ne beszélj olyan hangosan. Muszáj volt. Nem lehetett másként. De Zahi azt mondta, senkinck ne szójunk róla. Köztünk marad. Érted?

– De akkor is! Te megígérted.

– Muszáj volt! Máskülönben képes és hazaküld. Irtó

balhét csinál belőle. Így pedig megúszod egy dorgálással a munkafegyelem megsértése miatt. Nem akaródzott munkába menni, kicsit fájts is a torkod, idővel eluntad az ágyban fekvést, a többieknek ezt fogjuk mondani.

– És ha érdeklődnek, hogy mért guggoltam a kályha előtt?

– Meg akartad nézni, milyen belülről egy régi kályha. Vagy elégettél benne egy levelet.

– És a kalapács? – Lonka sóhajt. Aztán felel saját magának: – Valaki ott felejtette. És egyáltalán, mi kö-zük hozzá?

– Na és az a családtörténet! Én holtbiztos vagyok benne, hogy Matild meg volt zavarodva. Az a rejtek az ő agyszüleménye. Hidd el nekem!

– Ezt meg honnan veszed? Ha tudni akarod, többször is ír róla.

– Tessék?

– Többször is ír róla – susogja Lonka, s a szája szinte Mari füléhez ér. – A szabadságharcban is oda rejtették az arany evőkészletet, tizenkilencben az ezüstöt. Megmutattam volna neked, hogy háromszor is ír róla, de akkor haragban voltunk.

– Éppen ez jellemző az örültekre. Van egy mániájuk, és kitartanak mellette. Ez így van. Olvastam.

– Bizonyítsd be, hogy Matild örült volt. Okold meg, ha tudod.

– Igenis, tudom. És megokolom. Mikor említi Matild először a titkos rejteket? Milyen alkalomból? Amikor az a bizonyos apa . . .

– Zuárd.

– Na igen, Zuárd oda zárta be a lányát, Orsolyát. És mikor zárta be? Emlékszel? Azt is megírta.

– Valamikor . . . a török hódoltság idején. Ezeröt-százvalamikor.

– Na látod. És mikor épült ez a kastély? A tábla ki van függesztve a kapun, bele van vésvé.

– A XVIII. század clején. Akkor . . .

Lonka lehunyja a szemét. A szemhéja meg-megrándul. Egy ideig így fekszik mozdulatlanul, és hallgat. Aztán megszólal:

– Add oda azt a lepra könyvet Zahonyáknak. Én nem bírom, elbőgném magam. A cipzáras táskámban van, a legalján.

– Mit sustorogtok annyit? – szól rájuk Teca. – Kibékültetek, rendben van, de mi aludni akarunk.

6.

A kopogtatásra Zahonyák feltápáskodott a heverőről.

– Szabad – mondta kásás hangon.

A gondnok nyitott be hozzá.

– Megbocsáss a zavarásért, Marci. Tudod, kérlek, az ember alig hisz a saját szemének. Olvasd el ezt a levelet. De előbb ülj le, és fogózkodj meg az asztalban, nehogy leszédülj. Én biz’isten majdhogy úgy nem jártam. Azért is rontottam be hozzád.

– Nono, berontásról szó sincs, csak bekopogtatásról.

Zahonyák álmosan pislog. Ma délután a testvériskola tanárai ügyelnek fel, nehogy „keveredésféle” történjen a csendes pihenő alatt, éppen szundikált, amikor a gondnok felzavarta.

– Marcikám, téged mint történést különösen fog érdekelni. No, nem szólok többet, itt a levél, most érkezett a postával. Nem hiszem, hogy blöff lenne, de persze sose lehet tudni.

Zahonyák kezébe veszi a gépelt levelet. Felül a hivatalos címke: Magyar Ornitológiai Intézet.

„Igen tisztelt Gondnok Elvtárs!

Néhány napja levelet kaptam dr. Grossmann bécsi ügyvédtől; a levél anyai ágon való nagynéném, Tolcsvay Matild haláláról értesít. Az ügyvéd elküldte nagynéném végrendeletének közjegyző által hitelesített másolatát, amely rám vonatkozó szakaszt is tartalmaz.

Ez a tény már annál az oknál fogva is megdöbbenett, mert nagynéném minden összeköttetést megszakított boldogult édesanyámmal, amikor ő édesapámmal, Vancsi-

csek Károllyal házasságot kötött. Még inkább megdöbentett a végrendelet tartalma, amelyet azonnal közöltem az illetékes hatóságokkal. A végrendeletből ugyanis kiderült, hogy nagynéném a családja híres faliszőnyeggyűjteményét, amelyet általában Margot királyné gobelinjei néven emlegetnek, nem vitte magával Bécsbe, hanem elrejtette . . .”

Zahonyák szája álmélkodó vicsorra nyílt.

– Nahát!

– Ugye, Marci? Elképesztő!

„ . . . az egykori kastély, jelenleg konzervipari felsőfokú technikum internátusa közelében levő, úgynevezett Árpád-kori toronyban. Az illetékes hatóságoknak hivatalosan bejelentettem, hogy az örökségről lemondok, mint-hogy:

1. A hagyatéki illetéket tudományos munkatársi fizetéséből kifizetni nem tudnám.

2. 42 négyzetméter alapterületű otthonomban, ahol feleségemmel és két gyerekemmel lakom, a gobelinyűjteményt kiakasztani nem áll módomban.

3. A gyűjtemény közkinccs, múzeumban van a helye.

Mínthogy nagynéném végrendeletében arra szólít fel, hogy a rejtékhelyet személyesen nyissam ki, az elhunyt személy kívánságát, bár sose ismertem, illendőnek vélem tiszteletben tartani, tehát arra kérem Gondnok elvtársat, amennyiben a torony zárva van, tegye lehetővé bejutásomat. Vasárnap, július 12-én a kora reggeli (6.54-es) vonattal indulok, hogy családommal, kedvező idő esetén, alkalmunk legyen a gobelinek átadása után a Balatonban fürödni. Egyúttal bejelentem, hogy az Iparművészeti és Szépművészeti Múzeum két szakértője is megjelenik a gobelinek feltárásánál, hogy a hitelességet megállapítsa.

Tisztelettel

Dr. Vancsicsek Pál
tudományos munkatárs

– No, Marci, mit szólsz hozzá? Ez aztán a szenzáció! Hacsak nem átverés. Bár őszintén szólva nem tartom valószínűnek. Mindenesetre távolsági beszélgetést kértem az Ornitológiai Intézettel. Ellenőrzöm, hogy van-e ott Vancsicsek, vagy nincs. Ha ott van, beszéllek vele.

– Nagyon helyes, Karcsi! Végül is cégjelzéses papírhoz könnyű hozzájutni. Egy kölyök elcseni az apjától, és megtréfál. Tanácsosabb bizalmatlannak lenni, óvatosnak. De ha valóban így áll a dolog, az a különös, hogy az egyik növendékünk, akit én őszintén szólva kelekótyának tartottam, és bizonyos mértékben az is . . .

– Karcsi! – kiált a folyosóról a gondnok felesége. – Bejött Budapest.

– Megyek! Majd visszajövök, Marci. Tájékoztatlak.

Zahonyák az asztalra könyököl, a levelet nézi. „Különös, nagyon különös – ismételteti magában. – Ha belógatás, akkor szétütök köztük. Alaposan szétütök. De ha nem? Akkor ennek a hóbortos gyerekek félig-meddig igaza volt. Ami persze nem változtat a fegyelemsértésen, a munkakerülésen. Elszakadás a valóságtól. Éva szereti ezeket a fennkölt szavakat. Különös helyzet.”

A gondnok visszajött.

– Beszéltem Vancsicsekkel; az ügy világos. És nagy felhajtás lesz. A tévé is lejön. Óriási felhajtás! Ebédet kell adni nekik. – Sóhajtott. – Úgy illik. El is várják. Majd megbeszélem Sanyival, és . . . – Félbeszakította magát. – De te belekezdted valamibe az egyik gyerekről.

– Igen, igen. Az egyik növendékünk, név szerint Kenéz Ilona, a fejébe vette, hogy azok a gobelinek itt vannak elrejtve valahol a kastélyban. Kutatott is utánuk. Egyszer beteget jelentett, hogy zavartalanul kereshessen. Le is toltam alaposan.

– Hogy a csodába jutott az eszébe?

– Tudja a jó ég! Azt hiszed, kiismeri magát az ember ezekkel a tizenévesekkel? Mintha aknamezőn járnál köztük, Karcsi.

- Nekem se kell bemutatni őket.
- Addig kutatott, amíg a toronyban talált valami családtörténetet, amelyben szó volt egy rejtekről. De hogy jutott odáig, hogy egyáltalán kutatni kezdjen? . . .
- Na és a családtörténet?
- Elkoboztam tőle. Magam is belenéztem. - Legyintett.

Megint kopognak. Sanyi bácsi nyit be, kivörösödve, izgatottan.

- Na végre, hogy megtaláltalak, Karcsikám! Telefonáltak a Megyei Tanácstól, hogy itt micsoda cézó lesz vasárnap.

- Tudok róla. Én levelet kaptam az örököstől. Fura neve van: Vancsicsek.

- Óriási dolog, hogy azok a műkincsek nem vándoroltak ki Nyugatra, hogy megmaradnak államunk és népünk tulajdonában. De most azt szeretném megbeszélni veled, Karcsi, ne engedjük, hogy a Megyei Tanács előtérbe tolja magát. Hogy ők parádézzanak az első sorban a kamera előtt. Ne érts félre, én nem pályázom a szereplésre, de ez a torony a téesz területén van, s a téesz vezetőségének és természetesen a kollégium gondnokának van joga előtérbe állni. No és persze az építőtábor tanárainak, esetleg néhány növendéknek, akik a téesz munkájában példásan segédkeztek.

- Marci, te éppen az imént említetted, hogy az egyik kislány a fejébe vette, hogy a gobelineket elrejtették itt az épületben, s a gyerek kereste is - jegyzi meg a gondnok.

- Igen, igen, de nem örülnék, ha éppen ő állna, hogy úgy mondjam, a kamerafényben. Betegség ürügyén kivonta magát a közös munka alól, egyszóval nem tartozik a példamutató növendékek közé. Tagadhatatlan, hogy kereste a gobelineket, de inkább szeszélyből, különködésből.

- Az a lényeg, hogy a tanács ne szorítson háttérbe bennünket - szögczi le a téecselnök. - Tett-e valamit

a Megyei Tanács az Árpád-kori torony érdekében? Egy körömfeketényt se, soha. Tett a mi técsünk? Igenis, tett. Mi planíroztunk körös-körül, virágokat ültettünk, pázsitoztunk. Mi vetettük el a magokat, s a tanácsvezetőség aratná le a dicsőséget. A kutya fülét nekik! Azt szeretném, tanár elvtárs – fordul Zahonyákhoz –, ha az építőtábor testületileg jelen lenne a nagy eseménynél. A tévések se bánják, ha a régi gobelinek mellett fiatal arcokat mutathatnak be.

– Ebédről is kell gondoskodni – jegyzi meg a gondnok.

– Természetesen, Karcsi. Csirkét adunk, lenne, mondjuk, apróléklevés, paprikás csirke, bor, gyümölcs.

– És a tészta?

– A gyümölcs nem teszi meg?

– Tészta után igen. Lisztet és zsírt is adjatok. Tudjátok, mennyire ki vagyunk dckázva. Így is nagy megterhelés a személyzetnek ez a többlet. Beállíthatnátok egy segítséget.

– Vasárnap? Könnyebbet kérj, Karcsi! Jó, jó, majd csinálunk valamit. Hányan is lesznek a vendégek?

– A két szakértő, a Vancsicsek család, a tévétől, mondjuk, négyen.

– Mért négyen?

– Három tévés minimum meg a sofőr. A sofőr is enni akar. A tanács vezetőségével mi lesz?

– Legalább egy tucat csirke – sóhajt a técselnök.

– Legalább – jegyzi meg a gondnok. – De kidekázott adagokkal, Sanyi.

Zahonyák azon tűnődik, hogyan közölje a táborral a hírt.

Lonka szíve vadul kalimpált. A meghökkentő fordulat végül is őt igazolta. A célja nem volt hóbort, „délibáb”, ahogy Mari mondta. Majdnem sikerült elérnie, de úgy is megfogalmazhatja: egy icipicit vagy félig-meddig si-

került. Helyes volt az elmélete. Az autóba megtévesztésként rakták fel a vászonzsákokat. A gobelineket elrejtették. Ő csak ott hibázott, hogy megtorpan. Elcsüggedt. Elcsüggesztették. Kétségbeesett, amikor Mari bebizonyította, hogy Zuárd nem zárhatta be Orsolyát a kastély rejtkehelyébe, mert a kastély jóval később épült. Ha tovább megy egy lépéssel, és felteszi magában a kérdést: a kastély Orsolya megtörésekor még nem épült fel, tehát hol volt az a rejtek, amelyről Matild többször is ír? – akkor talán eljut az Árpád-kori toronyig. Ha áttanulmányozza a helység történetét, akkor megtudta volna, hogy a torony közelében a Tolcsvayak egy nyári laka állt réges-régen. A nyári lak még a török időkben elpusztult. Ott jöhetett rá Zuárd, hogy Orsolya szerelmes valakibe, és a kényszerházasságtól vonakodó lányt bezárta az Árpád-kori torony rejtékébe. Rémes lehetett olyan korban élni. Talán a családi krónika említést tesz a hajdani nyári lakról, de ő átsiklott felette, mert Matild meglehetősen csapongva írta meg a família történetét, ide-oda ugrándozva az időben, akár a modern regények, csak Matild mindig beleszótt: „Erről jut eszembe, hogy 1791-ben” – vagy: „Ferenc József öfelsege halála eszembe juttatja Mária Terézia császárnő-királynő uralkodása utolsó esztendeit, amikor ősünk . . .”

Lényegében mégis neki lett igazza. És amikor Zahonyák kihirdette, hogy az építőtábor kivonul a gobelinek ünnepélyes átvételéhez, hiszen ilyen esemény nem adódik mindennap, azt is megemlítette, hogy ámbár Kenéz Ilona helytelen magatartást tanúsított, midőn a munkából visszamaradt – de az igazságnak tartozunk azzal a kijelentéssel: az ő agyában fogant meg az ötlet, hogy a gobelinek nem kerültek ki hazánk területéről, itt vannak elrejtve. És az se volt csekélység, hogy amikor Zahi közölte: az örökös leveléből értesültek az esetről, de hirtelenében nem jutott eszébe a neve, ő közbekiáltott:

– Vancsicsek! Vancsicsek Pál.

A gyerekek álmélkodó tekintete csak úgy simogatta az arcát.

– Honnan tudod a nevét? – kérdezte Teca.

– A családfáról. Megtaláltam a családfát is.

Tulajdonképpen mindent megtalált a gobelinek kivételével. Ha erre gondolt, lelombozódott egy kicsit. De azért büszke magára.

Neki lett igaza, nem Zahonyáknak, aki dorgálását így fejezte be:

– Ezentúl tanúsíts több szorgalmat és kevesebb különködést. Jelszavunk: egy mindenkiért, és mindenki az egyesekért!

A gyerekek röhögéssel küszködtek, mert a mondat vége olyanformán értelmezhető:

„Törekedjete az egyesekre. Rajta! Minél több elég-telent. Örvendeztessétek meg a szüleiteket minél több gyökérrel.”

Éva néni szövege is halálos volt. Négyszemközt. Az a bizonyos lélekbe fúró tekintet.

– Lonka, ebben az esetben nem is a lógás, a betegség színlelése a legfontosabb, hanem az, hogy képtelen célt hajszolsz, hogy elszakadsz a valóságtól. A való élet-től.

És mégis neki volt igaza, csak neki! Kenéz Lonkának! Ő az egyetlen az egész táborban, a koleszban, a faluban, az egész országban, aki rájött, hogy a gobelinek itt vannak, itt kell lenniök, hogy elrejtették őket. Senkinek nem jutott az eszébe, senki nem látott a babszedésen, a kukoricacímerezésen, a társasjátékon, a dumákon, a saját orrán túl.

– Lonka, sose gondoltam, hogy ilyen nagy fej vagy – mondja Bulcsú.

– Egyáltalán, hogy jutott eszedbe, hogy a gobelinek itt vannak elrejtve? – kérdi Teca.

– Hát tulajdonképpen... én a lélektani alapból indultam ki – feleli Lonka.

– Hogy te milyen fennkölt kifejezéseket használsz! –

jegyzi meg Vali, és a sanda tekintete mintha azt közölné: „Vak tyúk is talál szemet.”

– Lélektani alap – ismétli Bajári. – Ez érdekes. Fejtsd ki bővebben.

– Lélektani alap meg a detektívregények – mondja Lonka vontatottan.

Az igazság, a teljes igazság úgysem közölhető. Nem lehet elmondani anyut és Tomot, a papát, az álmunkás-származást meg azt, hogy Klárikát jobban szereti, mint őt; azt sem, hogy anyu olyan elviselhetetlenül tökéletes, mindenből jeles, még a deli tartásból is, és Marit se lehet elmondani, a fülbevaló leszerelését, a féltékenységet, mert igenis, a barátságban is van féltékenység, nemcsak akkor, ha egy lány beleesett egy srácba vagy fordítva, vagy akár mind a ketten egymásba; minden erős érzésben van féltékenység, és azt is tudja, hogy ez már soha nem lesz olyan *igazi* barátság, mint azelőtt, bár Maritól rendes dolog volt, hogy kiállt érte. Az egészet úgyse lehet elmondani, és legkevésbé Margot királynét, de valahogy meg kell magyarázni.

– A detektívregényekben végül mindig az az igazság, ami valószínűtlennek látszott. – És hozzáfűzi: – Ezt tulajdonképpen Mari állapította meg még régebben, a suliban... Hát én azt gondoltam: az látszik valószínűnek, hogy az öreglány elvitte a gobelineket. Tegyük fel az ellenkezőjét.

– Hogy te milyen logikus vagy, Lonka! Végül jeles leszel matekból Pipinél.

Teca közbeszólt.

– Pipi jövőre más iskolába megy. Ahol a papám tanít.

– No és a lélektani ok? A lélektani okról beszélj! – sürgeti Bajári, s a szemüveges napraforgó-ábrázatával benyomul Lonka arcába.

– A lélektani ok a következő. Annyira féltette a gobelinjeit, hogy nem mertte magával vinni őket. Továbbá bízott benne, hogy hamarosan visszajön. Biztosra vette.

Tehát elrejtette a gobelineket valami ravasz helyre. Kész. Adásunkat befejeztük.

Hirtelen eszébe jutott az „adásunkat befejeztük”-ről Moldoványi. Ő mondta, amikor a tévéterem ablakán kihajolt, és a gobelinek felől érdeklődött. Mennyi minden történt azóta! Boldog volt és boldogtalan, magányos és most végre diadalmas. Nem tökéletesen, de diadalmas.

A téesz előző nap átküldte a bort, a szakácsnő veszekedett a csirkék miatt. Az egyiket vénnek, a másikat csupa csontnak találta. Sanyi és Karcsi bácsi is vitázott, a szóváltásban Vera néni is részt vett.

– Mít képzelnék, a gyerekek nem kaphatnak mást, mint a vendégek! – kiabált Vera.

– Talán bort is adjunk nekik? – kérdi Sanyi bácsi.

– Bort nem, de süteményt igen. Úgy küldjék a hozzávalót, hogy a gyerekeknek is jusson.

Az ablak nyitva volt, a vita kihallatszott.

Vera néni hangja csörömpölt.

– Követeljük!

Izgalmas nap volt reggeltől kezdve. Karcsi bácsi meg a felesége ide-oda szaladgált az ebédlő és a konyha közt, a vendégeknek az egyik tanulószobában állítottak fel három összetolt asztalt, és a gyerekek kihordták a felesleges székeket. A gondnokné mezei virágokból hatalmas csokrot helyezett egy állványra, a saját állványukat és vázájukat adták kölcsön, hogy a szoba ne legyen olyan sivár. Karcsi bácsi az asztal közepére is akart virágdíszet, de a felesége azt mondta, a vendégek nem fogják látni egymást a vázától.

A villany kávédaráló elromlott, de az egyik fiú, akinek villanyszerelő a papája, megjavította, s a konyhából feljövét közölte, hogy a szakácsnő arca pipacspiros volt a tűzhely mellett, s egész idő alatt hol vihogott, hol pörölt.

– Barackos és meggyes lepényt sütnek – jelentette a fiú.

– Remélni szeretném, hogy kapunk mind a kettőből – mondta Bulcsú.

– Remélheted, mert egy részt icipici darabokra szeltek.

Aztán kivonultak az Árpád-kori toronyhoz.

– Félkörbe állni, gyerekek! Félkört képeztek a torony előtt! – vezényel Zahonyák.

Végre megérkeznek az autók; a Megyei Tanács kocsi-
kat küldött a vendégek elé.

Megérkeznek és kiszállnak.

Az a kopasz a tanácselnök, kíségeti Vancsicseknét, ez nem lehet más, csak Vancsicsekné, mert utána egy férfi száll ki két gyerekkel. Lonka másmilyennek képzelte el Vancsicseket, hosszúnak és ösztövének, vagy köpcös termetűnek, mint Matild, aki a hónaljánál hordta a derekát. És sasorrúnak, ha magas és ösztövér. De Vancsicsek se nem köpcös, se nem ösztövér, ha le kéne írnia a külsejét, csak annyit mondhatna róla, hogy szemüveges, és rövidre nyírt szakálla van. A felesége egész csinos nő lenne, ha nem kancsítana egy kicsit; kézen fogja a két Vancsicsek gyereket, mind a kettő hirtelenszőke, akárcsak a mamájuk, s a tanácsbeliek unszólása ellenére hátrahúzódik velük. A két szakértő közt egy karvalyorrú nő: szintén a tanácstól – suttogja az egyik téesz a gyerekek félköre előtt, és tüstént szájról szájra száll a hír. A karvalyorrú a Megyei Tanács kulturális osztályának a vezetője. És végül általános izgalom közepette lefékez a tévékocsi. Nyaknyújtogatás, tolakodás. Zahonyák hiába hordozza körbe a vicsorgását. A gyerekek látni akarnak. Ha már itt állnak félkört, látni akarnak!

A pesti vendégek és a tanácsbeliek lejattolnak a téeszekkel, a tanárokkal; Sanyi bácsi Vancsicsek és az egyik szakértő közé lép, arcáról lerí az elszántság, hogy nem fogja feladni ezt a helyet.

– És mi lesz, ha kiderül, hogy itt semmi sincs? Hogy az öreglány átverte a társaságot? – veti fel a kérdést Bulcsú.

– Akkor más felvételt készítenek. Riport. Vasárnap egy építőtáborban. Megfürödnek a Balcsiban, bekajálnak és hazautaznak. Kész.

A vendégek, a téeszések és a tanácsvezetőség bevonul a toronyba. Éva néni az egyik szakértő oldalán. A menetet a tévések után Karcsi bácsi zárja be. Zahonyák a bejáratnál, megosztva figyelmét a toronyban történők és a gyerekek közt.

– Nyugalom, gyerekek, ne tolongjatok, mindannyian nem férünk be, azt ugyebár beláthatjátok. Tíz gyerek, aki a legderekasabban végezte a munkáját, és . . . – Vera néni hangjában egy árnyalatnyi kelletlenség van – Kenéz Ilona belép velem.

– Tiszta román stílus. Kár, hogy ilyen elhanyagolt állapotban van – mondja az egyik szakértő.

– A téész megtette a magáét. – Ez Sanyi bácsi. – Körös-körül gyepet ültettünk, na és a planírozás.

– Jól van, elmozdult! – kiáltja egy hang.

Lonka csak annyit lát, hogy az egyik kiugró pillér kőlapja elmozdul.

– Alatta a vaslap, ahogy a végrendelet írja. Kérjük a zárhoz a kulcsot, Vancsicsek elvtárs.

– Tessék! – Vancsicsek kihúzza a zsebéből az erszényt, s előhalász belőle egy kulcsot.

– Nem nyitja. Be van rozsdásodva a zár!

– Forgassa egy kicsit ide-oda. Erőltetni nem szabad. Egy kis zsiradék kéne.

– Nálam van napolaj – jelentkezik Mari.

– Az is megfelel. Reméljük. No, próbáljuk csak! Ha nem megy, felfeszítjük.

– Hívunk egy mackóst?

– Nem kell ide mackós. Kinyílt! – rikkantja el magát Sanyi bácsi.

– Felvétel! – kiáltja oldalról a tévés. – Kérem, ott balra kicsit hátrább.

– Így jó lesz? – kérdi a másik műszaki.

– Jó. Először a nyitott vaslap látszik. Majd két izgatott arc hajol fölé. Talán Vancsicsek elvtárs és a tanácselnök elvtárs. Aztán megint a nyitott vaslap.

– Helyes – mondja a riporter. – Felvétel indul! Bekapcsoljuk a hangot. Kész?

– Mehet.

– Itt állunk a várakozástól izgatottan az ódon Árpád-kori toronyban.

Lonka szédül. Micsoda pillanatok! Amit százszor is elképzelt! Nem egészen így. Majdnem így.

A riporter beszél. Ő csak mondatfoszlányokat hall. Egy-egy szót. Margot királyné gobelinjei. Flandriai munka a XV. század elejéről. Felbecsülhetetlen műkincs.

– Vancsicsek doktor, önt illeti meg a dicsőség, hogy az értékes hagyatékot, amelyet a magyar államnak adományozott, a rejték helyről kiemelte.

Micsoda szűk rejték hely! És milyen mély lehet. Szerecséntlen Orsolya, akit ide zártak be!

Vancsicsek kelletlen ábrázattal lép elő. Ezt a jelenetet alighanem lekeverik. Tekintetével méregeti a keskeny vaslépcsőt, és kijelenti:

– Sajnálom, de nem vállalkozom rá. Tériszonyom van.

Hát ez a jelenet kimarad, holtbiztos, hogy kimarad.

– Majd én! – Sanyi bácsi odapattan, máris kúszik lefelé a létrán.

Újabb felvétel.

– A helybeli tévesz elnöke, aki a szövetkezet tagjaival buzgón gondozta Árpád-kori műemlékünk közvetlen környezetét, most leereszkedik az ódon, keskeny vaslépcsőn – közli a riporter.

Felvétel. A kamera Sanyi bácsi fejére és potrohos felsőtestére irányul. A két lába eltűnt a nyílásban.

Csak be ne szoruljon a pocakjával! – gondolja Lonka.

A kamera most Lonka felé fordul. A riporter hozzá beszél. Róla.

Ezt most hallani fogják és látni. Az egész országban mindenfelé. Anyu is. A papáék is. Az emberek ott ülnek majd a tévé előtt, és nézik. Őt. Lonkát.

– Itt áll az a kislány, akinek eszébe jutott, akiben felötlött a gondolat, hogy Margot királyné gobelinjeit nem vitték külföldre.

És rámosolyog Lonkára.

„Egy kislány, akinek eszébe jutott, akiben felötlött a gondolat...” Ő egy célért küzdött, egy nagy célért, mert anyu mindig a saját képére akarja formálni, mert félelmetes, és mégis szeretni kell, szeretni és gyűlölni, ami tulajdonképpen érthetetlen, és lázadni ellene, és nem lehet megmondani neki az igazat, mert nem értené meg, mert nem akarja megérteni, mert ő akkor azt írta: „Gyűlölöm a *ténsasszonyt!!!*” – és anyu azt mondta, nincs az az erő... az az erő... ami a csuporból kiömlött tejet...

– Hogy hívnak?

– Kenéz Ilonának.

– Hányadik osztályba jársz?

– Most végeztem az első gimnáziumot.

„Akartam, mert nem igaz, hogy hárommilliárd ember közt egy fiú meg egy lány... Akartam, mert a papa hazudott akkor a származásával, és anyunak is tudnia kellett róla... Akartam, mert a papa nem is figyel igazán oda, ha mondok neki valamit. Klárikát lovagoltatja a térdén. Anyu tombol a rossz osztályzatok miatt, a papának tulajdonképpen mindegy egy kicsit. Képeslapokat küld, meg egy pár jó cuccot hoz. Mari! Testi-lelki jó barát. Nincs. Az nincs.”

Visszamosolyog a riporterre erőltetetten.

– Tehát Kenéz Ilonkában, az első gimnazista Kenéz Ilonkában felmerült a gondolat, hogy a felbecsülhetetlen értékű gobelineket valahol itt helyben rejtették el. Űgye, így volt, Ilonka?

- Igen.

- Hangosabban, hadd hallja mindenki!

- Igen. Felmerült bennem a gondolat.

Tom. A piros trikós Lucifer. Tengerész Lucifer. A csók. Az összeszűkülő tekintete, amivel felszívta magába. „Nincs összetartozás. Két ember közt soha sincs igazi, teljes összetartozás. Mari! A fülbevaló . . . Két keskeny aranykarika vérpiros gyönggyel. Mari füle vérzett, és én sikoltottam és sírtam. Mari se értett meg. Magamra hagyott.”

- És te nekiláttál a keresésnek, Ilonka?

- Igen, de én a kastélyban, illetve a koleszban kutattam. - Kicsit elhallgatott. - A toronyban meg a pincében - mondta, s a hangja fakó volt.

- Ilonka tehát buzgón kutatott a hajdani kastélyból átalakított kollégiumban.

„A torony. A torony mögött csókolt meg először. A toronyban csókolt meg utoljára. És én kutattam. Mari veszekedett, hogy az hülyeség, csak bajba keveredem miatta. Ásóval veszködtem fel a lépcsőn, és előbb a létrával. Félttem, hogy az ásóval a kezemben megingok, és lezuhanok a létráról. De akartam. És Mari se értette, hogy muszáj, hogy meg kell kapaszkodnom valamiben. Nem érezte meg, hogy szükségem van rá. Hogy egyedül vagyok. És aztán lementem a pincébe a sötét grádicson. A kályhacső olyan volt, mint egy óriáskígyó lebben, s a falak mentén, a homályos zugokban maszkok rajzolódtak ki tétova fényben, örökké könnyező arcok a nedves pincében. És én kutattam ásóval, késsel, kalapáccsal. Te nagyképű, vigyorgó hapsi, te csak ennyit tudsz mondani? Csak ennyit lehet mondani arról, ami történt? Az emberek csak ennyit értenek meg? Ilyen süketek egymásra? Akkor mire való az egész?”

De Margot királyné ott áll, koronás fejét főlszegve mosolyog. „Ugye, megjósoltam? Itt a nagy pillanat, Mindenki téged néz. Téged!” Ekkor bukkan fel Sanyi

bácsi porosan, ziláltan. Szétmállott, penészes rongydarabokat tart a kezében. Egy rongycsomót.

– Elrohadt az egész. Hogy enné meg a fene!

Leccsapja a földre. Az egyik darabon az egyszarvú feje látszik, illetve a fejének egy része, a másikon pitiző mancs, aztán egy keskeny kéz, talán a lányé, de a teste sehol.

Margot királyné gobelinjei penészes, szétmállott rongyok.

Lonka dermedten áll. A gobelinek szétfoslottak. A mállott rongydarabok hullámokká nőnek, mindent elsöpörnek. Fölébe magasodnak, megragadják, görgetik, sodorják, s ő ott hánykolódik rajtuk. Átcsapnak felette. Nincs miben megkapaszkodnia. Nem igaz, hogy két ember szavak nélkül is megérti egymást, nem volt valódi a boldogság sem, ami szétáradt benne, amikor Tom keze hozzáért az övéhez. Összetartás, hűség, barátság, semmi sem valódi. A cél . . . Ami célnak tetszett, szétrongyolódott, vége nincs reménytelenségévé vált. A hullámok mindent elsöpörtek, csak ő van és a magánya és a kétségbeesése. Tétován kinyújtotta a kezét, görcsös mozdulattal, mint a fuldokló, s a penészes foszlányokra mutatott.

A hullámokból most felcsapott a fájdalom. Éles, iszonyú kín.

– Ez se valódi – rebegi Lonka. És megismétli, most már kétségbeesetten kiáltva: – Ez se valódi!

Arcát a két kezébe temeti, és kitámolyog a toronyból.

– Hát ebből se lesz műsor – sóhajt a tévériporter. – Csináljunk esetleg valamit az építőtáborról, ha már itt vagyunk?

– Annyi ilyesfajta műsor ment – legyint az operatőr.

– Én megyek fürödni a családommal – jelenti ki Vancsicsek. – Ha az ember egyszer lent van a Balatonnál . . .

– Ebéddel várjuk mindannyiukat. Már felkészültünk

– buzgólkodik a gondnok.

– Bizony – erősíti meg Sanyi bácsi.

– Nagyon köszönöm, de mi most inkább a Balatonhoz mennénk. A gyerekeknek már megígértem a fürdést. Mikor indul a legközelebbi busz?

– Szó sincs buszról! – jelenti ki a tanácselnök. – Itt vannak a kocsik.

– Azt hiszem, mindenki strandolni szeretne.

– Hát akkor ebéd a strandolás után. Mikorra parancsoljátok? – kérdi Karcsi bácsi. – Jó lesz kettőre? Ugyanis a személyzet vasárnap . . .

– Természetesen. Kettőre befutunk, ha már készültek.

– Ne sírj . . . – Mari odalép Lonkához.

– Hát nem érted?! A gobelinek sem . . . – Hirtelen kis nyögéssel szakadt ki belőle: – Azok sem valódiak! Ők sem . . .

– Valaha régen valódiak voltak – mondja Mari. – Aztán szétrohadtak. Kész. Ezt értsd meg, Lonka, te dinnye! És én a barátnőd vagyok.

„Bizony, kedvesem – szól le párafodrok és napsütés közt lebegve, ringatózva Margot királyné. – A tárgyak is elpusztulnak, akárcsak az emberek. Az emberek rendszerint hamarabb, a tárgyak általában túlélik őket. Egy ideig őrzik is az emléküket. De egyszer elérkezik az ő végük is.”

„Soha nem akarlak látni! – kiáltja felé Lonka hangtalanul. – Egyikőtöket sem. Hallod?! Elegem van belőletek! Örökre elegem!”

– Évnyitó után megkérem Grízt, hogy egymás mellett ülhessünk – mondja Mari.

Lonka maga elé bámul. A földet nézi. A szája meg-rándul egy kicsit. Mari nem tudná megmondani, hogy mosolyogni próbál, vagy sírással küszködik.

Átkarolja a vállát.

– Barátok vagyunk. Hallod, Lonka? Igazi barátok!

DEMÉNY OTTÓ
RÉVFÜLÖPI NYÁR

Talán nem tekinti az olvasó félrevezetésnek a regény címét, tudniillik a cselekmény jócskán az iskolai évben kezdődik, s már túl lesz a regény közepén, amikor a történet diák hősei lekerülnek Révfülöpre. Nem egyszerű nyaralásról van szó. A regény diák főhőse egy nyaraló csónakházában dolgozik, az a gimnazista lány, akihez „egy életre szóló” szerelem fűzi, csak két hetet tölt Révfülöpön. Barátait és osztálytársait pedig egy önkiszolgáló jellegű, sátoros nyaraláson láthatjuk ugyancsak Révfülöpön. Reméljük, hogy az olvasót a balatoni nyár színes rajza mellett elsősorban a két főhős története fogja érdekelni: egy lágymányosi gimnázium összetartó osztályának sorsa, két rokonszenves fiatal életének sorsdöntő esztendeje.

MÓRA KÖNYVKIADÓ

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Lelkes Györgyné

Műszaki vezető: Gonda Pál. Képszerkesztő: Lengyel János

Műszaki szerkesztő: Gergely István

49 800 példány, 12 (A/5) ív, MSZ 5601-59

74.1157/1/1551 - Zrínyi Nyomda, Budapest

Felelős vezető: Bolgár Imre vezénigazgató

IF 2033 - c - 7577

